11 Kasım 2026 Çarşamba
BİRİNCİ OTURUM
Açılma Saati: 11.04
BAŞKAN: Mehmet MUŞ (Samsun)
BAŞKAN VEKİLİ: İsmail Faruk AKSU (İstanbul)
SÖZCÜ: Orhan ERDEM (Konya)
KÂTİP: Nilgün ÖK (Denizli)
----- 0 -----

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Plan ve Bütçe Komisyonumuzun değerli üyeleri, Sayın Bakanım, Bakan Yardımcılarımız, kamu kurum ve kuruluşlarımızın kıymetli bürokratları, yazılı ve görsel basınımızın değerli temsilcileri; Başkanlık Divanı adına sizleri saygıyla selamlıyorum.

Toplantı yeter sayımız vardır.

Komisyonumuzun 13'üncü Birleşimini açıyorum.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Gündemimizde Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığının bütçe, kesin hesap ve Sayıştay raporu bulunmaktadır.

Sayın Bakana söz vermeden önce Komisyonumuzda bulunan kurumlarımızın temsilcilerinin kendilerini tanıtmalarını rica ediyorum.

Buyurun.

(Katılımcılar kendilerini tanıttılar)

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Evet, şimdi...

GÜLİZAR BİÇER KARACA (Denizli) - Sayın Başkanım, hayalimizdeki yüzde 50 cinsiyet temsiliyeti burada sağlanmış, Bakanımıza teşekkür ediyoruz.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Evet, bir teşekkür de Sayın Karaca'dan geldi, teşekkür ediyorum.

[1]

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Evet, şimdi, Sayın Bakanımıza konuşması için otuz dakika süre veriyorum.

Sayın Bakanım, buyurun.

Süreniz otuz dakika.

AİLE VE SOSYAL HİZMETLER BAKANI MAHİNUR ÖZDEMİR GÖKTAŞ - Sayın Başkan, Plan ve Bütçe Komisyonumuzun kıymetli üyeleri, değerli milletvekilleri; sizleri saygıyla selamlıyorum.

Bugün Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığımızın 2027 yılı Bütçe Teklifi ile 2025 yılı kesin hesabını görüşmek üzere bir aradayız. Bakanlığımıza bağlı 2.913 kuruluş, denetimimizdeki 2.970 kuruluş ve 1.003 sosyal yardımlaşma ve dayanışma vakfından oluşan güçlü bir teşkilatla hizmetlerimizi 86 milyon vatandaşımıza ulaştırıyoruz. 76 bini aşkın çalışma arkadaşımızın emeğiyle Cumhurbaşkanımız Sayın Recep Tayyip Erdoğan'ın liderliğinde güçlü sosyal devlet ağını yaygınlaştırıyoruz. 2027 yılı Bütçe Teklifi'mizi bu büyük hizmet ağının sürekliliğini sağlamak, kapasitesini geliştirmek ve önümüzdeki dönemin önceliklerini hayata geçirmek için hazırladık. Bu vesileyle, 2027 yılı Bütçe Teklifi'mizin hayırlı olmasını diliyorum.

Değerli milletvekilleri, ailenin korunması ve güçlendirilmesine dair attığımız her adım yalnızca bugünün değil, yarının Türkiyesini de şekillendiriyor. Bu nedenle aile ve nüfus meselesini stratejik önceliklerimiz arasında görüyoruz. Odağına aileyi alması bağlamında bir ilk olan Ailenin Korunması ve Güçlendirilmesi Vizyon Belgesi ve Eylem Planı'yla yenilikçi aile politikaları hayata geçirdik, kurumlar arası iş birliğini güçlendirdik. 81 ilimizin dinamiklerine göre şekillenen il, eylem planlarını uygulamaya koyduk. Aile Enstitümüz ve Nüfus Politikaları Kuruluyla politikalarımızı veriye dayalı, uzun vadeli ve bütüncül bir yaklaşımla şekillendiriyoruz. Hızla değişen dünyada ailelerinin ihtiyaçları da karşılaştıkları güçlükler de değişiyor. Sosyal risk haritalarımızla bu farklılıkları dikkate alıyor. Erken müdahaleyi esas alan bir hizmet anlayışıyla hareket ediyoruz. Geçen yıl pilot olarak başlattığımız bu çalışmayla riskleri 648 gösterge ve 35 sosyal risk haritası üzerinden hane ve bölge düzeyinde izliyoruz. Bu kapsamda, 81 ilde sosyal destek ihtiyacı olan haneleri ziyaret ederek ihtiyaçları yerinde tespit ediyoruz. İlgili kurumlara yönlendirdiğimiz aileleri süreç boyunca takip ediyoruz. Uluslararası alanda karşılık bulan bu çalışma diğer ülkelerin örnek aldığı bir modele dönüşüyor.

Değerli milletvekilleri, "aile dostu ekosistem" anlayışıyla hayatın her alanında aileyi desteklemeye devam ediyoruz. 2025 Aile Yılı, aileyi güçlendiren politikalarımızda önemli bir dönüm noktası oldu. 2026-2035 Aile ve Nüfus On Yılı'yla bu adımları kalıcı hâle getirerek demografik geleceğimizi güvence altına almayı hedefliyoruz. Bu kapsamda iş-aile dengesini güçlendirmek için önemli

---

1. 1. (1/282) ve (1/281) esas numaralı Kanun Teklifleri 21/10/2026 tarihli 3'üncü Toplantı Tutanağı'na eklidir.

adımlar attık. Çalışan annelerin doğum izninin yirmi dört haftaya, işçilerin babalık izninin on güne çıkararak memurlarla eşitledik. Kadın ve erkek memurlara sunduğumuz yarım zamanlı çalışma imkânıyla ebeveynlerin çocuklarına daha fazla zaman ayırabilmelerinin önünü açtık. Yeni doğum yardımı sistemimizde çocuk sahibi ailelerimize desteğimizi güçlendirdik, 1,4 milyon çocuk için 30,4 milyar lira ödeme gerçekleştirdik. Bu ödemelerin yüzde 90'ı 2 ve üzeri çocuk sahibi annelere sağladığımız düzenli desteklerdir ve çocuklar 5 yaşını doldurana kadar devam ediyor. Aile ve Gençlik Fonu'yla yer altı kaynaklarımızı gençlerimizin geleceği için seferber ediyoruz. Bu yıl gelir şartını esneterek 18-25 yaş aralığındaki çiftlerimiz için 250 bin liraya, 26-29 yaş aralığındaki çiftlerimiz için 200 bin liraya çıkardık. Bu sene bu yaş grubunda evlenen gençlerin yüzde 26'sı desteğimizden yararlandı. Genç çiftlerimize 2,1 milyar lirayı aşan hibe desteği sunarken 25.561 yavrumuzun doğum müjdesiyle mutluluklarını paylaştık. Kasım ayı itibarıyla 249 bin 686 gencimize 24 milyar 83 milyon lira destek sağlayacağız. Maddi desteklerimizin yanı sıra gençlerimize evlilik yolunda rehberlik ediyor, İŞKUR ve sosyal konut projelerinde öncelik sağlıyoruz.

Değerli milletvekilleri 451 sosyal hizmet merkezimiz ve 357 irtibat birimimizle Türkiye'nin her köşesine ulaşıyoruz. Bu yıl mobil sosyal hizmet merkezlerimizde 255 bin vatandaşımıza hizmet götürdük. ASDEP'le bugüne kadar 11,3 milyon aileye ulaşarak ihtiyaçları yerinde tespit ettik. 2026 yılında aile rehberi kapsamında muhtarlıklardan okullara, sağlık kuruluşlarından istihdam birimlerine kadar yerelde iş birliğimizi güçlendirdik. Bu kapsamda 23.150 muhtarımıza eğitim verdik. 144 ihtisaslaşmış birimde aile danışmanlık hizmeti sunuyoruz. Evlilik öncesi eğitim, aile danışmanlığı ve bu yıl başlattığımız çevrim içi psikolojik destek hizmetleriyle 10,8 milyon vatandaşımıza ulaştık. Boşanma oranlarının en yüksek olduğu şehirlerde özel bir çalışma yürüttük ve 81 ilimizde il eylem planlarını eylülde uygulamaya koyduk. İlk Öğretmenim Ailem mobil uygulamamızda 2 milyonu aşkın anne babaya rehberlik ediyoruz.

Değerli milletvekilleri, aileleri tehdit eden her türlü bağımlılıkla mücadelemizi koruyucu, önleyici ve destekleyici hizmetlerle sürdürüyoruz. Yeşilay iş birliğinde 2,5 milyon kişiye eğitim verdik. Batman'da sosyal risk haritası kapsamında bağımlılık riski taşıyan bireylere ve ailelerine yönelik yürüttüğümüz pilot çalışmayı yaygınlaştırıyoruz. Bu kapsamda 4.076 hane ziyaret ederek sağlık, eğitim, İŞKUR, sosyal yardım ve psikososyal destek hizmetlerine yönlendirdik. 349 afet ve acil durumundan ilk andan itibaren vatandaşımızın yanında yer alarak 6 milyondan fazla psikososyal destek hizmeti sunduk. Bunun yanı sıra 2026'da yürürlüğe koyduğumuz Roman vatandaşlarımıza yönelik ikinci aşama eylem planımızla her alanda fırsatlara erişimi güçlendiriyoruz.

Değerli milletvekilleri, çocuklarımıza yapılan yatırımı ülkemizin geleceğine yapılan en kıymetli yatırım olarak görüyoruz. Her birinin sağlıklı ve donanımlı bireyler olarak yetişmeleri için çalışıyoruz. Adaletten eğitime, sağlıktan dijital güvenliğe kadar çocukların hayatına dokunan her alanda, tüm kurumlarımızda ortak hareket ediyoruz. Çalışmalarımızda her çocuğun mümkün olduğunca aile ortamında büyümesini esas alıyoruz. Bu kapsamda çocuklarımızın yüzde 93'ünün aile temel hizmetlerden yararlanmasını sağladık. Sosyal ve ekonomik desteğimizle 199 bin 899 çocuğu ailelerinin yanında destekliyoruz. Okul Destek Projemizle set alan 44.410 çocuğumuzun akademik, kültürel, sanatsal ve sportif gelişimine katkı sağlıyoruz. Saygıdeğer Emine Erdoğan Hanımefendinin himayelerinde yürütülen Gönül Elçileri Projemizde koruyucu aile hizmetimizi son yirmi beş yılda 22 kat arttırdık. Bugün 11.072 çocuğumuz koruyucu ailelerimizin şefkatiyle büyüyor. UNICEF'in umut vadeden projeler arasında gösterdiği bu hizmet, sınırlarının ötesine taşındı. Geçici koruyucu aile modelimizle acil korunma ihtiyacı olan çocuklarımızı kuruluşa yerleştirmeden doğrudan aile ortamıyla buluşturuyoruz. Geçen yıl pilot olarak başlattığımız bu modeli 81 ilimizde yaygınlaştırıyoruz. Diğer yandan, bugüne kadar 21.351 çocuğumuzu evlat edindirme hizmetimizle sevgi dolu ailelere kavuşturduk. Ebeveyn kaybı yaşayan 139 binden fazla çocuğumuzu ihtiyaç duyduğu hizmetlerle buluşturduk.

Değerli milletvekilleri, ev tipi bakım modeline dönüştürdüğümüz 1.381 kuruluşumuzda 15.174 çocuğumuza bakım ve koruma sağlıyoruz. Bu yıl sonuna kadar 16, 2027 yılındaysa 9 çocuk evleri sitesini daha hizmete sunacağız. Bakım, eğitim, istihdam başta olmak üzere her alanda çocukların yanında oluyoruz. 6.968 çocuğumuza spor, kültür ve sanatla yeteneklerini keşfetmelerine destek oluyoruz. Bu yıl Türkiye'de ilk kez düzenlediğimiz çocuk bienalinde çocukları ve ailelerini kitap ve sanatın zengin dünyasıyla buluşturduk. Koruma altında yetişen 67.136 gencimizin kamu kurumlarında istihdamını sağladık. İş hayatına hazırlık sürecinde de 12 bin gencimize iş ve meslek danışmanlığı eğitimi verdik. Özel sektörde çalışan gençlerimizin SGK primlerini beş yıl boyunca karşılıyoruz. Güçlendirici bakım modeliyle sağlık, eğitim, adalet, güvenlik ve sosyal hizmetleri ilk kez tek çatı altında buluşturduk. 12 ilde uyguladığımız bu modelle adli süreçteki ve madde bağımlılığı tedavisi tamamlanan çocuklarımızın ihtiyaçlarına özel bakım ve destek sunuyoruz. Ağustos ayında yaptığımız kanuni düzenlemelerle koruyucu ve önleyici mekanizmalarımızı güçlendirdik.

Değerli milletvekilleri, kreş seferberliğiyle çocuk bakım hizmetlerine erişime tüm Türkiye'de yaygınlaştırıyoruz. Bu kapsamda, kamu kurumlarında çocuk bakımevi açılmasını zorunlu kıldık, özel kreşlerin açılmasını kolaylaştırdık, çocuklarımızın güvenli ve sağlıklı bir ortamda büyümeleri için belediye kreşlerinin ruhsat ve hizmetlerini ortak bir standarda kavuşturduk. 150 ve üzeri tüm konut projelerinde gündüz bakımevi açılmasının zorunlu hale getirdik. Diğer yandan, ADEM ve SODAM'larda 697 kreş ve oyun odası açtık. Bugün denetimimizdeki 2.291 çocuk bakım kuruluşundan 76.422 çocuğumuz yararlanıyor. Bu vesileyle, buradan müjdesini de vermek isterim, 2027 yılında kreşlerin kamu ve özel sektör eliyle yaygınlaştırılması için ilk defa bir teşvik paketini devreye alıyoruz. Daha fazla ailenin güvenilir, nitelikli çocuk bakım hizmetinden yararlanması için çalışmalarımızı kararlılıkla sürdüreceğiz.

Değerli milletvekilleri, Çocuklar Güvende programı kapsamında okul ve aile ziyaretleriyle risk altındaki çocukları takip ediyor, aileleriyle birlikte ihtiyaçlarına uygun hizmetlere yönlendiriyoruz. Bu yıl 15.374 çocuğu takip ederek risk altında olan 5.134'ü için koruyucu önlemler aldık. Ayrıca, Çocuklar Güvende web sitesi ve mobil uygulamasıyla ekran süresi yönetimi, teknoloji bağımlılığı, akran zorbalığı konularında çocuklara ve ailelerine rehberlik ediyoruz. Benimle Paylaş butonuyla çocukların karşılaştıkları zararlı

içerikleri bildirmelerini kolaylaştırıyoruz. Çocuklarımızı olumsuz etkileyebilecek yayınları takip ederek bugüne kadar 3.306 zararlı içeriğe müdahale ettik. Mobil uygulamamızdaki acil butonuyla risk altındaki çocukların ve ailelerin tek tuşla yardım almasını sağlıyoruz. Bu uygulamamız Cenevre'de düzenlenen Uluslararası Telekomünikasyon Birliği tarafından temmuz ayında Şampiyon Proje seçilerek uluslararası alanda da takdir kazandı.

Değerli milletvekilleri, dijital dünya hızla büyürken çocuklarımızı koruma sorumluluğumuz da artıyor. Türkiye olarak tüm dünyanın çözüm aradığı bu alanda öncü adımlar atıyoruz. Şubat ayında yürürlüğe koyduğumuz Dijital Dünyada Çocukların Güçlendirilmesine Yönelik Eylem Planı'mızla çocuklarımızın dijital dünyada güvenliğini ve becerilerini güçlendirmeyi hedefliyoruz. Bu kapsamda, ilgili tüm kurumlarımızla birlikte dijital okuryazarlığı geliştiren, mahremiyeti koruyan ve yaşa uygun içeriklere erişimi esas alan güvenli bir dijital ortam oluşturmak için çalışıyoruz. Sosyal medya ve oyun platformlarına yeni yükümlülükler getirerek çocukların dijital güvenliğinde önemli bir eşik atladık. 15 yaş altındaki çocukların dijital risklerden korunmasını esas aldık. 15-18 yaş aralığındaki çocuklara uygun güvenli ve dijital ekosistem oluşturuyoruz. Artık sosyal medya platformları çocukların yaşını, gelişim düzeyini, mahremiyetini ve güvenliğini gözetmek zorunda, çocuklarımızı algoritmaların insafına terk edemeyiz. Bu tarihî reformun yasalaşmasında emeği geçen tüm milletvekillerimize özellikle çocuklarımız adına teşekkür ediyorum. Diğer yandan, 48 bin üyeli çocuk hakları komitelerimiz bugüne kadar çocuk forumlarında eğitimden dijital güvenliğe kadar pek çok konuda görüşlerini ortaya koydular, bu yıl da çocuk ve iklim temasını işleyerek 300'ü aşkın etkinlikte "İklim krizi bir çocuk hakları krizidir." mesajını binlerce kişiye ulaştırdılar. COP31 Zirvesi'nde de önerileriyle küresel çözüm arayışlarına katkı sunacaklar.

Değerli milletvekilleri, engelli bireylerin potansiyellerini ortaya koydukları, topluma değer kattıkları ve kendi hayatlarına yön verdikleri bir Türkiye için çalışıyoruz. Bu anlayışla hayatın her alanında fırsatlara erişimi güçlendiriyoruz. 2030 Engelsiz Vizyon Belgemizin ilk döneminde edindiğimiz birikimi tüm paydaşlarımızla hazırladığımız 2026-2030 İkinci Engelli Hakları Ulusal Eylem Planı'na taşıdık. Diğer yandan, engelli vatandaşlarımızın niteliklerine uygun kadrolarda görev almaları için bu yıl EKPSS ücretlerine yaklaşık 111 milyon lira ayırdık. Kamuda ve özel sektörde engelli istihdam kotalarını istikrarla uygulayarak kamuda çalışan engelli birey sayısını tam 15 kat artırdık.

Değerli milletvekilleri, bakım hizmetlerimizi engelli bireylerin aile bağlarını koruyan, sevdikleriyle ve alıştıkları ortamda yaşamalarına imkân tanıyan bir anlayışla şekillendiriyoruz. 2006 yılında başlattığımız evde bakım yardımımız öncü uygulamalarımızdan biridir. Bu kapsamda, hâlihazırda 492.572 ailemize aylık 15.755 lira düzenli destek sağlıyoruz. Sadece bu yıl evde bakım hizmeti kapsamında yaklaşık 66 milyar liralık ödeme gerçekleştirdik. Geçtiğimiz yıl yaptığımız düzenlemeyle kriterleri esneterek daha fazla vatandaşımızın bu hizmetten faydalanmasının önünü açtık. Engelli vatandaşlarımızı aktif ve bağımsız yaşamda güçlendiren hizmetler sunuyoruz. Bu kapsamda, 110 yatılı bakım kuruluşumuzda bakım ve rehabilitasyon hizmeti sunuyor, 150 aktif yaşam merkezimizde sosyal hayata katılıma destek oluyoruz. Bu yıl Aydın, Antalya ve Van'da yeni engelsiz yaşam merkezlerini; Konya, Iğdır, Kayseri'de aktif yaşam merkezlerini hizmete açtık. 2027 yılında 5 ilimizde daha yeni merkezleri hizmete açacağız. Ayrıca, 146 umut evimizde engelli bireylere ev ortamında ücretsiz bakım hizmeti sağlıyoruz. Diğer yandan, bu yıl yaygınlaştırdığımız 48 nefes merkezimizde engelli vatandaşlarımıza otuz güne kadar geçici bakım sunarak ailelerine destek oluyoruz. Özel bakım merkezlerinde yaklaşık 33 bin kişiye ücretlerini karşılayarak yatılı bakım hizmeti sunuyoruz. Ayrıca, ekim ayında yürürlüğe giren yönetmeliğimizle özel bakım merkezlerinin açılış, denetim, yerleştirme ve ödeme süreçlerini daha etkin ve sistemli bir yapıya kavuşturduk.

Değerli milletvekilleri, II. Ulusal Otizm Eylem Planı'mızla otizmli bireyleri ve aileleri hayatın her döneminde destekliyoruz. Geçtiğimiz yıl başlattığımız bireysel sosyal hizmet danışmanlığıyla 34 ilde 16.278 aileye ulaştık. Diğer yandan, 9 gündüzlü kuruluşumuzu otizmli bireyler için ihtisaslaştırdık. Yine, geçtiğimiz yıl başlattığımız Aile Temelli Ulusal Erken Müdahale Sistemi'mizle çocukların gelişimini erken yaşlardan itibaren takip ediyoruz. 6 ildeki erken çocukluk gelişim birimlerimizle gelişimsel riski veya engeli bulunan 0-8 yaş grubundaki çocuklarımızı aileleriyle birlikte destekliyoruz. Bu hizmetimizi 81 ilimize yaygınlaştırmak için çalışmalarımızı sürdürüyoruz. Engelli bireylerin sosyal hayata katılımı için erişebilirliği yaygınlaştırmaya devam ediyoruz. AİLEM Engelsiz İletişim Merkezi'mizde görüntülü işaret dili tercümanlık hizmetiyle 335 bin çeviri desteği sağladık. Engelli kimlik kartıyla vatandaşlarımızın hastanelerde öncelikli randevu, indirimli uçuş, ücretsiz toplu ulaşım ve kültürel etkinlikler gibi pek çok imkândan yararlanmalarını sağlıyoruz. Bugüne kadar 2,3 milyondan fazla kişiye ulaştırdığımız bu kartı Engelsiz Mobil uygulamamızla dijital ortama taşıdık, böylece vatandaşlarımız hizmetlere kesintisiz, tek noktadan ulaşabiliyor.

Değerli milletvekilleri, büyüklerimizin hayata aktif katıldığı, hizmetlere güvenle ulaşabildiği bir Türkiye için çalışıyoruz. II. Yaşlılık Şûrası kapsamında 81 ilde düzenlediğimiz çalıştaylar ve Türkiye yaşlılık saha araştırmasıyla bakım ihtiyaçlarını ve mevcut hizmetleri günümüz koşullarına göre ele aldık. Yaşlı ve aile dostu şehirleri yaygınlaştırmayı, gündüzlü bakım hizmetlerini güçlendirmeyi, aktif yaşlanmayı ve kuşaklar arası dayanışmayı destekleyen çalışmalarımızı sürdüreceğiz. Değişen ihtiyaçlara göre hazırladığımız 2'nci Yaşlı Hakları Ulusal Eylem Planı'mızı da en kısa sürede kamuoyuyla paylaşacağız.

Değerli milletvekilleri, çağımızın en büyük sorunlarından biri yalnızlık. Bu nedenle yaşlılarımızın sosyal hayatın içinde ailelerinin yanında aktif ve sağlıklı yaş almalarını önceliklendiriyoruz. Bu amaçla 47 aktif yaşam merkezimizde gündüzlü hizmet sunuyoruz. Yaşlı ve engelliler için 51 yeni merkez açarak hizmet ağımızı genişletiyoruz. YADES'le 183 bin, Ulusal Vefa Programı'yla 133 bin yaşlımızın temel ve kişisel bakım ihtiyaçlarını da evlerinde karşılıyoruz. Kamu ve özel 496 huzurevinde 30.272 büyüğümüze hizmet sunuyoruz. Bakanlığımıza bağlı huzurevlerinde kalanların yüzde 30'una ücretsiz bakım sağlıyoruz. 2026 yılında 6

huzurevimizi hizmete açtık. 2027 yılında ise 8 huzurevini daha hizmete açacağız. Bu yıl huzurevlerine kabul şartlarını da yaşlarının bakım ihtiyaçlarına göre yeniden belirledik. Ayrıca, bakım ve rehabilitasyon hizmetlerinin yanı sıra sosyal, kültürel ve sportif faaliyetlerle günlerini daha verimli geçirmelerine imkân sağlıyoruz. Dijital bahar odalarıyla büyüklerimizin dijital becerisini güçlendiriyoruz. Bu projemiz, Communitas Awards'ta Topluma Hizmet ve Kurumsal Sosyal Sorumluluk Liderliği ödülünü kazandı.

Değerli milletvekilleri, şefkat ve dayanışma geleneğimizin en kıymetli kurumlarından biri olan Darülacezenin köklü mirasını nisan ayında yapılan düzenlemeyle ülke genelinde taşıyoruz. Darülaceze Sosyal Yaşam Şehri'nde Türkiye'nin ilk resmî alzaymır-demans bakım merkezini açtık. Eylül ayında kurduğumuz Darülaceze Akademisinde yaşlı ve engelli bakımı alanında nitelikli insan kaynağı yetiştiriyoruz. Kayseri'de Alzheimer Aktif Yaşam Merkezi'mizi geçtiğimiz ay hayata geçirdik. Ayrıca, Tazelenme Üniversitesi programımızla 34 üniversitemizde 7.825 büyüğümüz eğitim hayatına katılıyor.

Değerli milletvekilleri, kadınların güçlenmesi Türkiye kalkınmasının ayrılmaz bir parçasıdır. Sayın Cumhurbaşkanımızın liderliğinde kadınların her alanda güçlenmesini sağlayan köklü reformlar gerçekleştirdik. Biz de Bakanlık olarak bu kazanımları Kadının Güçlenmesi Strateji Belgesi ve Eylem Planı'mızla daha ileriye taşıyoruz. İl koordinasyon kurullarımızla yerel dinamikleri gözeten projeler geliştiriyoruz. Diğer yandan, kadın erkek eşitliğine duyarlı planlama ve bütçeleme projemizin 2'nci aşamasını eylül ayında başlattık. Bu sayede 2022'de 39 olan gösterge sayısını 2027 yılı bütçesinde 64'e yükselttik. OECD'de eşitlik temelli bütçeleme uygulayan 23 ülkeden biri olarak bu yaklaşımı yerel yönetimlere taşıyacağız.

Değerli milletvekilleri, kadınların üretimden girişimciliğe uzanan yolculuklarında yanlarında oluyoruz. 8 Martta açıkladığımız Sürdürülebilir Kalkınmada Kadın Hamlesi'yle fırsat eşitliğini ve kadın dostu çalışma koşullarını özel sektörün kurum kültürüne yerleştirmeyi hedefliyoruz. Yükselen Kadınlar Programı'mızla kadın girişimcilerimize network oluşturma, eğitim, mentörlük, markalaşma ve finansmana erişim desteği sunuyoruz. 1.367 kadın kooperatifinin kapasitesini güçlendirmeye yönelik çalışmalarla 247 bin kişiye ulaştık. 6.912 kadına proje hazırlama eğitimi vererek kırsal kalkınma desteklerine erişimi kolaylaştırdık. E-ticaret platformlarıyla yaptığımız iş birliği kapsamında 13 binden fazla kadının işini dijital ortamda büyütmesini destekledik. Finansal okuryazarlık eğitimlerimizle 1,3 milyondan fazla kadına eğitim verdik.

Değerli milletvekilleri, kadınların ekonomik güçlenmesine bakışımız sadece bugünün sektörleriyle sınırlı değil. Teknolojinin bu kadar hızlı geliştiği bir dönemde bilim, yapay zekâ, STEM ve ikiz dönüşüm gibi alanlarda kadınların güçlü şekilde yer almasını stratejik öncelik olarak görüyoruz. Bu kapsamda kadınlar için Yapay Zekâ ve Dijital Güçlenme Programı'nı başlattık. Türkiye'nin Mühendis Kızları ve Geleceğini Kuran Genç Kadınlar Projeleri ile 12.240 genç kadının mesleki gelişmelerini destekledik. Enerji sektöründe kadın istihdamını ve temsiliyetini artırmak için bu yıl ikinci mezunlarını veren Kadınlar İçin Enerji Okulu'nu hayata geçirdik. Küresel temiz teknolojiler alanındaki kadın girişimcilerimizi desteklemeye devam ediyoruz. 81 ilde kuracağımız Kadın Sıfır Atık Elçileri Ağı'yla kadınların çevre ve iklim mücadelesindeki öncü rolünü güçlendireceğiz. Kadınlarla Atıksız Sürdürülebilir Yaşam Projesi'yle 1 milyon kadına ulaşmayı hedefliyoruz.

Değerli milletvekilleri, bugün maalesef hâlâ küresel bir sorun olan kadına yönelik şiddetle mücadelemizi sıfır tolerans ilkesi doğrultusunda kararlılıkla sürdürüyoruz. Bu meseleyi her zaman siyaset üstü bir mesele olarak görüyoruz. Koruyucu ve önleyici politikalarımızı yaygın hizmet ağımızla güçlendiriyoruz. Bu kapsamda, STK'lerle düzenli olarak bir araya geliyor, istişareler düzenliyoruz. 6284 sayılı Kanun'umuz ve ilgili düzenlemelerle dünyada eşi benzeri olmayan güçlü bir yasal altyapı oluşturduk. Şiddet, tehdit, istismar ve ısrarlı takip davalarında faillerin en ağır cezayı almaları için 81 ilde avukatlarımızla mağdurun yanında yer alıyoruz. 2026-2030 5'inci Ulusal Eylem Planı'mızı dijital şiddet gibi kadınların bugün karşılaştığı yeni tehditleri ve riskleri dikkate alarak hazırladık. Adalet, İçişleri, Sağlık, Millî Eğitim Bakanlıklarımızdan oluşan koordinasyon kurulumuzla eylem planımızın etkin bir şekilde uygulanması için kurumlar arası iş birliğini güçlendirdik.

Değerli milletvekilleri, teknolojik altyapımız, şiddet vakalarına müdahale süreçlerimizin daha hızlı, etkin ve sonuç odaklı işlemesinde önemli rol oynamakta. İlgili bakanlıklarımız arasında kurduğumuz veri entegrasyonuyla teknoloji altyapımızı güçlendirdik. ALO 183, KADES, GAMER, elektronik kelepçe uygulamasıyla şiddet vakalarına anında müdahale ediyoruz. Sosyal risk haritalarımızla şiddeti önleme ve müdahale kapasitemizi arttırarak alınan tedbirlere yönelik etkin bir izleme ve takip süreci yürütüyoruz. Öte yandan, 81 ilde faaliyet gösteren ŞÖNİM sayımızı bu sene 88'e çıkardık. 451 sosyal hizmet merkezinde şiddetle mücadele irtibat noktaları kurduk. Böylece şiddetle mücadele mekanizmalarını daha etkin hâle getirdik. 112'si Bakanlığımıza bağlı olmak üzere 151 kadın konukeviyle şiddet mağduru kadınlara ve çocukların ihtiyaçlarına uygun özel hizmet modelleri geliştiriyoruz. Bu yıl sayısını 20'ye çıkardığımız ihtisaslaşmış kadın konukevlerinde kadınların çocuklarıyla birlikte güven içinde hayatlarını yeniden kurmalarını destekliyoruz. Adıyaman, Hatay, İstanbul ve Kocaeli'nde 4 yeni kadın konukevi daha inşa etmek için çalışmalarımızı sürdürüyoruz.

Değerli milletvekilleri, şiddetin görünen sonuçları kadar psikolojik baskı, dijital şiddet, ısrarlı takip gibi şiddetin farklı boyutlarına da odaklanıyoruz. On yıl aradan sonra Türkiye'de kadına yönelik şiddet araştırmamızı tamamladık. 18.275 kadınla görüşerek hazırladığımız araştırmamızla yeni şiddet türlerine dair kapsamlı veriler elde ettik. Şiddet döngüsünü kırmak ve şiddetsiz bir yaşam kültürü oluşturmak için ilk kez failin rehabilitasyonuna odaklanan bir modeli hayata geçirdik. Diğer yandan, üniversitelerde gençlere yönelik sağlıklı ilişkiler, şiddetin erken işaretleri, dijital güvenlik ve haklar konusunda farkındalık eğitimlerini yaygınlaştırıyoruz. Vatandaşlarımıza, kamu personelimize ve muhtarlarımıza yönelik eğitimlerle 8,2 milyonu aşkın kişiye ulaştık. Bugüne kadar olduğu gibi şiddetin her türüyle amasız, fakatsız, tavizsiz mücadelemizi kararlılıkla sürdüreceğiz.

Değerli milletvekilleri 2027 bütçesince, kadınların güçlenmesine ayrılan kaynak yüzde 73 artarak 11 milyar lirayı yükseldi. Evde bakım SED, koruyucu aile, doğum yardımları, eşi vefat eden engelli ve 65 yaş üstü kadınlara yönelik destekler, ADEM ve SODAM projeleriyle GSS primleri dâhil kadınlar için bütçemizde ayırdığımız toplam kaynak 351 milyar 570 milyon liradır. Bu rakamlarla, Bakanlığımız bütçesinin yarısından fazlasını yani yüzde 51,9'unu kadınlara ayırdığımızı özellikle ifade etmek isterim.

Değerli milletvekilleri, bu ülkenin her karış toprağında şehitlerimizin fedakârlığı, gazilerimizin cesareti ve ailelerinin duaları var. Bu sorumlulukla, sizlerin desteğiyle ağustosta yasalaşan düzenlemeyle, terörle mücadelede yaralanıp malul sayılmayan kahramanlarımıza "gazilik" unvanı verdik. 15 Temmuz gazilerimize yeni haklar tanıdık. Tüm şehit anne ve babalarına yönelik devlet desteğini genişlettik. Gazi er, erbaş ve güvenlik korucularımıza sunduğumuz destekleri artırdık. Ağır engelli gazilerimize sağlanan bakım desteğini iyileştirdik. Eğitim, sağlık, barınma, ulaşım, istihdam ve rehabilitasyona öncelik sağlayan desteklerimizle vefamızı kalıcı bir hizmet anlayışına dönüştürdük. Sosyal konut projelerinde şehit yakını ve gaziler için özel kontenjan ayırdık. Bugüne kadar 53.179 kişinin kamuda istihdamını sağladık. Bu yıl yaptığımız 140 binden fazla ziyaretle şehit yakınlarımızın ve gazilerin yanında olduk. Şehit Gazi Mobil Uygulaması'yla hizmetlerimizi daha erişebilir kıldık. 25 yaşını doldurmuş şehit ve gazi çocuklarımız için tanıtım kartı uygulamasını başlattık. Ulusal Şehit Gazi Bilgi Sistemi'yle hizmetlere erişimi daha da kolaylaştıracağız. 51.545 kahraman gazimize Devlet Övünç Madalyası ve Millî Mücadele Madalyası takdim ettik. 4.468 şehidimizin hatırasını şehirlerimizde yaşatıyoruz.

Değerli milletvekilleri, tüm bu çalışmalarımızın yanı sıra milletimizin aynı acılarla bir daha sınanmayacağı bir gelecek için çalışıyoruz. Sayın Cumhurbaşkanımızın liderliğinde "terörsüz Türkiye" hedefiyle yarım asırlık terör meselesini çözmek ve kalıcı huzuru sağlamak için tarihî adımlar atıyoruz. Bu süreçte, 28 farklı ilde bizzat katıldığım ve Türkiye'nin dört bir yanında düzenlediğimiz Birlik ve Vefa Buluşmalarında yüzlerce şehit ailesi ve gazimizle bir araya geldik; her buluşmada bir kez daha gördük ki şehitlerimizin hatırasına sahip çıkmanın en anlamlı yolu ülkemizi birlik ve kardeşlik içinde geleceğe taşımaktır. Bu anlayışla, şehit ailelerimizin ve gazilerimizin yanında olmaya, onların emanetlerine sahip çıkmaya devam edeceğiz.

Değerli milletvekilleri, hiçbir vatandaşımızı geride bırakmayan sosyal devlet anlayışıyla, hak temelli, adil, şeffaf ve sürdürülebilir bir sosyal yardım sistemiyle toplumsal dayanışmamızı güçlendiriyoruz. Ülkemizin dört bir yanında faaliyet gösteren 1.003 Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakfımızla vatandaşlarımıza ulaşıyoruz. Şunu özellikle vurgulamak isterim ki: Sosyal yardımlardan yararlanan vatandaşlarımızın yüzde 83,2'si engellilik, yaşlılık ve hastalık nedeniyle çalışamayacak durumda olan kişilerden oluşuyor. Bütünleşik Sosyal Yardım Bilgi Sistemi'mizle başvurudan değerlendirmeye kadar tüm süreçleri dijital ortamda yönetiyoruz. Avrupa Konseyi ve Dünya Bankası tarafından iyi uygulama örneği olarak gösterilen sistemimiz için 34 ülkeyle tecrübe paylaşımı yapıyoruz. Geçtiğimiz yıl oluşturduğumuz İzleme Birimiyle özellikle ebeveyn kaybı yaşayan, engellilik ve bakım ihtiyacı bulunan hanelere yönelik çalışmalarımızın takibini daha da güçlendirdik. Çalışabilir durumda olup sosyal yardımlardan yararlanan vatandaşlarımızı İŞKUR'la güçlendirdiğimiz iş birliği kapsamında istihdama yönlendiriyoruz, özel sektörde istihdam edilen kişilerin sigorta primlerini on iki ay boyunca karşılıyoruz. 606 ADEM ve 91 SODAM'la kadınların kurs, eğitim ve üretim faaliyetleriyle yeteneklerini kazanca dönüştürmesini sağlıyoruz. Aşevi hizmetlerimizle 2026 yılında 90 binden fazla yaşlı, engelli ve hasta vatandaşımıza sıcak yemek ulaştırdık. Alo 144 ve Alo 183 hatlarımızla vatandaşlarımızın 7/24 sosyal yardım ve sosyal hizmetlere ulaşmasını sağlıyoruz.

Değerli milletvekilleri, sosyal hizmet ve yardımlarımızı toplumun her kesimine ulaştırmak için tüm paydaşlarımızla iş birliğimizi kararlılıkla sürdürüyoruz. Bu kapsamda, 2026 yılında 182 projeyi hayata geçirdik. Merkez ve taşra teşkilatlarımızla düzenlediğimiz 5.173 etkinlikte 107 bin paydaş temsilcisiyle bir araya geldik. Başlattığımız "İyilik Var" hareketiyle iyiliği ve gönüllülüğü bütün Türkiye'ye yayılan kalıcı bir dayanışma ağına dönüştürüyoruz. Bu hareketle, gönüllülüğü tek çatı altında toplayarak herkesin iyilik yapabileceği bir alan oluşturduk. Bu vesileyle "İyilik varsa biz de varız." diyerek siz değerli milletvekillerimizi de bu iyilik hareketinin büyümesine katkı sunmaya davet ediyorum.

Değerli milletvekilleri, günümüzde demografik dönüşümden çocukların güvenliğine, yaşlıların refahından sosyal korumaya kadar pek çok mesele uluslararası iş birliği ve dayanışmayı elzem kılıyor. Bugün, Türkiye sosyal politika alanındaki birikimiyle küresel gündeme yön veren öncü aktörlerden biridir. Bakanlık olarak tecrübemizi dünyayla paylaşıyor, güçlü bir aile diplomasisi yürütüyoruz. 2026 yılında 41 ülkeden bakanlar ve 9 uluslararası kuruluşun üst düzey temsilcileriyle 97 görüşme gerçekleştirdik. 8'i bu yıl olmak üzere göreve geldiğimizden bu yana uluslararası temaslarımızla 28 mutabakat zaptı ve 5 faaliyet planını hayata geçirdik. Ülkemizin önerisiyle 2026-2035 dönemi İslam İşbirliği Teşkilatında "Aile ve Nüfus On Yılı" ilan edildi. Mısır, Birleşik Arap Emirlikleri ve Nijerya 2026 yılını Aile Yılı ilan etti.

Türk Devletleri Teşkilatı bünyesinde Aile ve Kadın Konseyinin kurulmasına öncülük ettik. Konseyin 1'nci Yüksek Onur Kurulu ve Kurucu Bakanlar Oturumunu gerçekleştirdik.

Birleşmiş Milletler başta olmak üzere uluslararası platformlarda kadınlara yönelik çalışmalarımızı görünür kılıyoruz. Bu yıl düzenlediğimiz Ally for Future ve Küresel Kadın Zirvesi ile dünyanın dört bir yanında yüzlerce kadın lideri bir araya getirdik. 20'den fazla ülkeden üst düzey katılımcının katıldığı programlarla çocukların dijital güvenliğini uluslararası gündemin öncelikli konularından biri kıldık. Türkiye olarak, uluslararası platformlarda, savaşın ve çatışmaların en ağır bedelini ödeyen Filistinli kadınların ve çocukların sesi olmaya devam ediyoruz. Müşavirliklerimiz ve ataşeliklerimiz aracılığıyla yurt dışında yaşayan vatandaşlarımıza rehberlik ve danışmanlık sunuyoruz.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; dijital dönüşüm çalışmalarımızla sosyal hizmetlerimizin mevcut gücünü yeni nesil teknolojilerle destekliyor, hizmet kalitemizi her geçen gün daha ileri taşıyoruz. Ayrıca, yapay zekâ destekli erken alarm ve izleme sistemiyle kuruluşlarımızı denetliyoruz.

Göreve geldiğimiz günden bu yana milletimize hizmet yolunda durmaksızın çalışıyoruz. Üç yüz altmış iki gün boyunca bizzat gerçekleştirdiğim il ziyaretlerinde vatandaşlarımızla bir araya geldik. 86 sosyal hizmet kuruluşunun inşaatını tamamlarken 60 kuruluşumuzun inşaat çalışmaları devam ediyor. Bu anlamda hazırladığımız 2027 yılı bütçemizin asıl değeri, sosyal devletin imkânlarını toplumun her kesimine ulaştırarak vatandaşlarımızın hayatına sağladığı katkıdır.

2025 yılı kesin hesabı kapsamında 407 milyar 728 milyon liralık ödeneği kullandık. Bütçemizin etkin kullanımı ve 1.200'ü aşkın harcama birimimizle sağladığımız mali istikrar sayesinde Sayıştay denetiminde herhangi bir mali bulguya rastlanılmamıştır. 2027 yılı bütçe teklifimiz ise 677 milyar 303 milyon 514 bin liradır.

Cumhurbaşkanımız Sayın Recep Tayyip Erdoğan'ın liderliğinde aileyi güçlendiren, çocukları koruyan, kadınları destekleyen, engelli ve yaşlı bireylerin hayatını kolaylaştıran politikaları kararlılıkla sürdüreceğiz. Bu sorumluluğu büyük bir özveriyle taşıyan tüm çalışma arkadaşlarıma teşekkür ediyorum.

Komisyonunuzun Değerli Başkanına, kıymetli üyelerine ve değerli milletvekillerimize katkıları için teşekkürlerimi sunuyorum. 2027 yılı bütçemizin hayırlı olmasını diliyorum, sizleri saygıyla selamlıyorum.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Değerli milletvekilleri, değerli bürokratlar...

ÖMER FETHİ GÜRER (Niğde) - Bakanlıktan öründüğü gibi değil ortalık, aile çöktü, aile çöktü. Madde bağımlılığı arttı, boşanmalar patladı.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Girer, şimdi, Sayın Asu Kaya konuşacak. Siz konuşuyor musunuz bugün Sayın Gürer? Konuşmanız var mı bugün?

ÖMER FETHİ GÜRER (Niğde) - Konuşmam yok da soru-cevaba hazırım.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Evet, Sayın Kaya hazırsanız mikrofonunuzu açacağım.

ÖMER FETHİ GÜRER (Niğde) - Bakanın anlattığından farklı bir dünya var.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Kaya, buyurun.

ASU KAYA (Osmaniye) - Teşekkür ediyorum Sayın Başkan.

Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığının 2027 bütçe teklifinde kadınların güvenliğine, çocukların geleceğine, yaşlıların ve engellilerin bakımına maalesef yer yok. Ailenin Korunması ve Güçlendirilmesi Programına yaklaşık 30 milyar ayırıyorsunuz. Aile Enstitüsünün bütçesin de bir yılda 3 katına çıkarmayı planlıyorsunuz. Peki, aileyi güçlendirmek için ne yapıyorsunuz? Bütçeden kadını güçlendirmek için ayırdığınız pay toplam bütçenin yüzde 1,4'ü. Bu bütçeyle kadını nasıl güçlendireceksiniz? Kadını güçlendirmeden aileyi nasıl güçlendirebilirsiniz? Siz göreve geldiğinizden bu yana en az 1.090'ı şüpheli olmak üzere 2.340 kadın katledildi. Evli kadınlar evlerinde, boşanma aşamasındaki kadınlar ya adliye koridorlarında ya da sokaklarda katledildi. Aile On Yılı diye övünürken aileyi güçlendiremediniz, kadınları korumayı beceremediniz. Şiddete maruz kalan kadınlar size sığındığında onları çaresizlikleriyle baş başa bırakıyorsunuz. Üç yılda yalnızca 3 sığınak açmayı hedefliyorsunuz yani her yıla bir tane. Bu hesabı yaparken hangi illerde kapasite hesabı yaptınız? Kaç kadın sırada bekliyor? Kaç kadın yer bulamadığınız için evine yani o şiddet sarmalına dönmek zorunda kaldı? Bu yıl kaç kadın kapasite yetersizliği nedeniyle başka bir ile gönderildi? Bir kadın çocuğuyla birlikte kapınıza geldiğinde ona yer açmak zorundasınız.

AİLE VE SOSYAL HİZMETLER BAKANI MAHİNUR ÖZDEMİR GÖKTAŞ - Her zaman.

ASU KAYA (Osmaniye) - Kadına başka bir ilin adresini veriyorsunuz. Peki, her seferinde o kadını o ile ulaştırabiliyor musunuz? Ulaştıramadığınız kaç kadını sokakta çaresiz bıraktınız, açıklayın Sayın Bakan.

AİLE VE SOSYAL HİZMETLER BAKANI MAHİNUR ÖZDEMİR GÖKTAŞ - Hiçbirini.

ASU KAYA (Osmaniye) - Sığınaklar için il il başvuru sayıları nedir, cevap verin Sayın Bakan.

Bakan Hanım, mesele size sığınan bir kadına kapısını kilitleyeceği bir oda vermekle bitmiyor. 2025'te sığınaklardan yalnızca 658 kadın işe yerleştirilmiş.

ŞENGÜL KARSLI (İstanbul) - Kadın konukevi, sığınak değil.

SİBEL SUİÇMEZ (Trabzon) - Sığınak, sığınak; siz öyle diyorsunuz.

DİLAN KUNT AYAN (Şanlıurfa) - Öyle olunca yumuşuyor.

ASU KAYA (Osmaniye) - 2025 yılında sığınaklarda kaç kadın vardı? 658 sayısını başarılı gibi sunuyorsunuz da kaç kadının 658'i işe yerleştirildi, bunun cevabını verin.

Mesleki eğitim kurslarına yönlendirdiğiniz kadın sayısı hedefinizi yaklaşık 500 kişi düşürüyorsunuz. Neden? Kadın işsizliğini çözmek için yoksa başka bir yol mu buldunuz Sayın Bakan?

İSMAİL GÜNEŞ (Uşak) - Onu Özkan Yalım'a sormak lazım.

ASU KAYA (Osmaniye) - İşe yerleştirilen kadınların kaçı sigortalı ve güvenceli çalışıyor? Kaç kadın kendi evinde çıkabilecek bir gelir elde edebiliyor? İŞKUR'la yaptığınız iş birliğinde programa katılan kadın sayısında hedefinizi 39 binden 119 bine çıkarma sebebiniz nedir? Çünkü kadınları siz cep harçlığına çalıştırıyorsunuz orada. Siz bu kadınları cep harçlığına çalıştırmayı biliyorsunuz ancak; sigorta primlerini yatırmıyorsunuz, aylarca üretime katıp sonra işe devam edip etmediklerini kontrol etmiyorsunuz.

Emeklilik hakkı tanımıyorsunuz kadınlara. Bu kadınlar sizin için sadece ucuz iş gücü mü Sayın Bakan? Öyle olduğu için mi hedefinizi 3 katına çıkardınız? Program bittiğinde kadın çalışmaya devam edebildi mi? Kaç kadın devam edebildi? Bu sorulara yanıt verin Sayın Bakan ama veremezsiniz çünkü sizin önceliğiniz kadın işsizliğini bitirmek değil. Neden kadınların düzenli maaş alıp bir hayat kurmasını ve emekli olmasını istemiyorsunuz? Söyleyin, bilelim, sığınaktan çıkan kaç kadın kendi hayatını kurabildi?

Kadınların çalışabilmesi için her mahalleye kreş gerektiğini söylediniz. Yine söylediniz, siz ise daha çok kreş açmak yerine geçen yıl Komşu Anne Projesi gibi akıl dışı bir öneriyle övünüyordunuz. Ne oldu o projeniz? Daha önce çıkıp anlattığınız ve bu yıl da anlattığınız diğer projeleriniz gibi bu da mı pilot uygulama seviyesinde kalacak, kaldı? Bunu da mı tamamlayamadınız Bakan Hanım, yoksa akıl dışı olduğunu yeni mi idrak ettiniz?

Bakan Hanım, Türkiye kadına yönelik şiddette OECD ülkeleri arasında 1'inci sırada, bu utanç sizin ve Bakanlığınızın eseri. İstanbul Sözleşmesi'nin feshedilmesine çanak tutarken kadınları hiç düşünmediniz siz. Şiddeti önleme seminerlerine katılanlara ilişkin koltuk sayısı hesabı yapmayı biliyorsunuz. Peki, soruyorum ben size: Adalet Bakanlığı verilerine göre, 2021-2025 yılları arasında 69 bin tedbir kararı ihlal edildi. Bu kadınların kaçına ulaştınız? Bunun hesabını tutuyor musunuz? Daha yeni, Malatya'da Perihan Akbulut, Aydın'da Kumsal Kayan uzaklaştırma kararları olmasına rağmen neden göz göre göre katledildi? Tedbir ihlali sonucu kaç kadın katledildi?

ŞÖNİM personeliniz yeterli mi? Kaç merkezde gece gelen bir başvuruyu takip edecek ekibiniz var?

AİLE VE SOSYAL HİZMETLER BAKANI MAHİNUR ÖZDEMİR GÖKTAŞ - Her yerde var.

ASU KAYA (Osmaniye) - Oturduğunuz koltuğun sorumluluğunu yerine getirseydiniz her yıl binlerce kadın katledilmezdi.

AİLE VE SOSYAL HİZMETLER BAKANI MAHİNUR ÖZDEMİR GÖKTAŞ - Yalan söylüyorsunuz.

ASU KAYA (Osmaniye) - Bakan Hanım, siz görevinizi yapmadığınız için kadınlar da çocuklar da ölüyor. Üç yıldır her bütçe görüşmesinde sizin gözlerinizin içine baka baka hesap sordum sizden. Yıllardır o koltukta oturuyorsunuz "Şiddete sıfır tolerans." demekten başka hiçbir şey demediniz. Bu ülkenin kadınları için, çocukları için ne yaptınız? Maalesef beceremiyorsunuz Bakan Hanım. Kadınlar için, çocuklar için artık affınızı isteyin. Korumanız altında kaç çocuk istismara uğradı? Antalya'da beş aylık Arda bebek, Niğde'de 9 yaşındaki Mustafa, Sakarya'da 15 yaşındaki İlayda, Bursa'da 17 yaşındaki Yasemin sizin korumanız altında ölen çocuklardan sadece bazıları. Kaç çocuk sizin korumanız altındayken öldü, açıklayın rakamları, bilelim. Kabul edin, siz bu ülkenin çocuklarını koruyamıyorsunuz,

Bakan Hanım, memleketin çocukları yokluk içinde, bu bütçenizde sizin açık açık görülüyor. Bu ülkedeki yoksul çocuk sayısının 2029 yılında 220 bine çıkacağını, ailesinin yanında desteklenen kız çocuğu sayısının bu yıl sonunda 140 bine çıkacağını öngörüyorsunuz. Yönetemediğinizi, milyonları aç bıraktığınızı görmüyor musunuz? Aslında biliyorsunuz çok iyi. Yoksulluğun artacağını bilmenize rağmen, yoksul ailenin çocuğu için verdiğiniz eğitim desteğini düşürüyorsunuz. 2029'a kadar 412 bin çocuğun eğitim desteğini kesiyorsunuz. Çocuğun okul masrafını karşılayamayan bu aileler ne yapacak? 412 bin çocuk okuyamayacak mı Sayın Bakan? Bütçede bakım hizmetleri için neden yeterli payı ayırmadınız? Bakım yükü devletin sorumluluğunda değil mi? Devletin sorumluluğunda. Siz bakmadığınız için yaşlıya, engelliye, hastaya kadın baksın siz de ancak seyredin. Evde yaşlısına, engellisine, çocuklarına bakan kadınlar işe gidemiyorlar, çalışamıyorlar. Sizin yapmadığınız bakım yükünü üstleniyor, bir ömür bakım emeği veriyor ama yaşlandıklarında bu kadınların bir emeklilik maaşı olmuyor. Bu kadınlara diyorsunuz ki siz: "Emekli olamazsın, primin tamamlanmamış." nasıl tamamlasın primini Sayın Bakan? Yıllarca evde çalışan kadınları eşinin ya da ölen babasının maaşına mecbur bırakıyorsunuz. Ülkemizdeki yaşlı kadınlar yoksulluk içinde ölümü bekliyor Sayın Bakan. Milyonlar pazara gitmek için akşam döküntüsüne muhtaç kalıyor, kirasını ödeyemediği için kömürlükte yaşayan, memleketinde yaşayan, 86 yaşında pazarda çalışmak zorunda kalan kadınlar varken eskiden sizin koltuğunuzda oturan Aile Bakanı fondan milletin milyarlarını çuvalladı, götürdü. Şimdi tutuklandı, siz de adaleti sağladık diye övünüyorsunuz. Biz gündeme getirmesek, tutuklama da olmayacaktı. Ülkeyi maalesef bu hâle sizler getirdiniz. İşte, sizin Türkiye Yüzyılı'nız. Milletin sefaletini açlığını çok iyi, gayet iyi biliyorsunuz. Geçen yıl yoksullukla mücadele kalemi için tahmininiz 644 milyardı ama bu yıl 345 milyar teklif ediyorsunuz, beceremiyorsunuz Bakan Hanım, bir yılda bu kadar öngörüsüzlük olur mu? Yani siz kâğıt üzerinde bile yoksulun cebine girecek 300 milyarı yok ettiniz. Bu yıl yoksullukla mücadelede muhtaç hane başına aylık sadece 400 TL artış yapıyorsunuz; yoksullukla böyle mi mücadele edecek siz ve Bakanlığınız? Bu tutarı neye göre hesapladınız? Bir hanenin temel gideri olan kira, faturalar, gıda harcamaları ne kadar tutuyor? Gençlere "Evlenin, yuva kurun, çocuk yapın." demek kolay. Neyle evlenecekler, neyle hayatlarını idame edecekler? Karınlarını doyuramayan gençler neye güvenip çocuk yapacaklar? Bir aile 5.900 lirayla ne yapsın, ne yesin, ne içsin? Bakan Hanım, bir kadının koruma kararı ihlal edildiğinde kapısına kim gidecek? Bir çocuk yoksulluk yüzünden okuldan koptuğunda onu okula kim döndürecek? Yıllarca evinde bakım veren bir kadın yaşlandığında hangi maaşla geçinecek? Aile Enstitüsü'nün bütçesini 3 katına çıkarırken aileyi nasıl güçlendireceksiniz? Bize bunu kalem kalem açıklayın. Memleket yansa, itibarından tasarruf etmeyin. Kadınların, çocukların, milyonların yaşam hakkından, yiyeceği ekmekten tasarruf eden bu bütçeyi onaylamıyoruz.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Evet, Asu Hanım, teşekkür ediyoruz.

İSMAİL GÜNEŞ (Uşak) - Özkan Yalım'ın arkasında durabiliyor musunuz?

ASU KAYA (Osmaniye) - Özkan Yalım'ı size soralım, size soralım.

İSMAİL GÜNEŞ (Uşak) - Ben de size soruyorum.

ASU KAYA (Osmaniye) - Sen önce Fatma Betül Sayan Kaya'nın hesabını ver.

İSMAİL GÜNEŞ (Uşak) - Ben olsam sizin yerinizde bu Özkan Yalım'ın...
NURTEN YONTAR (Tekirdağ) - Bu ne basit konuşma ya!
İSMAİL GÜNEŞ (Uşak) - Buraya gelip bu konuşmayı yapmazdım.
ALİYE TİMİSİ ERSEVER (Ankara) - Yani burada böyle bir tartışma yaşanması...
ASU KAYA (Osmaniye) - 2,2 milyar liranın hesabını verin!
İSMAİL GÜNEŞ (Uşak) - O kadınların hakkını korumadınız, Özkan Yalım'ın hakkını korudunuz! Ben olsam sizin yerinizde, utandığımdan buraya gelip konuşmazdım, konuşmazdım!
(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)
ALİYE TİMİSİ ERSEVER (Ankara) - Ne demek konuşmazdım ya!
ASU KAYA (Osmaniye) - Üstünüzdeki o önce karanlığı bir aydınlatın siz! Bula bula Özkan Yalım'ı... Biz onu partiden attık, çok uzatmayın konuyu!
İSMAİL GÜNEŞ (Uşak) - Arkasındaydınız ya!
(AK PARTİ ve Yeni Parti sıralarından karşılıklı laf atmalar ve gürültüler)
BAŞKAN MEHMET MUŞ - Asu Hanım, konuşmanız bitti.
ASU KAYA (Osmaniye) - Sizin terbiyenize bırakıyorum bunu da!
İSMAİL GÜNEŞ (Uşak) - Arkasındaydınız!
ASU KAYA (Osmaniye) - Sizin terbiyenize bırakıyorum, arkasında markasında değilim!
İSMAİL GÜNEŞ (Uşak) - Özkan'ın yaptığı terbiyesizlikleri...
SİBEL SUİÇMEZ (Trabzon) - Ya, bir susar mısın! Bu kadar önemli bir Bakanlığı konuşuyoruz...
ASU KAYA (Osmaniye) - Sen adam ol önce! Sen adam ol! Sen adam ol!
İSMAİL GÜNEŞ (Uşak) - Ben adamım, adamım!
ASU KAYA (Osmaniye) - Tek savunman bu mu!
BAŞKAN MEHMET MUŞ - Ne yapalım, kavga mı edeceğiz Sayın Asu Hanım? Asu Hanım...
Bitince bana haber verin, ben toplantıyı açayım.
(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)
İSMAİL GÜNEŞ (Uşak) - Kadınların hakkını korumak eğer size kaldıysa... Ayvayı yedi!
ASU KAYA (Osmaniye) - Adam gibi konuş! Benim sözümü değil sen kendi sözünle konuş! Partinizin itibarı da sana kaldıysa vah ki ne vah! Bunun için mi geldin sen buraya! Senin lafın bundan mı ibaret! Bence sen sus, Bakan Hanım cevap versin!
BAŞKAN MEHMET MUŞ - Şu çekim yapan kim? Uyarın hemen, alın oradan. Şu alanda danışman istemiyorum, burası bürokratlara ait, boşaltsınlar o arayı.
İSMAİL GÜNEŞ (Uşak) - Bu kadar kişinin...
ASU KAYA (Osmaniye) - Senin çapın yetmez ona! Senin çapın yetmez ona!
NİLGÜN ÖK (Denizli) - Ne demek çapın yetmez?
İSMAİL GÜNEŞ (Uşak) - Ben olsam utancımdan buraya gelmezdim.
SALİHA SERA KADIGİL (İstanbul) - Suçlusu kadın mı sence bay trol? Bay trol, anlatın bakalım.
SİBEL SUİÇMEZ (Trabzon) - 2 kadın milletvekiliyle gelmişsiniz buraya.
ASU KAYA (Osmaniye) - Senin de mi fonda paran vardı, listeler...
BAŞKAN MEHMET MUŞ - Asu Hanım, konuşmanız bitti.
SİBEL SUİÇMEZ (Trabzon) - Sayın Başkan, şu sol tarafa bir dönebilseniz artık.
BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Suiçmez...
SİBEL SUİÇMEZ (Trabzon) - Sol tarafa dönebilseniz, temiz bir dil kullanmayı hatırlatsatnız.
BAŞKAN MEHMET MUŞ - Evet, değerli milletvekilleri...
SİBEL SUİÇMEZ (Trabzon) - 2 kadın milletvekiliyle gelmişler, provoke etmesinler.
BAŞKAN MEHMET MUŞ - Asu Hanım, bir yerinize oturur musunuz?
SİBEL SUİÇMEZ (Trabzon) - Böyle bir usulümüz yok.
BAŞKAN MEHMET MUŞ - Değerli milletvekilleri, bir saniye, Sayın Güneş...
SİBEL SUİÇMEZ (Trabzon) - Sen kendi belediye başkanlarının uçkuruyla uğraş.
NİLGÜN ÖK (Denizli) - Plan Bütçede kaç tane kadın milletvekili var?
SİBEL SUİÇMEZ (Trabzon) - Onu geçin ya, onu geçin; biz buradayız, siz neredesiniz?
BAŞKAN MEHMET MUŞ - Değerli milletvekilleri, bunu bana niye soruyorsunuz? Ben gruplardan gelen milletvekillerine bakarım.
NİLGÜN ÖK (Denizli) - 2 kişi geldiniz, 3 kişi geldiniz.
SİBEL SUİÇMEZ (Trabzon) - Biz buradayız, siz neredesiniz?
BAŞKAN MEHMET MUŞ - Teşekkür ediyorum.
Bakın, Sayın Türkan Elçi bekliyor ona söz vereceğiz.

Buyurun.

TÜRKAN ELÇİ (İstanbul) - Sayın Bakan, bugün Bakanlığınızın bütçesi üzerinde birkaç dakikada meram anlatmak zaman açısından elbette ki yeterli olmayacaktır. Biz yine de iktidarınızın bizim üzerimizdeki uzun yıllara sari bir özetini yapmaya çalışalım.

Sayın Bakan, biz kadın cinayetleri desek, MESEM'de çocuklar ölüyor desek hop oturup hop kalkanlar oluyor; "Susun, ölülerden söz etmeyin, huzurla oturduğunuz sofranın tadını kaçırmayın." diyorlar. Hiçbir hak ihlali yaşanmıyormuş gibi "Aile Türk toplumunun temelidir, aile kutsaldır." gibi tumturaklı cümleler kullanarak önlerindeki yemeğe devam ediyorlar. Aile hepimiz için kutsaldır Sayın Bakan. Aileye değer vermekle övünmek kimsenin tekelinde değildir. "Kutsaldır" demek ailenin, kadının, çocukların hakkının teslim edildiği anlamına gelmiyor. Haklarımızı güvence altına alan hukuktan söz etsek, Anayasa desek, bütçe kaynaklarının toplumsal gelir adaleti ve kamu hizmetleri lehine tahsis edilmelidir desek kendimizi anlatmaya kifayet keser mi ondan da emin değilim.

Aile ve Sosyal Politikalar Bakanı olarak görev yapan Betül Sayan Kaya dâhil olduğu hadiseyle sizin şu anda oturduğunuz makama olan güveni yerle bir etti, herkes artık tüm makamlara kuşkuyla bakıyor ne yazık ki. Anayasa madde 41'de "Devlet ailenin huzuru ve refahıyla özellikle ananın ve çocukların korunması için gerekli tedbirleri alır." diyor. Kadınlara yönelik şiddetin her yıl artış gösterdiği verilerle tescillidir. Kadınlara yönelik şiddetle mücadeleye ayrılan tutar Bakanlık bütçesinin binde 4'üdür. 2026 için açıklanan sığınmaevi hedefi 174'tü, 2027 yılı için öngörülen sayı 153'tür.

Sayın Bakan, bakanlıkların bütçeleri iktidardaki siyasi iradelerin haritasıdır. Bugün Bakanlığınızın haritasında kadının kapladığı yeri arıyoruz bulamıyoruz. Bakanlığınızın 2027 bütçe yılı teklifinde kadının güçlendirilmesi için ayrılan pay Bakanlık bütçesinin yüzde 1,41'idir. Bu veri bile kadına atfettiğiniz önemi göstermiyor mu? Kadın örgütlerinin verilerine göre 2026'nın yalnızca ilk altı ayında 151'i şüpheli olmak üzere toplam 301 kadın katledildi. Bu tablo yıllardır süren cezasızlığın bir sonucudur. Yıllar içinde ölümü şüpheli kalan yüzlerce kadından biri de kaybolan Gülistan Doku değil miydi? Adalet Bakanınız Akın Gürlek "Faili meçhul cinayetlerin araştırılacağını." büyük reklam afişleriyle ekranlarda duyurdu. Bu dosya bile bürokrasi ile suç örgütleri arasındaki ilişki ağlarını göstermeye yeter artar bile. Rojin Kabaiş'in amcası daha evvelsi gün maskeli kişilerin saldırısına uğradı, onları bulmak bu kadar zor mudur? Bu saldırılar önem atfettiğiniz birine yapılmış olsaydı failleri yirmi dört saat içinde bulacağınızdan hiç şüphemiz yoktur.

Anayasa madde 50'de "Küçükler ve kadınlar ile bedeni ve ruhi yetersizliği olanlar çalışma şartları bakımından özel olarak korunurlar." der. Gaziantep'te MESEM kapsamında çalıştığı şantiyede hayatını kaybeden 17 yaşındaki Halil İbrahim Yağız çocuk değil miydi? Çalışma şartları bakımından neden korunmadı? Halil'in alın terinin aylık karşılığının 8 bin lira olduğunu da hatırlatmakta fayda var. Ayrıca, 2026 yılında MESEM'de hayatını kaybeden çocuk sayısının en az 37 olduğunu da buradan tekrar kayıtlara not düşelim.

Kadın ve çocuk ölümleriyle meşhur bir ülkede hangi aile güvende olabilir? Şiddet önlenmediği veya failler bulunmadığı gibi "Ailem Güvende" mottosuyla muhalif derneklere, haber sitelerine yönelik operasyonlar yapılıyor. Gazeteci Tuğba Tekerek sudan bahanelerle tutuklanarak cezaevine gönderildi. 2 Mayıs 2026 Resmî Gazete'de Aile ve Nüfus On Yılı konulu genelge yayınlandı. Genelgenin 5 numaralı başlığı genç yetişkinlerin evliliğe teşvik edilmesi ve evliliğin kolaylaştırılmasını hedefliyor. Gençlerin evliliğe teşvik edilmesinin altında birden çok sebep vardır, temel amaç doğurganlığı artırmak ve geleneksel aile yapısını korumaktır. Borçla harçla evliliğe adım atan gençlerin bağımsızlıklarını kazanmadan geri kalan hayatlarında işsizlikle, aile geçindirme derdiyle uğraşmaları sizi hiç mi rahatsız etmiyor? Aslında sizleri rahatsız eden gençlerin bireysel hedeflerine ve özgürlüğe atfettikleri önemdir. Özellikle genç kadınların aile içi beklentilerine dair kalıplara hapsedilmesi istenmektedir, kariyer ve kişisel gelişim talepleri kimi zihniyetleri rahatsız etmektedir. Eleştirilerimiz farklı bir yöne çekilmesin. Aile kurumu bizim için de en az sizin kadar önemlidir. Çok iyi bilinmelidir ki aile bireyleri ancak haklarıyla varlık gösterebilirler ve hak ettikleri değere mazhar olabilirler. Ailenin korunması ancak şiddetten korunma ve bireylerin refahı üzerinden tanımlanabilir. Sizler tarafından sürekli aile mefhumuna vurgu yapılmasının altında yatan sebeplerden biri de aile dayanışma ağının güçlü ilişkilerinden istifade ederek devletin yerine getirmek zorunda olduğu görevleri aileye yüklemektir. Yaşlı, hasta, çocuk bakımı gibi sorunların aile çatısı altında çözüme kavuşturulması istenmektedir. Evliliğin teşvik edilmesi yönünde politikalar üretilmeye çalışılmışsa da istendiği yönde toplumda karşılık bulamamıştır. 2026 için planlanan evlilik hızı 7,6 iken gerçekleşme tahminî ise 6,5'tir. Aile Yılı ilan edilen 2025'te evlenen çift sayısının 570 binden 552 bine düştüğü de görülmektedir. Evlilik kredisi bugüne kadar yaklaşık 102 bin çifte ödenmiştir. Son dokuz ayın hızına göre yılda evlenen her yüz çiftten yaklaşık 13'üne denk gelmektedir. Sayın Bakan, lütuf gibi anlatılan destek borç olarak veriliyor. İstanbul'da ortalama kira 45 bin civarındadır yani yaklaşık asgari ücretin 1,6 katıdır. Bütçe gerekçesi yeni evlenecek gençlere sosyal konut ve kiralık sosyal konut sözü veriyor, bu hususlara ilişkin bir sayı mevcut mudur? Maalesef göremiyoruz. Bir takvim öngörülmüş mü? Hayır, bunu da göremiyoruz.

Genelgenin 6 numaralı başlığı çocuk sahibi olmayı özendiren, kolaylaştıran uygulamalar vadediyor. Genç çiftlerin sizden beklediği şeyler bellidir. Reklam kokan söylemlerinizden daha ziyade somut adımlar atmanızdır. Ulaşılabilir, güvenli, asgari ücretle çalışanın da ödeyebileceği bir kreş imkânına sahip olabilmek mesela. İstanbul'da özel kreşin aylık maliyeti sendikaların aktardığına göre 30 bin ila 40 bin arasındadır yani net asgari ücretin üzerindedir. Kimi siyasi saiklerle belediye kreş izinleri yayınlanan yönetmelikle Bakanlık iznine tabi kılındı. Muhalif olarak gördüğünüz belediyelerin vatandaşın kreş ihtiyacını gidermesinin önü kesilmek istendi.

??AİLE VE SOSYAL HİZMETLER BAKANI MAHİNUR ÖZDEMİR GÖKTAŞ - Orada bir skandal vardı, bilmiyorum farkında mısınız?

TÜRKAN ELÇİ (İstanbul) - Âdeta siyasi hırsınız halkın hizmet almasının önüne geçti. Basına yansıyan bilgiye göre yaklaşık 785 belediye kreşi etkilenecektir bu durumdan. Bakanlığınızın Temmuz 2026 raporuna göre denetiminizde 2.348 kreş mevcuttur. Türkiye'de 0-4 yaş aralığında yaklaşık 4 milyon 850 bin çocuk var vardır yani Bakanlığınızın ücretsiz kontenjanından her 1.361 çocuktan yalnızca 1'i faydalanabilmektedir, muhtemelen faydalananlar da ancak torpil bularak, mevcut siyasi yapıya yakınlığını bildirerek kayıt yaptırabiliyorlardır çünkü vatandaşın hiçbir ilişki ağının içinde olmadan en doğal hakkından istifade edemediği bilinen bir gerçektir.

Genelgenin 7 numaralı başlığına dönelim, bakım ve destek modellerine dair... 4 kişilik ailenin açlık sınırı 38 bin lira, 2'nci çocuk için ödenen aylık doğum yardımı 1.500 lira. Bu tutar başından beri yerinde sayıyor, reel değerinin yaklaşık yüzde 36'sını kaybetmiş durumda. Kız öğrenciye ilköğretimde aylık 300 lira eğitim yardımı yapılıyor. Ben bu tutara defalarca baktım "Bir yanlışlık olabilir mi?" diye. Kız çocuğuna aylık verilen tutar 2 gofret parasıdır Sayın Bakan. Amacınız, verilen rakamı söylemeden "Kız öğrencilere eğitim desteği veriyoruz." diyerek reklam yapmak mıdır? Kim bilir, 300 TL'lik ödemeye dahi rica minnetle erişiliyordur. Geçen yıl bu salonda gelir tamamlayıcı aile destek sözü verdiniz aynı zamanda. Pilot uygulama tutarı ve iller daha da bilinmiyor. Önerimiz çok net; doğum yardımı başta olmak üzere, çocuk ve aile yardımlarının memur katsayısına bağlanması yönündedir. Çocuk desteği 2027 bütçesinde tutarlarıyla yer almalıdır.

Diğer bir konu da engeller ve bakım veren aileler mevzusudur. Evde bakım yardımına 2027'de 109 milyar lira ayrılıyor, 2027 hedefi ise 515.500'dür. Aile bireyine evde bakan kadınların emekliliği ve sigortası için bütçede tek bir harcama kalemine rastlayamıyoruz. Önerimiz, bakım veren aile üyelerine sigorta primi desteği ve gündüz bakım ile mola hizmeti yönündedir.

Son olarak da bakım kuruluşları ve denetimine değinmek istiyorum. Nitekim, genelgenin 11'inci başlığı kurumsal kapasitenin güçlendirilmesini öngörüyor. 2027 bütçesinde bakım merkezlerine ayrılan paranın yüzde 55,9'u özel merkezlere ödeniyor. Bildiğiniz üzere, Batman, Beylikdüzü, Diyarbakır'da yaşanan vakalar kamera görüntülerinin ailelere ulaşmasıyla anlaşılabildi. Geçen sene yapay zekâ destekli kamera sistemini bütün kuruluşlara yaygınlaştıracağınızı, özel kuruluşlara şart koşacağınızı vadetmiştiniz.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Teşekkür ediyorum.

Şimdi Sayın Halide Türkoğlu...

Buyurun lütfen.

Süreniz yirmi dakika.

HALİDE TÜRKOĞLU (Diyarbakır) - Sayın Başkan, Değerli Komisyon üyeleri; Bakanlığın bütçesine geçmeden önce genel bütçe üzerinden birkaç söz söyleyerek buradan Bakanlığın bütçesine bağlamak istiyorum.

Şunu da söylemeden geçmeyeceğim: Toplam bütçenin bütününde görmezden gelinen kadınların Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığının bütçesinden de bir beklentisi olmadığını, bugün ülkenin dört bir yanında kadınların hakları, emekleri ve yaşamları için yükselttikleri itiraz ortaya koymuştur. Siz kulaklarınızı tıkamış, gözlerinizi kapatmış olabilirsiniz bu itiraza ancak bizler bugün burada kadınların sesiyiz, sözüyüz, isyanıyız.

Nitekim, 2027 yılı için sunulan bütçenin bütününe kadınların itirazı var. Kadınların yaşamını tek bir program içine sıkıştıran, kadınların güçlenmesini dar bir Bakanlık faaliyet alanına indirgeyen bütçe anlayışınız artık teşhir olmuştur. Kadının güçlendirilmesi programının neredeyse yüzde 85'i Bakanlığınız, geriye kalan yüzde 14'ü ise Hazine ve Maliye Bakanlığı tarafından uygulanmaktadır. Buradan özellikle sormak istiyorum: Kadınların güçlendirilmesi yalnızca sizin Bakanlığınızın sorumluluğunda olan bir mesele midir? Kadınların eşit ve özgür bir yaşam kurabilmesi, ekonomik bağımsızlığını kazanması, istihdama, eğitime, sağlığa, adalete ve kamusal hizmetlere eşit erişebilmesi bütün bakanlıkların sorumluluğunda değil midir? O hâlde, neden kadınların güçlendirilmesi bütün bakanlıkların politikalarına ve bütçelerine yansıyan bütünlüklü bir program olarak hazırlanmamıştır? Daha da önemlisi, toplumsal cinsiyet eşitsizliğini ortadan kaldırmak bir yana, bu kavramın kullanılmasını dahi yasaklayan bir siyasi anlayış kadınları nasıl güçlendirebilir? Eşitsizliği tanımadan, adını koymadan ve onunla mücadele edecek politikalar geliştirmeden kadınların güçlendirilmesinden söz edilemez. Kadınları güçlendirmek, kadınları aile politikaları içine hapsetmekle değil eşitliği ve özgürlüğü esas alan kamusal politikalar üretmekle mümkündür. Bütün performans göstergelerinizi aileyi koruma ve güçlendirme anlayışı üzerine kurmuşsunuz. Bir kez daha kadının güçlendirilmesinin neredeyse 3 katı bütçeyi aileye ayırmışsınız. Oysa bütçeler, her yıl toplumun değişen ihtiyaçlarını, kadınların taleplerini ve yaşamın gerçeklerini esas alarak yeniden düzenlenmesi gereken kamusal politika metinleridir.

Bakın, sunduğunuz 2027 bütçe teklifinde alt performans göstergesi olarak belirlenen başlıklardan biri, kadına yönelik şiddetle mücadele ve saygı kültürünün yaygınlaştırılması amacıyla gerçekleştirilen farkındalık seminerleriyle ulaşılan kişi sayısı. Sayın Bakan, sizin saygıdan kastınız nedir? Kadınların yaşam hakkının korunmadığı, şiddetin önlenmediği, kadınların her gün şiddete ve katliamlara maruz bırakıldığı bir ülkede hangi saygı kültüründen söz ediyorsunuz? Bu kadar ayrıntılı performans göstergeleri hazırlarken burada tarif edilen saygının ne anlama geldiğini bizim sorgulamayacağımızı mı düşünüyorsunuz? Biz, bu kavramın ardındaki anlayışı çok iyi biliyoruz. Burada söz konusu olan kadınların haklarına, iradesine ve yaşamına saygı değil, erkeğin şiddeti karşısında susan, aile içinde itaat etmeye zorlanan, kendi yaşamı üzerinde söz sahibi olması engellenen kadından beklenen itaattir. Kadınları güçlendirdiğinizi iddia ettiğiniz bir programın kadınların yaşam hakkını dahi güvence altına alamayan bir politika

çerçevesinde sıkıştırılmasını asla kabul etmeyeceğiz. Programın içeriği sadece şiddet ve şiddeti önleme üzerinden hazırlanmıştır ki Bakanlığınızın da iktidarınızın da bu konudaki karnesi kadına yönelik şiddet ve katliamlardaki artışla ortadadır, son on ayda 245 kadın katliamının gerçekleşmesi, 240 kadının ölümünün şüpheli olarak kayıtlara geçmesi de bunun göstergesidir. Diyarbakır'da "Beni sığınağı götürün, yaşamım tehlike altında." dediği hâlde sığınağa götürülmediği için katledilen Sultan Kara'nın vebali sizsiniz, sizin ısrarla kadınları korumayan politikalarınızdır. Sizin bu ülkedeki kadına yönelik şiddetle mücadele yaklaşımınız sayısı 151 olan sığınak sayısını 152'ye çıkarmaktır. Bakın "kadın konukevlerinde işe yerleştirilen kadın sayısı" diye bütçe tablonuzda yer alan bir başlık var. Hayır, zaten şu anlaşılmıyor, 650 kadının işe yerleştirildiği bilgisi bu tabloda yer alıyor ancak bu kadınların sığınakta kalan kadınlar mı, yoksa bu sığınaklarda istihdam edilen kadınlar mı olduğu net değil ancak net olan bir şeyi ben size söyleyeyim: Bu sığınaklarda bir yıl boyunca kaç kadına hangi hizmetler verildiği bilgisi yok, sadece aile içinde şiddet görüp sığınma evinde kalan kadını aile eğitimi veriyorsunuz. Örneğin, bu sığınaklarda ana dilinde hizmet verilmesi için Bakanlığınızın bir bütçesi var mı Sayın Bakan? Şiddet gören kadınların kendi ana dillerinde hizmet alması için siz ne yaptınız? Bunu bir sorun olarak neden görmediniz?

Bir diğer başlık ise, bu ülkenin "yeni sömürü iş gücü" olarak tanımlanan göçmen kadınlar elbette ki iktidarınızın bir göç politikası var ancak şunu açıkça söylemek gerekir ki göçmen kadınların maruz kaldığı şiddeti, emeğinin sömürülmesini ve hak gasplarını önlemeye yönelik bütünlüklü bir politikanız yok. Bu ülkede göçmen kadınları bir yandan ekonomik sistemin içine dâhil eden, diğer yandan en temel haklardan mahrum bırakarak toplumsal yaşamın dışına iten bir ötekileştirme politikası yürütülüyor. Göçmen kadın emeği ağırlıklı olarak tarım sektöründe ve ev içi bakım hizmetlerinde yoğunlaşıyor. Üstelik, bu emek büyük ölçüde kayıt dışı, güvencesiz ve denetimsiz koşullarda yürütülüyor. Göçmen kadınlar bu çalışma alanlarındaki hak gasbından, fiziksel ve cinsel şiddete ayrımcılıktan güvencesizliğe kadar pek çok hak ihlalleriyle karşı karşıya. Peki, Sayın Bakan, siz göçmen kadınlar için ne yapıyorsunuz? Onların emeğini ekonomiye dâhil ediyor ancak sosyal güvenlikten, adalete erişimden ve temel yurttaşlık haklarından yararlanmalarının önünü açmıyorsunuz. Başka bir ifadeyle göçmen kadınların emeğine ihtiyaç duyuyor ama haklarını tanımıyorsunuz. Daha vahimi, şiddete maruz kalan göçmen kadınlar için güvence oluşturmak yerine sınır dışı edilme tehdidi bir baskı aracına dönüştüren bir sistem işletiliyor. Kadınlar şiddeti şikâyet ettiklerinde, haklarını aradıklarında geri gönderme merkezine gönderilme korkusuyla karşı karşıya kalıyor. Böylece, şiddetten uzaklaşmak isteyen kadınlar bir kez daha devletin göç politikalarının yarattığı güvenecesizlikle kuşatılıyor.

Sayın Bakan, göçmen kadınları şiddet karşısında korumayan, aksine sınır dışı edilme tehdidiyle sessizliğe zorlayan bir anlayışla kadınların yaşam hakkını ve güvenliğini nasıl sağlayacaksınız? Bu ülkede ayrımcılığa, ötekileştirmeye ve eşitsizliğe maruz bırakılan bir diğer kesim LGBT+'lardır. Bakın, bu ülkede LGBT+'ların eşit haklara erişimini, sosyal güvencelerini ve yaşam koşullarını iyileştirmeyi hedefleyen bir bütçe yok ancak bu kimlikleri hedef alan, yaşam alanlarını daraltan ve haklarını kısıtlayan politikalar için kamu kaynaklarının kullanıldığını görüyoruz.

Sayın Bakan, sizin iktidarınızın siyasi tercihleri kimin hak sahibi olduğunu kimin toplumsal sorumluluk kapsamında görüleceğini belirleyemez. İnsan hakları, iktidarların ideolojik tercihlerine göre dağıtılabilecek bir ayrıcalık değildir. Peki, "Ailem Güvende" operasyonları adı altında farklı cinsel kimliklere yönelik yürütülen operasyonlara ne kadar bütçe ayrılıyor? LGBT+'ları hedef alan bu uygulamaların kamu kaynaklarıyla nasıl finanse edildiğini açıklayabilecek misiniz? Bir yandan bu kesimin varlığını ve ihtiyaçlarını yok sayarken diğer yandan temel sosyal haklara erişimini engelleyerek nasıl güvenli bir toplum inşa edeceksiniz? İnsanları cinsel kimliği nedeniyle dışlayan bir anlayışla ne toplumsal güvenlik ne de eşitlik sağlanabilir. Güvenli bir toplum ancak herkesin haklarının güvence altına alındığı toplumdur. Siz bu ülkede "Aile On Yılı ilan ediyoruz." dediğiniz anda kadınların derinleşen yoksulluğuna yoksulluk katacağınızı da ilan ettiniz. Sizin bütçe kalemlerinizdeki bakım hizmeti meselesiyle bunu açacağım ama öncelikle bu hizmeti kadınların omuzlarına nasıl "aile değerleri" adı altında yüklediğinizi hatırlatmak isterim. Siz "Yaşlılara artık bakılmıyor, aile değerlerine aykırı davranılıyor." diyerek toplumu manipüle ettiniz. Bu yükün kadınların omuzlarında olduğunu çok iyi biliyorsunuz. Bakın, aktif ve gündüzlü yaşam merkezlerinden yararlanan yaşlı sayısı 800, huzurevleri ve yaşlı bakım rehabilitasyon merkezlerinde bakım alan kişi sayısı 2025 tarihinde 15.124 kişiyken 2026 tarihinde bu oran 14.878'e düşüyor. Yine, toplamda evde bakım yardımı alan kişi sayısı 520 bin, kamusal bakımevlerinde bakım alan çoğu gündüzlü kişi sayısı 22 bin. Bu tabloyu neden özel olarak hatırlattım, biliyor musunuz Sayın Bakan? Çünkü sizin iktidarınızın politikalarında da hazırladığınız bütçede de kadınlar, yaşlılar, çocuklar için ayrılan kaynak muhtaçlık, acıma duygusu üzerinden ayrılıyor; hak öznesi olarak değil.

Bir diğer hak öznesi olarak görmediğiniz kesimlerin başında engelliler geliyor. Bakanlığınız her fırsatta engellilere yönelik yaptığınız harcamaları açıklıyor. Sanki bir lütufta bulunuyormuşsunuz gibi teşekkür de bekliyorsunuz. Oysa sosyal destekler bir lütuf değil, engellilerin en temel yurttaşlık haklarıdır. Üstelik bu hakları bir lütuf gibi sunmanız, aynı zamanda bu hakları geri alabileceğinizin tehdidini de içinde barındırıyor. Engellilik meselesi yalnızca Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığının sorumluluğuna da indirgenemez. Engellilerin toplam bütçe içerisindeki yeri ve statüsü değişmelidir. Engellilere yönelik harcamalar yalnızca Bakanlığınızın bütçesi üzerinden değil, bütün bakanlıkların bütçeleri ve kamusal hizmet politikaları üzerinden ele alınmalıdır. Burada özellikle sormak istiyorum: Siz bu bütçeyi hazırlarken kaç engelli yurttaşın görüşüne başvurdunuz? Engellilerin ihtiyaçlarını, taleplerini ve deneyimlerini bütçeye yansıtmak için nasıl bir katılım mekanizması oluşturdunuz? Engellilerin danışmanlık hizmetlerinden yararlanabilmesi için neden ayrı ve yeterli bir bütçe kalemi oluşturmuyorsunuz? Siz, daha bu ülkede kaç milyon engelli yurttaş var, bunu açıklamıyorsunuz. Sisteminize kayıtlı kişi sayısı üzerinden politika üretiyorsunuz, bunu asla kabul etmiyoruz. Rakamlar da bu alandaki yaklaşımınızı açıkça ortaya koyuyor: Evde bakım yardımından yararlanan engelli birey sayısı 515.500 iken gündüzlü bakım, rehabilitasyon ve aile

danışmanlığı merkezlerinden yararlanan engelli birey sayısı yalnızca 2.800. Aradaki yaklaşık 184 katlık fark bize neyi gösteriyor? Kamusal bakım hizmetlerini yaygınlaştırmak gibi bir hedefiniz olmadığını, bakım sorumluluğunu evin içine dolayısıyla kadınların omuzlarına bırakmaya devam ettiğinizi gösteriyor. Engelli bireylerin bağımsız yaşam hakkını güçlendirmek yerine hem engellileri hem de onlara bakım veren kadınları ev içine mahkûm eden biz sistem üretiyorsunuz. Bakın, engelli kadınlar "Ben bir hak öznesiyim." diyor. "Bakım emeğiyle engelliliğin birlikte anılmasını kabul etmiyoruz." diyor. "Ben bir yurttaş olarak, özgür bir birey olarak yaşayabileceğim koşullar olsun istiyorum." diyor. Bakın, açlık sınırı bu ülkede 37.800 TL. Yaklaşık 760 dolar, evde bakım yardımı ise hane başına aylık 15.755 TL, yaklaşık 317 dolar. Almanya'da bakım yardımı 1.500 dolar, İtalya'da ise bin dolar düzeyinde. Bu rakamlar bakım emeğine, yaşam hakkına nasıl yaklaşıldığını açıkça ortaya koyuyor.

Sonuçta bütün rakamlar bize neyi gösteriyor Sayın Bakan? Çok açık: Kadınlar yalnızca ödedikleri vergilerle değil, karşılığını alamadıkları, ücretlendirilmemiş bakım emekleriyle de bu bütçe katkı sunuyor ancak bütçeden bu emeğin karşılığını alamıyorlar. Devlet, kadınların sırtına yüklediği bakım sorumluluğunu kamusal bir hizmete dönüştürmek yerine bu emeği görünmez kılarak tasarruf ediyor. Yani kadınlar hem bütçenin gelirini yaratıyor hem de bütçenin karşılaması gereken bakım yükünü kendi yaşamlarından, emeklilerinden ve zamanlarından karşılıyor.

Bir diğer konu, daha önceki bütçe cetvellerinizde eşi vefat etmiş kadınlara, cezaevlerindeki kadınlara, engelli bakım hizmeti verenlere dair ne kadar ücret ödendi, açıkça yazılıyordu. Biz en azından bunu farklı taramalarla değil, direkt sunduğunuz bütçe teklifinde görüyorduk. Ancak gelin görün ki ne performans programınızda ne de bütçe teklifinizde bu rakamları göremedik. Söz konusu ödeneklerin bütçe cetvelinizde neden yer almadığını bizler çok iyi biliyoruz. Çünkü sizin, hiçbir geliri olmayan ve eşi vefat etmiş kadınlara sunduğunuz destek 2 bin TL, sizin hiçbir geliri olmayan kadına sunduğunuz hayat işte bu kadar Sayın Bakan. Tüm bunlardan hareketle "Kadının Güçlendirilmesi Programı" adı altında sunduğunuz politikaların kadınları güçlendiren değil; ötekileştiren, ayırımcılığın, eşitsizliğin hedefi yapan bir program olduğunu söyleyerek kendi bütçe teklifimizi sunuyoruz.

Barış ve demokratik toplum çağrısıyla başlayan bir süreçte bugün kadınlar için sunulan bütçe barışın bütçesi değildir. Bütçenin en büyük payı savunma ve savaş politikalarına ayrılıyorsa o bütçenin barışla, eşitlikle ve toplumsal adaletle bir ilgisi olamaz. Çünkü barışın bütçesi her şeyden önce kadınları yaşamın öznesi olarak gören bir anlayışla hazırlanır. Toplam bütçenin bütün kalemleri toplumsal cinsiyet eşitliği esas alınarak oluşturulur. Kadınların güvenceli istihdama, ekonomik ve sosyal yaşama eşit katılımını sağlayan politikalar hayata geçirilir. Kadınların emeğini görünür kılan, bakım yükünü kamusallaştıran ve özgür bir yaşam kurmalarının önündeki engelleri ortadan kaldıran bir bütçe ancak barışın bütçesi olabilir. Ben konuşmamı tam da buradan, hem kadınlar açısından hem de barış ve demokratik toplum sürecinin başarıya ulaşması açısından dönemin ruhuna denk düşen bir bütçenin nasıl olması gerektiğini vurgulayarak tamamlamak istiyorum. Öncelikle, Kadının Güçlenmesi Programı bütçesi kadın örgütleriyle, feministlerle, işçi ve emekçi kadınlarla, ev içinde karşılıksız emek veren, sendikal haklarını savunduğu için işten atılan KHK zulmüne karşı mücadele eden kadınlarla birlikte hazırlanmalıdır. Kadınların ihtiyaçlarını ve taleplerini esas almayan hiçbir program kadınları güçlendiremez. Gerçek bir barış bütçesi, savaşın ve çatışmanın kadınlar üzerinde yarattığı yıkımı gidermeyi hedeflemelidir. Savaşa ayrılan kaynaklar barışa aktarılmalı. Bu kaynaklarla kadın istihdamını artıran, güvenceli ve eşit erişimi sağlayan politikalar hayata geçirilmelidir. Çatışma, zorunlu göç ve yerinden edilmenin kadınlar üzerinde yarattığı tahribatın giderilmesi için toplumsal onarım ve onarıcı adalet mekanizmaları oluşturulmalıdır. Barışın, kalıcılaşması ve toplumsallaşması için toplumun barışa hazırlanmasına yönelik eğitim, kültür ve kamusal bilgilendirme çalışmalarına kaynak ayrılmalıdır. Kadınların ekonomik ve sosyal güvencesi için sosyal yardım, engelli ve yaşlı aylıkları ile evde bakım yardımına ilişkin mevzuat hak temelli yeniden düzenlenmelidir. Sosyal yardımlar, ailenin toplam gelirine, gelir testine ve idarenin takdir yetkisine bağlı olmaktan çıkarılmalı, kadınların bireysel ekonomik koşulları ve ihtiyaçları esas alınmalıdır. Bakım emeği kadınların omuzlarına bırakılan bir sorumluluk olmaktan çıkarılarak bir kamusal hizmet hâline getirilmelidir. Her mahallede ücretsiz, nitelikli ve erişebilir kamusal kreşler açılmalı, kapatılan kreşler yeniden hizmete sokulmalıdır.

AİLE VE SOSYAL HİZMETLER BAKANI MAHİNUR ÖZDEMİR GÖKTAŞ - Güvenliyse açalım.

HALİDE TÜRKOĞLU (Diyarbakır) - Kreş giderlerine işveren katkısı zorunlu hâle getirilmeli, çalışmayan ebeveynlerin çocukları için bu giderler devlet ve belediyeler tarafından karşılanmalıdır. Yaşlı, hasta ve engelli bakım merkezleri yaygınlaştırılmalı, bakım hizmetleri özel sektöre devredilmek yerine kamusal güvenceye kavuşturulmalıdır.

Kadınların barınma hakkı da bütçenin temel önceliklerinden biri olmalıdır. Sosyal konut ve toplu konut projelerinde aile olma koşulu kaldırılmalı, evli olmayan ve tek başına yaşayan kadınlara barınma desteği sağlanmalıdır. Şiddetten uzaklaşan kadınların sığınak sonrasında yaşamlarını yeniden kurabilmeleri için destekli konut, gelir, istihdam ve kreş desteği sunulmalıdır. Sosyal konut, projelere engelli kadınların erişebilirlik ihtiyaçları gözetilerek hazırlanmalıdır.

Kadına yönelik şiddetle mücadele ise yalnızca söylemde değil, bütçede de karşılığını bulmalıdır. Kamusal kadın sığınaklarının ve danışma merkezlerinin sayısı arttırılmalı, bu hizmetler ana dilinde sunulmalı, göçmen ve mülteci kadınlar ile LGBT+'ların erişimine açık olmalıdır. Kadın ve LGBT+'ları örgütlerinin danışmanlık ve dayanışma faaliyetleri kriminalize edilmemeli, kamusal kaynaklarla desteklenmelidir. İstanbul Sözleşmesi'ne yeniden dönülmeli, CEDAW Sözleşmesi'nin gerekleri yerine getirilmeli, Uluslararası Çalışma Örgütü (İLO) 190 imzalanmalı, 6284 sayılı Kanun etkin biçimde uygulanmalıdır.

Sayın Bakan, barışın kadınlar cephesinden bütçesi budur. Barış yalnızca çatışmasızlık hâli değildir; kadınların yoksulluktan, şiddetten, güvencesizlikten ve eşitsizlikten özgürleştiği bir yaşamın inşasıdır. Bunun yolu da savaş politikalarına ayrılan

kaynakların kadınların yaşamına, emeğine, özgürlüğüne ve geleceğine aktarılmasından geçmektedir ki bu aynı zamanda tüm toplumu da kapsayan bir politika hâline gelir. Sizin önümüze koyduğunuz bütçede ise kadınların bu taleplerinin, ihtiyaçlarının ve mücadeleyle kazanılmış haklarının karşılığını göremiyoruz. Kadınları güçlendirmeyen, bakım emeğini kamusal sorumluluk olarak görmeyen, toplumsal cinsiyet eşitliğini esas almayan ve barışın toplumsallaşmasına kaynak ayırmayan bu bütçeyi kadınlar adına kabul etmiyor, reddediyoruz.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Evet, teşekkür ediyorum.

Sayın Dinçer, buyurun.

Süreniz on dakika.

SEMRA DİNÇER (Ankara) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri, Sayın Bakan; 2 mayısta bir genelgeyle 2026-2035'i Aile ve Nüfus On Yılı ilan ettiniz. On yıllık bir plan yapmadan önce geride bıraktığımız on yılın hesabını vermeniz gerekir. Geçtiğimiz on yıl içerisinde Ensar Vakfında istismara maruz kalan çocuklar, 20'nci kattan atılan, önce "İntihar etti." denilen Şule Çet, kızının önünde "Ölmek istemiyorum." diye haykıran Emine Bulut, bir varilin içinde yakılan Pınar Gültekin, bir gecede tek imzayla çıkılan İstanbul Sözleşmesi, kadın cinayetlerinin her yıl yeni bir rekor kırdığı yıllar, Gülistan Doku'yu aramakla görevli valinizin altı yıl sonra delil karartma suçlamasıyla tutuklanması, Hiranur Vakfında altı yaşında evlendirilen kız çocuğu, bütün ülkenin on dokuz gün aradığı 8 yaşındaki Narin Gürhan ve 2026 yılında ilk on ayımızda erkek şiddetine kurban giden 321 kadın... Sayın Bakan, on yıl ve bu on yılda öldürülen toplam 3.568 kadın. Bu on yılın hesabını veremeyenler önümüzdeki on yılın hesabını ve planını yapamazlar. Merak etmeyin, o on yılı da size bırakmayacağı zaten. Kadına yönelik şiddetle mücadele sosyal politikaların en hayati alanlarından birisidir. Şiddet mağduru bir kadının barınma, psikolojik destek, hukuki yardım ve ekonomik bağımsızlığa ulaşması hayati önem taşımaktadır. Bakanlığımızın performans programına göre 2025 yılında 151 olan konukevi sayısının 2026'da 152'ye, 2027'de ise 153'e çıkarılması hedeflenmektedir. Bu rakamlar Bakanlığınızın artan ihtiyaçlara karşı yeterli kapasite artışı öngörmediğini de göstermektedir. Geçen yıl burada "Adıyaman, Hatay, İstanbul ve Kocaeli'de 4 yeni kadın konukevi inşa edeceğiz." demiştiniz. Bu konukevlerini Haziran 2025'te de duyurmuştunuz. Bunlardan kaçını gerçekleştirdiniz ve açtınız? Şiddet Önleme ve İzleme Merkezlerinin personel ve hizmet kapasitesi için ne kadar kaynak ayırdınız? Koruma ve destek hizmetlerine başvuran kadınların ne kadarını güçlendirme programına yönlendirdiniz? Kadın güçlenmesi programına bütçeden sadece yüzde 1,5 pay ayırarak bunları sağlayabilecek misiniz? Geçen yıl "Elektronik kelepçe uygulamasıyla müdahale mekanizmalarımızı güçlendirdik." dediniz. Bu yıl kaç faile elektronik kelepçe takılmıştır, bunun bilgisini verir misiniz?

Biz bugün eleştirmeye geldik ama model de önermeye geldik. Önce teşhisi bir doğru koyalım. Rakamlar sizin rakamlarınız "Aile yılında evlilikler azaldı, boşanmalar arttı." dediniz. 2025 yılında 193 binden fazla çift boşandı, doğurganlık yüzde 1,42'nin altına kadar indi. Bakanlığımızın kendi araştırmasına göre en genç kuşakta evlenmeyi düşünmeyenlerin oranı yüzde 40'a yaklaşıyor. Nedenini araştırdınız mı? Evliliklerin azalması, boşanmaların artması, çocuk sahibi olma isteğinin azalması gerçekten gençlerin bireyci tutumlarından mı yoksa vahşi kapitalizmin ekonomik sonuçlarını en ağır ülkelerden biri olarak yaşıyoruz ve burada çocuk yetiştirmenin maliyetinin de her geçen gün katlanarak artması mı? Günümüzde el kadar çocuklar kreşe gitmek zorundalar. Ankara'da, İstanbul'da en ucuz kreşin yıllık ücreti asgari ücretin bir yıllık tutarından fazla. Ortalama kira asgari ücrete dayanmıştır. Bu ülkede çocuk yetiştirmek artık lüks olmuştur. Gençlerimiz çok insani şeyler istiyor; düzgün bir ev, ucuz ve sağlıklı gıdaya ulaşmak, belki bir araba, belki yılda da 1 kez tatil. Lüks istemiyorlar; düzgün, öngörülebilir bir yaşam istiyorlar. Devletimizin de bunu sağlayacak gücü vardır ama gençlerimiz bugün ne diyor? "Ne yaparsam yapayım olmuyor, kazanamıyorum, yetemiyorum, biriktiremiyorum." Koca bir kuşak bugün hiçlik duygusu içindedir. Gençlere layık gördüğünüz daracık evlerde hiç kimse 3 çocuk yetiştiremez Sayın Bakan. Gençlerin önündeki en büyük engel bugün ne yazık ki yoksulluktur. Geçen yıl bu salonda gençlerin yoksulluk yüzünden çocuk yapamadığını söylediğimizde siz "Yok yoksulluk, yok bilmem ne... Bu pencereden bakarsak bu işlerde ilerleyemeyiz." demiştiniz. Sayın Bakan, sizin "bilmem ne" dediğiniz gençlerimizin kirasıdır, kreş parasıdır, mutfağındaki yangındır. Siz hangi pencereden baktığınızda, hangi çözümü ürettiniz, lütfen açıklar mısınız? Ürettiğiniz çözümlerden biri olan günlük 50 lirayla nüfus politikası yapılmaz.

Sizin iktidarınızın kontrolünde gerçekleşen fon vurgunun sonucunda Türkiye'nin kaybettiği 100 milyarlarca lirayla yüz binlerce genç aileye hayatlarını şekillendirecek bir plan sunabilirdik. 2027 yılında faiz lobilerine günde 11 milyar lira ödeyeceksiniz. Bu paralarla Türkiye'nin içine girdiği bu zorlu süreçten rahatlıkla kurtulabilirdik. Cumhuriyet Halk Partisi olarak 2021 yılından beri aile destekleri sigortasını anlatıyoruz. Kanun teklifi olarak Meclise getirdik. Asgari ücretin altında geliri olan her haneye gelir güvencesi, ücretsiz kreş, her haneyi tek tek inceleyen sosyal hizmet uzmanları dedik. Siz ertesi yıl "Aile Destek Programı" diye çıkardınız, adını aldınız ama özünü alamadınız. Siz yoksulluğu yönetmeye çalışırken biz yıllardır bitirmeyi öneriyoruz.

Sayın Bakan, bütçe yalnızca gelir ve gider kalemlerinden, ödeneklerden ve harcama programlarından oluşan teknik bir belge değildir. Bütçeler iktidarların ekonomik ve siyasi tercihlerinin en somut göstergesidir. Bir başka ifadeyle, bütçe bir hükûmetin kime ne kadar ve hangi öncelikle kaynak ayırdığını ortaya koyan siyasi bir belgedir. Dolayısıyla, özellikle sizin bakanlığınız için asıl tartışmamız gereken konu ne miktarda kaynak ayrıldığı kadar, bu kaynakların toplumun hangi kesimlerine, hangi ihtiyaçlar doğrultusunda ve ne ölçüde etkili biçimde ulaştırıldığıdır çünkü sosyal devletin başarısı dağıttığı yardımın miktarıyla değil, yurttaşlarını yardıma muhtaç olmaktan ne ölçüde kurtarabildiğiyle değerlendirilmelidir. Örneğin, 200 bin genç aileye her ay 10 bin lira destek versek yıllık maliyeti 24 milyar lira; Türkiye'nin bu yıl ödediği üç günlük faize denk gelmektedir. On yıllık maliyeti 240 milyar lira; bu yıl

köprü, otoyol ve şehir hastanesi patronlarına ödediğiniz garanti parası ise 296 milyar liradır. Tercihler ne kadar etkiliyor, görüyor musunuz? Bir yanda sıkıntı çeken milyonlar, diğer yanda garanti projelerle servetine servet katan bir avuç insan.

Şimdi soralım: 2027 yılı bütçesini hazırlarken sosyal hizmetlerin maliyetleri için hangi enflasyon varsayımını kullanıyorsunuz? Enflasyonun OVP hedefinin üzerinde gerçekleşmesi durumunda sosyal yardımlar için ilave ödenek veya otomatik güncelleme mekanizması planladınız mı? Siz sosyal yardımları TÜİK'in rakamlarıyla güncellersiniz ama milyonlar mutfağını pazarın, çarşının fiyatıyla döndürüyor. Aradaki farkı kim ödüyor? Yine yoksul aile, yine kadın, yine çocuk.

Sayın Bakan, 2027 bütçesini görüşürken 2025 yılı kesin hesabı ve Sayıştay denetim bulgularını da değerlendiriyoruz. Bu nedenle, yalnızca gelecek yıl ne kadar harcama yapılacağını değil, önceki yıllarda kullanılan kaynakların hangi sonuçları doğurduğunu da bilmek zorundayız. Çünkü bütçe hakkı yalnızca harcamaya izin verme hakkı değildir, harcamanın da hesabının sorulma hakkıdır. Eğer 2025'te yapılan hataları bugün görür ve düzeltirsek yarını da kurtarırız, gençlerimizi de kadınlarımızı da çocuklarımızı da yani Türkiye'nin geleceğini kurtarırız. Çünkü o gelecek, bugün tehlikede. 2000 yılında 3,9 milyon olan 65 yaş üzeri nüfus 2005 yılında 9,6 milyona ulaşmıştır. Bugün emekliye 1,63 çalışan düşmektedir. Yaşlılarımızı finanse edecek genç çalışanı bulamama krizinden ailelere günde 50 lira vererek kurtaramayız, betona yatırım yaparak, bir avuç insanı zengin ederek de kurtaramayız, fon vurgunlarına, kolay para kazananlara ses çıkaramayarak da kurtaramayız. Bu krizden ancak kadınlarımızı, çocuklarımızı ve gençlerimizi düşünerek, onlara öngörülebilir bir hayat perspektifi sunarak kurtarırız.

Sayın Bakan, geçen yıl "Aile Yılı" dediniz, 461 kadınımız yaşamından koparıldı. Bu yıl da "Ailenin On Yılı" dediniz, şimdiye kadar 321 kadın yaşamından koparıldı. Bugün bu salondan ilan ettiğiniz "Aile Yılı"nın cenazesini kaldırıyoruz.

OTURUM BAŞKANI NİLGÜN ÖK - Evet, teşekkür ediyoruz Sayın Dinçer.

Şimdi de söz sırası Sayın Selma Aliye Kavaf'ta.

Buyurunuz lütfen.

SELMA ALİYE KAVAF (Manisa) - Sayın Başkan, Sayın Bakan, değerli milletvekilleri, değerli katılımcılar; 2027'de merkezî yönetim bütçesi yüzde 43,7 artarken Bakanlığın bütçesi yüzde 27,3 artıyor. Bakanlığın merkezî bütçeden aldığı pay 2,80'den 2,48'e iniyor. Aynı bütçe faize her gün yaklaşık 11 milyar lira ödüyor. Bakanlığın bütçesindeki reel artış yüzde 2'nin altında, yatırım ödeneği 10 milyar lira yani toplam bütçenin yüzde 1,5'i. Bakım merkezi, huzurevi ve çocukevleri kurması beklenen bir Bakanlık için bu pay kapasitenin büyümeyeceğini gösteriyor.

Aileden başlayalım: Bakanlık 2026'da evlenme hızını binde 7,6'ya çıkarmayı hedeflemişti, tahmin binde 6,5; boşanmada hedef binde 1,7'ydi, beklenen 2,15. Bu sapmanın arkasında gençlerin yaşadığı ekonomik gerçek var: Ağustos verilerine göre İstanbul'da ortalama kira 45 bin lira, Ankara'da 34 bin, İzmir'de 33 bin lira. Net asgari ücret ise 28.075 lira. 3 büyük şehirde de ortalama kira asgari ücretin üzerinde. Evlilik kredisinin kaynağı olan Aile ve Gençlik Fonunun adı bütçe gerekçesinde geçmiyor. Evlenecek Gençlerin Desteklenmesi Projesi'ne yalnızca bir cümleyle değiniliyor. Bu Fonun kaç gence ulaştığını, kullanılan kaynağın detaylarını göremiyoruz.

Aile ve Nüfus On Yılı Genelgesi doğurganlığın cumhuriyet tarihinin en düşük seviyesine gerilediğini yazıyor. TÜİK'in sonradan açıkladığı 2025 verisi daha da düşük: 1,42. Doğum yardımı ise 2025 başından bu yana aynı: İkinci çocuk için aylık 1.500 lira. Bütçenin kendi enflasyon rakamlarıyla bu paranın alım gücü yıl sonunda 900 lira dolaylarına düşüyor. Hükûmet 2027 için yüzde 21 enflasyon hedefi koymuş. Doğum yardımını bu oranda bile güncelleyen bir hüküm bütçede yok. Ekim ayında bu yardımı alan yaklaşık 829 bin çocuk var. Yardımın alım gücünü korumasının yolu, tutarı her yıl enflasyona göre güncellemekten geçer.

Aileyi doğrudan etkileyen bir başka konu da kumar ve bahis bağımlılığıdır. Yeşilay Danışmanlık Merkezi verilerine göre kumar nedeniyle başvuranların yüzde 80'i 20 ile 40 yaş arasında. Bu, aile kurma ve çocuk büyütme çağındaki yaş grubu. Başvuranların üçte 1'i kumara 18 yaşını doldurmadan başlamış. Devletin 2027'de şans oyunlarından alacağı vergi 104 milyar lira, 2020'deki tutarın 30 katı. Bu tutar evde bakım yardımının 2027 ödeneği olan 109 milyar liraya neredeyse denk. Buna karşılık, bütçedeki Bağımlılıkla Mücadele Programı'nın göstergeleri alkol ve tütünle sınırlı, kumar bağımlılığına dair bir hedef yok.

Yaşlılarımıza gelince, TÜİK'e göre 65 yaş üstü nüfus 9 milyon 580 bin, her 4 haneden birinde en az 1 yaşlı yaşıyor. En düşük emekli aylığı 23.552 lira, TÜRK-İŞ'in ekim ayı yoksulluk sınırı yaklaşık 124 bin lira; en düşük emekli aylığı yoksulluk sınırının beşte 1'ine bile ulaşmıyor. Hiçbir sosyal güvencesi olmayan yaşlıya ödenen 65 yaş aylığı ise 7.250 lira, bu tutar açlık sınırının beşte 1'inden az. Bakanlık bu tabloyu düzeltmek yerine "aktif yaşlanma" başlığı altında yaşlıların iş gücüne katılım oranını yükseltmeyi hedef olarak yazmış, 2027 için hedef yüzde 13. Emekli aylığı geçime yetmediği için çalışan yaşlı sayısını artırmayı hedef olarak belirtmek izaha muhtaç bir durum.

Yaşlılarla ilgili bir başka konu da Yaşlı Destek Programı. Kanun teklifi bu programın kaynağının belediyelere hangi ölçüyle dağıtılacağını Bakanlığın usul ve esaslarına bırakıyor. Bu kaynak belediyelerin siyasi yapısına göre değil yaşlı nüfus ve ihtiyaç ölçülerine göre dağıtılmalıdır.

Çocuklarımıza gelince, TÜİK'in son verisinde çocuklarda yoksulluk ya da sosyal dışlanma riski yüzde 36,8 yani her 3 çocuktan 1'inden fazla ama bütçe gerekçesinde çocuk yoksulluğunu izleyen bir gösterge yok. Bakanlığın çocukların korunması programındaki tek gösterge, sosyal ve ekonomik destek alan çocuk sayısı. 2026'da 195 bindi, 2027'de 200 bine çıkarılması hedefleniyor. 0-6 yaş arası çocuğunu düzenli sağlık kontrolüne götürdüğü için çocuk başına ayda 350 lira veriliyor. Ayrıca, kanun

teklifi Sosyal Yardımlaşma Fonundan ders kitabı, taşımalı eğitimde öğle yemeği ve özel eğitim taşıması için Millî Eğitime 51,4 milyar liraya kadar kaynak aktarılmasına yetki veriyor; bu giderler Millî Eğitimin kendi bütçesinden karşılanmalıdır.

Engelli bakımında en büyük kalem evde bakım yardımı. Bakanlığın son açıkladığı verilere göre 516 bin kişi yararlanıyor, bekleyen başvuru sayısını bilmiyoruz. Bakım merkezlerinde ise devlet kendi kurumlarına 23,2 milyar lira ayırırken özel bakım merkezlerine 29,4 milyar lira ayırıyor; kamunun bakım kapasitesi artırılmalıdır. Özel eğitimde de 2026 için 615 bin kişi hedeflenmiş, 731 bin kişiye ulaşmış, buna rağmen 2027 hedefi yalnızca 232 bin; ihtiyaç büyürken hedef yerinde sayıyor.

Şehit yakını ve gazilere yönelik programda Bakanlığın hedefi 2026'dan 2029'a kadar her yıl yüzde 100, dört yıl boyunca değişmeyen bir yüzde 100; bu, göstergenin bir gelişmeyi ölçmediğini gösteriyor. Onlar için asıl mesele farklı tarihlerde şehit düşenlerin ya da gazi olanların ailelerine farklı haklar tanınması ve bu eşitsizliğin giderilmesidir.

Yoksullukla mücadelede sosyal yardımların millî gelirdeki payında 2026 hedefi yüzde 1,1'de kalması bekleniyor, 2029'a kadar hedef yine yüzde 1,2. Millî gelirden yoksula ayrılan pay üç yıl boyunca artmayacaksa yoksulluğun azalmasını beklemek de gerçekçi olmaz. Aynı bütçede Bakanlığın bir yıllık ödeneğinin tamamı 62 milyar günlük faiz ödemesine denk geliyor, bunların da yoksulluğu gidermek açısından dikkate alınması gerekir.

Sayın Bakan, yalnızca eleştirmiyoruz, önerilerimiz de var. En düşük emekli aylığını yoksulluk sınırına yaklaştıracak bir takvimi bu bütçeye yazın. Genç çiftler için kira desteğini ve sosyal konutu aile politikasının merkezine koyun. Doğum yardımını her ocak ayında enflasyon oranında artırın. Çocuk yoksulluğunu bir performans göstergesi olarak bütçeye ekleyin. Kumar ve bahis reklamlarına yasak getirin. Şans oyunlarından alınan verginin bir bölümünü bağımlılık tedavisine ayırın. Yaşlı destek programının dağılımını açık ölçülere bağlayın. Bakanlığın yatırım bütçesini bakım kapasitesini büyütecek şekilde artırın. Şehit yakınları ve gaziler arasındaki hak farklılıklarını giderin. Sosyal Yardımlaşma Fonu'nu başka bakanlıkların giderleri için kullanmayın diyor, bütçenin hayırlı olmasını diliyorum.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Evet, teşekkür ediyorum.

Sayın Taşçı, buyurun.

SELCAN TAŞCI (Tekirdağ) - Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Sayın Bakan, Bakanlık bürokratları; kimse yapmıyor genelde, ben kendi kendime pozitif ayrımcılık yapayım, konuşmaya kadınla başlayayım. Bakanlık bütçesinden kadının güçlenmesine ayrılan ödenek payı yüzde 1,41. Bu veri keşke "Türk kadınlarının toplumdaki yeri öyle güçlü, haklarını kullanmada öyle eşitler ki desteğe değer bir durum yok ortada." anlamına geliyor olsaydı, çok mutlu olurduk hep birlikte ama Dünya Ekonomik Forumu, Dünya Bankası, Birleşmiş Milletler Kadınlara Karşı Ayırımcılığın Önlenmesi Komitesi, Birleşmiş Milletler Kadın Birimi Türkiye raporlarını tarayınca, Eurostat'a bakınca hatta TÜİK'e bile bakınca Bakanlık bütün bütçesini kadını içine sıkıştığı ama her alanda, ailede, eğitimde, kariyerde sıkıştığı dehlizden çıkarmaya ayırsa yine de nafile maalesef. Zira ve çok üzülerek küresel cinsiyet uçurumu endeksinde 146 ülke arasında 126'ncı sırada, Avrupa'da son sırada Türkiye. İşsizlik oranı 2024'e göre çok çok çok az da olsa düşmüş gözüküyor ama bu, kadının iş gücüne katılım oranıyla, istihdam oranıyla birlikte değerlendirilince anlamlı bir iyileşmeye denk gelmiyor maalesef. Yasa yapıcı ve yöneticiler içindeki payı 19,6; Meclisteki payı 19,9. Erkekleri nerede geçiyor kadın biliyor musunuz Sayın Bakan: Kayıt dışı çalışma oranında, yaşam boyu psikolojik şiddet görmede, ekonomik şiddet görmede, fiziksel şiddet görmede. TÜİK'in 2024 Türkiye kadına yönelik şiddet araştırması hani böyle "Böğrüme öküz oturdu." derler ya, bakınca gerçekten öyle hissettiriyor insana. Aslında bunları konuşmuyor olmak çok kolay bizim için çünkü 6284 sayılı Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun, Kadına Yönelik Şiddetle Mücadele 4'üncü Ulusal Eylem Planı; bunlar önemli ve çok güçlü metinler. Bunlar, Türkiye'yi kadın haklarına ilişkin yasal çerçevede dünya ortalamasının üzerine çıkaran -dünya ortalaması 67 puanken Türkiye'nin puanı 81,2- dünya ortalamasının vizyon, içerik ve nitelik anlamında çok üzerine çıkaran metinler ama iş ki uygulanabilsinler. Zira yasa ile uygulama arasında yani yol haritamızdan sapmakta, yasayı uygulamamakta 26 puanlık farkla yine Avrupa şampiyonuyuz. Anayasa Mahkemesi kararlarını uygulamamakla övünülen bir siyasi iklimde hiç şaşırtıcı değil tabii bu sonuç ama yazık oluyor yani sizlerin emeğine de yazık oluyor, en çok da kadınlara yazık oluyor.

Resmî veriler "2016'dan 2021'e kadar öldürülen kadınların yüzde 8,5'i 2021'de de yüzde 12'si ölüm anında koruma kararı altındaydı." diyor yani bir insan devleti tarafından korunduğu sırada öldürülebilir mi Sayın Bakan? Burada "Çağırdı, dayanamadım, gitti." diyen kadınlar var, ölüme kendi ayağıyla giden kadınlar da var; evet ama bu tablo münferit zaaf, zayıflık ya da cehaletle de örtülemez. Riski fark etme, fark etmeme, korunmayı sürdürme, ihlale müdahale; sorun her neredeyse onu aşacak bir metodoloji geliştiriyor muyuz?

Kadınların şiddeti kimseye söyleme oranları da çok yüksek; ekonomik bağımlılık hâlâ çok önemli sebep maalesef, damgalanmamak, evet, sebep ama bir de güvensizlik var. Anayasa Mahkemesinin 2021'de defalarca şikâyette bulunduktan sonra eski eşi tarafından öldürülen kadının ölümünde savcıların da hâkimlerin de gereğini yapmadığına dair hükmü var. Aile içi şiddet muhatap olan kamu görevlisinin aile algısına, değer yargısına, fıtratına terk edilemeyecek ayrı bir suç olarak ivedilikle tanımlanmalıdır.

Tekrara düşmemek için "kadın" başlığını kısa tutmak istiyordum ama hani böyle "Burnumuza kötü kokular geliyor." derler ya, öyle bir durum var. Kadın istihdamı konusunda son dönemde akademik alan da dâhil olmak üzere el altından yürürlüğe sokulan bir tartışma var. Doğurganlık hızının düşmesi ile kadının çalışması arasında bir illiyet oluşturulmaya çalışılıyor. Bu aklın bir sahibi var,

onu da biliyoruz aslında. Bunun çerçevesi çoktan işte "'Çalışıyorum.'" diye annelikten imtina eden kadın aslında kadınlığını inkâr ediyor." demektirle çizilmişti.

Şimdi, doğurganlığın önündeki engel kadının çalışması değil yalnızlığı. Hatta tek kadının da değil anne ve babanın birlikte sürüklendiği çaresizlik doğurganlığın önündeki engel; çocuklarını doyurmaya çalışırkenki yalnızlıkları, ısıtmaya çalışırkenki yalnızlıkları... "Yan odada çocuğu donmasın." diye o fön makinesini açıp da intihar eden anneyi unutmadık biz ya da çocuğuna okul forması alamadığı için intihar eden babayı unutmadık. Doğurganlığın önündeki engel açlık. Yıl 2026, bebeğini hâlâ şekerli suyla beslemeye çalışan anneler var bu ülkede. Kreş desteğinden yoksunluk engel. Çocuklarını evde yalnız bırakmak zorunda kalıp da işe gittikten sonra evde çocuklarının ölüsünü bulan kaç kadının trajedisine tanık olduk son yıllarda.

Ben nüfus artış hızının düşmesini, evet, varoluşsal bir tehdit, bir beka sorunu olarak benimsiyorum. Yaşlı nüfusun 2025 itibarıyla oranı yüzde 11,1. Ama TÜİK'in nüfus projeksiyonlarına bakınca çok kaygılandırıcı bir durum var: Yaşlı nüfus oranının 2030'da yüzde 12,9; 2040'ta yüzde 16,3; 2060'ta yüzde 22,6 ve 2100 yılı nüfusunun 54-55 milyon olması bekleniyor ve 65 yaş artı yüzde 60'tan fazlası... Şundan endişeleniyorum bu tablodan: Bugün doğan çocuklar 75 yaşına geldiklerinde nüfusun yarısı 65 yaş üstü yani üretemeyen, yani iş gücüne katılamayan, yani daha çok okula, üniversiteye, fabrikaya değil de daha çok hastaneye, daha çok huzurevine, bakımevine ihtiyacı olan bir toplumun mensubu olacaklar.

Bu arada yeri gelmişken söyleyeyim, bir bakımevi hedefi var 2027 için: "860 kişi, 3 merkez" diyor ama bu bana hayatın olağan akışıyla çok uyumsuz geldi. Yani sokağa çıktığımızda otobüsler, AVM'ler günlerini daha sıcak ortamda geçirmek isteyen yaşlılarla dolu yani ihtiyaç daha fazla gibi gözüküyor hayatın içinde.

Ben bireysel olarak, dediğim gibi, nüfus artış hızını artırmaya dönük politikaları destekliyorum ama bunun yolu olarak kadınlara toplumun kuluçka makinesi muamelesi yapmak olmaz. Ben bir anne olarak söylüyorum, evlat sahibi olmayı çok istese bile bir kadın çocuk yoksulluğunda Avrupa'nın zirvesindeyiz zaten de mesele sadece yoksulluk da değil. "Adalet olmayan, hukuk güvenliği olmayan yere yatırım gelmez." diyoruz; bir ailenin bütün yatırımı, birikimi, geleceği, biriciği evladı... Onu peki adaletin olmadığı, hukuk güvenliğinin olmadığı bir ortamda dünyaya getirmek istememesi normal değil mi?

Sabah gittiği okuldan öğlen cenazesi çıkan çocukları görüp, harçlığını çıkarmaya çalışırken 25 yerinden bıçaklanan çocukları görüp, "Yan baktın." diye katledilen çocukları görüp, akranınca öldüresiye dövülen Murat Duha'yı, işte 15 yaşındaki Ömer Alperen'in katlini, 15 yaşındaki fail tarafından katledilen 17 yaşındaki Atlas'ı, Ahmet Minguzzi'yi, 31 bıçak darbesiyle katledilen Gülden Coni'yi ve geride kalan ailelerinin yaşadıkları dramları ve onların katillerinin nasıl pamuklara sarılmaya çalışıldığını görüp, devlet gücünü kullanan kimi kamu görevlilerinin sırf ağacı, kuşu savunuyor diye çocuklara reva gördüğü zulmü görüp ve bütün bunlardan dönmeye, bunları düzeltmeye dönük de bir irade bulunmadığını görüp imtina edebilir anne adayları çocuk doğurmaktan.

Yeri gelmişken konuştuk çocuk suçluluğunu. İşlenen her 100 cinayetten 15'inin failinin çocuk olduğu, bir yılda 200 binden fazla çocuğun suç işlediği, 300 bine yakın çocuğun suçtan mağdur olduğu bir toplumsal çöküşle karşı karşıyayız. Geçen dönem güya bazı değişiklikler yaptık Çocuk Koruma Kanunu'nda, güya caydırıcılık sağlayacaktık. "Suça sürüklenen çocuk" u "adli süreçteki çocuk" hâline getirip yani velayet davasındaki çocukla cinayet failini, yani tanık çocukla, mağdur çocukla, fail çocuğu aynı tanımda eşitleyip durumu iyice absürtleştirdik.

Çocuğu suçlulaştıran temel faktör ekonomik yoksunluk olduğu hâlde buna "algı" diyerek, çocuğu suçtan korumaktaki birincil mevzi olan aileyi açlık sınırının altında yaşamaya mahkûm ederek, suçu magazinleştirerek, devletin boşalttığı alanları suç örgütlerinin doldurmasını meşru gösteren dizilerle, siyasilerin verdikleri fotoğraflarla, mesajlarla çocukların şuur altına bazı suçluların iyi, hatta bazı suçluların kahraman olduğu, bazı çetelerin, bazı mafyaların iyi, hatta toplumsal adalet için de gerekli olduğu algısını enjekte ederek mücadele edemeyiz biz bu hâlle. Çocuk katillerini affederek de mücadele edemeyiz. Hangi çocuğu, bebek katletmenin neredeyse takdire değer fiil muamelesi gördüğü, çocuk katillerinin el üstünde tutulduğu bir ortamda insan katletmenin kötü bir şey olduğuna ikna edebiliriz Allah aşkına.

Çocuk bahsi bitmeden, 2024-2028 dönemini kapsayan eylem planının 5 temel temasından biri, dijitalleşme. Buradaki tespitlerin çoğu da doğru. Dijital detoks hedefiniz var, bunu da görüyoruz ama RTÜK'ün de şöyle bir araştırması var: Türkiye'de Gençlerin Medya Kullanımı ve Dijital Okuryazarlık Araştırması. Buna göre 15-21 yaş grubunda günlük sosyal medya kullanımı üç saatin üzerinde üç buçuk saate yakın. Biz istediğimiz kadar eğitim verelim, proje geliştirelim, kanun yapalım; o 3 saat 24 dakikayı doldurabilecek ve sosyal medyaya erişim kadar da düşük maliyetle doldurabilecek bir alternatif üretemediğimiz müddetçe nafile Sayın Bakan. Sayısız etkinlik sayabilir burada arkadaşlarımız ama çocukları onlara getirip götürmenin bile bir maliyeti var, ayrıca da zaman problemi var bütün ailelerin. Çünkü eskisi gibi değil yani köle düzeninde çalışıyor artık herkes hayatta kalabilmek için maalesef.

Şimdi, doğurganlık hızı artsın isteyenler, işte bütün bu kaygıları anlamak ve Türkiye'yi yeniden güvenle yaşanabilir bir ülkeye dönüştürmek durumunda. Yoksa aile desteği diye aslında ana parası geri ödenen bir kredi vermekle olmaz bu ya da rüşvet gibi bir defaya mahsus çocuk doğurma desteğiyle dolmaz. İki-üç aylık bez parasına tekabül ediyor zaten. Sonra ne olacak, hep söylüyoruz yani. Bir de bu önlemler 1 Ocak 2025 tarihinde yürürlüğe girdi, Cumhurbaşkanına yardımları yeniden değerleme oranını geçmemek üzere artırma yetkisi verilmişti. Buna rağmen, bugüne kadar herhangi bir artış söz konusu değil ama yani alım gücü eridi, bu meblağlar da artık o birkaç aylık bezi bile karşılamıyor.

Bir de şöyle bir garabet var: Her soruna bir kurul oluşturuyoruz. E, bu nüfus politikası meselesinde de oluşturuldu. Bütün bu kurulların ama yani bu ihanet sürecini takip kurulunun, Fon Koordinasyon Kurulunun, Aile ve Nüfus On Yılı Nüfus Politikaları

Kurulunun tamamının Başkanı Sayın Cevdet Yılmaz. Yani burada mesele Cevdet Bey değil ama böyle bir sistem olmaz. Yani işte uzmanlaşma, kadrolaşma, bu kadar uzman, bu kadar bakanlık ne işe yarıyor o zaman? Yani hepsinin çözümünü günün sonunda dönüp dolaşıp aynı kişiye bağlayacaksak nasıl odaklanacak zaten bu kadar birbirinden bağımsız meseleye?

Şimdi, biz her yıl merkezî bütçeden aldığı payın azlığından şikâyet edip artmasını beklerken çünkü kadınların da sorumluluğu sizde, çocukların da sizde engellilerin de sizde, yaşlıların da sizde, yoksulların da sizde. Ki nüfusun yüzde 27,9'unun yoksulluk, yoksunluk veya iş yoksunluğu risklerinden en az birini yaşadığı, Eurostat'a göre Avrupa'nın yoksulluk riski en yüksek ülkesi olan, yoksulluk oranının yüzde 20'yi aştığı bir ortamda yani aslında bu ülkede dar bir çıkar halkası dışında herkesten sorumlu kılınmış durumda Bakanlığınız. Yani çok geniş ve sefalet içinde -bu sefil benim tanımım değil, Dünya Sefalet Endeksine göre en sefil 3'üncü ülkeyiz- aileler vardır ya yani o ailede herkes tek bir kişinin eline bakar. Sizin Bakanlığınız o tek kişi yani herkes sizin elinize bakıyor, ben kızamıyorum bu sebeple size. Yani bu bütçeyle kime, nasıl ve nereye yetişeceksiniz ben de hayretle izliyorum. Şimdi, Bakanlığınızın, merkezî bütçedeki genel artışın neredeyse yarısı kadar arttı. Bir önceki yıla göre 0,32 oranında gerilediği, TÜİK'in enflasyon oranının bile gerisinde kalmış bir artışla yani aslında bizatihi kendisi yoksunluk içindeki Bakanlık bütçesinin en büyük payı ironik şekilde yoksunlukla mücadeleye ayrılmış durumda. Çok veri var; ete, tavuğa, bala ulaşmama, meyveye ulaşmama, ısınamama, barınamama hiçbirine boğmayacağım kimseyi zira, tek başına en büyük payın bu mücadeleye ayrılmış olması bile bir belgedir zaten durumun fecaatine. 11 milyondan fazla haneye sosyal yardım giriyor olması belgedir. Kaldı ki yoksulluk yardımla bitirebilen bir şey değildir yani gıda kolileriyle, fatura destekleriyle bitebilen bir şey değildir. Bunlar gereksizdir diyemem, inim inim inliyor çünkü millet ama sadece merhemdir. Çözüm için kalıcı istihdam gerekir. Çalışmadan, bağımlı, el açarak muhtaç yaşamayı kronikleştiren bir toplumsal dönüşüm maalesef, bu ülkeye uzun vadede yapılabilecek en büyük kötülüklerden biridir. İktidar, yoksulluğu bir siyasi sermaye olarak görmekten vazgeçmelidir. Kendi başının çaresine bakabilen, bağımlı olmayan özgür insandan ve onun tercihlerinden korkmaktan vazgeçmelidir. Bugünü kurtarmak için yarını dinamitlemekten vazgeçmelidir. 2027'de sosyal yardımların mesela yoksulluk oranını en fazla kaç puan azaltmasını bekliyorsunuz, merak ediyorum. Geçenlerde Edirne'de bir oyuncakçı dükkanına girdik "En zor bizim işimiz." dedi oradaki esnaf, muhatabımız çocuk çünkü, yoktan anlamıyor, çocuk ağlıyor, anne alamadığı için ağlıyor, bizim gözümüz... Dinlerken benim de gözümde oldu yani gerçekten biz dayanamıyoruz, gözlerimiz oluyor. Bu ülkedeki bütün yönetim hatalarının, yanlış politikaların, beceriksizliklerin faturasını çocuklar ödememeli Sayın Bakan, vebaldir. Çocuklarımız da buna layık değil, Türk milleti de değil. "Öğün atlamak zorunda kalıyoruz." diyor vatandaş, aralıklı oruç işte "sağlıklı" diye dalga geçiliyor. Konu komşudan utanıyor, akşam karanlığını bekliyor, pazarda tezgâh altından çer çöp topluyor, algı diye görmezden geliniyor. "Açlıktan ölen yok, abartılıyor." deniliyor. Ya, bu mu Allah aşkına Sayın Bakan yani biz milletimizi nefes alabiliyor olmaya mı sadece layık görüyoruz, çıtamız nefes almak mı, refah hakkı yok mu bu milletin?

En büyük paydan sonra en düşük ödenek payına sahip alana gelelim; şehit ailelerimiz ve gaziler yüzde 0,04. Bu oran bile yeter Sayın Bakan, geçen yıl da söyledim, şehit aileleri, gaziler bize, her birimize her şeyi söyleyebilirler, nümayişler yapabilirler, maksadını aşan sözler söyleyebilirler, onların fedakârlıklarının kredisi limitsiz olmak zorundadır. Benim bu programda anlamadığım bir husus var, önce onu sorayım: Burada ziyaret yoluyla psikososyal destek sağlanan şehit yakını ve gazi sayısı 2025 yılında 148.463 olarak gerçekleşmiş gözüküyor ama 2027-2029 dönemi hedeflerinde 80 bin olarak öngörülmüş. 2027 yılı hedefi 2025 yılındaki gerçekleşmenin yüzde 46,11 altında. Şimdi neden böyle bir sınırlamaya gidildi? Şehit ailelerinin, gazilerin psikososyal destek ihtiyacı bir anda ortadan mı kalktı? Hem de aslında bence psikolojik desteğe en çok ihtiyaç duydukları dönemde çünkü evlatlarının katilleri kutsanırken, gazilerin ortezi, protezi mesele olurken, onların uzuvlarını çalanlara villa tahsis edilirken herhâlde bu ülkede en çok onların psikolojik desteğe ihtiyacı var diye düşünüyorum.

FETÖ dışındaki terör örgütleri tarafından şehit edilen sivil vatandaşlarımızın yakınlarına bir istihdam hakkı verilirken 15 Temmuzda hayatını kaybeden vatandaşlarımızın yakınlarına iki istihdam hakkı tanınması başta olmak üzere, terör nedeniyle engelli olan vatandaşlarımıza bir istihdam hakkı verilirken 15 Temmuzda yaralanan vatandaşlarımıza yaralanma derecesine bakılmaksızın bu hakkın tanınması başta olmak üzere çifte standardın, daha doğrusu standartsızlığın ortadan kaldırılmasını her bütçede talep ediyoruz biz ama bu yılın şahsına münhasır bir durumu var; Beytepe kavşağında yerlerde sürüklenen, Güvenpark'ta nöbetleri basılan, polislerin gözyaşları içinde müdahale etmek durumunda kaldığı gazilerin bazı talepleri var. Özellikle özlük hakları bakımından, gaziler arasında oluşan uçurumun kapatılmasını istiyorlar. Verirsiniz, vermezsiniz, konuşursunuz, anlaşırsınız, anlaşamazsınız, biz de anlatmaya çalışırız tekrardan.

Bütün bunlar işte apayrı bir kısmı ama Sayın Bakan, anlamak lazım; PKK terör örgütü mensubu katiller için en olmayacak talepler bir bir sıralanırken, af bile değil bakın, pişman da olmadıklarını ilan ederek devlete kafa tutmaya, tehdit etmeye devam ederek özgür olmalarının istenmesine tahammül edilirken, davul zurnayla tahliyelere tahammül edilirken, katillerin kamuda istihdam talebine tahammül edilirken, Mecliste siyaset talebine tahammül edilirken, gazilerin emsal talebine mi tahammül yok Allah aşkına yani haksız değiller mi isyan etmekte? Bir de onların psikolojisini biz kendi psikolojilerimiz gibi değerlendiremeyiz. Dediğim gibi, bambaşka bir kredileri olması gerekiyor nezdimizde. Şimdi kendinizi onların yerine koyun her biriniz, tahammül edebilir misiniz? Böyle bir çifte standarda tahammül edebilir misiniz? Canınızın, onurunuzun bu kadar kıymetsizleştirilmesine tahammül edebilir misiniz?

Bakın, bebek katiline villa var, evlatları katledilen annelere tercih şartı var "Bir evladını seç, sadece ona kamuda istihdam var," diyoruz. Neden? Bir kadroyla ödenebilir mi onların hakları ya? Ben Bakanlığınızın bünyesinde gözüktüğü için bunları size söylüyorum, yoksa bence muhatabı siz değilsiniz, konu sizlik değil çünkü şehit ailesiyle dayanışma, gaziyle dayanışma, devletin

onlara sahip çıkma politikaları sosyal hizmet değildir ki, olamaz ya, vatani görevdir bu bence ve Millî Savunma Bakanlığı bu fedakârların her yönüyle sorumluluğunu alarak bünyesine geçirmelidir bir an önce. Bir şehit annesi evladı toprağın altında yatarken katiline villa tahsis ediliyorsa, bakın, tekrar söylüyorum, her şeyi söyleyebilir size de bize de, hakkıdır. Bir şehit evladı soğuk mezar taşına sarılırken her bayram sabahı, bütün diğer toplumsal kesimlerin mağduriyetleri bir yana, iktidar onu babasız bırakanın konforunun derdine düşüyorsa, o çocuğun her tonda isyana hakkı vardır. Türkiye'nin demokrasi şartı 50 bin kişinin katilinin konforu hâline geldiyse eğer hepimizin yüzüne de tükürebilirler tekraren söylüyorum, hakları vardır.

Son olarak Sayın Bakan, siz geçmiş siyasi yaşamınızda, Avrupa'da Türkiye'ye "soykırımcı" yaftası yapıştırmamak için istifa da tereddüt etmemiş, o günkü tavrıyla da Türkiye'ye gelmeden Türk milletinin gönlünde taht kurmuş bir Türk kadınsınız, bir annesiniz. Ben de bir Türk kadını ve bir Türk annesi olarak sizden istirham ediyorum: O gün Avrupa'da sergilediğiniz o tutumu bugün Türkiye'de sergilemeye devam edin, benzer bir süreç yaşanıyor.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Teşekkür ederim.

Sayın Silkin Ün.

Buyurun lütfen.

SEMA SİLKİN ÜN (Denizli) - Teşekkür ediyorum Sayın Başkan.

Öncelikle ülkemizin en kırılgan kesimlerine hizmet götüren sosyal hizmet emekçilerimize teşekkür ederek başlamak istiyorum. Hangi dertlerle kurulduğunu çok iyi bildiğimiz Bakanlığın da bütçesinin hayırlı olmasını diliyorum.

Önümüzde enflasyon karşısında eriyen, yardım alan sayısını düşüren, hedefleri de tutmayan gerçekleşmeye göre küçülten bir bütçe var. Sözler ile rakamlar arasındaki mesafenin açıldığını çok net bir şekilde görebildiğimiz bir bütçe. Bakanlığın derdi çok ama bütçesi yok. Bakın, bu Bakanlık bölündüğünden itibaren sistematik şekilde bütçeden aldığı pay düşüyor. Yüzde 3,40'lık pay beş yılın sonunda yüzde 2,48'e geriledi bu yılın bütçe payıyla. Yani bu ne demek? Bakanlık bütçesinin aslında üçte 1'i beş yıl içerisinde buhar olup uçmuş demek. Genel bütçeden aldığı pay küçülmekle kalmamış, bütçenin artışı içinde bulunduğumuz yılın enflasyonunun bile altında kalmış. Üç yıldır Bakanlığın bütçesi enflasyon karşısında eriyor ve siz sosyal yardımları tutmayan bu hedeflere endeksleyerek yapıyorsunuz ve yoksulun ekmeğiyle oynamış oluyorsunuz. Bütçenin kendi içindeki dağılımına bakıyorsunuz. Orada da mağdur kesimleri tatmin eden, yeterince onları tatmin edecek bir bütçe olmadığını görüyorsunuz, umursanmadıklarını görüyorsunuz. Neden? Bakın, bütçede personel giderleri ve yönetim destek giderleri sırasıyla yüzde 47 ve 61 artmış ama Bakanlığın varlık sebebi olan cari transferler, yoksulun, engellinin, yaşlının, çocuğun hayatına dokun olacak olan bütçe payı yüzde 21 artmış. Şimdi, yönetim giderlerinin yardım giderlerinden 3 kat hızla büyüdüğü bir bütçe kendisine daha çok, vatandaşa daha az bakmaya başlamış bir bütçe demektir ve en büyük aldatmaca da bu bütçeyi sosyal devlet güçleniyor diye sunmaktır.

Şimdi, 4'üncü bütçe yılındayız ve iktidarıyla, muhalefetiyle nüfusun kendini yenileyememe problemine dikkat çekiyoruz. Bir milletin kendi çocuklarını yetiştirmekten vazgeçmesi hâlini yaşıyoruz açıkça. "Aile ve Nüfus On Yılı" ilan edildi, biz de bütçede bu "Aile ve Nüfus On Yılı" seferberliğinin karşılığına bakalım dedik ve yüzde 4,4. Kadının güçlendirilmesine baktık, yüzde 1,4 yani ikisini topladığınızda yüzde 6 pay edemiyor.

Bir de gerçek hikâyeye işaret eden performans göstergelerine bakalım: Gençlere "Evlenin." demenin yeterli olmadığını görelim. Evlenecek gençlere verilen faizsiz krediden 2025 yılında 6.568 çift yararlanmış, 2027'deki hedef ne? 6.601 çift, iki yılda 33 çiftlik bir artış yani bu. Bu ülkede her yıl yarım milyondan fazla nikâh kıyılıyor, biz 6.600 çifte nikâh kredisi vererek nüfus seferberliği yapmış olacağız. Üstelik 2026 planı 7.235'ti, gerçekleşme tahmini 6.439'da. Yani bu hedefin de gerisindeyiz ve gelecek yılın hedefini tutmayan bu rakama göre küçültmüş oluyoruz. Yani üzülerek ifade etmek gerekirse aileyle alakalı temennilerle var olan arasındaki hassasiyet arasında ciddi bir fark var. Aile danışmanlık hizmetlerinden yararlananların sayısını artırmak yerine, daha az insana ulaşmayı hedeflemek, boşanmaların bu denli arttığı bir dönemde Aile Yılı'nın ruhuyla bağdaşmaz diye biz düşünüyoruz. Aile Yılı'nın ruhuyla bağdaşmayan çok meselemiz var ama en başında da toplumu ifsad etmeyi kafaya koymuş gündüz programları geliyor. Bir toplum için en tehlikeli yozlaşma, normalleşmedir değerli arkadaşlar. İktidar bir yandan diyor ki: "Aile kurumunu güçlendireceğiz." ama öbür taraftan kendi eliyle oluşturduğu yerli ve millî medya, aile kurumunun temellerini dinamitliyor. Başta Sayın Bakan olmak üzere ben inanıyorum ki bütün Bakanlık esasen bu sözde yerli millî medyanın aile kurumuna ne denli zarar verdiğinin farkındalar ama seslerini çıkaramıyorlar, bizim sesimiz de yerine ulaşmıyor, belki siz ses çıkarırsanız cesaret eder, bir sonuç alırsınız Sayın Bakan.

Sosyal yardımlara geçiyoruz. Bütçeden en fazla payı yüzde 51'le sosyal yardımlar alıyor ama o bile enflasyon artışının yüzde 6 altında kalmış. Bu küçülmeyi kime yansıtıyoruz peki? Yarı yarıya düşürdüğünüz elektrik desteğinden faydalanan hanelere. Eğer yoksulluk azaldıysa, insanımız muhtaçlıktan çıktıysa bu gayet meşru bir açıklamadır ama bu açıklamayı bize belgeleriyle göstermeniz gerekir. Bunu yaparsanız hep birlikte şükrederiz ama bizim gördüğümüz tabloda genel nüfusun yüzde 28'inin, çocuk nüfusunun yüzde 37'sinin yoksulluk ve sosyal dışlanma riskiyle karşı karşıya olduğu var. Yani yoksulluk düşmüyor, ihtiyaç sahipliğinde azalma olmuyor, refah artmıyor. Ne oluyor? Kriter daralıyor, ödenekler yetişmiyor. Bu, sizin ve bizim tablolarımız arasındaki farkın sosyal devlet ile sosyal vitrin arasındaki fark olduğunu gösteriyor. Verilen 5.900 liralık sosyal yardım desteğinin hangi derde merhem olabileceğini konuşmuyoruz bile. İnanın bu, yoksulluğu bitirme değil yönetmeye yönelik bir bütçe. Sosyal yardıma muhtaç insanımızın kalmamasını gerçekten en çok biz isteriz çünkü bu yardımlar bir haktan ziyade bir siyasal sadakat üretimi aracına dönüşüyor. Yardımların yarattığı ekonomik bağımlılık siyasal bağlılığa dönüşmek zorunda kalıyor.

Engellilerle alakalı çok sorunumuz var. Doğuştan engelli olan vatandaşlarımızın yaş geçişlerindeki raporları bir gecede yüzde 95 engellilikten, yüzde 40'lara, 50'lere düşmeyle sonuçlanıyor ve yeni rapor durumlarıyla birçok hizmet aniden kesiliyor. Bu duruma sebep olan, çocukluk ve erişkinlik değerlendirmeleri arasında hizmet sürekliliğinin sağlanmasına yönelik bir formül mutlaka oluşturulmalı çünkü geçen yıl çıkan yönetmelikten sonra sahada en çok karşılaştığımız mağduriyetler engelli ailelerinin ve engellilerin direkt mağduriyetleri. Doğuştan engelliye sahip ailelerin, gelir kriteri aranmaksızın destekten faydalanması sağlanmalı. Evladı engelli üç kişilik bir ailenin 30 bin liralık geliri var ve engelli bakım ödeneği alamıyor, bu hesabı da bizim aklımız almıyor. Engelli erkek çocuklarının 25 yaşından sonra sağlık hizmetlerinden anne babasının üzerinden faydalanabilmesi için şart konulan sınırın kaldırılması gerekir çünkü SGK, iş görme yetisine göre bir rapor veriyor ama fiilen o engellinin çalışabilmesi mümkün değil, kimse iş vermiyor. Siz kendi raporunuzda itiraf ediyorsunuz, korumalı iş yeri arasındaki sorunu, engellilerin çalışma zorluğunu. Bu konu yani sadece bizim dikkatimize gelmiyordur herhâlde. Şimdi, 2026 yılında yaptığınız düzenlemeyle çok sayıda aile, evde bakım yardımından faydalanamaz hâle geldi. Engelliliğe zorunlu giderler dikkate alınarak bir destek modeli geliştirilmek zorunda. Siz, gelir kriteri ile masraflar arasında uçurumu olan bu aileleri eşitlemiş oluyorsunuz bu yönetmelikle.

Bitirmeden önce, sunumunuzu dikkatle dinledim, geçen yıl Meclisin ve vatandaşlarımızın huzurunda bir söz vermiştiniz. Gelir Tamamlayıcı Aile Destek Sistemi'nin pilot uygulamasına 2026 yılında başlanacağını söylemiştiniz, böyle bir taahhütte bulunmuştunuz. Bu taahhüdünüze dair ben bu sunumda bir cümle duyamadım, belki sunumda atlanmış olabilir, düzeltebilirsiniz. Hangi pilot illerde yürütüldü bu çalışma, eğer taahhüt ettiğiniz gibi başladıysa, kaç hane faydalandı, başlangıçta gelir açığı ne kadardı, desteklerden sonra ne kadarı kapandı bu gelir açığının? Burada verilmiş sözlerin takip edilmesi gerekir. Dediğim gibi, sunumunuzda olmaması yapılmamış olduğu anlamına gelmez, belki yapılmıştır, bunu düzeltebilirsiniz.

Ben son olarak Allah, bu milletin yetimini, öksüzünü, engellisini, yaşlısını mazlumunu hiçbir bütçeye muhtaç bırakmasın diyor, tüm yetersizliklerine rağmen Bakanlık bütçenizin hayırlı olmasını diliyorum.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Teşekkür ederim.

Sayın Esen, buyurun lütfen.

ELİF ESEN (İstanbul) - Teşekkür ediyorum Sayın Başkan.

Kıymetli Bakanım, çok kıymetli Bakanlık temsilcileri, bürokratları; hoş geldiniz.

Pek çok şey konuşuldu, çok önemli bir Bakanlık tabii, sizin Bakanlığınız çok geniş bir yelpazede doğrudan vatandaşa dokunan, hizmet götüren bir Bakanlık. Ben de olabildiğince bu başlıklardan birkaçını ele almaya gayret edeceğim.

Bakanlığınızın 2027 bütçesi için yaklaşık 677 milyar lira ödenek teklif ediliyor, geçen yılın başlangıç bütçesine göre yüzde 27,34 artış demek oluyor bu. Bakanlığınız, dediğim gibi, çok başlıklı bir kaynağı, bir bütçeyi yönetiyor. Ben burada çocuğunu insan onuruna yaraşır şartlarda yetiştirmek isterken bir yandan çalışmak zorunda kalan anneyi, engelli yakınının bakımına ömrünü adarken kendi güvencesinden yoksun kalan bireyi ama özellikle kadını, şiddetten uzak bir ailede yaşamak isteyen kadın ve çocukları özellikle ele alacağım ve bütçenizin hangi güvenceleri sağlayacağını sormak ve konuşmak isteyeceğim konuşma başlıklarımda.

Önce bakım emeğinden başlamak istiyorum. Engelli ve yaşlı yakınlarına bakan bireyler yıllarca evlerinden ayrılamıyorlar, çoğu zaman eğitim ve çalışma hayatından da uzak kalıyorlar; gelirlerini ve emeklilik imkânlarını da bu yolda ne yazık ki yitiriyorlar. Bakım ihtiyacı sona erdiğinde ise ellerinde yılların deneyimi var olmasına rağmen bunu tanıyan mesleki statüleri, birikmiş emeklilik primleri veya düzenli bir gelirleri de var olmuyor ne yazık ki doğal olarak. Sayın Bakan, bu konuyu size yazılı olarak da sordum, cevabınızda Temmuz 2026 itibarıyla 488 bin 564 kişinin evde bakım yardımından yararlandığı bilgisini aldık. Önceki cevabınızda Ekim 2025 için bu sayının 519 bin 945 kişi olduğu belirtilmişti. İki cevap arasında 31.381 kişilik bir artış var. Bu değişimin nedenlerini, yeni kabul, ret ve yardımın sona erme gerekçelerini birlikte açıklamanızı sizden rica edeceğim. Bakım verenlerin sigortası ve emekliliği konusunda ise cevabınız diğer bakanlıkların yetki alanına da işaret ediyor. Vatandaşın hayatı, güvenliği ve güvencesi kurumların görev alanlarına bölünerek çözülemiyor ne yazık ki. Âdeta topun birinden diğerine atılması gibi yetki ve sorumluluk karmaşası ve sorumlu sorumsuzlar çıkıyor karşımıza. Aile Bakanlığı bu ortak çalışmaya mutlaka öncülük etmeli vatandaş hayrına ve ölçülebilir, denetlenebilir bir koordinasyon modeli işletebilmelisiniz. Üzerinde çalıştığımız bakım ekonomisi modelinde bakım verenin bakım verdiği sürece konuyla ilgili kapasite geliştirici eğitimler almasını, deneyiminin sertifikalandırılmasını, sosyal güvenlik kapsamına girmesini ve hizmetin uzmanlarca da izlenip denetlenmesini öneriyoruz size. Bakım görevi sona erdiğinde aldığı eğitim ve edindiği deneyim de profesyonel meslek elemanı olarak çalışabilmesini sağlayacak. Bunun için 2027'de pilot uygulama başlatılmasını, maliyetinin ve prim desteğinin Çalışma Bakanlığıyla birlikte bu bütçeye konulmasını talep ediyoruz. Bütçeye ilave edilecek bu tutar tüm engelli aileleri adına bizlerin talebi size çünkü az önce bahsettiğimiz yıllara sari dezavantajları bu sayede onlara haklarıyla teslim edebileceğiz. Engelli ailelerinin nefes almasını sağlayacak, gündüz bakım ve kısa süreli misafir bakım hizmetleri de çeşitlendirilmeli, yaygınlaştırılmalı. Engelli çocuğunun başından ayrılamayan bir annenin kendi ihtiyaçlarına, hatta tedavisine gidebilmesi, dinlenmesi, diğer çocuklarıyla da ilgilenebilmesi gerekiyor. Yaşlı bakımında da ailelere benzer destekler mutlaka sunulmalı, var olanlar arttırılmalı. Engelli vatandaşlarımız için evde bakım ödemesinin ötesine geçecek yaygın sosyal destek ve hizmetler de gerekiyor. Engellilerin toplumsal hayata katılımı ve özel eğitim programına yaklaşık 163,5 milyar lira ayrılmış. Bu kaynağın erişilebilir ulaşım ve hizmetlere erken müdahaleye ve bağımsız yaşama katkısını hangi göstergelerle izleyeceksiniz, bunu merak ediyoruz.

Yine, otizmli ve diğer özel gereksinimli çocukların ailelerine değinmek istiyorum: Çocukları büyüdüğünde devam edecek destekleri bilmek istiyorlar. 18 yaş sonrasındaki eğitim, gündüz hizmetleri ve istihdam geçişi için kurumlar arası bir planlama mutlaka hazırlanmalı. Engelli bireyin kendi tercihlerini ve toplumsal hayata katılımını esas alan hizmetlerin il bazında kapsamını açıklamanızı rica ediyoruz yine.

Sayın Bakan, TÜİK verilerine göre çocukların yüzde 36,8'i yani -gerçekten az önce Sayın Vekil de bahsetti- her 3 çocuktan 1'inden fazlası yoksulluk veya sosyal dışlanma riski altında, bu çok büyük bir sayı. Yoksulluk arttıkça bundan çocuklar da büyük zarar görüyorlar. Çocuk programına ayrılan yaklaşık 76,5 milyar liranın hangi ihtiyacı, ne ölçüde karşılayabileceğini ya da öncelleyeceğini de bilmek istiyoruz. Daralan gelirlerle daralan beslenme çantalarının evlatlarımızın bedenlerini de dar kalıplara sıkıştırmasını istemiyoruz. Ücretsiz okul yemeği için Millî Eğitim Bakanlığıyla ortak finansman ve uygulama planları hazırlanmalı, kreş desteği özellikle düşük gelirli ve tek ebeveynli aileler için erişilebilir olmalı. Sosyal ve ekonomik destek hizmetinde ödeme tutarının yanında uzman başına dosya sayısını, ziyaret sıklığını ve çocukların eğitimde kalmasını sağlayan, katkı sağlayan kriterleri dikkate almalı, bizlere açıklamalısınız.

Bir de devlet korumasında büyüyüp kurumdan ayrılan gençlerimiz var. Şerhimizde bu gençlerin barınma, eğitim, istihdam ve psikososyal destek bakımından en az 25 yaşına kadar izlenmesini öneriyoruz. Kurumdan ayrılmadan önce her genç için hazırlanacak geçiş planı mutlaka oluşturulmalı, kurumdan çıkış sorumluluğun sonlanması anlamına gelmiyor, bu mutlaka dikkate alınmalı Sayın Bakan. Yıllarca devlet korumasında olan genç, dışarı çıkıp tek kaldığında tabiri caizse sudan çıkmış balık gibi oluyor. Gencin nerede yaşayacağı, eğitimini nasıl sürdüreceği, işe yerleşene kadar geçimini nasıl sağlayacağı belirlenmeli, izlenmeli. Bir sorun yaşadığında ulaşacağı sorumlu uzman da belli olmalı. Bakanlığınızın bu takip için 2027'de kaç gence, hangi hizmetlerle ulaşmayı planladığını ve ne kadar kaynak ayırdığını öğrenmek istiyorum çünkü tüm bunlar için yetkin sosyal hizmet uzmanlarına da ihtiyacınız var ve pek çok sosyal uzmanı sizden iş beklentisinde, bütçede mutlaka onlara yer ayrılmalı.

Sosyal risk haritası çalışmanızı değerli buluyoruz ancak dezavantajlı bölgelere yönelik verilerin her çocuğa ulaşmayı önemsemesini, güvence altına almasını da mutlaka öneriyoruz. Kahramanmaraş'taki okul saldırısı, babası Emniyet Müdürü, annesi öğretmen olan bir çocuğun hayatında da ağır risklerin gelişebildiğini bize gösterdi. Ailenin mesleği veya gelir düzeyi çocuğun ve çevresindeki çocukların güvende olduğunun garantisi anlamına gelmiyor. Biz Ulusal Çocuk İzlem Sistemi'ni öneriyoruz birkaç yıldır. Bu kapsamda, her hanedeki çocuğa düzenli ziyaretlerle ulaşılmasını öneriyoruz. Okul, sağlık ve sosyal hizmet birimleri mutlaka birlikte çalışmak zorunda. Komisyonlarda ve geçen seneki bütçe görüşmelerinde defalarca, tabiri caizse dilimizde tüy bitecek kadar anlattığımız, üstelik Suça Sürüklenen Çocuklar Komisyonundaki hocalarımızın da ÇETUS aracılığıyla çok benzerini önerdiği bir sistemi 2027 bütçesinde görmek isterdik.

Kadına yönelik şiddete de değinmek isterdim çünkü çok can yakan bir konu, arkadaşlarımız değindi, ben mecburen -sürem bitiyor artık- değinemeyeceğim. Bunu Genel Kurulda da sıkça ifade etmeye devam edeceğiz.

Bütçenizin vatandaş adına ifade etmeye yetiştiremediğim daha birçok derde deva olmasını gönülden temenni ediyorum. Hayırlı olsun, bereketli olsun.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Teşekkür ediyorum.

Sayın Ayşe Sibel Ersoy, buyurun lütfen.

AYŞE SİBEL ERSOY (Adana) - Teşekkür ediyorum Sayın, Başkan.

Sayın Başkan, Sayın Bakan, değerli Komisyon üyeleri, kıymetli bürokratlar; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Bir milletin tarihsel devamlılığını ve gelecekteki gelişme kapasitesini belirleyen temel dinamikler ekonomik üretim gücünün yanı sıra beşerî varlığının niteliği, aile kurumunun yapısal dayanıklılığı ve kuşaklararası toplumsal sürekliliği muhafaza edebilme kabiliyetidir. Sayın Bakan, aile kurumu toplumsal düzenin yeniden üretildiği, kültürel değerlerin kuşaklar arasında aktarıldığı ve bireylerin sosyal dayanışma ilişkileri içerisinde varlık kazandığı temel kurumsal yapılardan biridir. Bu yönüyle ailenin korunması yalnızca sosyal refah politikalarını değil, millî varlığın devamlılığının ve toplumsal istikrarın da asli meselesidir diyebiliriz. Bununla birlikte aile yapısında gözlemlediğimiz dönüşümü yalnızca değerler sistemindeki değişimlerle açıklamak meselenin sosyoekonomik unsurlarını göz ardı etmek anlamına gelecektir. Kentleşmenin ortaya çıkardığı yeni yaşam biçimleri, iş gücü piyasalarının dönüşümü, konut edinme koşulları ve bakım sorumluluklarının dağılımı ailelerin kuruluş ve devamlılık süreçlerini doğrudan şekillendirmektedir. Dolayısıyla, aileyi korumaya yönelik kamusal kararların toplumsal dönüşümün ortaya çıkardığı yapısal baskıları hafifleten, hanelerin ekonomik dayanıklılığını tahkim eden ve sosyal riskleri henüz kırılganlığa dönüşmeden karşılayabilen bütüncül bir anlayışa dayanması esastır. Bakanlığımızın Aile Eğitim Programı kapsamında 7,6 milyon vatandaşımıza ulaşması ve 3 milyon kişinin evlilik öncesi eğitimlerden yararlanması aileye yönelik koruyucu hizmetlerin kurumsal kapasitesi bakımından kayda değer bir gelişmedir. Aile danışmanlığı hizmetlerinin sorunlar derinleşmeden riskleri tespit eden ve önleyici müdahaleyi esas alan bir modele dönüştürülmesi aile bütünlüğünün korunmasına daha kalıcı sonuçlar sağlayacaktır. Toplam doğurganlık hızının 1,42 seviyesine gerilemesi Türkiye'nin demografik yapısında uzun vadeli olumsuz sonuçlar doğurabilecek bir dönüşümü işaret etmektedir. Bu eğilimin devamı çalışma çağındaki nüfusu sosyal güvenlik sisteminin aktüeryal dengesini, kuşaklararası ekonomik yük paylaşımını ve üretim kapasitesini doğrudan etkileyecektir. Dolayısıyla, demografik dönüşümü doğum sayılarındaki azalmaya indirgemeyen, ekonomik belirsizlikleri, genç kuşakların gelecek beklentilerini, aile kurma davranışlarını ve ebeveynliğin artan maliyetlerini birlikte ele alan çok boyutlu bir politika perspektifine ihtiyaç bulunmaktadır. Aile ve Gençlik Fonu aracılığıyla sunulan faizsiz evlilik kredileriyle kapsamı

genişletilen doğum yardımlarını devletimizin bu alanda ortaya koyduğu iradenin somut yansımaları olarak değerlendiriyoruz. Nitekim Bakanlığımızın verilerine göre Mayıs 2025-Ekim 2026 döneminde 1 milyon 425 bini aşkın çocuk için toplam 30,3 milyar liralık doğum yardımı gerçekleştirilmiştir ancak demografik politikalarda kalıcı etki mali teşviklerin aile kurma ve çocuk sahibi olma kararlarını belirleyen koşullarla ne ölçüde bütünleştiğine bağlıdır. Gençlerin barınma imkânları, gelir istikrarı, istihdam güvencesi ve çocuk bakım hizmetlerine erişimi aile kurma iradesinin fiilî bir imkâna dönüşmesinde belirleyici unsurlardır. Bu çerçevede, özellikle büyük şehirlerde yoğunlaşan yaşam maliyetlerinin ve bölgeler arasındaki sosyoekonomik farklılıkların aile desteklerinin kapsamı ve uygulanma biçiminde daha güçlü biçimde dikkate alınması kamu kaynaklarının toplumsal etkisini artıracaktır.

Değerli Komisyon üyeleri, kadınların toplumsal ve ekonomik konumu aile politikalarından bağımsız değerlendirilemez. Eğitim, istihdam, bakım sorumlulukları ve güvenli yaşam koşulları kadınların bireysel refahının yanı sıra ülkemizin üretkenlik kapasitesini ve toplumsal kalkınmasını doğrudan etkilemektedir. Bakanlığımızın kadın kooperatifçiliğine yönelik çalışmaları kapsamında 1.367 yeni kadın kooperatifinin kuruluşuna katkı sağlaması kadınların ekonomik örgütlenmesini destekleyen kurumsal yaklaşımın somut bir sonucudur. Bununla birlikte, kadın girişimciliğinin başarısı yalnızca kurulan kooperatiflerin sayısıyla değil bu yapıların ekonomik sürdürülebilirliği, üretim ve pazarlama kapasiteleri, rekabet güçleri ve kadınlara sağladıkları düzenli gelir imkânlarıyla değerlendirilmelidir. Diğer taraftan, bakım emeğinin toplumsal dağılımındaki eşitsizlikler, kadınların iş gücü piyasasına katılımını ve mesleki yaşamda sürekliliğini sınırlandıran yapısal unsurlardan biridir. Bu nedenle, erken çocukluk bakım hizmetlerinin erişilebilirliğinin artırılması, kurumsal kreş kapasitesinin genişletilmesi ve aile yaşamıyla uyumlu çalışma modellerinin yaygınlaştırılması kadınların ekonomik bağımsızlığını destekleyen, aile refahını da güçlendiren, birbirini tamamlayan politikalardır. Kadına yönelik şiddetle mücadele ise toplumsal adaletin, insan onurunun ve hukuk devletinin koruyucu kapasitesinin doğrudan sınandığı bir alandır. 81 ilimizde faaliyet gösteren 88 Şiddet Önleme ve İzleme Merkezi devletimizin bu mücadelede oluşturduğu kurumsal altyapının önemli bir unsurudur ancak burada belirleyici olan, şiddet riskinin zamanında tespit edilmesi, koruyucu tedbirlerin etkin biçimde uygulanması, mağdurların güvende ve ekonomik bakımdan bağımsız bir yaşam kurabilmelerini sağlayacak desteklerin sürekliliğidir.

Sayın Bakan, çocukların korunması sosyal devletin koruyucu işlevinin en somut biçimde ortaya çıktığı alanlardan biridir. Çocuk refahına yönelik kamu politikaları yalnızca mevcut sosyal risklerin giderilmesini değil geleceğin beşerî sermayesinin ve toplumsal bütünlüğünün korunmasını da kapsamaktadır. Aile odaklı hizmetlerden yararlanan çocukların oranının yüzde 39'dan yüzde 93'e yükselmesi ve koruyucu aile yanında yaşayan çocuk sayısının 11 bini aşması çocuk koruma sisteminde aile temelli hizmet anlayışının kazandığı ağırlığı göstermektedir. Bununla birlikte, çocukların karşı karşıya bulunduğu risklerin niteliği de değişmektedir. Dijital bağımlılık, çevrim içi istismar, akran zorbalığı ve çocukların suça sürüklenmesi gibi olgular geleneksel koruma mekanizmalarının ötesinde eğitim, aile, sosyal hizmetler ve adalet sistemleri arasında güçlü bir kurumsal eş güdümü zorunlu kılmaktadır. Bakanlığımızın dijital ortamda çocukların korunmasına yönelik düzenlemeleriyle, 648 sosyal gösterge ve 35 sosyal risk haritasından yararlanan erken uyarı yaklaşımı sosyal hizmetleri reaktif bir müdahale modelinden önleyici ve risk odaklı bir yapıya yöneltmesi bakımından dikkat çekicidir.

Demografik dönüşümün bir diğer boyutu olan nüfusun yaşlanması sosyal koruma sistemimizin finansman yapısından bakım hizmetlerinin örgütlenmesine kadar uzanan kapsamlı bir politika alanını gündeme getirmektedir. Yaşam süresinin uzamasıyla birlikte artan uzun süreli bakım ihtiyacı aile dayanışmasını koruyan ancak bakım sorumluluğunu yalnızca hane halkının imkânlarına bırakmayan sürdürülebilir modellerin geliştirilmesini gerekli kılmaktadır. Yaklaşık 493 bin vatandaşımızın evde bakım yardımından yararlanması devletimizin aile yanında bakım anlayışına sağladığı desteğin kapsamını ortaya koymaktadır. 2025 yılında tüm kamu kaynaklarıyla yaklaşık 587 milyar liralık sosyal yardım gerçekleştirilmesi Türkiye'nin sosyal koruma alanında oluşturduğu mali ve kurumsal kapasiteyi ortaya koymaktadır.

Milliyetçi Hareket Partisi olarak, aileyi Türk milletinin tarihî devamlılığının, millî kimliğinin ve toplumsal dayanışmasının temel dayanaklarından biri olarak görüyoruz. Liderimiz Sayın Devlet Bahçeli'nin aile kurumunun korunmasına ve milletimizin demografik geleceğine ilişkin hassasiyeti sosyal politikalara yaklaşımımızın esasını oluşturmaktadır. 2026-2035 döneminin "Aile ve Nüfus On Yılı" olarak ilan edilmesini bu alandaki çalışmaların uzun vadeli bir devlet perspektifiyle yürütülmesi bakımından kıymetli buluyoruz. Türkiye'nin geleceğine yönelik sosyal politika anlayışımız, güçlü aile yapısını, kadınların ekonomik ve toplumsal hayattaki etkinliğini, çocukların güvenli gelişimini ve sosyal adaleti birbirini tamamlayan unsurlar olarak ele almaktadır.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

AYŞE SİBEL ERSOY (Adana) - Bu düşüncelerle Bakanlığımızın bütçesinin hayırlı olmasını diliyorum.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Teşekkür ediyorum.

Şimdi, Sayın Fevzi Zırhlıoğlu.

Sayın Zırhlıoğlu, buyurun lütfen.

FEVZİ ZIRHLIOĞLU (Bursa) - Sayın Başkan, saygıdeğer milletvekilleri, Sayın Bakanım, değerli bürokratlarımız; sizleri saygıyla selamlıyorum.

Milletimizin temel taşı, devletimizin bekasının en sağlam kalesi olan aile kurumumuzu ve bu kurumu ayakta tutacak olan Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığımızın bütçesini görüşüyoruz. Bizim anlayışımızda güçlü aile ve sağlıklı, üretken birey, güçlü milletin ve kudretli devletin temelidir. Aile kurumunun ekonomik ve sosyal gelişmelerin yol açtığı olumsuz etkilere karşı korunması, millî

bütünlüğümüzün ve toplumsal dayanışmamızın pekiştirilmesi açısından hayati bir önem taşımaktadır. Bu bütçe, Türk milletinin geleceğine, sosyal huzuruna ve millî bekasına önemli bir yatırımdır.

Değerli milletvekilleri, içinde bulunduğumuz çağda teknolojik gelişmelerin ve dijitalleşmenin getirdiği kolaylıkların yanı sıra aile yapımızı ve toplumsal dokumuzu tehdit eden ciddi risklerle de karşı karşıyayız. Bireysel özgürlük kisvesi altında takdim edilmeye çalışılan ve Türk aile yapısını bozmayı hedefleyen, sözde cinsel tercihe dayalı sapkın ideolojik yapılanmalarla çok boyutlu bir mücadele ortaya konulması şarttır. Bu sapkın akımlar emperyalizmin ve küresel sermaye gruplarının toplumları tahrip ederek dizayn etmek amacıyla ürettiği yeni nesil bir silahtır. Aile Bakanlığımızın bütçesi bu yıkıcı unsurlara karşı aile yapımızı kuvvetlendirici millî içeriklerin üretilmesinde ve evlatlarımızın manevi ikliminin korunmasında en etkin şekilde kullanılmalıdır ve inanıyoruz ki kararlılıkla da kullanılacaktır.

Kıymetli hazırun, sosyal devlet anlayışımızın gereği, devletin şefkatli eli en ücra köşedeki vatandaşımıza kadar uzanmalı; kimse aç ve açıkta bırakılmamalıdır. Bu noktada sosyal yardım bütçesinin 587,1 milyar seviyesine ulaşmasını kıymetli buluyoruz ancak yoksullukla mücadele kapsamında hane halkı geliri asgari refah seviyesi eşiğinin altında olan ailelere yönelik destek programları daha da geliştirilmeli; muhtaç durumdaki ailelere asgari gelir desteği sağlanmalıdır. Bu ailelerimize aylık temel ihtiyaçlarını karşılayabilecekleri Hilal Kart gibi harcama kartları verilerek sosyal desteklerin vatandaşımızın ihtiyaç duyduğu şekilde insan onuruna yakışır bir biçimde kullanılması güvence altına alınmalıdır. Sosyal yardımlar yalnızca günü kurtaran müdahaleler olarak kalmamalı, yoksul kesimlerin ekonomik hayata katılımını artıracak, üretkenliği destekleyecek ve toplumsal dayanışmayı güçlendirebilecek bir yapıya kavuşturulmalıdır.

Değerli Komisyon üyeleri, sosyal politikalarımızın en hassas noktalarından birini kadınlarımız ve çocuklarımız oluşturmaktadır. Kadınların eğitimden sağlığa, tarımdan sanayiye her alanda aktif ve eşit biçimde yer alması, toplumsal potansiyelimizin tam anlamıyla açığa çıkması demektir. Üretim sürecinde kadın emeğinin görünür, güvenceli ve kurumsal bir yapıya kavuşturulması Türkiye'nin kalkınma sürecinin hem hızını hem de niteliğini belirleyen temel unsurudur. Bu nedenle, kadın istihdamını artırmak için kreş ve yaşlı bakım hizmetleri kamusal bir altyapı olarak ülke genelinde sunulmalıdır. Ev hanımlarının, ev işlerinin çalışma kapsamında değerlendirilmesi ve aile birliğinin korunması adına, çalışan eşlerin aynı il içinde görev yapmalarının sağlanması bu bütçe döneminde ve sonrasında atılmasını beklediğimiz önemli adımlardır.

Ayrıca, Bakanlığımızın bugün 181 binin üzerinde çocuğumuzu sosyal ve ekonomik destekle ailelerinden koparılmadan yetiştirme çabasını memnuniyetle takip ediyoruz. Geleceğimizin teminatı olan çocuklarımızın yüksek yararı devletimiz tarafından her açıdan güvence altına alınmaya devam edilmelidir. Çocuklarımızın sağlığını ve esenliğini önceleyen millî politikalar oluşturulmalı, gençlerimiz şiddet, cinsellik ve istismar içeren zararlı yayınlara karşı mutlak surette korunmalıdır. Özellikle erken çocukluk döneminde sağlanan eğitim ve bakım hizmetleri bireyin yaşam boyu gelişim sürecini olumlu etkileyeceğinden bu alandaki bütçe yatırımlarını sonuna kadar destekliyoruz.

Nüfusumuzun yaşlanma eğilimi gösterdiği bu dönemde genç ve dinamik nüfusun korunması için etkin politikalar devreye alınmalı, aile kurumu ekonomik, sosyal ve manevi olarak her yönden tahkim edilmelidir. Yaşlanan nüfusla birlikte uzun süreli bakım ihtiyaçları artmaktadır. Bakanlığımızın evde bakım yardımıyla yüz binlerce vatandaşımıza ulaşması çok değerlidir ancak vizyonumuzu daha ileri taşıyarak bakıma muhtaçlık riskine karşı yaşlı bakım sigortasının hayata geçirilmesi gerektiğine inanıyoruz. Emeklilerimizin sosyalleşmesini ve tecrübelerini aktarmalarını sağlayacak emekli yaşam alanları projeleri oluşturulmalı, emekli aylıkları arasındaki intibak sorunları giderilerek artışlar emeklinin tüketim kalıplarına uygun, özel bir endekse göre yapılmalıdır.

Bir diğer önemli konumuz da engelli vatandaşlarımızdır. Engelli ve engelli yakını aylıkları yükseltilmeli, ödemelerde aile geliri yerine bizzat engellinin kendi geliri esas alınmalıdır. Kamuda engelli kontenjanı eksiksiz olarak uygulanmalı ve engelli bireyler teknoloji alanında eğitilerek uzaktan çalışma modelleriyle istihdama daha güçlü kazandırılmalıdır.

Bir diğer önemli husus şehit ailelerimizdir. Aziz şehitlerimizin emanetleri ve kahraman gazilerimiz başımızın tacıdır, onların hakkı ödenemez. Meclis olarak bizlerin hedefi, şehit yetimlerinin tamamına iş hakkı verilmesi ve şehit anne babalarına bağlanan aylıkların artırılmasını sağlamak olmalıdır. Yine, gazilere ikinci istihdam imkânı sağlanması, ÖTV'siz araç alımı hakkı tanınması ve malul sayılmayan tüm gazilere gazilik ünvanı verilerek istihdam hakkı tanınması en temel önceliklerimizdendir.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; cumhuriyetimizin 2'nci yüzyılında "Lider Ülke Türkiye" ülküsüne ulaşmak için insanımızı merkeze alan, adalet ve hakkaniyet ilkelerini gözeten bir sosyal refah düzeninin tesisi elzemdir. Bakanlığımızın bu bütçesi millî birliğimizi güçlendiren, toplumsal huzurumuzu sağlayan ve Türk milletini Türk ve Türkiye Yüzyılı'nda hak ettiği müreffeh seviyeye taşıyan bir iradenin tecellisi olmalıdır.

Bu duygu ve düşüncelerle tüm Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı mensuplarına teşekkür ediyor, bütçeyi desteklediğimizi ifade ediyor, devletimize ve milletimize hayırlı olmasını dileyerek Komisyonu saygıyla selamlıyorum.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Değerli milletvekilleri, şimdi aradan önce son sözü Sayın Nilgün Ök'e vereceğim.

Sayın Ök, buyurun.

NİLGÜN ÖK (Denizli) - Teşekkür ediyorum Sayın Başkanım.

Sayın Bakanım, değerli milletvekilleri, kıymetli bürokratlar, basınımızın değerli temsilcileri; ben de hepinizi sevgiyle saygıyla selamlıyorum.

Bugün çok önemli bir Bakanlığımızın bütçesini görüşüyoruz. Hizmet alanında insan olan, aile olan, kadın olan, çocuk olan, engellilerimiz olan, yaşlılarımız, şehitlerimizin kıymetli emanetleri ve gazilerimiz olan Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığımızın bütçesi. Aslında bu Bakanlığımız AK PARTİ hükûmetleri zamanında, en önemli ve değer verdiğimiz bakanlıklardan çünkü insan hayatına doğrudan dokunan bir Bakanlığımız var. Güçlü devlet, biliyorsunuz, vatandaşının her zaman en zor gününde yanında duran. Güçlü toplum ailesine, çocuğuna, kadınına, yaşlısına ve ihtiyaç sahibine sahip çıkan bir toplumdur. Biz de açıkçası AK PARTİ olarak bugüne kadar sosyal devlet anlayışımızla, güçlü toplum inancımızla birçok hizmet yaptık. Aslında sosyal devlette bu yirmi dört yıllık iktidarımızda çok büyük dönüşümlere imza attık. Sosyal yardımların kapsamını genişlettik, hizmetleri çeşitlendirdik, kurumsal altyapımızı güçlendirdik. Bakın, şimdi, 2002 yılına baktığımızda 4 kalemde sosyal yardım programı varken, bugün 50'nin üzerinde sosyal yardım programında vatandaşlarımızın refahını yükseltmek için, onlara ulaşmak için çalışmalar yapıyoruz.

Yine, merkezî bütçeden ayrılan payı 5 katına varan değerde yükseltmiş bulunmaktayız. Tabii, bu 2027 yılı bütçesinde 1 trilyon 341 milyarlık gibi bir rakam yine sosyal yardımlara ayırıyoruz. Tabii, buna diyeceksiniz ki: "İşte, fakirleşiyor vesaire." ama bu değil, bu, bizim aslında ne kadar büyük sosyal yardım şemsiyemizi artırdığımıza yönelik önemli bir göstergedir.

Aile önemli, toplumumuzun en temel taşı. Tabii, aile ve kadın birbirinden ayrılamaz. Açıkçası şöyle baktığımızda kadın ve aile politikalarına: Yine, bugün de konuşmacılar da gördüğüm gibi, bunları aslında birbirini tamamlayan politikalar olarak görmek lazım. Onlar hiçbir zaman ne kadın, ne aile, birbirinin rakibi değildir. Kadın güçlü olursa aile güçlü olur, aile güçlü olursa toplum güçlü olur.

ÖZGÜL SAKİ (İstanbul) - Olmuyor işte.

NİLGÜN ÖK (Denizli) - Ve biz bugüne kadar bu yönde hizmetler yaptık ve bununla ilgili politikamız...

Aslında AK PARTİ'nin kadın politikalarının en büyük başarısı kadını hayatında belirli alanlara sıkıştıran değil, sıkıştıran bir anlayışın yerine, hayatın her alanında var olabilen eğitim alanında, üreten, yöneten, karar veren ve ülkenin geleceğini şekillendiren kadın profillerinin güçlendirilmesi olmuştur ve bu yönde de çok büyük iktidara geldiğimiz yıllardan beri düzenlemeler yaptık. Yani Anayasa'ya pozitif ayrımcılık ilkesinin girmesinden tutun da TCK'deki o çocuk gelinlerin evlenmesiyle ilgili; töre, namus cinayetleriyle ilgili yaptığımız düzenlemelerden tutun da 6284 sayılı Kanun'a kadar birçok düzenlemeleri hayata geçirdik.

DİLAN KUNT AYAN (Şanlıurfa) - İstanbul Sözleşmesi'nden de çıktınız.

NİLGÜN ÖK (Denizli) - Özellikle, şimdi dendi ki, yine bir İstanbul Sözleşmesi. Tabii İstanbul Sözleşmesi'yle ilgili şunu söylemek istiyorum: Evet, sözleşmeden çıkılmış olabilir ama bizim 6284 gibi güçlü bir kanun altyapımız var ve bununla ilgili de gerekler yapılır.

DİLAN KUNT AYAN (Şanlıurfa) - Keşke uyulsa.

NİLGÜN ÖK (Denizli) - Ne yapılır? Sadece şiddetle ilgili 6284 sayılı Kanun'un altında kalmıyoruz yani ne yapıyoruz? Birçok düzenlemeyi hep birlikte hayata geçirdik. ŞÖNİM'lerimiz var, KADES'ler var, şiddet izleme merkezlerimiz var.

ADALET KAYA (Diyarbakır) - Yetmiyor, sayısı az.

NİLGÜN ÖK (Denizli) - Gerçekten oralarda -mesela soran oldu- gece bir kadın gittiğinde var mı? Evet, orada ŞÖNİM'lerde biliyoruz ki nöbet usulüyle herkes var dolayısıyla bu konuda da bize haksızlık yapıldığını düşünüyorum. Tabii, şöyle baktığımızda, AK PARTİ iktidar. Kadın politikalarında kadının iş hayatına katılım oranına da değinmek istiyorum. Şöyle bir bakmak lazım: Kadının iş hayatına katılım oranı yüzde 36'larda. Biz bu olsun diye, işte, Anayasa'ya pozitif ayrımcılık ilkesini bile koymuşuz. Sadece Aile Bakanlığı değil, işte, KOSGEB vasıtasıyla, İŞKUR vasıtasıyla, Çalışma Bakanlığımız vasıtasıyla her alanda kadınların iş hayatına katılmasıyla ilgili desteklerimiz var. Mesela, baktık, bugün bir rakam vardı elimde ne eğitimde ne de çalışan kadınlara baktığımızda geçen yıl bu anlamda bin kadın iş hayatına yerleştirilmiş durumda bunun da önemli olduğunu açıkçası düşünüyorum.

Kadın Aile Fonu'yla ilgili konuşmak istiyorum. Maalesef hepimiz söyledik, nüfustaki doğurganlık olayını aslında bir beka meselesi olarak görüyoruz. Eğer böyle gidersek 2100 yılına doğru Türkiye nüfusu 30 milyon, 40 milyon civarında olacağıyla ilgili bir perspektif var. Ha, bununla ilgili ne yapmışız? Aile ve Gençlik Fonu'nu devreye aldık, 250 bin liraya kadar gençlerimize evlenmeleri kaidesiyle bir destekte bulunuyoruz. Çok önemli, yaş da 18-25 yaş arası çünkü fiziksel olarak da doğurganlık ve fiziksel olarak da oranların arttığı dönemler, doğru bir tespit.

Tabii, bununla ilgili bir de doğum yardımları var. Doğum yardımları, biliyorsunuz çok düşük oranlardaydı, 400 lira veriliyordu, üçüncü çocukta 600 lira. Bunu hep birlikte Meclisimizden geçirdiğimiz kararla ilk çocukta 5 bin lira olmak üzere, ikinci çocukta 1.500, üçüncü çocuktan itibaren 5 bin lira olmak üzere desteklerde bulunuyoruz. Tabii, yeterli mi? Değil ama bütçe imkânları çerçevesinde desteklerimiz devam edecektir.

Kadın, çocuk evleri gerçekten Bakanlığımız bu noktada artık o koğuşlarda kalan çocuklar, yurtlarda kalan çocuklar yerine kadın çocuk evlerinde gerçekten Bakanlığımız çok büyük başarılara imza atmıştır. Ben bu anlamda da Sayın Bakanımıza çok teşekkür etmek istiyorum. Denizli'mizde de bununla ilgili çok güzel bir merkezi hayata geçirdik, zannedersem bir bir buçuk aya kadar taşınacaklar. Ben tekrar teşekkür ediyorum.

Tabii, şimdi, biliyorsunuz Türkiye'deki kadınlarla ilgili maalesef, ülkemizde "makbul kadın" dayatmasına bağlı olarak birçok kadın iş hayatına tam anlamıyla katılamadı, eğitime gidemedi, üniversite kapılarından döndürüldü, kamuda çalışamadı baktığımızda aslında bu oranların bu kadar gerilemesinde bunun payının çok büyük olduğunu düşünüyorum ama çok şükür ki bunu da artık geride bıraktık. Hani bize deniyor ya "Kadınlarla ilgili hiçbir şey yapmadınız." Bu süreçlerde ben sormak istiyorum: Siz neredeydiniz? Hani

görevlerinizi tam anlamıyla yaptınız mı? Bugün burada Sayın Bakana dediler ki: "Siz görevinizi yapamıyorsunuz, beceremiyorsunuz, istifa edin." diyorsunuz ya.

ASU KAYA (Osmaniye) - Çeyrek asırdır Türkiye'yi siz yönetiyorsunuz.

NİLGÜN ÖK (Denizli) - Asu Hanım, size geleceğim şimdi.

Bence Asu Hanım, siz yapamıyorsunuz. Siz, bakın, Özkan Yalım o olayda yakalandığında siz ne yaptınız biliyor musunuz? Bir partinin kadın kolları başkanı olarak, bir partinin kadın kolu başkanı olarak çıktınız, dediniz ki: "Özkan Yalım'ın tek derdi Uşak'a hizmet etmek, biz onun arkasındayız, herkesi sahaya davet ediyoruz, sonuna kadar arkasındayız, sorumlusu da iktidar."

ASU KAYA (Osmaniye) - Özkan Yalım'ı biz partiden attık, partiden attık biz Özkan Yalım'ı.

NİLGÜN ÖK (Denizli) - Bakın, siz orada sadece Asu Kaya ya da bir milletvekili olarak değil siz muhalefet partisinin kadın kolları başkanı olarak bununla ilgili konuştunuz ve ağzınızı açıp bir şey diyemediniz, destek çıktınız sonrasında nereye geldik, ne oldu? Özkan Yalım'ın ne olduğu ortaya çıktı, üzücü mü? Üzücü. Biz kadınlar açısından üzüldük.

Şimdi, baktığımızda, gelelim Görele'deki kıza tecavüzle ilgili, cinsel istismarla ilgili siz ne yaptınız? Kadın Kolu Başkanı olarak çıkıp buna dair bir kelime edebildiniz mi ya da bununla ilgili açıklama yapabildiniz mi? Hayır, yapamadınız.

ASU KAYA (Osmaniye) - Hepsiyle ilgili açıklama yaptım ben, takip edebilseydiniz görürdünüz.

NİLGÜN ÖK (Denizli) - Gelelim, İstanbul Büyükşehir Belediyesindeki kreşlerde tecavüze, tacize uğrayan çocuklarla ilgili, bugün 4 tane davası hâlâ devam ediyor. Buna dair, bununla ilgili bir şey diyebildiniz mi? Diyemediniz. Dolayısıyla, Asu Hanım, siz beceremediniz.

ASU KAYA (Osmaniye) - Şirin Ünal'a ne yaptınız? Şirin Ünal'a ne yaptınız?

NİLGÜN ÖK (Denizli) - Buradan çıkıp da Sayın Bakana bağırarak "Beceremiyorsunuz, yapamıyorsunuz." demekle olmaz. Sayın Bakanım, ben sizin sunumunuzu bu kitapçıkta başından sonuna kadar dinledim her alana çocuktan kadına, yaşlısından emeklisine, engellisine kadar her alana dokunmaya çalışan bir Bakanlık var.

ASU KAYA (Osmaniye) - Yoksulluk diyorum, siz "Özkan Yalım" diyorsunuz. Özkan Yalım batsın, Özkan Yalım batsın; biz attık partiden.

NİLGÜN ÖK (Denizli) - Bakın, bugün var ya, bir tane rakam söyleyeceğim, önemli olduğunu düşünüyorum.

ASU KAYA (Osmaniye) - Yoksulluk diyoruz, Özkan Yalım; Kadınlar katlediliyor diyoruz, Özkan Yalım; emekliler ölüyor, aç, pazarda biçare diyoruz; Özkan Yalım. Özkan Yalım'a lanet olsun!

NİLGÜN ÖK (Denizli) - Çocuklar Güvende Programı vermişsiniz rakamını, 15.374 çocuğu takip etmişsiniz bunun 5.134'üne koruyucu önlemler alınmış, üçte 1'i demek, çok önemli. Ben tebrik ediyorum Sayın Bakanım. ASDEP'ler ne yapıyor? Evlere giriyor, orada bir sorun varsa tek tek mücadele ediliyor.

ADALET KAYA (Diyarbakır) - Öncesinde önlem.

NİLGÜN ÖK (Denizli) - Kadına şiddet davalara müdahillik oranı o kadar hassas ki inanılmaz. Ben ekibinizi tebrik ediyorum çünkü biliyorum, yakinen takip ediyorsunuz bütün davaları.

ÖZGÜL SAKİ (İstanbul) - Bütün takip edilen davalarda cinsel şiddet var, serbest bırakılıyor.

NİLGÜN ÖK (Denizli) - Sürem on dakika, sürem dolduğu için Sayın Başkanım uzatmıyor, pozitif ayrımcılık da vermiyor.

ŞENGÜL KARSLI (İstanbul) - Söz alıp konuşun, neden müdahahe ediyorsunuz ki? Söz alın konuşun.

NİLGÜN ÖK (Denizli) - Sayın Bakanım, ben Bakanlık bütçenizin hayırlı ve uğurlu olmasını diliyorum. Sizi ve ekibinizi şahsınızda hepinizi tebrik ediyorum, hayırlı uğurlu olsun efendim.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Teşekkür ediyorum.

ORHAN YEGİN (Ankara) - Bağırarak susturamayacaksınız Nilgün Hanımı.

ALİYE TİMİSİ ERSEVER (Ankara) - Niye bağırarak susturalım ya?

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Değerli milletvekilleri, yani şunu anlamakta zorlanıyorum ve gerçekten zorlanıyorum.

ASU KAYA (Osmaniye) - Madem bu davalara müdahilsiniz, bu Ayhan Şengüler neden beraat etti?

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Bir saniye... Şuna gerçekten zorlanıyorum.

ASU KAYA (Osmaniye) - Bunada mı Özkan Yalım'la cevap vereceksiniz? Bu adam...

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Kaya, sizi kimse durduramıyor, bir müsaade edin.

ASU KAYA (Osmaniye) - Duyuyorlar hepsi, duyuyorlar.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Ya, sizi durduramıyor diyorum, duyuyor demiyorum.

ASU KAYA (Osmaniye) - Buna da Özkan Yalım'la cevap verin, lanet olsun Özkan Yalım'a!

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Durduramıyor diyorum, bir müsaade edin.

ŞENGÜL KARSLI (İstanbul) - Konuşmanız, bağırmanız gereken yerde bağırmıyorsunuz, burada bağırıyorsunuz.

NİLGÜN ÖK (Denizli) - Geç oldu, o an diyecektin.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Değerli milletvekilleri...

ASU KAYA (Osmaniye) - Dedik, dedik de duymak istemediniz.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın milletvekilleri...

NİLGÜN ÖK (Denizli) - Geçti, geçti.

ASU KAYA (Osmaniye) - Trol sözleriyle hareket ediyorsunuz siz.
BAŞKAN MEHMET MUŞ - Evet, değerli milletvekilleri, bugün bütçenin daha nezaketli geçmesini arzu ediyorum.
BERİTAN GÜNEŞ ALTIN (Mardin) - Niye, kadın olduğu için mi diyorsunuz?
BAŞKAN MEHMET MUŞ - Efendim...
BERİTAN GÜNEŞ ALTIN (Mardin) - Kadın olduğu için mi?
BAŞKAN MEHMET MUŞ - Hayır, bu 8'inci bütçemiz...
BERİTAN GÜNEŞ ALTIN (Mardin) - Erkeklere de nezaket yakışır.
BAŞKAN MEHMET MUŞ - Hayır, bu... Yorulduk, yorulduk, yorulduğumuz için, 8'inci bütçe.
ASU KAYA (Osmaniye) - Nezaketimiz size.
BAŞKAN MEHMET MUŞ - Dolayısıyla siyaset nezakettir değerli arkadaşlar. Değerli milletvekilleri, nezaketi bırakmayalım.
BERİTAN GÜNEŞ ALTIN (Mardin) - Nezaketi kadınlardan beklemeyin.
BAŞKAN MEHMET MUŞ - Bana da laf yetiştirmezseniz çok memnun olurum.
Görüşmelere 14.45'e kadar ara veriyorum.
Kapanma Saati: 13.52

İKİNCİ OTURUM
Açılma Saati: 14.46
BAŞKAN: Mehmet MUŞ (Samsun)
BAŞKAN VEKİLİ: İsmail Faruk AKSU (İstanbul)
SÖZCÜ: Orhan ERDEM (Konya)
KÂTİP: Nilgün ÖK (Denizli)
----- 0 -----

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Değerli milletvekilleri, 13'üncü Birleşimin İkinci Oturumunu açıyorum.
Kaldığımız yerden devam edeceğiz.
Sayın Özgür Karabat, buyurun lütfen.
Süreniz on dakika.

ÖZGÜR KARABAT (İstanbul) - Sayın Başkan, Değerli Bakan, değerli milletvekilleri, Bakanlığın kıymetli bürokratlar; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Bugün aslında çok önemli bir bütçeyi konuşuyoruz. Yoksullarla, engellilerle, yaşlılarla, koruma altındaki çocuklarla ilgili bir bütçeyi konuşuyoruz. Elbette hem Sayın Bakanlık hem de sayın milletvekilleri bütçenin daha fazla olmasını, daha fazla sosyal destek yapmayı tercih eder ve ister. Ben bütçe içindeki kısıtlılıkları, tercihleri rakamlarla değerlendirmek isterim elbette, zaman zaman da öneriler yapmak isterim.

Sayın Bakanım, çeşitli konuşmacı arkadaşlarımız kadın cinayetleri konusunda önemli verileri verdiler. Son bir ayda da 20 kadının öldürdüğünü görüyoruz. Bundan hiç kimsenin memnun olması doğru değil, zaten imkânı da yok. Fakat bu alandaki mücadelenin başarılı olması için başka bir birlikteliğe ihtiyaç var diye düşünüyorum. O da şu: Çok farklı kadın hareketleri var, siyasi partilerin kadın temsilcileri var, Parlamento dışında kadın platformları var; toplumda her şeye rağmen, yapılan her şeye rağmen kadın cinayetleri konusunda bir adım atamıyoruz. Bu konuda çok kolaycı bir şekilde Bakanlığınıza sert eleştiriler yöneltebiliriz ancak esas mesele, bu sorunu beraberce nasıl çözeceğimiz konusu. Dolayısıyla, çok farklı bir siyasi kültür yaratmaya beraber ihtiyacımız var. Farklı değerlendirmelerin bu konunun çözümünde beraber hareket etmeleri konusunda ortak alanlar, ortak platformlar ve ortak birliktelikler, özellikle kadın alanında yaratmaya ihtiyaç var. Belki de Bakanlığınıza önereceğim önemli şeylerden bir tanesi sizin bu alandaki bir birlikteliğe öncülük etmenizdir. Dolayısıyla, kadın cinayetleri konusu hepimizin ister muhalefet ister iktidar olsun hep birlikte hareket etmesi gereken ve hep birlikte duyarlılık göstermesi gereken bir konu ve rakamları, istatistikleri birbirimize karşı kullanmamız gereken bir alan değil, oldukça insani bir alan. Bunu beraberce atlatmanın yoluna bakmalıyız diye düşünüyorum; sizinle paylaşmak istedim.

Kısıtlı bir bütçe kullanacaksınız. Zaten bütçenin kendisi de adı üstünde, "ihtiyaçlar sınırsız ama kaynaklar sınırlı" bütçe bilimi zaten bunu yönetmenin adı. Burada da sizin Bakanlığınızın bütçesinin reel olarak değerinin düştüğünü görüyorum. Dolayısıyla, zorluğunuz var. Önceki döneme göre Bakanlık bütçeniz enflasyon hedefine göre reel olarak düşmüş gözüküyor hatta kıyaslamayla altmış üç günlük bir faiz harcamasına denk geliyor. Ben elbette birkaç rakam vermek isterim. Mesela, enerji fiyatlarındaki yükselmeden bahsediyoruz. Hâl böyle olunca, mesela, Bakanlığımızın bütçesindeki elektrik tüketim desteğinin artmasını bekleriz ama rakamlar aksini söylüyor, rakamlar böyle değil. Bu alanı bir daha, tekrar kontrol etmekte fayda görüyorum. Yine, yoksulluğun arttığı bir dönemde şartlı nakit desteği konusunda da azalma var. Rakamları vermiyorum, ekranda yansıyor, zaten sizin de vâkıf olduğunuzu düşünüyorum.

Şimdi, Sayın Bakanım, elbette hepimiz şunu isteriz: Keşke şöyle bir şey mümkün olabilse, yoksulluğu yok etsek ve bu rakamlara gerçekten ihtiyaç duymasak; ideali bu. Refahı olabildiğince artırabilsek ve bu rakamlara da ihtiyaç duymayıp kişi başına daha fazla rakam verebilsek. Ama gördüğümüz kadarıyla yoksulluğun bitmediğini TÜİK istatistikleri bize söylüyor; 36,8'de yoksulluk

ve sosyal dayanışma riski altında üç çocuktan 1'isi bakın, çocuklar anlamında. Çocuk yoksulluğunun önemli bir kavram olduğunu düşünüyorum. Hâl böyleyken, hane başına ortalama aylık sosyal yardım için 2027 hedefi 5.900 lira, 2028 ve 29'da ise 6.900 liraya sabitlenmiş. Enflasyonun arttığı bir ortamda bu sabitleme tercihinin yeniden gözden geçirilmesi gereken bir tercih olduğunu düşünüyorum.

Size bir teşekkür etmek isterim Sayın Bakan, o da şu: Ben, genellikle Sayıştay raporlarından yola çıkarak Sayıştay bulgularına karşı hassas olmayan bakanlıklara sesimi yükseltiyorum, haklı da olduğumu düşünüyorum. Ama sizin Bakanlığınız bu bulgular konusunda hassas davranmış, gereğini yerine getirme konusunda hassas davranmış. Dolayısıyla, bürokratlarınıza ve size bu anlamda teşekkür ediyorum.

Sayıştaya göre sizi bir eleştiri konusu değil, bir soru sormak isterim. O da şu: Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Teşvik Fonu diye bir fonumuz var. Bunun 2025 gelirleri 146 milyar lira, giderler ise 85 milyar lira. Fon gelirinin 110,1 milyarı gelir ve kurumlar vergisi payından, 34,2 milyar TL'si de trafik cezalarından gelmiş. Şimdi, gelirimiz yüzde 40 civarında artmış, giderimiz de yüzde 18 civarında azalmış. Pozitif bir şeyden bahsediyorum, farkındasınız. 60,9 milyar civarında da bir para kalmış yani kullanılmamış. Birincisi, elbette, bu neden kullanmadı diye sormak gerekir. İkincisi, Sayın Bakanım, çıkarılan bir mevzuatla bu fonların daha önce kamu bankalarında kullanılması gerekiyordu ancak daha sonra bu alan genişletildi, Takasbank da buna dâhil edildi. Biz, İşsizlik Fonu'nda sorduk burada. Bu kaynaklar hiç -kanuni olmadığını söylemiyorum- Takasbank'ta kullanıldı mı? Bunu niye soruyoruz, bu önemli soru şu aslında: Çünkü Takasbankın kendisinde suistimaller olduğunu bu fon tartışmalarında gördük, sizin Bakanlığınızdan bağımsız olarak soruyorum. Dolayısıyla, bu fonun arta kalan kaynağının nasıl değerlendirildiği finansal olarak merak edilen bir soru hâline geliyor. Belki de bu soruyu cevaplamanız oluşabilecek spekülasyonların da önceden önüne geçmek anlamında faydalı olabilir diye düşünüyorum.

Şimdi, tam bu fon konusuna girmişken söz hakkımı sizin Bakanlığınızda bir iki dakika kullanmak isterim. Geçen Hazine ve Maliye Bakanı buradayken, daha önce gelen Bakanlık bürokratlarınızdan birkaçı buraya gelmedi, şimdi de buraya gelmeyecekler var mı diye sordum ve bu şekilde bütçe görüşmesinin sağlıklı yürüyemeyeceğini de söyledim. Arkadaşlar, tanıklık etti, kızanlar da oldu. Şimdi, onlardan birisi bugün istifa etti, BDDK Başkanı.

Değerli arkadaşlar, ikinci soru şu: Herkes istifa ediyor ama birisine hiç sıra gelmiyor. Bu fon işinin bir ideoloğu var, herkesin tez hocası, herkesin akıl hocası, SPK'de etkisi yüksek; bu Erişah Hanım neden istifa etmiyor? Neden istifa etmiyor? SPK yönetiminde birkaç kişi var ama yönetimi tümden sorgulamıyoruz, bunu bu Bakanlığın bütçesi dışında söylüyorum. Ben buradan Erişah Hanım'ı bir kez daha istifaya davet ediyorum. Sayın Mehmet Şimşek'i de aynı şekilde o gün istifaya davet ettiğim gibi istifaya davet ediyorum. Çünkü hâlihazırda kimin neden istifa ettiğini bile bilmiyoruz; bunun önemli olduğunu düşünüyorum.

Sayın Bakanım, sürem az, birkaç öneri yapmak isterim. Eksiklikleri istatistikle vurgulayabilirim ama önerilerimle bunları zaten anlamış olacaksınız. Birincisi, sosyal yardımlar enflasyona ve açlık sınırına endekslenmeli, enflasyon altında ezilmemeli. 65 yaş ve engelli aylıkları asgari ücretle endeksli hâle getirebilmeliyiz. İkincisi, hedef kesintileri yani az önce bahsettiğim, elektrik desteği ve şartlı nakit transferleri genişletilmeli, çocuk yoksulluğuna karşı evrensel çocuk yardımı kriteri getirmeliyiz. Fonda biriken kaynak yıl içinde yoksula aktarılmalı, 61 milyar gibi bir rakam olduğunu görüyoruz, harcanmayan tutar konusunda Meclis bilgilendirilmeli. Kadın konukevleri her ilde ve nüfusu 100 bini aşan her belediyede açılmalı, yerel yönetimlerle bu konuda iş birliği yapılmalı, bağımsız bir şekilde denetlenmeli ve sonuçları kamuoyuyla paylaşılmalı. Nüfus politikası güvenceyle kurulmalı. Ücretsiz kamu kreşi, uzun ve ücretli doğum ve babalık izni ve gençlere erişilebilir konut konusu gündeme alınmalı. Yedinci önerim, her şüpheli kadın ölüm için etkin soruşturma yürütülmeli. Bakanlık elbette davalara müdahil oluyor ama etkinlik daha da artırılmalı ve elbette İstanbul Sözleşmesi'ne geri dönülmeli diyorum, Bakanlığınızı ve Komisyonu saygıyla selamlıyorum.

OTURUM BAŞKANI NİLGÜN ÖK - Teşekkür ediyoruz.

Şimdi de söz sırası Sayın Cevdet Akay'da.

Buyurunuz lütfen.

CEVDET AKAY (Karabük) - Teşekkürler Başkanım.

Sayın Başkanım, Değerli Komisyon üyeleri, Sayın Bakanım, Bakan Yardımcılarımız, kıymetli bürokratlar; ben de hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Tabii, bugün bir haber aldık, ilk önce girişi onunla yapıp daha sonra Bakanlıkla alakalı görüşlerimi söyleyeceğim. BDDK Başkanının da görevinden affını istediğini gördük. Sayın Bakanım, sizin arkanızda oturulan alanda bundan önce Sayın Cumhurbaşkanı Yardımcısı geldiğinde genel bütçeyle ilgili görüşmelerimizde ve Hazine ve Maliye Bakanı geldiğinde üst düzey bürokratlar vardı, denetleme ve düzenleme ile ilgili başkanlar buradaydı, SPK Başkanı, BDDK Başkanı. O süreç içerisinde bir taraftan 455.758 kişinin direkt mağdur olduğu, 5 milyon haneyi ilgilendiren bir yapı içerisinde sorumlu olanların o kanunla ilgili veya bütçeyle ilgili görüşmeler burada yapılırken görevlerinden alınmasıyla ilgili Cumhuriyet Halk Partisi Grubu olarak biz önerge verdik. O tarihten bu tarihe geçen süreç içerisinde tedricen görevlerinden alınanlar oldu, daha da incelenip irdelenip soruşturmanın geliştirip alınanlar da olacağını görüyoruz. O gün alınsaydı belki daha farklı önlemler alınıp tarafsız bir yönetim, bu işlerle hiç bağlantısı olmayan... Çünkü planlı ve programlı bir şekilde organize bir hareketten bahsedildiğini Sayın Adalet Bakanı da söylüyor, finansal sistem içerisinde ve denetleme mekanizması içerisinde bir grubun olduğundan bahsediyor ve kamu kaynaklarının da heba edildiğini görüyoruz. O süreç içerisinde hatalı bir işlem olmuş mudur; yine, mağdurların zararı daha da büyümüş müdür; ekonomiye olumsuz

neler olmuştur, şu anda onları bilmiyoruz ama süreç içerisinde bunların hepsi meydana çıkacak. Hep şunu söylemiştik: Kamu kurum ve kuruluşlarının kaynaklarını bu fon yolsuzluğuna alet ettiniz mi, takılan paralar var mı? Bu paraları kullanarak fahiş gelir, kazanç elde edenler var mı; bunlar kim, bunların listesinin açıklanmasını talep ettik. Şu ana kadar açıklanmadı ama süreç içerisinde görüyoruz ki soruşturma açılanlar, tutuklananlar, ev hapsinde bulunanlar... Bir taraftan yavaş yavaş en üst noktalara doğru uzanıyor, Türkiye Varlık Fonu'na doğru da gidiyor. Bu süreçte, maalesef, bu kamu kaynaklarını olumsuz kullanmalara devam ediyorlar. Örneğin, Türkiye Sigorta bugün kendi hisselerini topluyor dün, bugün; 358 milyonluk geri alım yapıyor. Yine, Türkiye Varlık Fonu bünyesindeki Turkcell gibi kuruluşlar, işte Vakıfbank gibi kuruluşlar, Türk Altın İşletmeleri, bunlar da hisselerini geri topluyorlar; bakın, 30 milyarlık bir geri alım yapıyorlar. Hani kamu kaynağı kullanılmayacaktı; bunlar da kamu kaynağı. Bir taraftan, bu hisseler toplanırken hisse senedi piyasasında direkt işlem yapıp zarar edenlerle ilgili hiçbir işlem yapmıyor.

Sizin adınıza zaten bir sürü fon var. Şimdi, fonlarla ilgili onların kullanım amaçları belli. Bugün netleşecek, siz de cevap vereceksiniz, cevap vermenize de vesile olmuş olacağız. Mesela, Aile ve Gençlik Fonu var. Aile ve Gençlik Fonu 5 bakan yardımcısı, ilgili bakanlıklardan oluşan Hazine ve Maliye Bakanlığına bağlı, tüzel kişiliği olan bir fon. Buradan da Sevim Hanım, siz herhâlde, Aile ve Gençlik Fonu'nun Yönetim Kurulundasınız. Burasının 2024 yılından beri bugünümüze gelen geliri 25,5 milyar olmuş, harcaması da 13,9 o da evlilik projeleriyle ilgili, gençlerimizin evlendirilmesi, aile yapısını güçlendirilmesiyle ilgili; 11,5 milyarlık bir atıl para görünüyor oradan. Şimdi, bu fonun kuruluna verilen burada şöyle bir yetki var: Yönetim kurulu kararıyla isterseniz, bir protokol vesaire anlaşma yapıp atıl paraları bir yerde değerlendirebiliyorsunuz. Siz böyle bir işleme şahit oldunuz mu? Böyle bir kararın altına imza attınız mı? Sorumlu olan Hazine ve Maliye Bakanlığı olmakla beraber, buradan çıktıktan sonra, o konuları bir daha irdelerseniz; bu atıf paralar nerede değerlendirilmiş; yatırım fonlarında takas da var mı yok mu?

AİLE VE SOSYAL HİZMETLER BAKANI MAHİNUR ÖZDEMİR GÖKTAŞ - Ziraat Bankasında.

CEVDET AKAY (Karabük) - Evet, Ziraatta olabiliyor, kamu bankalarında olabiliyor fakat onların yatırım şirketleriyle, Ziraat Portföy ve Ziraat Yatırımla ilgili birimleri var, Halkta da aynı şekilde, Vakıfta da katılım sistemi üzerinden de değerlendirilebiliyor. Bu konuyu bir tetkik etmeniz lazım. Ben bunu en son bütçe görüşmelerinde tekrar ilgili bakanlığa soracağım. Bu harcamalarla ilgili son durum nedir? Çünkü petrol piyasasından elde edilen devlet gelirlerinin yüzde 20'si burada, madenle ilgili burada ve bağışlar, hibeler burada. Buranın güçlü olması ve daha çok gence ulaşması hepimizin istediği bir şey. Paralar değerlendirilebilir risksiz piyasalarda, bu doğrudur ama bu konunun da bir olaya alet edilip edilmediğini öğrenmek istiyorum çünkü 3 imzayla bu karar alınabiliyor; 5 kişilik 3 yönetim kurulu üyesi bir karar alıp yönlendirme yapabilir; bunu buradan özellikle vurgulamak istedim.

Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışmayı Teşvik Fonu'yla ilgili olarak da buradan da trafik cezalarının yüzde 50'si bu fona geliyor biliyorsunuz; işte, RTÜK' le ilgili sağlananlar var, bir de gelir ve kurumlar vergisinin yüzde 2,8'lik payı burada aşağı yukarı yani 115 milyar civarında 2026'da tahmin ediliyor, 217 milyar civarında da 2027 için tahmin ediliyor, 7,5 trilyonluk gelir ve kurumlar vergisi tahmininden hesaplıyoruz. Bunların nerelerde, nasıl kullanıldığıyla ilgili açıklama yapılırsa mutlu olacağız çünkü bu kaynağın güçlü olması, sosyal yardıma destek ayrılması çok çok önemli. Bir kısmı vakıflar aracılığıyla illerde, ilçelerde oluşan Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakfı aracılığıyla kullanılıyor, bir kısmı da bir sürü alanlarda; engellilerde, işte, gençlerde çok kullandığınız alanlar var, dağılımı da var. Yani baktığınız zaman 2026'da 833 milyarlık bir sosyal destek var, 2027'de 1,3 trilyon civarında olacağı tahmin ediliyor 2027 bütçesine göre.

Az önce Sayın Karabat da söyledi; o, gelir hesaplarından gitti. Ben de şöyle sorayım: Bunun da değerlendirilmesi, bu fonun paralarının, atıl paranın değerlendirilmesi, risksiz yerlerde; "bankalarda, kamu bankaları" diye açıkça kanun söylemiş zaten, işte, Ziraat Bankası, Halk Bankası, Vakıfbank gibi, "overnight" demiş hatta yani günlük, gecelik veya duruma göre.

AİLE VE SOSYAL HİZMETLER BAKANI MAHİNUR ÖZDEMİR GÖKTAŞ - Zaten Maliye Bakanlığının kontrolünde...

CEVDET AKAY (Karabük) - Evet ama son bir şeyi de eklemişler, katılım piyasasında da değerlendirilebilir diye. Bu katılım piyasasında çok işler olduğu için katılımla ilgili sizin yatırdığınız banka üstünden... Siz bankaya yatırdık olarak düşünebilirsiniz ama yönlendirmeler oluyor, çok özel bankalarda da kamu bankalarında da risksiz olan piyasalara bankalar yönlendirebilir. Böyle bir işlem olmuş mu, bunu da bir tetkik ederseniz çünkü buranın başkanı olarak, Merkez Bankasında tutulan hesaplar, herkesin bildiği hesaplar; bunları bir değerlendirmek gerekir çünkü 2025'de hazır değerleriniz 78,4 milyar, bu alt kırılımda bankalar da gösterilmiş; bunun da bir açıklığa kavuşturulması önem arz ediyor. Ben bunu özellikle hatırlatmak istedim, bu konuyla ilgili bir tetkik yaparsanız. Bir de bunların gelirlerinin, giderlerinin kullanımıyla ilgili gerekli denetlemeler yapılıyor mu? Denetleme mekanizması nasıl? Hizmet alımları, mal ve hizmet alımları prosedürleri ve ihtiyaç sahiplerine dağıtılıp dağıtılmadığıyla ilgili denetlemelerin bizzat sizin tarafınızdan da kontrol edilmesi çok önemli, denetleme birimleri önemli. Bu konularla ilgili Sayıştay raporlarında zaten ilgili tespitler, bulgular var; onunla ilgili de gerekli çalışmalar yapılıp bizimle paylaşırsanız mutlu oluruz.

Soru-cevap kısmına gelince, Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığının milletvekillerinin sorduğu soru önergelerine cevap verme oranı yüzde 81,4 yani bütün bakanlıklar arasında iyi bir oran, 5'inci sıradasınız. Burada zamanında cevaplama süresine hiçbir bakanlık uymuyor, yüzde 8,7. Bu konularla ilgili tatmin edici açıklamalar da verilirse daha mutlu olacağız.

Süreme bakıyorum, Sayın Bakanım, bazı konularla alakalı özellikle vurgularda bulunmak isterim: Şimdi, bu sosyal yardımlardan ve sosyal koruma harcamalarının azlığından hepimiz şikâyet ediyoruz. Türkiye'de ve Avrupa'da bu koruma harcamalarının gayrisafi millî hasılaya oranlarına baktığımız zaman, toplam sosyal korumada Avrupa'da yüzde 27,29'ken bizde 10,91 olarak görünüyor. Burada sağlık ve hastalıkla ilgili baktığımız zaman, 8,11; bizde 3,42. Yaşlılık ve emeklilikle ilgili 11,32; bizde yüzde

5,10 yani bu tutarların gayrisafi yurt içi hasılaya oranına baktığımız zaman yetersiz olduğunu görüyoruz ama mevcut bütçe içerisinde baktığımız zaman, bütçenizin 677 milyar oluşu önemli ama asıl Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışmayı Teşvik Fonu üzerinden buralara hâkim olmak ve ihtiyacı olanlara ödeneklerin dağıtılması çok daha önemli. Yüzde 52'lik artışınız var, bu artış oranı iyi esasında...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

OTURUM BAŞKANI NİLGÜN ÖK - Teşekkür ediyoruz Sayın Akay.

Şimdi de söz sırası Sayın Adalet Kaya.

Buyurun.

ADALET KAYA (Diyarbakır) - Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Sayın Bakan, hoş geldiniz. Kıymetli bürokratlar, selamlıyorum hepinizi.

O kadar çok geniş ve farklı farklı sorun alanlarını ilgilendiren ve geniş toplumsal kesimleri hem de kamusal hizmetlere erişimde önceliklendirilmesi gereken toplumsal kesimleri etkileyen bir bakanlığınız ve sorumluluk alanınız var. Ben de gerçekten pek çok şeyden bahsetmek istiyorum ama süre kısıtlı. Bugün birazcık daha engelli ve yaşlı haklarından bahsetmek istiyorum.

Şimdi, aslında bütçenin genel görüşmelerini yaparken Sayın Cevdet Yılmaz'a da bu bütçeden engellilere yeterli kaynak ayrılmadığını belirtmiştim. Sağ olsun, kendisi de hem önerilerimize, eleştirilerimize ve sorularımıza çok hızlı bir şekilde geri dönüş yaptı ancak cevap ne yazık ki şunu içeriyor: Her kalemde ne kadar ödenek ayrıldığını ifade ediyor sadece ama bu sorularımızın cevabı değil. Şimdi, bu miktarın yani engelli ve yaşlılar açısından ayrılan ödeneğin yetersiz olduğunu hepimiz biliyoruz, bunda sanırım herkes hemfikir. Sadece 325 milyar lira ayrılmış bu ödeneğe. Dolayısıyla ne yazık ki yeterli değil.

Engelli haklarından ve sorunlarından başlamak istiyorum Sayın Bakan. Siz de diğer bakanlıklar da sunumlarınızda veriye dayanarak sunumlarınızı yapıyorsunuz ki olması gereken de bu. Politika geliştirmek, ölçmek, eksikleri görmek, gelişimi değerlendirmek için veri analizine bizim de ihtiyacımız var ama engelliler söz konusu olduğunda ne yazık ki hiçbir veriye sahip değiliz, bugün ülkede ortalama engelli nüfusunun bile bilmiyoruz ne yazık ki. Bir diğer yandan da bu nüfusu bilmiyorsak neye göre, kime göre politika oluşturacağımızı da kestiremiyoruz. Diğer yandan, siz sunumunuzda da belirttiniz, sosyal haritalama ve veri çalışmalarınızı yaparken sadece AK PARTİ belediyeleriyle paylaşıyorsunuz bazı verileri. Mesela, bölgedeki ya da farklı partilere ait belediyelerle paylaşmıyorsunuz ki şey çok önemli yani sizin çalışma alanınızda koordinasyon yani yerel yönetimlerle, sivil toplumla; Sağlık, Eğitim, Çevre ve diğer bakanlıklarla bir koordinasyon gerekli.

AİLE VE SOSYAL HİZMETLER BAKANI MAHİNUR ÖZDEMİR GÖKTAŞ - Aslında parti gözetmeksizin yapıyoruz.

ADALET KAYA (Diyarbakır) - Tamam, ben böyle bir bilgiye sahibim, o nedenle belirtmek istedim.

Veri oldukça önemli, bu konuda verilerinizi bütün kurumlarla paylaşmanızı çok önemsediğimizi belirtmek istiyorum.

Diğer yandan, "engellilik" dendiğinde ilk aklımıza gelenler işitme, görme, fiziksel engellilik ve nöro çeşitlilik ne yazık ki ancak bugün bundan çok daha geniş bir tanımı ifade ediyor yani alzaymırdan işte, disleksiye, çölyak hastalığına ya da kas hastalıklarına kadar daha geniş bir skalada engelli... Spektrum çok geniş. O yüzden engellilikle ilgili en önemli sorunlardan biri de bu meseleye nasıl baktığımız. Kusur, eksiklik, korunmaya muhtaçlık üzerinden ne yazık ki yapılmış olan mevcut yasal düzenlemeler tanımlıyor engelliliği ve geleneksel tıbbi model bakışını öne çıkarıyor. Bu yaklaşım engellileri toplumdan dışlayan, pasifleştiren ve özne olarak görmeyen bir anlayışı egemen kılıyor. Engellilik toplumda önyargı, korku, düşük beklenti ve görmezden gelme pratikleriyle birlikte sosyal izolasyon ve yalnızlıkla birleşiyor. Geleneksel tanımlamanın aksine engellilik bir farklılık; bedensel, fiziksel ve nörolojik bir çeşitlilik olarak ele alınmalı, tıpkı inanç veya dil veya din, cinsiyet, etnik farklılık gibi toplumsal zenginlik olarak kabul edilmeli. Yasal düzenlemeler de eşitliği, farklılıkların gözetildiği bir denklik, eşit yurttaşlık yaklaşımıyla yeniden ele almadıkça engellilerin yaşamın merkezinde, toplumla iç içe yaşamasının önünü açmak mümkün değil.

Şimdi, geçtiğimiz yıl Mecliste engelli bireylerin toplumsal hayata katılımının güçlendirilmesiyle ilgili bir komisyon oluşmuştu, sizin de katılımınız vardı. Kurumunuzdan Engelli ve Yaşlı Hizmetleri Genel Müdür Yardımcısı Fatma Yiğiter Kara ile Erişilebilirlik Daire Başkanı Deniz Çağlayan Gümüş katılmış. Tutanaklara baktık, özellikle Deniz Hanım çok geniş, çok kapsamlı bir sunum yapmış, kamusal ve özel alanların engelli bireylerin erişimine nasıl uygun hâle getirilmesi gerektiğini, hangi noktalarda eksiklikler olduğunu detaylı biçimde anlatmış.

Şimdi, mutabık olunan bir konu var, o da şu: Mevzuatlar yeterli, sorun uygulamada çıkıyor. Ben şunu sormak istiyorum: Uygulamadaki eksiklikleri -yani kurumunuz bu sunumda zaten bunu ifade etmiş- gidermek üzere siz Bakanlık olarak ne yapıyorsunuz? İlgili kurumlarla yeteri kadar iş birliğiniz var mı? Bu çok önemli, bu soruyu soruyorum.

Yine, Deniz Hanım'ın belirttiği bir diğer husus, Kamu İhale Kurumunun mevzuatına "Erişilebilirlik standartlarına uygunluk şartı aranacaktır." ibaresinin girmemiş olması. Burada yasal düzenlemede görev Meclise düşüyor.

Ben de burada milletvekili arkadaşlarıma çağrı yapıyorum: Bu düzenlemeyi gelin, birlikte çıkaralım, hayata geçirelim.

Gündelik hayatta çoğumuzun fark etmediği küçük iyileştirmelerle engellilerin hayatını kolaylaştıracak o kadar çok şey var ki Sayın Bakan. Örneğin, başkentte yani Ankara'nın göbeğinde görme engelliler için Kurtuluş durağında metro kapılarının açılacağı alanlarda işaret eklenmemiş. Mesela, düşünün, hemen burnumuzun dibinde böyle bir sorun var.

Yine, engelli bakım aylığıyla ilgili bir konuya değinmek istiyorum. Aylık bağlanmasıyla ilgili istenen koşullara esneklik getirilmesi gerekiyor. Aylık bağlanabilmesi için engelli bireyin tam bağımlı raporu alması lazım ancak bu rapor gerçekten çok

zorlaştırılıyor, kısmi bağımlı şeklinde düzenlenince evde bakım ihtiyacı olan engelliye bakanlar bu aylığı alamıyorlar. Bu çok ciddi bir sorun, her gün bir sürü insan bu konuda bize ulaşıyor.

Diyarbakır'dan bir örnek vermek istiyorum: Bize ulaşan bir kadın boşandığı erkekten şiddet gördüğü için bir an evvel boşanabilmek için nafaka talebinde bulunmamış ve çocukların velayetinin babaya vermiş ama çocuklar onda kalıyor. Diğer yandan da hasta, felçli olan babasına bakmakla yükümlü, babaya bakım hizmetini veren kişi. Şimdi, nafaka alamıyor, hiçbir sosyal destek alamıyor, bu yurttaş felç geçiren kendi babasına baktığı için de çalışamıyor, babasına kısmî engelli raporu verildiği için engelli bakım aylığı alamıyor, çocukların velayeti babada olduğu için çocuk yardımı alamıyor yani kamu hizmetlerine erişimin tıkandığı noktalar var. Dolayısıyla şartları... Diyarbakır Sosyal İl Müdürlüğüyle defalarca görüştük ama aşamıyoruz bazı engelleri. Bu, sadece benim karşılaştığım bir tane örnek, böyle yüzlerce örnek var Sayın Bakan.

Şimdi, süre dar, bu konuların çözülmesi gerekiyor. Bir diğer meseleye gelmek istiyorum. Size çok fazla öneri yapacağım ama süre az olduğu için onları yazılı olarak vereceğim Sayın Bakan. TÜİK'in son nüfus istatistiklerine göre 10 milyona yaklaşan 65 yaş üstü nüfusa sahibiz. Yaşlılarla ilgili hizmet ve destek programlarınız yetersiz, ilerleyen yıllar için hedefleriniz de yetersiz. Yine, 15.252 kişilik bir destek hedef belirlemişsiniz yani kişi sayısı bu kadar ama Sayın Bakan, ülkede 80 yaş üstü nüfus 2 milyona yaklaşmış durumda. Şimdi, bu kapasite kime, neye yetecek? Açlık sınırının altında emekli maaşı alan, bir evi dahi olmayan yaşlılar nerede kalacak? Yani bütün bunların hepsi önümüzdeki yıllar için çok büyük sorun olarak önümüzde duruyor.

Yine, gerçekten aileyi güçlendirme meselesini ağzınızdan düşürmüyorsunuz. Tamam ama geniş aileyi düşünelim. Şimdi, çocuğa kreş yok, nöro çeşitliliği olan öğrenciye okul yok, engelliye iş yok, engelliye bakana bakım yardımı yok, kamusal hizmetlere tek başına erişim imkânı yok, yaşlıya bakım imkânı yok. Yani kimin üstüne kalıyor bunca sorumluluk? Kadınların üstüne kalıyor ama kadınlar da "Artık yeter." diyor yani sosyal devlet ilkesinin gereğinin yerine getirilmesi lazım, kadınların üzerindeki bu bakım yükünün alınması lazım.

Şimdi, Sayın Bakan, bir konuya daha değinmek istiyorum. Sosyal yardımlar için ayrılan ödenek 1 trilyon 341 milyar lira fakat 58 ayrı sosyal yardım programında hangi kaleme, ne kadar kaynak ayrıldığı açıkça ortaya konulmamış. Dolayısıyla bunun denetiminin yapılması da mümkün değil. Ayrıca, sosyal yardım kaynaklarının önemli bir bölümü özel hukuk tüzel kişiliğine sahip sosyal yardımlaşma ve dayanışma vakıflarına aktarılıyor. Dolayısıyla kamu kaynakları Sayıştay denetiminin dışında kalıyor. Sosyal yardım iktidarın propaganda aygıtı değil ki yurttaşların Anayasal hakkı. Bakanlık tüm yardım kalemlerini şeffaf biçimde açıklamalıdır; sosyal yardım dayanışma vakıflarına kaynaklarını nasıl kullandığına dair etkin denetime açmalı ve yardımları hak temelli, öngörülebilir bir sisteme dönüştürmelidir. Bir de son olarak, mantar gibi türeyen Kur'an kursları denetimden ne yazık ki yoksun. Bu kurumların hem açılışının hem de işleyişinin çok daha sıkı bir şekilde denetlenmesini talep ediyoruz Sayın Bakan. Hem istismar hem de çocukların örgün eğitimden kopma riski taşıyor.

OTURUM BAŞKANI NİLGÜN ÖK - Teşekkür ediyoruz Sayın Kaya.

Şimdi de söz sırası Sayın Gülizar Biçer Karaca'da.

Buyurunuz lütfen.

GÜLİZAR BİÇER KARACA (Denizli) - Teşekkür ederim.

Sayın Komisyon üyelerimiz, Sayın Bakan, Bakanlık bürokratları; ben de sizleri saygıyla selamlayarak sözlerime başlamak isterim.

Sayın Bakan, bugün sabahki sunumumuzu satır satır altını çizerek takip ettim. Kadınlarla başlamak isterim. Diyorsunuz ki: "Kadınların güçlenmesi Türkiye kalkınmasının ayrılmaz bir parçası." Bakalım, böyle mi Sayın Bakan? Şöyle başlayayım: Kadınların istihdamdaki oranı yüzde 32,5; erkeklerin yüzde 66,9. Yine, 3 yaş altı çocuğu olan 25-49 yaş arasındaki kadınların istihdamdaki payı yüzde 26,9; erkeklerin yüzde 90. Hanesinde 3 yaş altı çocuğu olmayan aynı yaş grubundaki kadınların istihdam oranı yüzde 58,6; erkeklerin yüzde 80. Peki, başka veriler var mı? Elbette ki var. Asgari ücret ve altında ücret alanların geneldeki payı yüzde 46,7; bu yüzde 46,7'nin yüzde 60'ı kadınlar yani kadınlar güvencesiz ve düşük gelirli işlerde çalışmak zorunda kalıyor Sayın Bakan. Hâl böyleyken kadınların güçlenmesi için bütçenizde ne var? Genel bütçede kadınların güçlenmesi için ayrılan günlük tutar 70 kuruş Sayın Bakan. Yine, Bakanlığınız bütçesinde 60 kuruş günlük. Kadın yoksulluğuyla bu rakamlarla mücadele edemeyiz. Kadın istihdamda yok, kadın çalışma hayatında yok, kadına güvencesiz ve düşük gelirli iş imkânı var. İŞKUR üzerinden kadın istihdamı rakamları şişiriliyor ama İŞKUR üzerinden verilen programlarla güvencesiz, kısa dönem ve düşük ücretli kadın istihdamını bu istihdam içerisinde var sayamayız Sayın Bakan. Peki, bütün bunlara baktığımız zaman, 2024 yılı bütçesinde konuşmanızda 3-5 yaş arası kreş hizmetleri bakımından kamu kurumlarına ciddi bir seferberlik ilan etmişsiniz, öyle yazıyor sunumunuzda. Ben şimdi sormak isterim: Bugüne kadar kaç kamu kurumunda kreş imkânı sağlandı? Sayın Bakan, 1 yaşından ilkokula başladığı yaşa kadar amasız fakatsız tüm çocukların kreş imkânından ücretsiz faydalanması lazım ki kadın güçlenebilsin, kadın istihdamda olsun ve kadın temsiliyeti artabilsin. Sayın Bakan, bu rakamlara baktığımız zaman, az önce ifade ettiğim gibi ya Türkiye kalkınmıyor ya da Türkiye'nin kalkınmasında kadın ayrılmaz bir parça değil maalesef.

Peki, çocuklarla ilgili ne dediniz Sayın Bakan? Sabahki sunumunuzda dediniz ki: "Çocukları da bizim için ülkemizin geleceğine yapılan en kıymetli yatırım olarak görüyoruz. Her birinin sağlıklı, donanımlı bireyler olarak yetişmesini istiyoruz." Peki, çocuk yoksulluğu verilerine bakalım. 2027 bütçenizde her bir çocuk için yıllık 3.581 lira ayırıyorsunuz Sayın Bakan, günlük sadece 91 lira. Hani diyebilirsiniz ki çocuklara yönelik sosyal yardımlarla, sosyal desteklerle yoksulluğu ortadan kaldırabiliyoruz, bu rakamlar

yükseliyor ama 2026 yılında TEPAV'ın verilerine göre yaptığınız sosyal yardımların çocuk yoksulluğunu azaltmadaki oranı sadece binde 6. Çocuklar eğitimden kopuyor, ekonomik gerekçelerle kopan çok. Ne oluyor? "Çocuk işçiliği" diye bir kavram ortaya çıktı, üzülerek bunu ifade ediyorum Sayın Bakan, çocuklar çalışırken ölüyor. 2026'nın ilk dokuz ayında 66 çocuk çalışırken hayatını kaybediyor, bunu kabul etmek mümkün değil. Yine, 2025 TÜİK verilerinde çocukların ihmal ve istismar kaynaklı güvenlik birimleri tarafından kaydı 224.579 çocuk. Yani bugün sabahki sunumumuzdaki ifade ettiğiniz o kıymet sanıyorum burada da yok.

Peki, kadına yönelik şiddet konusunda ne dediniz? "Bugüne kadar olduğu gibi bundan sonra da şiddetin her türüyle -büyük harflerle- amasız, fakatsız, tavizsiz mücadeleye devam edeceğiz." dediniz. Peki, Sayın Bakan, öyle mi olmuş, bakalım: 2025 yılında 151 kadın konukevi varmış. Şimdi, siz 2023'te göreve geldiniz Sayın Bakan, 2023, 2025, 2026'ya bakalım; 2023'te Bakanlığa bağlı konukevi sayısı 112, 2025'te 112, 2026'da 112'yi 1 artırmayı planlıyorsunuz, 2027'de 1 daha artırmayı planlıyorsunuz. Peki, o 151 sayısı nereden geliyor? 33'ü yerel yönetim, 3'ü göç idaresi, 1 sivil toplum; 149'dan 151'e çıkmasının gerekçesi 2 tane yerel yönetimin konukevi açmış Sayın Bakan. ŞÖNİM'ler falan diyebilirsiniz ama o ŞÖNİM'lerin durumunu da hepimiz gayet iyi biliyoruz. Oradaki kısa zamanlı ve kadınların güvence altında olmadan ekonomik ve benzeri yaşam hakkının güvence altına alınmadığı süreler; bunu da buradan ifade etmek isterim.

AİLE VE SOSYAL HİZMETLER BAKANI MAHİNUR ÖZDEMİR GÖKTAŞ - Kadın konuk evlerinde doluluk oranı yüzde 70.

GÜLİZAR BİÇER KARACA (Denizli) - Doluluk oranı yüzde 70'se o zaman kadına karşı şiddette sıfır toleransı hayata geçirememişsinizdir Sayın Bakan.

AİLE VE SOSYAL HİZMETLER BAKANI MAHİNUR ÖZDEMİR GÖKTAŞ - Yani yeni ihtiyaç...

AYŞE KEŞİR (Düzce) - Rakamları nasıl yorumluyorsunuz?

GÜLİZAR BİÇER KARACA (Denizli) - Altı aylık koruma tedbiri verilme sayıları çok düşük, bir aya düşmüş Sayın Bakan, bir aya düşmüş ortalaması. Kadınlar her ay düzenli koruma kararını uzatmak için mahkeme kapılarına gitmek durumunda kalıyorlar, bunu da kabul edemeyiz.

Kadın Cinayetlerini Durduracağız Platformunda 2026 verilerine göre on ayda 244 kadın erkekler tarafından öldürülmüş Sayın Bakan. Bu 244 kadının 103'ü eşi tarafından, 24'ü eski eşi tarafından öldürülmüş. Yine, aynı raporda en az 17 kadın cinayetinin erkek failiyle ilgili daha önce uzaklaştırma ve koruma kararı varmış, uzaklaştırma ve koruma kararına rağmen kadınlar katledilmiş Sayın Bakan. Peki, başka ne var? Şiddet gören kadınların yüzde 47,7'si şiddet gördüğünü gizliyor. Neden gizliyor Sayın Bakan? Çünkü koruma tedbirleri yetersiz, koruma tedbirleri sonrasında, yine sizin verilerinizden bakacağım, yani kadın sığınaklarında kalan kadınların işe yerleştirme oranı 650. Peki, diğerleri? Kadın ekonomik bağımsızlığına kavuşamazsa, şiddetin önlenmesi, kadın cinayetlerinin önlenmesi... Önleyici, koruyucu, etkin yargılama yapılmadan, bütüncül politikalar hayata geçirilmeden kadınları ne şiddetten koruyabiliyorsunuz ne de kadınların yaşam hakkını savunabiliyorsunuz Sayın Bakan. "Amasız fakatsız" demek sadece yazılı kâğıtlarınızda kalıyor.

Yine, programlarımızdan bakıyorum, kadın konukevinde aile eğitim programı eğitimlerine katılan kadın sayısına siz 2027'de "1.000 kadın" demişsiniz, Cumhurbaşkanlığının strateji planında "15 bin kadın" diyor Sayın Bakan; on beşte 1 sizin planınızda. Peki, bu eğitim programında aile içerisinde şiddete uğrayan yani şiddete uğrayan kadınların büyük bir kısmı aile içinde şiddete uğramış. Peki, siz o eğitimlerde ne veriyorsunuz? Evlilik ve aile hayatı, aile yaşam becerileri, değerlerin edinilmesi, ebeveynlik ve benzeri ve benzeri... Sayın Bakan, kadına karşı şiddetle mücadele etmek ve yüzde 47,7 şiddete uğradığını gizleyen kadınların bu şiddete uğradığını açıkça ifade ederek yardım talep edebilmesi, destek talep edebilmesi için kadınların, işte, sığınma ve sonrası yani kadın sığınağındaki kaldığı süre sonrasındaki sosyal politikaların çok önemli olduğu ve hayati olduğu bir gerçek Sayın Bakan.

Yine, yaşlı yoksulluğu kısmına geçelim. Yaşlı yoksulluğu konusunda huzurevi ve yaşlı bakım merkezlerinden yararlanan kişi sayısı 2025'te 15.124, 2027'de sadece 128 kişi artmış yani 9-10 milyonu bulmuş yaşlıların korunabilmesi, kullanabilmesi için huzurevi ve yaşlı bakım evinden faydalanacak kişi sayısı sadece 128 kişi artıyor, o da 2027.

Sayın Bakan, 2026 bütçesinde Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı bütçesinin 2027 yılında rekor seviyede yüzde 70 artacağı öngörülüyordu. Peki, öyle mi olmuş? Sayın Bakan, 2027 bütçe teklifinde toplumsal ihtiyaçlara dönük, sosyal hizmetlere dönük bütçe payınız sadece yüzde 2,5 artmış, bu da binde 7 azalmaya işaret ediyor Sayın Bakan. Peki, bu bağlamda, bütçenizdeki varlık ne kadar olacak? Sosyal politikalara ayırdığınız rakamlar ne olacak? Elektrik yardımında bile 950 hanenin elektrik desteğini kesiyorsunuz bu yardımlarda Sayın Bakan. Asker ailelerine yönelik, 22 bin kişiymiş 2026'da, şimdi 20 bine düşürüyorsunuz ya da eşi vefat etmişlere yardım 58 bine düşüyor; düşüyor da düşüyor.

OTURUM BAŞKANI NİLGÜN ÖK - Teşekkür ediyoruz.

Şimdi de söz sırası Sayın Ahmet Vehbi Bakırlıoğlu'da.

Buyurun lütfen.

AHMET VEHBİ BAKIRLIOĞLU (Manisa) - Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Sayın Bakanım, önümüzdeki dönemde ülkemizde ve dünyada belki de en çok tartışılması gereken konulardan bir tanesi, kafa yorulması gereken konulardan bir tanesi yaşlanma. Dünya yaşlanıyor, ülkemiz de yaşlanıyor ve çok hızlı yaşlanıyoruz. Doğurganlık hızı 2,38'den 1,42'ye düşmüş, yenilenme hızının çok altında, 2'nin altında. Doğumdan beklenen ortalama yaş her sene artıyor ve dolayısıyla da 65 yaş üstü nüfusun tüm nüfus içerisindeki payı 2025 yılında eşiği geçmiş, yüzde 11,1. Çok yakın bir

gelecekte -inşallah hep beraber görürüz- 2030 yılında bu rakam yüzde 13,5'e çıkacak. Yani 2026 yılındayız, üç dört sene sonra bu yüzde 13,5'e çıkacak. Peki, biz buna hazır mıyız? Ben sizin faaliyet raporlarınıza baktım, bütçenize baktım, strateji belgelerinize baktım; ne yazık ki hazır olmadığımızı gördüm. Birçok parametre var, mesele huzurevleri üzerinden gidelim. 2020 yılında huzurevlerine girmek için sıra bekleyen yaşlı sayımız 15 bin iken 2024 yılında bu sayı 23 bine çıkmış, dört sene içerisinde; sizin beyanınız bunlar, ben basından baktım. Bugün için sayı nedir? Yani 2026 yılındaki sayı nedir? Bunun 23 binden çok daha fazla olduğunu tahmin ediyorum. Bu talep manasına gelmiyor; bunlar yeterliliği tespit edilen, sırada bekleyenler; talep esasında çok çok daha fazla. Şimdi, yaşlı oranı arttıkça huzurevlerine talep de artıyor. TÜİK'in yaşam memnuniyeti anketlerinde de var bu, yüzde 11'lere kadar çıkmış durumda. 2023 yılında kamuya ait huzurevi sayısı 168, kapasiteniz 17.542 iken 2026 yılında, üç yıl sonra sayı 179'a çıkmış, kapasite ise 18.500'e çıkmış. Yani üç yılda kapasite sadece bin artabilmiş. Huzurevi ve yaşlı bakım rehabilitasyon merkezlerinde hizmet alan kişi sayısı -çünkü hepsi dolu değil- 2025 yılında 15.124 kişiymiş, 2026 yılındaki hedefiniz, 2026'da bunu 15.870'e çıkarmak istiyordunuz ama gerçekleşme 14.878 yani 2025'e göre azalmış. Huzurevine girmek için sıra bekleyen sayısı bugün belki 30 binlerde, tam bilemiyoruz resmî olarak. Kamuya ait huzurevlerinde 14.800 kişi kalıyor. Bakın, yani şu an 14.800 kişi kamuya ait huzurevlerinde kalıyor ama sırada bekleyen belki 30 bin kişi var ve üç yılda sadece kapasitemiz bin artabilmiş. 2029 yılında ise bu 14.800 kişiyi 1.200 kişi artışla 16 bine çıkarmayı hedefliyorsunuz. Ben 2030 yılında Türkiye'deki yaşlı nüfusun yaklaşık 12 milyona çıkacağından bahsediyorum yani her 8 kişiden 1'i yaşlı olacak, 65 yaş üstü olacak fakat siz 2029 yılında 16 bine çıkmayı hedefliyorsunuz, bu da ciddi bir şey. Şimdi, nüfus yaşlanıyor, beraberinde ihtiyaçlar artacak, farklılaşacak ama siz Bakanlık olarak ne yazık ki buna hazır değilsiniz.

Bütçenize bakalım: Şimdi, aktif ve sağlıklı yaşlanma programına ayrılan kaynak 2027 yılında 31 milyar 142 milyon lira, merkezî yönetim bütçesindeki payı binde 1,1. 2030 yılında yüzde 11'den yüzde 13,5'e çıkacak toplam nüfus içerisindeki 65 yaş üzerindeki insanlar; bu programın da artması gerekir, mantıken artması gerekir. 2029 için bakıyoruz bütçenizdeki ayrılan paya, gene binde bir 1, 1,1; değişen bir şey yok yani bütçe olarak da hazır değilsiniz Sayın Bakan. Kendi bütçenizde de yüzde 4,4'ünü ayırıyorsunuz, 2029 yılında da gene 4,4'ü ayrılacak. Burada esas problemli olan şeylerden bir tanesi şu: Yaşlanmak kötü bir şey değil, bir süreç, bir olgu ama biz ne yazık ki hazır değiliz ve ne yazık ki yoksul yaşlanıyoruz Sayın Bakan, en büyük problemlerden bir tanesi bu. Biraz evvel bahsettik, hepimiz birer yaşlı adayız; çocuklarımız, gençlerimiz gelecekte inşallah yaşlı olacaklar ama bakıyorsunuz, kadınlarımıza, gençlerimize, genç çocuklarımızda yoksulluk ve sosyal dışlanma riski altında olan kadınların oranı yüzde 30; benzer şekilde çocuklarımızda bu oran yüzde 36,8; yaşlılarımızda bu oran yüzde 22.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

NİLGÜN ÖK (Denizli) - Teşekkür ediyoruz Sayın Bakırlıoğlu.

Süreniz doldu.

Şimdi de söz sırası Sayın Mustafa Kalaycı'da.

Buyurunuz lütfen.

MUSTAFA KALAYCI (Konya) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri, Sayın Bakan, kıymetli bürokratlar, sayın basın mensupları; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Sayın Bakanım, çalışmalarınızı sunumunuzda özet olarak ifade ettiniz. Başarılı çalışmalarınızdan dolayı size ve çalışma ekibinize teşekkür ediyoruz.

Bir anımı paylaşayım: Konya'da yaptığımız ziyaretlerin birinde yalnız yaşayan yaşlı bir teyzeye bir ihtiyacı olup olmadığını sorduk, dedi ki: "Kuzum kaymakamlıktan, vakıftan hep geliyorlar, her ihtiyacımı karşılıyorlar, banyo bile yaptırıyorlar, evimin tarafını temizliyorlar. Allah razı olsun, Allah devletimize zeval vermesin." Buna benzer birçok hizmetinizle sahada karşılaşıyoruz, hep milletimizin dualarını alıyorsunuz.

Bilindiği üzere ülkemizde nüfus artış hızı belirgin bir şekilde yavaşlamıştır, nüfusumuz yaşlanmaktadır. 2025 yılında 1,42'ye gerileyen toplam doğurganlık hızı son dokuz yıldır nüfusun yenilenme seviyesi olan 2,10'un altında kalmaya devam etmektedir. Nüfus artış hızının düşmesini millî beka sorunu olarak gören Milliyetçi Hareket Partisi demografik geleceğimize dair kapsamlı bir perspektif sunan raporlar hazırlamış ve politika önerilerini kamuoyuyla paylaşmıştır. Sayın Bakanım, Bakanlığınızın da bu konuda çalışmaları olduğunu biliyoruz.

Evlenmek ve çocuk sahibi olmak isteyenlerin önündeki ekonomik, mesleki, konut, eğitim, sağlık ve bakım kaynaklı engellerin azaltılması gerekmektedir. Bu konuda Milliyetçi Hareket Partisinin bazı önerileri şu şekildedir: Yeni evlenecek çiftlere uzun vadeli faizsiz evlilik finansmanı ve en az üç yıl kira desteği verilmelidir. Çocuk sayısına göre artacak şekilde düzenli çocuk yardımı, doğal gaz, elektrik ve su faturalarında indirim ve vergi teşvikleri sağlanmalıdır. 3 ve daha fazla çocuklu ailelere gelir vergisi muafiyeti ve ilk araç alımında ÖTV indirimi sağlanmalı, bez ve mama gibi temel ihtiyaçlar üzerindeki vergi yükü azaltılmalı, ulaşım ve kültürel etkinliklerde aile indirimleri uygulanmalıdır. Çocuk bakımı nedeniyle çalışmayan annelerin sigorta primleri devlet tarafından karşılanmalıdır. Çalışan annelere doğumdan önce iki ay, doğumdan sonra altı ay ücretli izin, sonraki altı ayda ise esnek ve uzaktan çalışma imkânları sağlanmalıdır. Babalık izni artırılmalıdır. Belirli büyüklükteki iş yerlerinde kreşler kurulmalı, ilçelerde kreş ve gece bakım hizmetleri yaygınlaştırılmalıdır. Aile sağlığı merkezlerinde aile danışmanlığı birimleri kurulmalıdır. Ayrıca, uzun vadeli strateji oluşturulması, veri izleme sistemi kurulması, ev sahibi olmayan çiftlere konut desteği, üreme sağlığı konusunda bilgilendirme, kısırlık

tedavilerine kamu desteği, eğitim ve aile hayatının birlikte yürütülmesi, eğitimde reform, aile dostu şehir ve bölge planlaması, aile farkındalığı ve medya sorumluluğu gibi konularda da önerilerimiz bulunmaktadır.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Dünya Bankasının Eylül 2026 Küresel Yoksulluk Güncellemesi Raporu'na göre dünya genelinde her 10 kişiden 1'i aşırı yoksulluk içinde yaşamakta, satın alma gücü paritesine göre günde 3 dolardan az bir gelirle geçinmeye çalışmaktadır. Günlük 8,30 dolar dikkate alındığında ise yoksulluk oranı yüzde 46,2 düzeyindedir. Türkiye'de günlük 8,30 dolar yoksulluk sınırına göre yoksulluk oranı 2007'de yüzde 20'nin üzerindeyken 2024'te yüzde 2,5'e gerilemiştir. Dünya Bankası sınıflandırmasına göre Türkiye bu yıl yüksek gelirli ülkeler arasına girecektir. Birleşmiş Milletler Kalkınma Programı İnsani Gelişme Endeksi sıralamasında ülkemiz üst üste 5'inci kez çok yüksek insani gelişme kategorisinde yer almıştır. TÜİK Yaşam Memnuniyeti Araştırması sonuçlarına göre ülkemizde mutlu olduğunu beyan eden 18 ve üzeri yaştaki bireylerin oranı 2025 yılında 3,7 puan artarak yüzde 53,3 olmuştur. Kendi geleceklerinden umutlu olduğunu beyan eden bireylerin oranı 2025 yılında 2,8 puan artarak yüzde 67,1 olmuştur. Kendilerine ait bir konutta yaşayanların oranı 2025 yılında 1 puan artarak yüzde 57,1'e çıkmıştır, kirada oturanların oranı ise 2025 yılında 1 puan azalarak yüzde 27'ye inmiştir. Otomobil sahibi olanların oranı 2025 yılında 4,9 puan artışla ilk defa yüzde 50'nin üzerine çıkarak yüzde 54,3 olmuştur. Maddi yetersizlik nedeniyle otomobil sahibi olamayanların oranı ise 2025 yılında 10,4 puan azalarak yüzde 20,2'ye inmiştir.

Her ülkede olduğu gibi ülkemizde de göreli yoksulluk vardır. Ülkemizde göreli yoksulluk oranı 2025 yılında 0,6 puan azalışla yüzde 20,6'ya inmiş, bu yıl yüzde 20,2'ye, 2027 yılında yüzde 19,8'e inmesi öngörülmektedir. Gelir dağılımı göstergesi olan Gini katsayısı 2025 yılında 0,410'a gerilemiş, bu yıl 0,407'ye, 2027 yılında 0,400'e gerilemesi beklenmektedir. En zengin yüzde 20'lik grubun yıllık kullanılabilir gelirden aldığı payın en yoksul yüzde 20'lik grubun aldığı paya oranı 2025 yılında 0,2 puan azalarak 7,5 seviyesinde gerçekleşmiştir. Bu oranın bu yıl 7,4'e, 2027 yılında ise 7,3'e inmesi öngörülmektedir. Son yıllardaki gelişmeler bir iyileşmeyi gösterse de OECD ortalamaları dikkate alındığında daha fazla iyileşme gerektiği açıktır.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; ülkemizde sosyal yardım harcamalarının gayrisafi yurt içi hasılaya oranı 2025 yılında bir önceki yıla göre 0,17 puan azalarak yüzde 0,84 seviyesinde gerçekleşmiştir. Sosyal yardımlarda dağınıklığın giderilmesi ve etkinliğin artırılması için kamu kurumları, belediyeler ve sivil toplum kuruluşları arasındaki bilgi paylaşımı veya Bütünleşik Sosyal Yardım Bilgi Sistemi, Aile Bilgi Sistemi ve e-Belediye Sistemi arasındaki entegrasyon güçlendirilmelidir.

Milliyetçi Hareket Partisi olarak bir proje hâline getirdiğimiz asgari refah seviyesinin endeks üzerinden hesaplanması ve belirlenen gelir seviyesine erişene kadar aileleri asgari gelir desteği verilmesi uygulamasının hayata geçirilmesi görüşündeyiz.

Engelli bireylerin haklarını geliştirmek, eşit fırsatlara sahip olmalarını güvence altına almak, onların ekonomik ve sosyal refahını sağlamak devletin görevlerinden biridir. Engellilere yönelik bugüne kadar birçok hizmet uygulamaya konulmuş ve engelli memur sayısında önemli artış sağlanmıştır. Bununla birlikte, engelli ve engelli yakını aylıkları yeterli düzeyde artırılmalıdır. Engelli bireye sahip anne ya da babanın çalışma saatlerinde esneklik sağlanmalıdır. 2025 yılında engelli çalışanların emeklilik şartlarının değiştirilmesi sonucu vergi indirimi esasına dayalı sistem kaldırılmış olup engellilik oranları yerine çalışma gücü kaybı esas alınmaktadır. Engellilik oranlarıyla çalışma gücü kaybı oranları arasında farklılık görülmektedir. Bu nedenle emeklilik başvurusu reddedilen, emekli aylığı kesilen ve sağlık sorunlarına rağmen yeniden çalışmak zorunda kalan engelli vatandaşlarımız bulunmaktadır. Engelli çalışanların haklarının korunmasını, sağlık kurulu raporlarında şeffaflığın sağlanmasını ve yaşanan sorunlara kalıcı çözüm bulunmasını gerekli görüyoruz.

Şehitlerimiz ve gazilerimiz millet olarak varoluşumuzun manevi sırrı ve güvenceleri, milletimizin hayır duayla andığı kahramanlarımızdır. Bugüne kadar gazilerimize ve şehit ailelerine çok önemli haklar ve imkânlar sağlanmıştır. Elbette bu hak ve imkânların onların hizmetleriyle ölçülmesi söz konusu dahi edilemez. Milliyetçi Hareket Partisi olarak şehit aileleri, gaziler ve gazi ailelerine yönelik tüm konuları kapsayacak, hakkaniyeti gözetecek bütüncül bir düzenleme yapılması görüşündeyiz. Bu kapsamda, şehitlerimizin tüm çocuklarına istihdam hakkı, gazilerimize ÖTV'siz araç alma imkânı ve ilave istihdam hakkı verilmesi, ordu ve polis vazife malulleri aylıklarının artırılması ve çalışanların aylıklarının kesilmemesi, gaziler ile şehit ve gazi yakınlarının istihdamında en uygun çalışma koşullarının sağlanması ve yardımcı hizmetlerde çalışanların genel idari hizmetler kadrolarına atanması konularının da dikkate alınmasını gerekli görüyoruz. Ayrıca, şehit aileleriyle ve gazilerimizle ilgili çok sayıdaki dernek, vakıf, sendika, platform gibi kuruluşların mutlaka disiplin altına alınması uygun olacaktır.

Bakanlığınız ve kurumlarımızın 2027 yılı bütçelerinin hayırlı ve bereketli olmasını diliyorum.

OTURUM BAŞKANI NİLGÜN ÖK - Teşekkür ediyorum.

Şimdi de söz sırası Sayın Tahsin Ocaklı'da.

Buyurunuz lütfen.

TAHSİN OCAKLI (Rize) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Sayın Bakan ve heyeti hoş geldi Komisyonumuza.

Bütçe görüşmeleri üzerinde müzakereden daha ziyade aslında siyasi değerlendirmeler yapacağız ve Sayın Bakan, bunu üzülerek söylüyorum yani sizin oturduğunuz Bakanlık koltuğunda ne yazık ki Türkiye'de yüzyılın soygununa adı karışmış, tescillenmiş bir Bakan da geçmiş; o sıralardan, o sıralarda oturan bürokratlardan bu işle ilgili tutuklanan da bir sürü insan var ama tabii, bu fon soygununun asıl tamamının açıklanmamış olması Türkiye'nin en büyük sorunudur. Ucunun nereye gittiğini ha bire sorup hiç kimsenin hiçbir şey açıklamadığı bir ülke durumunda olmak ve bunlarla ilgili de sizin Bakanlığınızın devam etmesi acı verici.

AİLE VE SOSYAL HİZMETLER BAKANI MAHİNUR ÖZDEMİR GÖKTAŞ - Benimle ne alakası var?

TAHSİN OCAKLI (Rize) - Geçen yıl da burada söylemiştim, Sayın Bakanım, mesele yoksulluğu yönetmek değil....

AİLE VE SOSYAL HİZMETLER BAKANI MAHİNUR ÖZDEMİR GÖKTAŞ - Benimle ne alakası var?

TAHSİN OCAKLI (Rize) - Ben sizinle alakası var demedim ama sizin Bakanlığınızı kirleten Bakanlar tarafından AKP'nin Genel Başkan Yardımcısından bahsediyorum, o koltuğu kirletti, sizin oturduğunuz koltuğu kirletti, size kirli koltuk devrettiler diyorum, söylediğim budur. Sizi ilişkilendirmedim, aynı zamanda diğer bürokratları da. Umarım, inşallah, Allah nasip etmesin size de siz gittikten sonra böyle bir şey çıkmasın. Neyse...

Şimdi, yardım edilmiş olan insanları yaratmış olmak bu AKP iktidarının yirmi dört yıllık bir hikâyesidir, yoksul insanlar yaratmak. Geçen yıl da söylemiştim, yoksulluğu yönetmek değil, yoksulluğu ortadan kaldırmaktır esas politik başarı. 2025 yılı Aile Yılı ilan edildi, Aile ve Nüfus On Yılı ilan edildi ama programlar açıklandı, aileler güçlenecekti, her şey güzel olacaktı, öyle olmadı. Nasıl öyle olmadı? TÜİK'in 2025 verileri ortada; Türkiye'de nüfusun yüzde 27,9'u yoksulluk veya sosyal dışlanma riski altında, hatta bu oran çocuklarımızda yüzde 36,8'e kadar çıkabiliyor. Ne demek bu? İşte, Aile Yılı ilan edilen bir ülkede veya dönemde çocukların üçte 1'i yoksullukla karşı karşıya. Yani aileyi korumak... Çocuğuna beslenme çantası hazırlayamayan, evinin kirasını ödeyemeyen, çocuğunu kreşe gönderemeyen bir aileyi nasıl koruyacaksınız Sayın Bakan, soruyorum ben.

2027 yılında Bakanlığınız için 677 milyar lira bütçe ayırdınız. Bu bütçe geçen yıla göre yüzde 2,80'den 2,48'e düşmüş; bu sadece sizde değil, bütün bakanlıklarda bir düşüş var. Yoksulluğa ayırdığınız kaynak da yine sadece yüzde 3 civarında kalmış. Kendi hedeflerinize bir baktığımız zaman, 2026 yılı sonunda hane başına ortalama aylık 5.500 lira sosyal yardım öngörüyorsunuz, 2027'de de sadece 400 TL artırmayı düşünmüşsünüz. Yahu, 400 lirayla ne alınabilir yani bunu siz hiç mi düşünüyorsunuz Sayın Bakan? Biraz sonra burada oylamalarda bu bütçenin artırılmasını isteyeceğiz, iktidarınızın milletvekilleri heyet hâlinde toplu olarak da "hayır" diyecekler, bunun da az sonra tanığı olacağız zaten.

Bir tarafta yoksulluk büyüklüğüyle karşımızda dururken bir tarafta da siz sosyal yardım hikâyelerini başarı diye anlatıyorsunuz. Sosyal devletin tüm başarısı dağıttığı yardımla değil, insana verdiği sayıyla değil, kaç insanın yoksulluktan kurtarıldığıdır ve birçok şeye kaynak ayrılan milyon dolarların havada uçuştuğu ülkemizde yoksulluğa reva görülen destek bu kadar mı olmalıydı diye soruyoruz. Şimdi, siz Belçika'da on yıl kadar Bakanlık yaptınız, biliyoruz.

AİLE VE SOSYAL HİZMETLER BAKANI MAHİNUR ÖZDEMİR GÖKTAŞ - Milletvekilliği.

TAHSİN OCAKLI (Rize) - Belçika'yla Türkiye'nin durumunu bir karşılaştıralım diye düşündük. Mesela yoksulluk ve dışlanma riski görev yaptığınız Belçika'da yüzde 16,5'tu. Bu oran Türkiye'de 27,9, bu sizi rahatsız etmez mi mesela? EUROSTAT verilerine göre Avrupa Birliği ülkelerinin 20 üyesinden daha fazla yoksulluk ve dışlanma riskiyle karşı karşıyayız. OECD'nin yine 2024 verilerine göre kamu sosyal harcamalarının millî gelire oranında da aynı zamanda sondan 2'nci sıradayız. OECD ortalaması yüzde 21,2, Belçika'da 28,6, Türkiye'de ise yüzde 10,4 durumunda. Yoksulluk riski bu kadar yüksekken sosyal korumaya ayırdığınız kaynak OECD ülkeleri içinde en düşük seviyede. Peki, bu bütçeyle yoksulluk kaldırılabilir mi? Çok zor.

Şimdi, biraz kadınlarla ilgili, iş ve yaşam hakkıyla ilgili de biraz veri paylaşalım. EUROSTAT 2025 verilerine göre yine 34 Avrupa ülkesi arasında, ne yazık ki, sonuncu kalmışız. Kadınlarla erkekler arasındaki istihdam farkında yüzde 38'le Avrupa'da ilk sıradayız. Bir de kadınların yaşam hakkına bakalım: Dünya Sağlık Örgütünün 2025'te yayınladığı uluslararası karşılaştırmalara göre 15-49 yaş grubundaki kadınların yüzde 13,3'ü son bir yılda eş veya partnerinden fiziksel ya da cinsel şiddet görmüş durumda. Şimdi, Dünya Sağlık Örgütü Avrupa bölgesinde bu ortalama yüzde 6,5, Türkiye de kadına yönelik partner şiddetinde Avrupa bölgesinin en yüksek oranına sahip 2'nci ülkesi durumuna düştü. Peki ne oldu 2025 yılında? "Kadın cinayetlerini durduracağız." dediniz ama Kadın Cinayetlerini Durduracağız Platformu'na göre 294 kadın öldürüldü, 297 kadının da şüpheli bir şekilde ölü bulunduğu belirlendi. Öldürülen kadınların 203'ü aile içindeki erkekler tarafından katledildi. 23 kadın ise koruma kararı bulunmasına rağmen yaşamını yitirdi. 2026'nın sadece Ekim ayında 20 kadın öldürüldü, 39 kadın şüpheli şekilde ölü bulundu. Öldürülen kadınların 9'u kendi evlerinde yaşarken öldürülmüştü. Hani aile en güvenli yerdi Sayın Bakan? Bir kadın kendi evinde güvende değilse, devletinin verdiği koruma kararına rağmen öldürülüyorsa hangi aile politikasının başarısından söz edebiliriz? Ailenin korumasından, evlilik ve doğum oranlarının artırılmasından söz ediyorsunuz. Peki, bu kadınları kim koruyacak, bununla ilgili çözümünüz nedir?

Bugün Türkiye'nin neresine giderseniz gidin sokaklarda, meydanlarda, sosyal medyada yardım çığlıkları duyuyoruz. Çocuğunun tedavisi için Valilik izni isteyen anneler, ameliyat olmak için para toplamaya çalışan hastalar, engelliler için kaynak oluşturmaya çalışan vicdanlı insanlar, iş kazasında sakat kalan emekçiler, herkes bir yardım kampanyasında; insanların yaşamlarını sürdürebilmeleri, sağlıklarına kavuşabilmeleri için en temel ihtiyaçları olan sağlık hakkını sürdürebilmeleri için bağış kampanyalarına muhtaç olmaları ne demektir? Elbette, bu yardımlar kıymetlidir ama soruyorum size: Bir sosyal devlet, bir ülkenin insanlarını yaşatmak, iyileştirmek, insanca bir yaşam sürmek için sürekli başkalarının yardımına muhtaç kılmak zorunda mıdır? Bu iktidar bunu yapıyor işte. Bir çocuğun tedavisinde toplanacak bağışa, bir engellinin yaşamının hayırseverin insafına bırakılması olabilir mi? Peki, nerede sosyal devlet anlayışı o zaman? Devletin görevi insanların vicdanına terk etmek değildir, herkesin sağlık, bakım ve sosyal güvenlik hakkı güvence altında olmalıdır. Peki, ihtiyaç mı azaldı yoksa destekten yararlanma koşulları mı değişti diye bakıyoruz. Evde bakım desteği alan ailelerin yalnızca paraya değil profesyonel bakım hizmetlerine ve verenlerin sosyal güvenlik hakkına da ihtiyaçları var. 65 yaş aylığı 7.257 TL, TÜİK'in verilerine göre 1 milyon 836 bin yaşlı insan tek başına yaşıyor. Ya, bu parayla geçilebilir mi? Aldığım maaşla rahmetli anneme bakardım 50 bin lira öderdim. Kız kardeşim engelli, ona bakarım, 50 bin lira öderim. Eşim engelli, onun için ödemiyorum, çocuklarım bakıyor. Yani bir ailede 100 bin liranın üstünde biz bir yardımcı için para öderken -biz neyse ki

yapabiliyoruz- 7 bin lira parayı siz layık görüyorsunuz. Bu 7 bin lirayla asgari ücretle ya da emekli olup da geçinen insanlar bunu nasıl karşılayacaklar? Bu da soru olarak kalsın sizde. Bizim önerimiz açık, bizim önerimiz sosyal destekler hak temelli olsun, yaşam maliyetleri gözetilsin.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

TAHSİN OCAKLI (Rize) - Aileyi korumak, çocuğun at yatmamasını, kadının öldürülmemesini, engellinin kimseye muhtaç olmadan yaşayabilmesini, yaşlının bir başına çaresiz kalmamasını sağlamaktır.

OTURUM BAŞKANI NİLGÜN ÖK - Teşekkür ediyoruz Sayın Ocaklı.

Şimdi söz sırası Sayın Ümit Özlale'de.

Buyurunuz lütfen.

ÜMİT ÖZLALE (İzmir) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri, Sayın Bakan, Bakanlığımızın değerli bürokratları, kıymetli basın emekçileri; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Sunumun ana fikrini hemen tek bir slaytla özetleyebiliriz Sayın Bakan, bütçede faiz harcamaları reel olarak büyüyor, yüzde 15 daha fazla reel yani enflasyondan arındırdıktan sonra bile önümüzdeki sene faize daha fazla para vereceğiz ama ilkokulda yoksul çocuğa verilen aylık yardım ise maalesef bir günlük gıdaya yetmiyor. Bu sunumun esasında ana fikri, aklımızda kalacak en temel mesajı bu. Yani bu bütçeye o bakımdan bir "Aile Yılı bütçesi" demek çok kolay değil.

Şimdi, rakamları biraz daha detaylandıralım. 2027'de 3,975 trilyon lira bir faiz ödememiz var. Bu merkezî yönetim harcamasının yüzde 15'ine geliyor. Bu sizin Bakanlığınızın 6 katı. Tekrar söyleyeyim: Aile Yılı'nda olduğumuz 2027'de Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığının 6 katı kadar bizler faize para vereceğiz. Yine, burada ne kadar büyük bir problem olduğuna dair başka bir örnek vereyim size. Faize bir ayda ödediğimiz para, yani bu ülkenin bütçesinden faize bir ayda ödediğimiz para Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığının yoksulluk programının bütün bütçesine eşit. O yüzden bizler burada akşamüstü daha fazla ödenek ayrılması, Bakanlığınıza, yoksul ailelere, çocuklara, engellilere daha fazla ödenek ayrılması için önerge vereceğiz. Bu önergeyi Bakanlığınız fazlasıyla hak ediyor ama korkum odur ki tekrardan AK PARTİ ve Milliyetçi Hareket Partisi oylarıyla bizim Bakanlığınıza vereceğimiz harcama artışı reddedilecek.

CEVDET AKAY (Karabük) - Etmezler.

ÜMİT ÖZLALE (İzmir) - İnşallah.

Şimdi, baktığımız zaman, sizin çok önemli bir programınız var Sayın Bakan, o da Yoksullukla Mücadele ve Sosyal Yardımlaşma Programı, burada 3 Bakanlık yararlanıyor, sizin Bakanlığınız, Hazine ve Maliye Bakanlığı ve Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı. Maalesef adı Yoksullukla Mücadele ve Sosyal Yardımlaşma Programı olmasına rağmen yüzde 78'i sizin Bakanlığınız dışındaki 2 Bakanlığa gidiyor, Hazine ve Maliye ile Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı. Görüyoruz ki, üzülerek görüyoruz ki, Bakanlığınızın payı reel olarak, enflasyondan arındırıldıktan sonra bu program içerisinde düşmüş. Tekrar söyleyeyim, burada çok büyük bir bütçe var. Bu bütçeyi siz Hazine ve Maliye Bakanlığı ve Çevre Bakanlığıyla beraber paylaşıyorsunuz ama reel olarak aldığınız pay 2027 bütçesinde maalesef azalmış. Bütçenize daha sıkı baktığımız zaman şunu görüyoruz: 2025 kesin hesabında -bugün onu da oylayacağız- Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığının Yoksullukla Mücadele Programı'ndan yıl içinde düşürülen ödenek 10,2 milyar lira, yani böyle bir ödeneği düşürmüşsünüz ve başlangıç ödeneği sıfır lira olan -sizin Bakanlığınızın kesin hesabıdır- evlilik kredisine 7,67 milyar lira ekstradan harcama yapmışsınız. Yani 2025 yılında bu ülke yoksullukla mücadele ederken sizin programınızda 10,2 milyar lira harcanmadığı için o programdan düşülmüş. Bunun açıklamaya muhtaç olduğunu elbette siz de takdir edersiniz.

Bir başka nokta şu: Sert bir kış geçireceğiz. Bakın, burada birkaç tane istatistik var ve üzülerek görüyoruz ki Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı verdiği enerji desteğini azaltacak, en yoksul yüzde 20'deki kiracılardan yüzde 55'i evini ısıtamadığından bahsediyor. En yoksul yüzde 20 kömür ve odunla ısınıyor. 2024'ten 2027'ye kadar burada hem elektrik desteği alan hem de ısınma desteği alan hane sayısında ciddi anlamda bir düşme var. Yoksullukla mücadele ediyoruz, izlenen program çerçevesinde yoksulluk daha da artıyor fakat sizin Bakanlığınız başta olmak üzere verilen destekler giderek azalıyor.

Çocuklardan bahsedelim, siz benden daha hâkimsiniz bu konulara. Çocuklarda yoksulluk veya sosyal dışlanma riski yüzde 36,8. 3 çocuktan 1'i yoksulluk veya sosyal dışlanma riskiyle karşı karşıya. Eğer bir kiracı hanede yaşıyorsanız kira ve konut giderleri düştükten sonra 3,3 milyon çocuk daha yoksulluğun pençesine düşüyorlar. Bir başka şey de şu: Sizin daha fazla çocuk yapma projenize elbette itirazımız yok ama şuna da mutlaka dikkat etmeniz lazım: 4 ya da daha çok çocuklu hanelerde ağır veya çoklu yoksulluk yaşayan çocukların oranı yüzde 45,2. Tekrardan söyleyeyim: Nüfusumuzu artırmalıyız, genç nüfusumuzu artırmalıyız fakat -TÜİK verisidir bu- 4 ya da daha fazla çocuğu olan hanelerde çocukların yarısı çoklu yoksulluk yaşıyor. Bunlara sosyal yardımları artırmadan nüfusu artırmak demek bu çocukları doğar doğmaz yoksulluğun içine bırakmak demek. Yoksul çocuk sayısı azalmıyor ama yardım alan çocuk sayısı ya azalıyor ya azaltılıyor. Tekrardan -sizin 2025 Faaliyet Raporu ve TÜİK'in istatistiklerle çocuk rakamlarıdır efendim bunlar- 2024 yılında şartlı nakit transferi alan çocuk sayısı 3,31 milyonmuş yani inanılır gibi değil, 2027'de hedefiniz, kendi hedefiniz 2,34 milyon çocuk. Neden hedefi düşürüyorsunuz? Şartlı nakit transferi alan çocuk sayısı bundan üç sene önce 3,31 milyonken devamlı bunu düşürmüşsünüz.

AİLE VE SOSYAL HİZMETLER BAKANI MAHİNUR ÖZDEMİR GÖKTAŞ - Çocuk oranında düşüş var.

ÜMİT ÖZLALE (İzmir) - Yoksul çocuk sayısında düşüş olduğu için mi?

AİLE VE SOSYAL HİZMETLER BAKANI MAHİNUR ÖZDEMİR GÖKTAŞ - Çünkü genel olarak çocuk sayısında düşüş var, genel olarak.

AHMET VEHBİ BAKIRLIOĞLU (Manisa) - Bu kadar trajik olamaz ya, bu kadar trajik değildir, bir, iki yılda bu kadar düşmez.

ÜMİT ÖZLALE (İzmir) - Peki, neden 1 milyon çocuk şartlı nakit desteği almaktan mahrum bırakılıyor?

Kız çocuklarına bakalım, Sayın Bakan, bu konudaki hassasiyetinizi biliyoruz. 1,68 milyondan 500 bin kız çocuğu üç sene içerisinde şartlı nakit transferi almamış. Bu sadece "Çünkü çocuk sayısı düşüyor." diye açıklanamaz. Çocuk sayısı düşüyorsa daha fazla çocuğa verin, yani siz burada düşürmeyin bütçeyi. Devam edelim, kız çocuğu için, yardım olan kız çocuklarının okula devam hedefini 2027'de yüzde 95'ten 90'a düşürmüşsünüz. Neden hedefinizi düşürüyorsunuz? Neden biz kız çocuklarının, yardım alan kız çocuklarının okula devam hedefini yüzde 100'e varan bir oranda hedeflemezken 95'ten 90'a düşürüyoruz bunu?

AİLE VE SOSYAL HİZMETLER BAKANI MAHİNUR ÖZDEMİR GÖKTAŞ - Çünkü gelir bağlantılı.

ÜMİT ÖZLALE (İzmir) - Yapmayınız Sayın Bakanım, yardım alan kız çocuklarının okula devam hedefi 2026'da 95, 2027'de yüzde 90; bu hedefi düşürmeyin. Yani bu kız çocuklarının yüzde 100'ünü hedeflememiz gerekirken siz hedef düşürüyorsunuz. İlköğretimdeki yoksul çocuğa verilen aylık yardım, bakınız şartlı nakit transferleri, ilköğretimdeki bir erkek çocuk ayda 270 lira alıyor, kız çocuk 300 lira alıyor. TÜRK-İŞ'in Ekim 2026 verileri, bir kişinin tek bir günlük gıda harcaması 317 lira. Yani bir kişinin tek bir günlük gıda harcamasını siz bir çocuğa bir ay için veriyorsunuz, 3 tane, 4 tane gofret parasıdır bu. Devam edelim, bu sefer de size sağlık kontrolü şartıyla şartlı sağlık yardımına bakalım. Şimdi, yoksul bir çocuğa şartlı sağlık yardımı ayda 350 lira. Bunun için gelir testi gerekiyor, sağlık kontrolü gerekiyor ve yani beş yıl boyunca ayda 350 lira olmak kaydıyla 21 bin lira veriyorsunuz ama 3'üncü çocuğa doğum yardımı için tam 300 bin lira veriyorsunuz, bunun 15 katı. Oysa, biraz önce size bir istatistik gösterdik, 4 veya daha fazla çocuğu olan hanelerde çocukların yarısı 45,7'si zaten yoksullukla mücadele ediyor. Dolayısıyla, burada bakıyorsunuz, gelir testi arıyorsunuz, sağlık kontrolü arıyorsunuz, ayda 350 lira sağlık yardımı yapıyorsunuz. Öte yandan, 2 çocuğa bir 3'üncü çocuk yapmak isteyen aileye de bunun 15 katı kadar destek veriyorsunuz. Ben burada bir hakkaniyet ilkesi görmüyorum açıkçası Sayın Bakanım.

Bir de son olarak bugünkü sunumunuzu dinledim ama kaçırdım, sizler vatandaşlık maaşı üzerinde çalışıyordunuz. Geçen sene burada bahsetmiştiniz, Türkiye Aile Destek Programı sona erdikten sonra Cumhurbaşkanı Yardımcımız Sayın Yılmaz da "Pilot uygulamasını birkaç ilde başlatacağız." dedi. Ben sizin bütçenizde bunu kaçırdım ama eğer varsa, bu konuda bizi bilgilendirebilirseniz sevinirim.

Son olarak, konuşmamı bitirirken Bekar Anneler Derneği; burada, çok örgütlü bir dernek, çocuğunu tek başına yetiştirmek zorunda kalan bir dernek, sizden bir randevu isterler. 17 Kasımda Tek Ebeveynli Aileler Sempozyumu var uluslararası, küresel ölçekte, oraya da katılıyorlar, ülkeyi temsil edecekler. Onlardan önce sizlerle konuşup size projelerini aktarabilirlerse ve sizden beklentilerini anlatabilirlerse çok memnun olacaklar diyorum.

Hepinizi saygıyla, sevgiyle selamlıyorum.

OTURUM BAŞKANI NİLGÜN ÖK - Teşekkür ediyorum Sayın Özlale.

Şimdi de söz sırası Sayın İsmail Faruk Aksu'da.

Buyurunuz lütfen.

İSMAİL FARUK AKSU (İstanbul) - Teşekkür ediyorum.

Sayın Başkan, Sayın Bakanım, sayın milletvekilleri, değerli bürokratlar, basın mensupları; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Sayın Bakanım, hem sunumunuz için, ayrıca, sosyal hizmetler alanında yapılan önemli hizmet ve katkı için teşekkür ediyorum.

Milliyetçi Hareket Partisi olarak milletimizin her ferdinin insanca yaşayacağı bir hayat standardı sunulmasının, muhtaç, güçsüz ve ihtiyaç sahiplerini de bu standartlara eriştirecek desteklerin sağlanmasının hukuki olmakla birlikte millî, insani ve İslami bir görev olduğunu düşünüyoruz. Aile kurumu millî ve manevi değerlerin korunması, yaşatılması ve gelecek kuşaklara aktarılmasında, millî bütünlüğün ve dayanışmanın pekiştirilmesinde, aynı zamanda da beşerî sermayenin gelişmesinde en asli unsurdur. Son dönemde yeni teknolojiler, hızlı kentleşme, göç, demografik dönüşüm ve iklim değişikliği aile kurumunu da etkilemektedir. Bu kapsamda, ailenin ekonomik ve sosyal gelişmelerin yol açtığı olumsuzluklara karşı korunması şarttır. Milliyetçi Hareket Partisi olarak aileyi korumak, gelir dağılımını adaletli hâle getirmek, toplumun her ferdinin insanca yaşamasını mümkün kılan şartları oluşturmak üzere somut çalışmalar yapıyoruz. Özetle, bunlar: Beslenme, barınma, giyinme, ulaşım gibi temel ihtiyaçları ailelerimize yük olmaktan çıkarmak için hazırladığımız asgari refah seviyesinin endeks üzerinden hesaplanması ve ailelere gelir desteği projesi doğrultusunda belirlenecek asgari refah seviyesinin altında gelir elde eden her aileye aradaki fark kadar doğrudan gelir desteği verilmesi, işsiz her aileden en az bir kişiye iş imkânı sağlanması, aile bireylerinin hukuka erişimini kamusal bir hak olarak tanımlayan hukuki yardım müessesesi içinde aile avukatlığı sistemi oluşturulması, aile ve demografik dönüşüm, yaşlanan nüfusa ilişkin tedbirler, aile ve toplum için önemli bir tehdit olan bağımlılıkla mücadeleye ilişkin çalışmalar, engelsiz, güçlü gelecek vizyonu çerçevesinde engelli bireylerin toplumsal hayata tam katılımı, onurlu bir yaşam sürmesi ve haklarının güçlendirilmesi ile emeklilerimizin aylıklarının onların geçim şartlarına uygun özel bir endekse göre belirlenmesi, refah artışıyla birlikte uygun yaşam alanları sağlanması yönündeki çalışmalardır.

Ayrıca, başta kadınlarımızın aile içerisindeki konumu olmak üzere, aile kurumu güçlendirilerek aile bireyleri arasındaki bağlılığı ve bütünlüğü koruyucu politikalar iş hayatı ve sosyal hayatla uyumlu şekilde daha da geliştirilmelidir. Kadının güçlenmesinin sürdürülebilir kalkınmanın sağlanması ve ülke refahının adil bir şekilde paylaşımındaki kritik önemi çerçevesinde, kadınların hayatın

her alanında etkin ve eşit temsili sağlanmalı, iş gücüne katılımları artırılmalı ve insana yakışır iş fırsatlarıyla ayırımcılığa karşı korunmalıdır.

Çocuklar kendi bireysel değerlerinin ötesinde toplumların demografik sürdürülebilirliğinin, ülkelerin gelecekteki iş gücü kapasitelerinin, ekonomik büyümenin, genel olarak kalkınma potansiyelinin temel kaynağıdır. Onların dijital risklerden, yazılı ve görsel medyanın zararlarından korunması ve bilişim teknolojileriyle yaşlarına ve gelişimlerine uygun olarak tanışmaları amacıyla yürütülen bilgilendirme ve bilinçlendirme faaliyetleri sürdürülmeli, 7578 sayılı Kanun'la getirilen dijital erişimde yaş sınırı denetlenmeli, yeni tedbirlerle desteklenmelidir.

Sayın Bakan, değerli milletvekilleri; şehitlerimizin emaneti olan şehit yakınlarımıza, gazilerimize ve onların hatıralarına her zaman sahip çıktık, çıkmaya da devam ediyoruz. Cumhur İttifakı olarak Türkiye Büyük Millet Meclisine sunduğumuz ağustos ayında yasalaşan 7594 sayılı Kanun'la şehit yakını ve gazilerimizin beklentilerinden önemli bir kısmı karşılanmıştır. Kanunla terörle mücadelede yaralanıp gazi sayılmayanların mağduriyetleri giderilmiş, kendilerine aylık bağlanmış, vazife malulü olanlar ile bakıma muhtaç gazi ve malullere yapılan ödemeler artırılmış ve şehit anne-babalarına asgari gelir güvencesi sağlanmıştır. Bununla beraber, şehit yetimlerinin tamamına istihdam hakkı verilmesini, gazilere ilave istihdam sağlanmasını, şehit ve gazi çocuklarının her kademedeki eğitim harcamalarının devlet tarafından karşılanmasını ve yükseköğretime girişlerinde devlet üniversitelerinde kendilerine kontenjan ayrılmasını temin edecek düzenlemelerin hayata geçirilmesini gerekli görüyoruz. Ayrıca, farklı yerlerde düzenlenmiş şehit ve gazilerle ilgili mevzuat ile veri tabanı tek çatı altında toplanmalıdır.

Diğer yandan, engellilerimizi mağdur eden pürüzlerin kaldırılmasının ortak sorumluluğumuz olduğunu düşünüyoruz. Engelsiz bir Türkiye ve engelsiz bir toplum engelsiz gelecek şuuruyla hareket edilmesiyle mümkün olabilecektir. Engellilerin istihdama erişiminin artırılması için toplumdaki ön yargılar giderilmeli, engellilere yönelik iş ve meslek danışmanlığı hizmetleri yaygınlaştırılarak iş arayan engelli ile işveren buluşturulmalı, uygulama daha erişilebilir hâle getirilmelidir. Bakıma muhtaç engellilerin bakımının sağlanması için hizmet sunan yatılı bakım ve rehabilitasyon merkezlerinin, ayrıca, otizm alanında yatılı hizmet veren kuruluşların sayısının da artırılması gerektiğini düşünüyoruz.

Bize ulaştırılan bir şikâyet: 7538 sayılı Kanun düzenlemesinden sonra emeklilik işlemlerinde engelli vatandaşlarımızın sorun yaşadığı, engel derecelerinin geriye dönük değiştirilerek mağdur edildiğine yöneliktir. İçeriğini bilmemekle beraber böyle bir şikâyeti iletmek istedim.

Bir başka konu, artan maliyetler yüzünden nitelikli eğitim personeli istihdamı, eğitim materyallerinin yenilenmesi, fiziki koşulların iyileştirilmesi ve güvenli ulaşım hizmetlerinin sürdürülmesi gibi temel giderlerden kaynaklı özel eğitim kurumlarının faaliyetlerini yürütmede zorlanmasıdır. Özel eğitim kurumlarının her bakımdan yeterli hâle getirilmesini, öğrenci başına verilen eğitim desteğinin artırılmasını bu kurumların faaliyetlerini daha nitelikli ve verimli bir şekilde yürütmeleri bakımından gerekli görüyoruz.

Türkiye'nin önemli bir sorun alanı da doğurganlığın azalması ve nüfusun yaşlanması meselesidir. Demografik dönüşüm sürecinde olan Türkiye'de nüfus artış hızındaki düşüşü Türk milletinin varlığını ve geleceğini tehdit eden millî bir beka sorunu olarak görüyoruz. Bu kapsamda, analığı, çocuk ve aileyi destekleyen, teşvik eden ekonomik ve sosyal katkının artırılmasını öngörüyor, yeni evlenen çiftlere yönelik destekleri olumlu buluyoruz.

Demografik değişime hazırlıklı olunması ve yaşlanan nüfusun ihtiyaçlarının karşılanması açısından yaşlı dostu konutlar ve kentler tasarlanmalı; bilgilerini, deneyimlerini ve becerilerini topluma sunmaları ve gençlere aktarmaları için gerekli ortam oluşturulmalı; emeklilerimizin sosyal aktivitelerle birlikte huzur ve refah içinde yaşayabileceği mekânlar oluşturularak büyük kentlerden tersine göçü de teşvik edecek destekler verilmelidir. Ayrıca, yaşlı turizmine uygun tesisler, ulaşım, konaklama ve gezi imkânları oluşturulmalı, ülkemiz bu alanda marka hâline de getirilmelidir.

Türkiye, Anayasa'nın sosyal devlet olma ilkesinin gereğini layıkıyla yerine getirmeye çalışan bir devlettir. Hiçbir vatandaşımızın aç ve açıkta kalmadığı, kadınlarımızın, çocuklarımızın, yaşlı ve engellilerimizin devletimizin şefkat şemsiyesi altında güvenle yaşadığı müreffeh bir Türkiye ortak hedefimizdir.

Tahsis edilen bütçenin Bakanlığınızın bu yöndeki çalışmalarına katkı sağlamasını ve bütçenizin hayırlı olmasını temenni ediyor, saygılar sunuyorum.

OTURUM BAŞKANI NİLGÜN ÖK - Teşekkür ediyorum.

Şimdi de söz sırası Sayın Yaşar Kırkpınar'da.

Buyurunuz lütfen.

YAŞAR KIRKPINAR (İzmir) - Sayın Bakanım, çok kıymetli Komisyon üyelerimiz, Değerli Bakan Yardımcılarımız, kıymetli bürokratlarımız, basınımızın saygıdeğer mensupları; ben de hepinizi saygıyla, sevgiyle, muhabbetle selamlıyorum.

Sayın Bakanım, 2027 yılı bütçesinin her bir kuruşunun hayırlı ve bereketli olmasını temenni ediyorum.

Tabii, sabahtan beri burada, özellikle, muhalefet tarafından konuşmalar yapıldı, ciddi eleştiriler yapıldı. Sayın Bakanım, her şeyden önce, aileyle ilgili yaptığınız her şeyi destekliyoruz, teşekkür ediyoruz ve emeği geçen herkesi de saygıyla, sevgiyle buradan anıyoruz.

Bizim siyaset anlayışımızın temelinde sosyal yardım alan bir toplum yaratmak değil, sosyal adaleti, fırsat eşitliğini ve toplumsal dayanışmayı tam anlamıyla sağlamak yatıyor. Bu doğrultuda, Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığımızın sadece bütçe

dağıtan bir kurum olmaktan çıktığını, vizyoner projeleri, modern tesisleri ve sahaya yayılan güçlü altyapısıyla tam anlamıyla bir icraat Bakanlığına dönüştüğünü ifade etmek istiyorum.

Kıymetli milletvekillerimiz, Bakanlığınızın en büyük yapısal devrimlerinden biri olan Aile Sosyal Destek Programı'yla devletimiz vatandaşının kapısına kadar şükürler olsun ki gitmiştir. Arz odaklı bu hizmet modeliyle milyonlarca haneye ulaşılarak risk haritaları çıkarılmıştır; ailelerin ihtiyaç duyduğu rehberlik ve koruma hizmetleri bizzat vatandaşlarımıza evlerinde sunulmaktadır.

Engelli ve yaşlı bakımında büyük bir paradigma değişimi gerçekleşmiştir. Engelli vatandaşlarımızı kurum binalarına kapatmak yerine, kendi ailelerinin yanında desteklenmelerini sağlayan evde bakım modeli yaygınlaştırılarak başarılı bir şekilde uygulanmaktadır. Bununla birlikte, tam teşekküllü engelsiz yaşam merkezleri ve modern yaşlı bakım ve rehabilitasyon merkezleriyle yaşlı ve engelli vatandaşlarımıza da insan onuruna yakışır, konforlu ve modern anlamda uzman kadrolarla hizmet sunulmaktadır.

Yine, geleceğimizin teminatı olan çocuklarımız için de aynı hizmet dönüşümünü hayata geçirdik. Koğuş tipi yurt anlayışını tamamen tarihe atarak, çocuklarımızın sıcak bir ev ortamında büyüdüğü çocukevleri ve çocukevleri siteleri modellerini ülkenin dört bir yanına yaydık. Sosyal, ekonomik destek programlarımızla binlerce çocuğumuzun, evladımızın ailesinden kopmadan kendi yuvasında sağlıklı bir şekilde yetişmesi sağlandı. Çocuklarımızın dijital dünyanın risklerinden, tehlikelerinden korunması adına ve çocuk haklarının en üst seviyede savunulması için mobil ekiplerimizle sahada tam zamanlı bir koruma kalkanı oluşturuldu.

Kadınların ekonomik ve sosyal hayatta hak ettikleri güce kavuşması için kadın kooperatifleri çok güçlü bir şekilde destekleniyor. Bu kooperatiflerin tabii ki desteklenmesi, özellikle kadınların istihdama ulaştırılması ve ekonomik özgürlüğe kavuşturulması açısından oldukça önemli bir proje. Kadın kooperatifçiliğinin güçlendirilmesi, ürünlerinin de aynı zamanda markalaştırılması ve pazara erişim noktasında sunduğumuz kurumsal ve teknik desteklerle binlerce kadının kendi ayakları üzerinde durması ve üretime doğrudan katılması sağlanmıştır.

Bununla birlikte, bu toprakları bizlere vatan kılan aziz şehitlerimizin emanetleri, kahraman gazilerimiz ve aileleri bizler için en mukaddes varlıklardır. Onlar için ne yaparsak yapalım yine de bütün görevlerimizi yerine getirmiş sayılmayız; özellikle, bunu ifade etmek istiyorum. Onlarla ilgili de istihdamdan psikososyal desteğe kadar birçok alanda destek veriliyor ve bunlar da zamanla çeşitlendiriliyor.

Değerli milletvekilleri, tabii ki şimdi seçim bölgem olan İzmir'le ilgili de bir iki hususu özellikle ifade etmek istiyorum. Sayın Bakanım, İzmir'de inşa ettiğiniz ve modernizasyonunu tamamladığımız çocukevleri sitelerimizde evlatlarımıza huzurlu ve güvenli bir yaşam sunuluyor. Şehrimizin dört bir yanında hizmete açtığımız sosyal hizmet merkezleri sayesinde İzmirli hemşehrilerimizin Bakanlık hizmetlerine zahmetsizce kendi mahallelerinde ulaşmaları sağlandı. İzmir genelinde yine, kadın kooperatiflerimizin önü açılarak Ege'nin üretken kadınlarının ekonomiye katılmasına bu anlamda öncülük edildi. İzmir'deki engelli ve yaşlı bakım merkezlerinin fiziki şartları en üst seviyeye çıkarılırken kadınların sosyal ve ekonomik hayatta daha güçlü yer alabilmeleri için ŞÖNİM ve yerel iş birliği merkezlerimiz modern altyapılarla donatıldı. İzmir'imizin her bir sokağında, her bir mahallesinde Bakanlığımızın uzman personeli ve modern tesisleri vatandaşlarımızın en zor anında sığınacağı güvenli bir liman olarak faaliyet göstermektedir. Kentimizde yaşayan şehit yakınlarımızın ve gazilerimizin her an kapısı çalınıyor, devletimizin şefkati ve minneti onların kapısına, evlerine ulaşıyor.

Sayın Bakanım, değerli milletvekilleri; İzmir'imizde yükselen modern tesislerin hayatı kolaylaştıran engellilerin üretime katılması, değer katılması ve kadın kooperatiflerinin vatan emaneti şehit yakınlarımızın, yüzü gülen çocukların ve korunan aile yapımızın bütçesidir bu bütçemiz. Türkiye Yüzyılı vizyonumuza yakışır güçlü ve somut yatırımlarla tahkim edilmiş olan bu bütçenin hayata geçirilmesinde emeği geçen başta Sayın Cumhurbaşkanımız olmak üzere, Sayın Bakanım sizin şahsınızda bükün bütün ekibinize de saygılarımı sunuyorum.

Tabii, Sayın Bakanım, gerek ülkemizde gerekse İzmir'le ilgili yine buradan birkaç hususu özellikle ifade etmek istiyorum. Az önce arkadaşlarımız da ifade etti, sizin de bildiğiniz gibi, nüfusumuz giderek yaşlanıyor. Daha çok yaşlı bakım evlerine ihtiyaç duyulan bir sürece geçiyoruz. Tabii, yaşlı bakım evlerinin sayısının artırılması noktasında bizim de vatandaşlarımızın da talepleri var. Yatırımlarımızı ve bütçe ayarlamalarımızı yaşlı bakım evlerinin tahsisi, modernizasyonu ve sayısının artırılması konusunda sevk ve idare edersek daha faydalı olacağına inanıyoruz.

Diğer taraftan, evliliğin önündeki engellerin kaldırılmasına yönelik Bakanlığımızın çok ciddi çalışmaları var. Bizler de bu çalışmaların özellikle konutlarla ilgili, istihdamla ilgili kariyerle ilgili, anne ve babaya verilecek doğum izinleriyle ilgili iyileştirmelerin de yine önümüzdeki süreçte dikkate alınmasını, yine kreşlerle ilgili iyileştirmelerin yapılmasını ve son olarak da aile birliğinin korunması ve doğurganlık oranının artırılması için üreme sağlığıyla ilgili Bakanlığınızın yapmış olduğu iş ve işlemleri destekliyoruz. Bundan sonraki süreçlerde Sağlık Bakanlığıyla yapılacak iş birliği neticesinde bu noktaya biraz daha hassasiyet gösterilmesini temenni ediyorum.

Son olarak da özellikle kadınların ve çocukların meslek edinme noktasında teşvik edilmesini ve bu teşvikin de bütün bakanlıklarla birlikte sözleşmeli bir şekilde yapılmasını buradan temenni ediyor, bütçenizin hayırlı ve uğurlu olmasını temenni ediyor, hazırunu saygıyla selamlıyorum.

OTURUM BAŞKANI NİLGÜN ÖK - Teşekkür ediyorum Sayın Kırkpınar.

Değerli milletvekillerimiz, şu an Komisyonumuzda Sayın Bakanımızın ikramı olan Afyon bükmesi ve lokum dağıtılmakta. Afiyet olsun.

Şimdi de söz sırası Sayın Cavit Arı'da.

Buyurunuz lütfen.

CAVİT ARI (Antalya) - Şimdi, Sayın Bakan, öncelikle, Bakanlığınızın ismi Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı. Yani burada önceliğin aile olduğunu anlıyoruz. Bakanlığınızın temelinin aile ve sonrasında da Sosyal Hizmetler Bakanlığı olarak ülkemizdeki başta çocuklar olmak üzere, çocukluktan yaşlılığa kadar geçen her aşamadaki vatandaşımızın sorunlarını çözecek bir Bakanlıksınız. Ancak, Sayın Bakan, her ne kadar Bakanlığınız Aile Bakanlığı olsa da herhâlde farkındasınızdır diye tahmin ediyorum, ülkemizle her geçen gün aile mefhumunda maalesef sorunlar yaşandığını ve özellikle de işte son on yıldan bu tarafa özellikle artan bir boşanma süreçlerinin olduğunu ve böylelikle de ailelerin maalesef ki dağıldığı, parçalanma süreçlerinin arttığı, bir taraftan boşanmaların artarken gençlerin evlenme sayılarının azaldığına şahitlik ediyoruz. Örneğin, 2024 yılında 187.300 çift boşalmış iken, 2025 yılında 193.793'e çıkmış, korkarım ki 2026 yılında bu sayı daha da artar. Evlenen çiftlerin sayısı 2024 yılında 569.983 iken 2025 yılında 552.237 olmuş, tahmin ederim ki bu yıl daha da az bir sayı olacak. Bu sorun, sadece Aile Bakanı olarak sizin sorununuz değil, siz sorunun çözümünün bir parçasısınız. Ancak, aslında meseleye bir bütün baktığımızda, ülkedeki ekonomik gelişmeler, efendim, gençlerin iş bulamaması, kendilerinde ekonomik anlamda evlenmeye cesaret edecek bir gelir durumunun olmayışı ve diğer bütün faktörleri eklediğimizde böyle bir sorunun ortaya çıktığını görüyoruz. Hatta, daha şurada yakın tarihte yaşanan fon meselesinden dolayı bile "Evlilik için paramı ayırmıştım ama paramı kaptırdım, artık evlenemeyeceğim." diyen gençlerin bile bu kapsama dâhil olabileceğini söylemek isterim. Yani, sadece sizin değil, iktidarın bir bütün olarak aile meselesine bir el atması gerektiğini tekraren ifade ediyorum. Aile yılı ilan etmeyle iş bitmiyor, aileyi korumakla ilgili adım atmayla ilgilidir mesele. Defalarca bu salonda söyledik, her platformda söylüyoruz, ağzınızı açtığınızda "Muhafazakâr bir iktidarız, gelenekçiyiz görenekçiyiz, işte belirli değerlere sahip çıkarız." dersiniz ama her gün bu ailelerin parçalanmasına kötü örnek teşkil eden birçok televizyon kanalında her gün kimin elinin kimin cebinde belli olmayan programları bu iktidar ısrarla, bilerek ve isteyerek yayınlatmakta. Ya, bu kadar ahlaksızlıkların televizyon programlarında yayımlanmasından siz Aile Bakanı olarak en küçük bir rahatsızlık duyuyor musunuz, duymuyor musunuz? Ben size soruyorum, bir kadın Bakan olarak size bu soruyu soruyorum. Bu kadar ahlaksızlıklar televizyonda yayınlanırken ve bunların yani bizim aklımıza bile gelmeyecek bu kadar ahlaksızlıklar televizyonlarda normalmiş gibi anlatılırken yani siz bu konuda bir Aile Bakanı olarak ne yapıyorsunuz? Soruyorum ya, nasıl muhafazakâr bir iktidarsınız? Bu konularla ilgili neden tedbir alınmıyor? İşte ben size söyleyeyim: Bu boşanma oranları artsın, çaresiz ve sizin sosyal yardımlarınıza muhtaç bireyler artsın, böylelikle de övündüğünüz o sosyal yardımlarla sizin yardımınıza muhtaç birey artsın, seçim günü geldiğinde de "Efendim, bak biz size sosyal yardım desteği veriyoruz, oyunuzu başka yere verirseniz de bu sosyal yardımı keseriz, yoksun kalırsınız." Böyle bir toplum yaratıldı Sayın Bakan, böyle bir toplum yaratıldı ve insanlar çaresizce sizin kapınıza gelip sosyal yardım almak zorunda bırakıldı. Eğer siz aileyi düşünüyor olsaydınız ailelerin parçalanmasının önüne geçecek adımlar atardınız. Maalesef ki böyle bir anlayışınız yok ve önleyici hiçbir tedbiriniz yok.

Şimdi bir çocukluk dönemi yani daha 0-6 yaş döneminde bakıma muhtaç olan çocuklarımız yani kreş çağında olan çocuklarımız meselesi var. Şimdi, bu çocuklar gerek devletin -ki sizin anlattınız sayılara göre bakarsak 2026 yılına göre 2.408, bunların hepsi devletin kreşi midir, tam anlayamadım ama- 87.692 çocuğa hizmet verdiği ifade ediliyor. Belediyelerimiz tarafından yaklaşık 800 civarında kreş açıldı Sayın Bakan. Bu kreşler sadece bir çocuğa bakmak adına açılan yerler değildir. Bu kreşler aynı zamanda kadın istihdamı, aile ekonomisi ve fırsat eşitliği konusunu çözmek için gerekli en önemli yerlerden biri. İşte belediyeler tarafından 800 civarında açılan kreşlere yine sizin iktidarınız tarafından maalesef ki zorlaştırıcı ve hatta geçtiğimiz yakın tarihte kapanması için uğraşılan birtakım uygulamalar, tedbirler getirilerek bu kreşlerin neredeyse faaliyeti durdurulma aşamasına geliniyordu; bakın, geliniyordu. Biz tepki göstermezsek, vatandaş tepki göstermezse o kreşler kapanıyordu.

AİLE VE SOSYAL HİZMETLER BAKANI MAHİNUR ÖZDEMİR GÖKTAŞ - Orada çocuklar çok sıkıntılı bir ortamdaydı, siz orada yoktunuz.

CAVİT ARI (Antalya) - O kreşler örnek kreşlerdir. Sizin devlet olarak yapamadığınız kreşleri bizim belediyelerimiz yaptı.

AİLE VE SOSYAL HİZMETLER BAKANI MAHİNUR ÖZDEMİR GÖKTAŞ - Orada çocuklar istismara uğradı.

CAVİT ARI (Antalya) - Siz de bunları görüp destekleyeceğinize utanma da kapatmaya kalkıştınız, bir de burada cevap veriyorsunuz. Ayıp, ayıp ya!

AİLE VE SOSYAL HİZMETLER BAKANI MAHİNUR ÖZDEMİR GÖKTAŞ - İstismara uğradı çocuklar ya!

CAVİT ARI (Antalya) - Ayıp, nerede istismar? Uğruyorsa sizin yurtlarınızda olmuştur o, sizin yerlerinizde olmuştur.

AİLE VE SOSYAL HİZMETLER BAKANI MAHİNUR ÖZDEMİR GÖKTAŞ - Orada istismara uğradı çocuklar.

CAVİT ARI (Antalya) - Neyse, kendi sıranız gelirse cevap verirsiniz. Ben size devam ederek söylüyorum: Millî Eğitim Bakanlığına bağlı ana okulları ile...

AİLE VE SOSYAL HİZMETLER BAKANI MAHİNUR ÖZDEMİR GÖKTAŞ - Ben onu siyaset malzemesi olarak kullanmadım, neden biliyor musunuz? Çünkü çocuklar ve kadınlar siyaset üstüdür Sayın Vekilim.

OTURUM BAŞKANI NİLGÜN ÖK - Soru-cevapta cevabını verirsiniz Sayın Bakan.

CAVİT ARI (Antalya) - Sayın Bakan, siz başta İstanbul Belediyesi olmak üzere Türkiye'de 800 belediyenin kreşinin kapanması için Bakanlığınız -Millî Eğitim Bakanlığı dâhil- girişimlerde bulundunuz, bunu inkâr etmeyin. Tasarruf genelgesi kapsamına aldırtırdınız, tasarruf genelgesi kapsamında az daha kreşler kapanıyordu ve bunun önüne yine biz geçtik.

AYŞE KEŞİR (Düzce) - Kaçak yapılar... Kaçak yapılar...

AİLE VE SOSYAL HİZMETLER BAKANI MAHİNUR ÖZDEMİR GÖKTAŞ - Orada çocuklar istismara maruz kaldı.

CAVİT ARI (Antalya) - Neyse, sıranız gelirse konuşursunuz.

Millî Eğitim Bakanlığına bağlı ana okulları ve sosyal hizmet niteliğindeki kreş ve gündüz bakım evlerinin birbirinin alternatifi gibi görülüp yaşla ilgili sınırlamalar getirildiğini de yine biliyoruz. Çünkü bu kreşlerde çocukların kalmasından herhâlde rahatsızlık duyduğunuzda ifade etmek istiyorum.

AİLE VE SOSYAL HİZMETLER BAKANI MAHİNUR ÖZDEMİR GÖKTAŞ - Boşuna mı tutuklandı oradaki yetkililer?

CAVİT ARI (Antalya) - Süreç itibarıyla şunu söyleyeyim: Bakın, toplumumuz yaşlanan bir toplum. Sizin, yaşlanan bir toplum olarak hızlı bir şekilde bir program geliştirmeniz gerektiğini ifade etmek istiyorum. Bakın, hızlı bir şekilde bu nüfus yaklaş yaşlanıyor ve önümüzdeki süreçte çok kısa bir süre sonra neredeyse her 5 vatandaştan 1 tanesi 65 yaş üstü olacak ama siz hâlâ...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

OTURUM BAŞKANI NİLGÜN ÖK - Sayın Arı, süreniz sonra sona erdi.

Şimdi de söz sırası Sayın Erhan Usta'da.

Sayın Usta, buyurun lütfen.

CAVİT ARI (Antalya) - Vatandaşın barınmasını sağlayın. Bu konularla ilgili tedbirlerin hızlı bir şekilde alınması gerektiğini ifade ediyorum.

ERHAN USTA (Samsun) - Teşekkür ediyorum Sayın Başkan.

Sayın, Bakan, değerli bürokratlar; hepiniz hoş geldiniz.

Sayın Bakan, mayısa ayında bir vizyon belgesi açıkladınız Aile ve Nüfus On Yılı Vizyon Belgesi diye. En sonunda söyleyeceğimi başında söyleyeyim, kusura bakmayın ama bu belgenin içerisinde herhangi bir vizyon da bir politika da biz göremedik. Çalışma başlık itibarıyla güzel bir çalışma, olması beklenen bir şey ancak -tabii, böyle bir vizyon belgesinin birazda irdeleyeceğiz içeriğini- olması gereken şeylerin olmadığını görüyoruz. Tabiibu nüfus meselesinin bir beka meselesi olduğunu, hani her şeye "Beka, beka..." diyorsunuz da esas beka meselesinin bu olduğunu görmek lazım. 69 sayfalık bir vizyon belgesinin ilk 10 sayfası takdimle geçiyor; takdim ve sunuşlar. 2 sayfa bir tarihçe veriyorsunuz; bundan altmış yıl önceki, kırk yıl önceki politikalara orada -onun da detaylarına gireceğim- atıfta bulunuyorsunuz, onları suçlayıcı bir kısım hususlar var burada. İşte "Uluslararası örnekler" demişsiniz 2 sayfa, ondan sonra "Bu alandaki ilerlemeler" deyip kurulan kurumlardan bahsediyorsunuz yani girdi odaklı, çıktıya yönelik bir şey yok burada, 9 sayfa da öyle geçiyor. TÜİK'te çok rahatlıkla bulabileceğimiz bir kısım göstergeleri veriyorsunuz, 22 sayfa da bunu ayırmışsınız. 12'inci sayfada "Vizyon, misyon, değerler ve ilkeler" diye bir kısım var, burada da yani birtakım iddialar ortaya koyuyorsunuz ama somut herhangi bir araştırma yok yani burada tabii araştırmanın tamamını koymanız gerekmez ama "Filanca şu akademisyenlerin yaptığı, bizim yaptığımız, işte şöyle saha çalışması yaptık, bu çalışmaya dayalı olarak bu iddiaları ortaya koyuyoruz." dediğiniz bir tane cümle dahi yok. Yani mesela evlilik müessesinin teşviki; tamam, kutsal, bizce de evlilik çok gerekli bir iddia. "Evliliği nesnel olarak geciktiren yapısal etkenlerin yanı sıra bir zihniyet dönüşümü de söz konusudur." diyorsunuz ama buna ilişkin yani gerçekten bu böyle midir, bunu hangi araştırmaya istinaden, hangi saha çalışmasına istinaden yaptığınıza ilişkin burada herhangi bir şey yok. Şimdi...

AİLE VE SOSYAL HİZMETLER BAKANI MAHİNUR ÖZDEMİR GÖKTAŞ - Var, anlatırım.

ERHAN USTA (Samsun) - Olsaydı koyardınız diye düşünüyorum ben. Mesela, yurt dışında master yapanlar veya işte eğitim görenler bilir, bize hocalarımız bir şey söylediğimiz zaman bir argümanımızı ortaya koyduğumuzda bile "Based on what?" diye sorarlardı yani "Neye dayanarak bunu söylüyorsun?" diye söylerlerdi. Kaldı ki böyle çok katmanlı bir konuda çok sağlıklı birtakım araştırmalarla bu işin ortaya konulması gerekirdi, maalesef biz onu göremedik ve belge de tabii bu şekilde bitiyor. Hiçbir ekonometrik analiz yok, somut bir argüman yok, bir politika önerisini de burada göremiyoruz. Yani gerçekten bunu küçümsemek için söylemiyorum ama yapay zekâya vereyim bunun şeylerini, "input"larını; "İşte şöyle şöyle bir şey istiyorum." dese, bir saatte size hazırlayacağı bir metni bir vizyon belgesi diye toplumun huzuruna koymanızı ben doğrusu çok yakışıklı bulmadım, çok doğru bulmadım. Şimdi...

AİLE VE SOSYAL HİZMETLER BAKANI MAHİNUR ÖZDEMİR GÖKTAŞ - Öyle yapılmadı, çok büyük bir haksızlık var.

ERHAN USTA (Samsun) - Zaten yapay zekâya yaptırmadığınız belli yani o belli, oraya koysanız bile bundan daha güzel bir şey olurdu diyorum ben.

Gençlerin nitelikli yetiştirilmesi ve yaşlı refahı diye bir stratejik öncelik olarak belirleniyor. Ya bugün şimdi "yaşlı refahı" diyorsunuz, emeklilerinin durumu ortada. 5 milyondan fazla emekli en düşük emekli maaşından maaş alıyor, emeklilerin yüzde 80'i açlık sınırının altında maaş alıyor yani bunu nasıl görmüyorsunuz veya bunu görmenize rağmen nasıl böyle cümleler kuruyorsunuz, onu anlamak mümkün değil.

Gençlerin durumu ortada, yani ne istihdamda ne eğitimde olan genç sayısı hızla tırmanıyor yani yüzde 25-30'lar civarında bir oran hangi yaş sınırından alacağınıza bağlı olarak değişiyor.

Şimdi, dolayısıyla bu belgeye bu şekilde baktığınızda içi tamamen boş bir belge. Bak, ben size bir örnek vereyim. Mesela ne olabilirdi? Sekizinci Kalkınma Planı'nda kamu mali yönetimiyle ilgili bir özel ihtisas komisyonu vardır. Mesela, 2000 yılından itibaren yapılan bütün reformlar o özel ihtisas komisyonundaki somut politikalara dayalı olarak yapılmıştır. Evet, orada fotoğraf yok, süslü cümleler yok ama orada bir devletin kamu mali yönetimi açısından yirmi yılına yön verecek mesela, politikalar yapılmıştı. Böyle bir

şeyi hazırlayabilirdiniz. Hatta şu da var: On İkinci Kalkınma Planı'nda Aile. Nüfus ve Demokratik Dönüşüm adlı bir özel ihtisas komisyonu raporu var. Aslında böyle bir çalışma da var yani orada hedefler de var, birtakım vizyon da var ama sizin çalışmanızın onunla da hiçbir alakası yok maalesef.

Şimdi, Hacettepe Üniversitesi... Bu konu, nüfus konusu, tabii, temel meselemizin aslında o olması lazım. Sizinle konuşurken nüfus, aile, genç, çocuk... Şimdi Hacettepe Üniversitesi 1968 yılından beri her beş yılda bir çalışma yapıyor, bu en son 2018'de yapılmış. 2023'te çalışma yapılması beklenirdi. Konuya bu kadar önem verdiğini söyleyen bir iktidar zamanında bu çalışma yapılmıyor. 2024'te Anadolu Ajansının bir haberi var bu çalışmalar yapılacak diye protokol yapıldığına ilişkin, hâlâ çalışmadan bir eser yok. Hâlbuki bu çalışma, yine işte belli bir saha çalışması, ciddi bir çalışmaydı, bu politikalarınızı yön verebilirdi, bu çalışma da yapılmamış.

Şimdi, kalkınma planlarında aile planlamasına ilişkin politikalar konulmuş, geçmiş kalkınma planlarında. Ya, gerçekten bir okuma zahmetine katlanılırsa oralardaki asıl amacın ülkede kişi başına düşen geliri ve refah seviyesini yükseltmek olduğu, ülkenin özellikle Birinci Plan döneminde şartlarının kısıtlı olduğu ve nüfus artış hızı o günkü gibi devam edecek olursa zorluk ve yokluk içinde milyonlarca insanın olacağını anlatıyor. Bu bugün itibarıyla baktığınızda size çok doğru gelir, gelmeyebilir, her şeyi o günkü kendi şartları içerisinde değerlendirmek gerekirdi. Meselao günkü dokümanlarda bile "Nitelik yönünden kalkınma için gerekli insan gücünü sağlayan..." diye bir ifade var. Bakın, aradan kaç yıl geçiyor? Bugün bu ifadeleri sizin dokümanlarınızın hiçbirinde göremiyoruz yani "Nitelik yönünden kalkınma için gerekli insan gücünün sağlanması..." O dönemde nüfusun azalma, artış hızında endişe verici derecede düşülmesi ihtimali akıllara bile gelmiyor çünkü çok sonra ortaya çıkmış bir fenomen bu, o zamanki hem iktisadi hem de sosyal anlayış ve literatür kalkınmayı öncelemiş, refaha kavuşan ülkelerin belli bir seviyede kalacağını düşünmüş, dolayısıyla o günkü politikaları bağlamından koparıp bugünlere komplo kurulmuş gibi lanse etmek çok yanlış ve etik dışı bir davranış olarak görüyoruz biz. Dünyada nüfus artış hızı azalma trendinde, evet, Türkiye'de de azalıyor ama Türkiye'de çok daha hızla azalıyor, bunu da görmek lazım. Ya istatistiklerde bir problem var... Ben anlamıyorum, mesela, 2001 yılında -diyelim ki 2001'den alıyorum- 1,2 Türkiye'de nüfus artış hızı, aynı yılda dünyada 1,3. 2025'e geldiğinde bu, dünyada 0,9'a düşüyor ama bizim istatistiklerde 0,4'e düşüyor ve bunlar sizin iktidarda olduğunuz dönemler. Yine, doğurganlık hızına baktığımızda, hadi geçmişte, ben onlara, sizin değerlendirmenize katılmıyorum ama birtakım yanlışlar yapıldı ama şimdi bu sizin döneminize, kendi döneminize baktığınızda bunu nasıl değerlendiriyorsunuz? Toplam doğurganlık hızı, 2002 2,17 kadın başına, şimdi kaç? 1,4-1,43 yani bu, sizin dönemizde düşen ve bugünkü sorunları konuştuğumuz yani bugünkü sorunların temelinde olan bir husus.

Şimdi, kadın iş gücüne katılım oranıyla ilgili iktidarın değişik kanatları arasında farklı şeyler var. Bir yandan kadın iş gücüne katılım oranları Türkiye'de geçmişte düşüktü, iktidarınız döneminde bir miktar artırıldı, onu kabul ediyorum elbette ama mesela sizin dokümanlarınızda veya diyelim ki Cevdet Yılmaz'a sorsanız işte "Kadın iş gücüne katılım oranının artırılması lazım." diyor ama sizin vizyon belgenizde yayınlarınızda kaç tane kreş, çocuk bakımı, yaşlı bakım yükünün kadınlardan alınması, kadınların iş koşullarının kolaylaştırılması ve benzeri, bunlardan ziyade "Evlilik yaşı yükseldi, düşürelim." efendim, "Çocuk başına para verelim." gibi yüzeysel, günübirlik politikalar ortaya çıkıyor. Tabii, sizin kervana YÖK Başkanı da katılıyor, hiçbir bilimsel çalışma olmadan diyor ki: "Efendim, üniversiteleri dört yıldan üç yıla düşürürsek, işte evlilik yaşını bir yıl erkene alırız." diye. Ya bir üniversite yani YÖK Başkanı böyle, doğrudur, yanlıştır, bak, bir şey demiyorum ama hiçbir saha çalışması, bir bilimsel çalışmaya dayalı olmadan böyle bir şeyi söyleyebiliyor bu ülkede maalesef yani. Tabii, gelir dağılımdaki bozulma burada önemli bir faktör, orta sınıf bana göre bu ülkede bilerek çökertildi, belirli bir gelirin üzerindeki aileler -ki bunlar esasen kaliteli devlet okullarında okumuş insanlardı- bugün devlet okullarındaki eğitim kalitesini, fiziksel şartları, güvenliği yeterli bulamıyor, onların tasarruf edebileceği miktarı özel okullara peşkeş çekiliyor. Şimdi, mesela bazı makalelerde, uluslararası yayınlarda çok var bu, işte "ebeveyn olmanın maliyeti" diye bir kavram var, bunun üzerinde duruluyor, aile hayatının erişilebilir, satın alabilir, uygun maliyetli hâle getirilmesi üzerinde duruluyor. Bizdeki gelişmeler tam tersi yani bir ev, araba, insanın çocuğunun başını sokacağı bir ev alması filan, artık bunlar hiç mümkün değil, hatta, işte insanların bir miktar tasarrufları vardı, bu fon soygununda da onlar soyuldu, göçtü gitti. Şimdi, bunlara çözüm olarak bakıyorsun ki Sayın Erdoğan biraz sanki yurt dışından göç almayı çözüm gibi ortaya koyuyor. "Kendi okumuş insanımız, eğitimli insanımız giderse gitsin yurt dışına." diyoruz, yurt dışından da vasıfsız, suça meyilli milyonlarca kaçak göçmeni ülkemize buyur ediyoruz. Bu meselelerde bakın, ben üç yıl önce İYİ Parti Grup Başkan Vekiliyken bir araştırma önergesi vermiştim ve dedim ki, o konuşmayı da bugünkü gibi hatırlıyorum: "Arkadaşlar, bakın, bu siyasi bir konu değil, bu Türkiye'nin meselesi. Gelin, bu nüfus artış hızımız niye düşüyor? Doğurganlık hızımız aslında niye düşüyor? Bu meselede neler yapılması lazım? Parlamento olarak bunun üzerine bir eğilmemiz lazım." dedik. Sizin parti grubunuz bizim önergemizi reddetti. Dolayısıyla, bu işlerde de çok samimi olmadığınızı net bir şekilde görüyoruz. Şimdi, tabii, bu, nüfusun düşmesi veya artış hızının azalması, doğurganlığın azalması çok katmanlı bir sorun. Belki farklı grupların farklı gerekçeleri vardır evlenmeme için, çocuk yapmama için. Bazılarının maddi olanağı yoktur, bazılarının bakım imkânı yoktur, bazılarının zamanı kısıtlıdır, bazıları gelecekten ümitsizdir, adaletle ilgili, güvenlikle ilgili sıkıntılar vardır.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

ERHAN USTA (Samsun) - Eğitim konusunda, sağlık konusunda sıkıntılar vardır.

OTURUM BAŞKANI NİLGÜN ÖK - Teşekkür ediyoruz Sayın Usta.

ERHAN USTA (Samsun) - Bitiriyorum cümlemi.

Burada bunların araştırılması gerekirdi. Benim temel eleştirim: Hiçbir araştırma yapmadan böyle bir şeyi ortaya koyuyorsunuz.

OTURUM BAŞKANI NİLGÜN ÖK - Şimdi de söz sırası Sayın Orhan Yegin.

Buyurunuz lütfen.

ORHAN YEGİN (Ankara) - Başkanım, teşekkür ederim.

Sayın Bakanımızı, salonda bulunan bütün misafirleri, milletvekillerini ve çalışma arkadaşlarımızı saygıyla selamlıyorum.

KAMURAN TANHAN (Mardin) - Teessüf ederim Orhan Bey.

ORHAN YEGİN (Ankara) - Sayın Tanhan, ne söylüyorsun bilmiyorum ama...

KAMURAN TANHAN (Mardin) - Çok sataşacağım size.

ORHAN YEGİN (Ankara) - ...az önce "Siz bu bütçeyi, bu konuşmayı hazırlarken hiç engellilerle konuştunuz mu?çocuklarla, yaşlılarla konuştunuz mu?" diye başlayıp bir sürü olumsuz cümleler kuran arkadaşlar oldu.

KAMURAN TANHAN (Mardin) - Bari günün anlam ve önemine...

ORHAN YEGİN (Ankara) - "Hiç yoksullarla konuştunuz mu?" diye bize o kadar cümleler kurdular, o kadar laflar ettiler ki arkadaşlar, ben de onlara şunu sormak istiyorum.

MURAT ÇAN (Samsun) - Yoksullarla işiniz yok ki.

ORHAN YEGİN (Ankara) - Mustafa Kalaycı Başkanımız bahsetti "Bir saha programında gittiğimizde, yaşlılarımızın olduğu bir evi ziyaret ettiğimizde devlete millete nasıl dua ettiklerinden bahsettiler." dedi. Birçok arkadaşımızın bu tarafta oturan ve varsa sizin içinizde de vatandaşa, halka gidip temas eden arkadaşların da karşılaşmış olabileceği gibi.

KAMURAN TANHAN (Mardin) - Gidiyoruz, gidilmesi iyi bir şey.

ORHAN YEGİN (Ankara) - Hem engellilerde hem dar gelirli ailelerde hem yaşlılarımızda hem çocuklarımızda "Allah devlete zeval vermesin. Dün ne zorluklarımız vardı, bugün o zorluklarımızın büyük bir kısımda azaldığını, sırtımızdaki yükün hafiflediğini, devletin yükümüzü hafiflettiğini hissediyoruz. Allah buna sebep olanlardan razı olsun, vesile olanlardan razı olsun, Allah devlete, millete zeval vermesin." cümlelerini o kadar çok duymuşuz ki sormak istiyorum Sayın Bakana "Bu bütçeyi, bu konuşmayı hazırlarken hiçbir engelliye, yaşlıya ve yoksulun evine gittiniz mi?" diye soran arkadaşlara: Sahi siz hiç saha geziyor musunuz ya, hiç insanların evine gidiyor musunuz? Hiç engellileri ziyaret ediyor musunuz? Yaşlıları ziyaret ediyor musunuz?

TAHSİN OCAKLI (Rize) - Benim evimde var, benim evimde 2 engelli var, maaşları 7 bin lira.

ORHAN YEGİN (Ankara) - Elbette eksiklikler var, noksanlıklar var. Elbette yapılanın onun hayatında arzu ettiğimiz manada rahatlama sağlamadığı insanlarımız var, darda olan insanlarımız var, onlar için de farklı politikalar, farklı araçlar geliştirerek bir şekilde o yükü, o zorluğu hafifletmek hepimizin boynunun borcu. Hepimiz bunu istiyoruz, arzuluyoruz. Biz de eksiklikleri görüp her sene politikalarımızı, başlıklarımızı, bütçelerimizi ona göre yeniliyor, güncelliyoruz ama siz hiçbir şey görmüyorsunuz. Zannım o ki pek sahada gezmiyorsunuz arkadaşlar.

Toptancı bir yaklaşım var, dedim ya az önce. Şimdi, mesela, bir yerde bir hata olmuş, bir çocuk evinde bir problem olmuş, bir kötü, hepimizi üzen bir hadise yaşanmış. Bir yerde, bir yurtta sevimsiz bir hadise yaşanmış, başka bir şehirde, başka bir yerde Bakanlığa bağlı bir birimde gerçekten çok canımızı sıkacak hadise olmuş. Arkadaşlar, hizmetin malzemesi insan. Siz, mevcut yapınızdaki insanlarla beraber bir politika, bir hedef ortaya koyup milletin menfaatleri doğrultusunda bunu gerçekleştirmek için mücadele ediyorsunuz ama yanlış yapanlar çıkıyor. Siz siyaset yapıyorsunuz, içinizde sizi utandıracak adamlar çıkmadı mı, çıkmıyor mu? Ama biz o insanlar çıktı diye hepinizi bir torbanın içerisine koyup "Tü, hepiniz böylesiniz." diyor muyuz, diyor muyuz arkadaşlar? Malzeme insan, yanlış insanlar da oluyor, teşkilatların kapısı, devletin kapısı millete açıktır. Gelir, şartları, koşulları sağlayan girer, çoğu istikamet üzere olur, istikameti bozan da olur. Devletin onlarla da mücadele etmek gibi bir görevi vardır ve eder, savunmaz, onları korumaz, kollamaz. Onu korur, kollarsa, savunursa hata eder ama muhalefetin de hatası hepimize ait olanın, bizim olanın, bu devletin içerisinde bir memur, bir sorumlu, bir görevli, bir yerde ihmal, yanlış, kasıtla veyahut da bazen hatta olabilir bir iş yapmış diye bütün bir hizmeti, o hizmetin içinde olan herkesi aşağıdan yukarıya sırf iki kelime siyaset konuşacağız diye rencide etmek, kötülemek ancak çok kolaycı ve vicdansız bir siyasi yaklaşım olur, bunu söylemek istiyorum.

Mesela, bir örnek, başka bir şekilde. Az önce bir arkadaş "Acayip şekilde çoğalan Kur'an kursları var, bunların da denetlenmesi lazım, bu ara çok..." Aslında orada subliminal bir mesaj var biliyor musunuz? Ya, bu ülkede sadece Kur'an kurslarında mı, oraya giden çocuklarda mı zaman zaman böyle ufak tefek topluma, kamuoyuna yansıyan sorunlar oldu yani başka kurslarda sorunlar yaşanmıyor mu arkadaşlar?

AYŞE KEŞİR (Düzce) - Kreşlerde yaşanıyor.

ORHAN YEGİN (Ankara) - Kreşlerde yaşanmıyor mu? Belediyenize ait kreşlerde sorunlar yaşanmadı mı? Konserler, festivaller oluyor, oralarda hoşumuza gitmeyen hadiselerin yaşandığı durumlar olmuyor mu? Ne bileyim, maçlara gidiyorsunuz, oralarda o tezahüratlar, güzel tezahüratların yanında kötü tezahüratlar duymuyor musunuz? Birbiriyle kavga eden insanlar duymuyor musunuz?

BERİTAN GÜNEŞ ALTIN (Mardin) - Her yerde oluyor diye sessiz mi kalacağız yani? Muhatabı kimse onu söyleyeceğiz, bu niye sizi rahatsız ediyor.

ORHAN YEGİN (Ankara) - Sorun her yerde, bak, onu söylemek istiyorum. İnsanın olduğu her yerde sorun var.

MURAT ÇAN (Samsun) - Sizin olduğunuz her yerde sorun var.

ORHAN YEGİN (Ankara) - Devlete düşen bu sorunları yok ederek, güzelleştirerek burayı götürmek, muhalefete, siyasete, bize düşen de evet,sorunları görmek, altını çizmek ama hizmeti ve o hizmeti güzelleştirmek isteyen insanları kötülemek, suçlamak, subliminal mesajlar üretmek değildir, böyle ucuz siyasete gitmek değildir.

ÖZGÜL SAKİ (İstanbul) - Ya, yapılmıyor ya, yapılmıyor.

ORHAN YEGİN (Ankara) - Şimdi, "İktidar yoksulluğu siyasi bir sermaye olarak görmekten vazgeçmelidir." denildi. Bunu söyleyenler var ya, işte bunlar herkesi kendi gibi gören insanlardır. Demek ki onlar her mağduriyeti bir siyaset malzemesi görüyorlar, demek ki onları her böyle halkın bir sorununu siyaseten ajitasyon yapacak bir siyaset malzemesi olarak görüyorlar, biz hiç öyle görmedik. Biz bu ülkede hep şunu söyledik: Geldiğimizde dört başlıkta yapılan sosyal yardımları biz bugün devletin hassasiyetini artırarak -birileri bunu yoksulluk artışı olarak tanımlamakta ısrar ediyor- kimsesizlerin kimsesi olma vasfını güçlendirerek, tahkim ederek bugün altmışa yakın başlığa taşımışız diyoruz. O hassasiyetlere, o başlıklara baktığınız zaman neyin ne olduğunu...

TAHSİN OCAKLI (Rize) - Hane başına 400 lira vererek mi yapıyorsunuz?

ORHAN YEGİN (Ankara) - ...yoksulluğu veyahut da başka bir meseleyi siyasi sermaye olarak gördüğümüzü iddia edenler herkesi kendisi gibi bilenlerdir, biz sizin gibi değiliz, olmayacağız da arkadaşlar.

ÖZGÜL SAKİ (İstanbul) - Kesinlikle bizim gibi değilsiniz, kesinlikle değilsiniz!

ORHAN YEGİN (Ankara) - Bugün Dünya Bankası tarafından övülen başka ülkelere model örnek olarak gösterilen bütünleşik bir sistem ve kurulların da sizin de belediye başkanlarınızın olduğu, kime, nasıl yardım verileceğine, belediyelerinizin olduğu yerlerdeki başkanların da kurul üyelerinin olduğu vakıfların, mekanizmaların karar verildiği, böylesine güzel yapılmaya çalışılan bir hizmete istediğiniz kadar dil uzatın, uzattığınız değil hiçbir şeye fayda vermeyecek.

Şimdi, "İnsan hakları sizin politik tercihlerinizi de şekillenmez. Cinsiyetçi yaklaşımınız, ailenin on yılı yaklaşımınız kadınların derinleşen yoksulluğunu daha da derinleştirmektedir." diyor. Cevabım şu: Allah sizi ıslah etsin.

"Nüfus artışıyla ilgili risklerin farkındayız, bu tartışmaların önemsiyoruz, biz de kaygılanıyoruz ama kadınlara bir annelik reva görerek bu sorunun aşılması yaklaşımını da kabullenmiyoruz." diyorlar. Hani bazen doktorlar hastalara der ya: "Senin canın ne çekiyorsa ye." diye, aynen öyle demek istiyorum size, tamam mı?

BERİTAN GÜNEŞ ALTIN (Mardin) - Senin işin, gücün yok mu?

SÜMEYYE BOZ (Muş) - Bakandan niye rol çalıyorsun sen? Sorulara cevap vermesi gereken Bakandan niye rol çalıyorsun?

ORHAN YEGİN (Ankara) - Ne söylemek istiyorsanız söyleyin, bu zehirlenmiş kafa, böyle bir şey olmaz.

AKP'nin ailenin öneminin altını çizmesi, devletin kadına yüklediği çocuğunu yetiştirme vazifesiyle ücretsiz, sigortasız, güvencesiz işçiliğe, köleliğe kadroya onu mahkûm etmekmiş. Ya, var ya, boyunuz devrilsin diyesim geliyor şu cümleleri kuranlara. Ya, böyle bir şey olmaz yani bu nasıl bir yaklaşım, nasıl bir zihniyet?

SÜMEYYE BOZ (Muş) - Sayın Başkanlık makamı, uyarır mısınız.

MÜHİP KANKO (Kocaeli) - "Boyunuz devrilsin." demek ne demek ya?

ORHAN YEGİN (Ankara) - Arkadaşlar, duyguyu, vefayı, dayanışmayı, fedakârlığı, sevgiyi, şefkati, merhameti, gururu, muhabbeti ilişkilerin içerisinden, hayatın içerisinden çekerseniz size de ihtiyaç yok, zaten makineler var, teknoloji var, yapay zekâ var. Biz insanız, bizi insan kılan şey duygularımızdır, bizi insan kılan şey sorumluluklarımızdır ve o sorumluluklara sadakatle bağlılığımız da onun derecesini gösterir.

SÜMEYYE BOZ (Muş) - Kadınlar katledilirken o duygu yok, ne zaman devreye girecek o duygu?

ORHAN YEGİN (Ankara) - "Kadın, anne, özgürlük" biz sizin özgürlüklerden ne anladığınızı az çok biliyoruz.

SÜMEYYE BOZ (Muş) - İnsanlık adına suç işleyenler, nasıl bize insanlıktan bahsedebilirler anlayamıyorum!

ORHAN YEGİN (Ankara) - Son sözüm şu olsun: Kadının özgürlüğünün annelikten uzak durmakla aile kurmamakla, marjinal örgütlerin, terör örgütlerinin ideolojik tuzağına düşürüldüğü gencecik kızların...

ÖZGÜL SAKİ (İstanbul) - Ya, siz doğurun, kaç saattir kadınların doğurması için erkekler konuşuyor, yeter artık ya!

ORHAN YEGİN (Ankara) - ...oralara, buralara, dağlara kaçırılmalarına, terörün baronlarının insaf ve iştahına göz yumulduğu bir sistemin yaşatılmasıyla kadının özgürlüğünün...

BERİTAN GÜNEŞ ALTIN (Mardin) - Sen tanımlayamazsın kadının özgürlüğünü.

ORHAN YEGİN (Ankara) - Arkadaşlar, bir saniye, kadının özgürlüğünün iş arayan kızları, savunmasız kadınları belediyede işe başlatma vaadiyle taciz ve istismar edenlerden kurtararak, kadını kılık kıyafeti sebebiyle, sadece bunun sebebiyle eğitimden, istihdamdan uzak tutanları veya "Ya benimsin, ya kara toprağın"cı zihniyetle ve benzeri her şeyle mücadele edip o zihniyeti ve sahiplerini etkisizleştirerek "Ne de olsa kadındır, ona dokunamazlar." diye çirkin işlerinin, eylemlerinin, kalkışmalarının ön saflarına kadını koyan zihniyetle mücadele ederek yasalarla...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

ORHAN YEGİN (Ankara) - ...kanunlarla, politikalarla, siyasetle kadını, bireyi, toplumu özgürleştirmeye devam edeceğiz.

OTURUM BAŞKANI NİLGÜN ÖK - Evet, teşekkür ediyoruz Sayın Yegin.

Evet, şimdi de böylece...

Ayyüce Türkeş Taş? Burada değil.

Sayın Sadullah Kısacık? O da salonda değil. Böylelikle, Komisyon üyesi olan milletvekillerimizin konuşmalarını tamamlamış olduk.

Şimdi de Komisyon üyesi olmayan milletvekillerimizin konuşmalarına geçeceğiz. İsterseniz sırayı şöyle bir hızlıca okuyayım. Sunay Karamık, Sera, Kadıgil, Sevda Karaca, Aliye Timisi Ersever, Ayça Taşkent, Sümeyye Boz, Nurten Yontar, Burhanettin Kocamaz, Ali Fazıl Kasap, Tamer Osmanağaoğlu, Erol Keleş, Kayıhan Pala, Aylin Yaman, Dilan Kunt Ayan, Ali Karababa, Yüksel Arslan, Şengül Karslı, Fuat Özçağdaş, Mühip Kanko, Özgül Saki, Aysu Bankoğlu, Mehmet Akalın, Aliye Coşar, Beritan Güneş Altın, Jale Nur Süllü, Turan Yaldır, Murat Çan, Sabahat Erdoğan Sarıtaş, Sibel Suiçmez, Mehmet Ali Çelebi.

Evet, söz sırası sayın Sunay Karamık'ta.

Buyurunuz lütfen.

Süreniz beş dakikadır.

SUNAY KARAMIK (Adana) - Sayın Başkanım, teşekkür ederim.

Sayın Bakanım, kıymetli bakan yardımcılarımız, değerli milletvekilleri, bürokratlar; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Bir kadının kendi evinde korkuyla yaşadığı, bir annenin çocuklarını korumak için çaresiz kaldığı, bir genç kızın hayallerinden vazgeçmek zorunda bırakıldığı bir toplumda hiçbirimiz kendimizi güvende hissedemeyiz çünkü kadına yönelik şiddet yalnızca bir kadına değil, insan onuruna, aileye ve toplumun vicdanına yönelmiş bir saldırıdır. Cumhurbaşkanımız Sayın Recep Tayyip Erdoğan'ın "Kadına yönelik şiddet, insanlığa ihanettir." sözü bu konudaki duruşumuzun en net ifadesidir.

Cumhurbaşkanımızın liderliğinde kadına yönelik şiddetle mücadelede sıfır tolerans ilkesini benimsedik. Son yirmi dört yılda kadınlarımızın haklarını güçlendiren, şiddet karşısında korunmalarını sağlayan önemli reformları hayata geçirdik. Anayasa'mızda kadın-erkek eşitliğini güvence altına aldık, 6284 sayılı Kanun'la koruyucu ve önleyici tedbirleri güçlendirdik. Kadına karşı işlenen suçlarda cezaları ağırlaştırdık, ısrarlı takibi uyumsuz bir suç hâline getirdik çünkü bizim anlayışımızda şiddetin mazereti, bahanesi ve hiçbir şekilde kabul edilebilir bir gerekçesi yoktur. Bugün 81 ilimizde faaliyet gösteren şiddet önleme ve izleme merkezlerimiz, kadın konukevlerimiz KADES uygulamamız ve Alo 183 hattımızla kadınlarımızın yanında olmaya devam ediyoruz ancak biliyoruz ki kanun çıkarmak ya da kurum oluşturmak veya ceza vermek tek başına yeterli değildir. Asıl hedefimiz şiddet gerçekleştirdikten sonra kadını korumak değil, şiddetin hiç yaşanmadığı bir toplumu inşa etmektir. 2025 yılında açıklanan Türkiye Kadına Yönelik Şiddet Araştırması kadınlarımızın yüzde 28,2'sinin psikolojik, 18,3'ünün ekonomik, yüzde 12,8'inin ise fiziksel şiddete yaşamlarının bir döneminde maruz kaldığını ortaya koymaktadır. Bu oranların her biri bizim için yalnızca bir istatistik değildir, her rakamın arkasında bir kadın, bir hayat, yarım kalmış bir umut vardır. İşte bu nedenle mücadelemizi yalnızca hukuki değil, eğitim, farkındalık, ekonomik güçlenme ve toplumsal dönüşüm boyutlarıyla da sürdürüyoruz. 2026-2030 dönemini kapsayan Beşinci Ulusal Eylem Planı'mız 130 faaliyetle bu mücadelede yeni bir yol haritası ortaya koymaktadır. Özellikle dijital şiddetle mücadele, risklerin erken tespiti, gençlerimizin bilinçlendirilmesi ve kadınların ekonomik bağımsızlıklarının güçlendirilmesi önceliklerimiz arasındadır.

Buradan özellikle vurgulamak istiyorum. Kadına yönelik şiddetle mücadele, siyasi görüşlerin üzerinde hepimizin ortak bir insanlık sorumluluğudur. Bir kadının yardım çığlığı karşısında sessiz kalamayız. Bir çocuğun şiddete tanıklık ederek büyümesini normalleştiremeyiz ve hiçbir kadının yaşam hakkıyla korkuları arasında tercih yapmak zorunda bırakılmasını kabul edemeyiz. Bizim hedefimiz, kadınların yalnızca korunduğu değil, kendilerini güvende hissettiği bir Türkiye'dir.

Bu mücadelede büyük emeği bulunan başta Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanımız Sayın, Mahinur Özdemir Göktaş olmak üzere, bakan yardımcılarımıza, bürokratlarımıza ve sahada özveriyle çalışan bütün personellerimize teşekkür ediyorum ve sözlerimi şu düşünceyle tamamlamak istiyorum. Bir kadının hayatını korumak yalnızca bir insanı yaşatmak değildir, bir ailenin geleceğini, çocuklarımızın yarınlarını ve toplumumuzun vicdanını korumaktır.

2027 yılı bütçemizin ülkemize ve milletimize hayırlı olmasını diliyor, Komisyonumuzu saygıyla selamlıyorum.

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM - Teşekkür ederim.

Sayın Sera Kadıgil...

SALİHA SERA KADIGİL (İstanbul) - Hoş geldiniz Sayın Bakan. Bugün buradaki dördüncü bütçeniz ve lafı hiç eğip bükmeyeceğim, eskisi kadar da kibar davranmayacağım çünkü ilk geldiğiniz sene burada anlattıklarınıza baktığımda siz söyledikleriyle yaptıkları birbirini tutmayan, tutmadıkça da yapması gerekenlerde diretmek, olmuyorsa bu suça ortak olmamak için istifa etmek yerine ataerkil politikalara teslim olmuş bir Bakansınız artık benim gözümde.

Kadınlardan başlayacağım. Bu ülkede sadece geçen ay otuz altı saat içerisinde 6 kadın erkekler tarafından katledildi Sayın Bakan. Kadına yönelik şiddette her sene cümbür cemaat bir şekilde siz sıfır tolerans türküleri çağırırken OECD ülkeleri arasında 1'inciliği maşallah hiç kimselere kaptırmıyoruz. Bu müthiş kadın düşmanlığının kaynağı sunumunuzda umut ediyorum ki bir erkek tarafından yazılan ama ne yazık ki sizin de okuyup geçtiniz bir cümlede saklı. "Biz bu meseleyi siyasetüstü bir mesele olarak görüyoruz." diyorsunuz. Bakın, aradan dört sene geçti, niye bir arpa boyu yol ilerleyemediğimizin cevabı bence bu cümlede saklı Sayın Bakan çünkü kadına yönelik şiddet de kadın yoksulluğu da kadın işsizliği de başından sonuna kadar politiktir, siyasetüstü falan değil, tam da mensubu olduğunuz saray rejiminin siyasi tercihlerinin beklenen ve dahi arzu edilen sonucudur Sayın Bakan. Bu son derece politik yaklaşım nedeniyle bugün bu ülkede kadınların yüzde 70'i istihdam dışında, 23,5 milyon kadından bahsediyorum Sayın Bakan. Sizin hizmet ettiğiniz rejimin istediği kadın, tam da az önce oranın tarif ettiği gibi, patronlara ucuz iş gücü olmak üzere mümkün olduğunca çok çocuk doğuran, evdeki erkeğe ve çocuğa bakmak zorunda olduğu yetmiyormuş gibi hastaya, engelliye, yaşlıya yani

aslında devletin bakmakla mükellef olduğu herkese bilabedel bakmak zorunda kalan, sigortasız, maaşsız geleceksiz bir insandan ibaret; anlattığınız masal bu. O yüzden bu masalı kutsal aile ambalajıyla değil, on yıl, elli yıl da anlatmaya devam etseniz ve siz o güler yüzünüzle dört sene değil, kırk sene daha bunun vitrini olmaya devam etseniz bile ne yazık ki bu gerçek değişmeyecek Sayın Bakan.

Sunumda "Kadınların güçlenmesi Türkiye'nin kalkınmasının ayrılmaz bir parçası." diyorsunuz. Peki, kadının güçlendirilmesi için ne yapıyorsunuz? Bakalım, bu sene ayırdığınız bütçe 11 milyar TL Sayın Bakan, bu para aynı zamanda bu ülkenin faiz lobilerine yirmi dört saat içerisinde yedirdiği para.

AİLE VE SOSYAL HİZMETLER BAKANI MAHİNUR ÖZDEMİR GÖKTAŞ - Diğer bakanlıklarımızda da var.

SALİHA SERA KADIGİL (İstanbul) - Faize yirmi dört saatte verdiğimiz parayı biz bir senede kadınların güçlendirilmesi için veriyoruz şu anda bu Bakanlıkta.

AİLE VE SOSYAL HİZMETLER BAKANI MAHİNUR ÖZDEMİR GÖKTAŞ - Sadece kendi Bakanlığımda, diğer bakanlıklarda da var.

SALİHA SERA KADIGİL (İstanbul) - Sunumunuzda ayrıca bakın "351 milyar lira ayırdık." diyorsunuz, bu beni çok üzdü çünkü bu bile aslında bu erkek egemen bakım politikasının ne kadar içselleştirdiğinizi gösteriyor. Bu verdiğiniz 351 milyar liralık rakamın içerisinde yine bu anlattığım bakım yükümlülükleri kadına yüklenmiş bir biçimde önümüze geliyor. Açık açık soruyorum Sayın Bakan: Bu nasıl bir devlet ki milyonlarca çocuk bakıma muhtaçken siz ilk sene geldiniz burada "Mahalle kreşleri açacağım." diye umutla anlatırken bu ülkenin çocuklar için ücretsiz, nitelikli bilimsel kreşler açmaktan aciz? Bu nasıl devlet ki milyonlarca emekli başını sokacak bir ev bulamazken ya da elindekini, avucundakini kiraya verip yiyecek ekmeğe muhtaç durumdayken yaşlılar için ücretsiz, nitelikli huzurevleri açmaktan aciz? Bu nasıl devlet ki bu ülkede 10 milyona yakın engelli varken her ihtiyaç olan ilçede ücretsiz engelli bakım merkezleri açmaktan aciz? Asıl sorun da bu zaten, aciz maciz değil, bu devlet maalesef bunları yapmak istemeyen bir devlet Sayın Bakan.

AİLE VE SOSYAL HİZMETLER BAKANI MAHİNUR ÖZDEMİR GÖKTAŞ - Açıyoruz.

SALİHA SERA KADIGİL (İstanbul) - Buraya yazmışsınız, bakın, özel kreş destekleri, özel bakımevi destekleri. Ya, çok ilginç bir veri var, engelli bakıma merkezden ayrılan bütçe 23 milyar, özel merkezlere ayrılan destek 29 milyar; bu Bakanlık niye kamuya ait ücretsiz yerler açmak yerine bıkıp usanmadan diğer bakanlıklar gibi patronlara para yediriyor Sayın Bakan? Gerçi bunlar boş sorular, yapıyor zira iktidarınızın varlık sebebi halka hizmet değil, bilakis halktan çaldıklarını patronlara yedirmek ne yazık ki Sayın Bakan.

Sürem çok az ama son olarak benim de vicdanıma çok dokunan bir konudan bahsedeceğim. Hifa Nur ve Fatma Nur Çelik'ten bahsedeceğim. Biliyorsunuz siz de konuyu belki, benden de daha iyi takip ettiniz. Ben bu insanlarla 4 Şubat 2026'da tanıştım, bir adalet nöbetine gitmişti. Kendisinin de kızının da istismar mağduru olduğunu, fail erkek tarikat mensubu olduğu için korunduğunu, adalet istediğini söylüyor, çocuğunu elinden alacaklar diye korkuyordu. Türkiye şartlarında ne kadar tanıdık bir tablo, eminim siz de biliyorsunuz. Aynı gün içerisinde Bakanlığınızın uzun zamandır bu çocuğu da kızı da takip ettiğini, düzenli ev ziyaretleri yaptığını öğrendim ama ne yazık ki bu çocuğu hastaneye yatırmak annesiyle beraber sizin Bakanlığınıza değil, bir şarkıcıya nasip oldu.

AİLE VE SOSYAL HİZMETLER BAKANI MAHİNUR ÖZDEMİR GÖKTAŞ - Peki, neden acaba?

SALİHA SERA KADIGİL (İstanbul) - 13 Şubatta yatırıldı, 25 Şubatta çıktı hastaneden Sayın Bakan. 25 Şubatta çıktığında siz de şunu çok iyi biliyordunuz ki annenin psikolojikdurumu ne kendini ne bu çocuğu korumaya yeter bir pozisyon...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

AİLE VE SOSYAL HİZMETLER BAKANI MAHİNUR ÖZDEMİR GÖKTAŞ - O zaman da onu öyle savundunuz. Savunsaydınız, yatırsaydınız hastaneye.

SALİHA SERA KADIGİL (İstanbul) - Bu çocuğun öldüğü tarih Sayın Bakan...

AİLE VE SOSYAL HİZMETLER BAKANI MAHİNUR ÖZDEMİR GÖKTAŞ - Yatırsaydınız, niye aramadınız?

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM - Teşekkür ederim.

SEVDA KARACA DEMİR (Gaziantep) - 2 tane çok net soru soracağım. Bu çocuk 1 Martta mı öldü, 2 Martta mı öldü Sayın Bakan?

AİLE VE SOSYAL HİZMETLER BAKANI MAHİNUR ÖZDEMİR GÖKTAŞ - Niye aramadınız?

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM - Sayın Karaca, buyurun.

SALİHA SERA KADIGİL (İstanbul) - İkinci sorum, bu acil koruma kararını almak için siz neden bir hafta beklediniz Sayın Bakan? Niye evine gidip almadınız?

AİLE VE SOSYAL HİZMETLER BAKANI MAHİNUR ÖZDEMİR GÖKTAŞ - Siz neden beklediniz; o gün neden istismar ettiniz?

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM - Sayın Karaca...

SALİHA SERA KADIGİL (İstanbul) - Ben muhalefet vekiliyim. Neyi istismar ettim Sayın Bakan?

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM - Sayın Kadıgil, süreniz bitti. Sayın Bakanla bire bir görüşebilirsiniz.

SALİHA SERA KADIGİL (İstanbul) - Bakan sizsiniz, kaç kere danışman yollamışsınız eve. Nasıl danışmanlar bunlar ki anlamıyorlar?

AİLE VE SOSYAL HİZMETLER BAKANI MAHİNUR ÖZDEMİR GÖKTAŞ - Bakan yardımcım gitti.

SALİHA SERA KADIGİL (İstanbul) - Bunlar nasıl danışmanlar ki anlamadılar mı ailen, çocuğun hâlini?

AİLE VE SOSYAL HİZMETLER BAKANI MAHİNUR ÖZDEMİR GÖKTAŞ - Bizzat Bakan Yardımcım gitti.

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM - Sayın Kadıgil... Böyle bir usül yok Sayın Kadıgil.

SALİHA SERA KADIGİL (İstanbul) - Siz bunu nasıl beceremediniz? Bir çocuk öldü şu anda siz istismar ettiniz ben değil.

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM - Sayın Kadıgil...

SALİHA SERA KADIGİL (İstanbul) - Ben muhalefet vekiliyim.

AİLE VE SOSYAL HİZMETLER BAKANI MAHİNUR ÖZDEMİR GÖKTAŞ - Sizin yüzünüzden.

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM - Sayın Kadıgil...

SALİHA SERA KADIGİL (İstanbul) - Bunlar nasıl uzman...

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM - Sayın Kadıgil, bir daha...

Bak, böyle bir usulümüz yok. Lütfen...

SALİHA SERA KADIGİL (İstanbul) - 1 Martta mı öldü, 2 Martta mı öldü?

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM - Sayın Bakanım, lütfen... En son size de söz vereceğiz, istediği de bu Kadıgil'in.

SALİHA SERA KADIGİL (İstanbul) - 112 çağrısı ne zaman yapıldı ve siz neden acil koruma kararı için bir hafta beklediniz? Çok net soru soruyorum.

AİLE VE SOSYAL HİZMETLER BAKANI MAHİNUR ÖZDEMİR GÖKTAŞ - Bakın, ben onları, o dosyayı size tane tane anlatacağım.

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM - Sizden cevap geldikçe devam ediyor.

SALİHA SERA KADIGİL (İstanbul) - Lütfen, anlatın çünkü gizlilik kararı var ve ben göremiyorum Sayın Bakan.

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM - Sayın Karaca...

AİLE VE SOSYAL HİZMETLER BAKANI MAHİNUR ÖZDEMİR GÖKTAŞ - Ben size tane tane anlatacağım.

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM - Devam etmemiz lazım.

Sayın Bakan... Sayın Bakanım...

SALİHA SERA KADIGİL (İstanbul) - Söz olarak alıyorum sizden bunu.

AİLE VE SOSYAL HİZMETLER BAKANI MAHİNUR ÖZDEMİR GÖKTAŞ - Buradan çıkışta görüşelim.

SALİHA SERA KADIGİL (İstanbul) - Söz olarak alıyorum.

AİLE VE SOSYAL HİZMETLER BAKANI MAHİNUR ÖZDEMİR GÖKTAŞ - Lütfen.

SALİHA SERA KADIGİL (İstanbul) - Kusura bakmayın.

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM - Ya, böyle bir usul yok ama Kadıgil, her seferinde...

SALİHA SERA KADIGİL (İstanbul) - Ama Sayın Bakana da söyleyin o zaman Sayın Başkan.

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM - Şimdi, beş dakika daha bir arkadaşımızın süresinden gidiyor. Hani lafa geldi mi burada herkes her şeyi savunuyor ama başkalarının haklarını... Böyle bir usul yok.

SALİHA SERA KADIGİL (İstanbul) - Valla Sayın Başkan, bizim de patlıcanlar değil insanlar seçti.

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM - Sayın Karaca, buyurun.

SALİHA SERA KADIGİL (İstanbul) - Koca Aile Bakanlığının bütçesinde beş dakikada ancak bu kadar yapabiliyorum yani.

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM - Yeni bir tartışma açmak istemiyorum.

Sayın Karaca, buyurun.

SEVDA KARACA DEMİR (Gaziantep) - Evet, Sayın Bakan, aileyi koruyup kollamak iktidarınızın bütün sözcülerinin dilinde. Bu ülkede katliamlar, hak gaspları, ölümler, devletin görevini yapmaması nedeniyle yaşanan felaketler karşısında Dilovası aileleri, Gayrettepe aileleri, deprem mağdurlarının adalet peşinde aileleri, İliç davası aileleri, hukuksuz gözaltı ve tutuklamalara karşı aile dayanışmaları var. Herhâlde şimdi, bir de HABAŞ katliamı aileleri de kurulacak. Siz "Aileleri güçlendirelim." derken haklarını aramak, adalet istemek için bir araya gelmek zorunda kalan ailelerin sayısını ve çeşidini artırdınız. Acaba bu muydu Aileyi Güçlendirme Projeniz? Ekmek ve Gülün 15 ilde 2.804 kadınla yaptığı Kadın Yoksulluğu Panoraması Araştırmasını size göndermiştim Sayın Bakan. Bakıp gelmiş olduğunuzu umuyorum çünkü burada verdiğiniz rakamların çok dışında bir gerçekle karşı karşıyayız: Kadınların yüzde 88'i yoksulluk, yüzde 15'i açlık sınırının altında yaşıyor. Her 2 kadından 1'i maddi imkânsızlık nedeniyle temel ihtiyaçlarından vazgeçtiğini anlatıyor. Yüzde 87,5'i gelirinin en büyük bölümünü gıdaya harcadığını söylüyor. Kadınların yüzde 61,8'i bankalara ve en yakınlarına borçlu olduğunu söylüyor. Bakın, beşte 1'i ek iş yapıyor Sayın Bakan. Ek iş yapanların da yüzde 90'ının hane geliri 40 bin liranın altında. Bu ne demek biliyor musunuz? Kadınlar gündüz işte çalışıyor, akşam eve gelip paketleme yapıyor, el işi yapıyor, çocuğunun ihtiyacından kısmamak için kendi ihtiyacından vazgeçiyor. Yoksul kadınların da yoksul çocukların da aile yaşamı yok sadece çalışıyorlar ve birbirlerini bile göremiyorlar çünkü anne, baba geçinebilmek için sürekli çalışmak zorunda.

Şimdi, biz bu bütçede kadınlara CV yazmayı öğretmeyi bir faaliyet diye yazdığınızı gördük. Kadınların sorunu CV yazmayı bilmemek falan değil düşük ücretle güvencesiz işlere mahkûm edilmeleri, bakım yükünün sırtlarına yıkılması, kamusal hizmet yokluğu

Sayın Bakan. 2027'de 119 bin kadını İşbaşı Eğitim Programı'na almayı hedeflemişsiniz, bunu da istihdam başarısı diye anlatıyorsunuz. Oysa kadınların ihtiyacı geçici düşük ücretli işler değil ki güvenceli istihdam. Ne yapacaksınız güvenceli istihdam için, bir projeniz var mı? Bakın, Türkiye'de aktif kamu kreşi sayısı yalnızca 349. Kreş açmıyorsunuz, ücretleri sizin iktidarınız yükseltmiyor, sendikal örgütlenmenin önünü de bu iktidar kapatıyor. Ne yapacak kadınlar güvenceli bir iş ve insanca yaşam için? Ekonomik bağımsızlık şiddetten uzaklaşmanın en temel koşulu. Siz şiddetten kaçan kadınlara aile bütçesi yönetimi, beden dili, öz geçmiş hazırlama eğitimi veriyorsunuz. Kadınların ihtiyacı seminer falan değil. Şiddet uygulayan erkeğin karşısında devletin caydırıcı gücünü görmek ama ŞÖNİM ve sığınmaevi sayıları bu bütçede yerinde sayıyor. 3 ilde konukevi taşınması için onay alınmasını faaliyet diye önümüze getirmişsiniz. Beş yılda 5 bin faile yarım günlük seminer vermişsiniz. Faaliyet raporlarınız eğitim, çalıştay, protokollerle dolu ama yardım isteyen kadının adresini ifşa eden kolluğun uygulamalarını geçen hafta bu ülke tamamen gördü. Fatmanur Çelik ve Hifa İkra'nın yaşadıklarını yakındantakip ettiğinizi söylüyorsunuz. Beraat kararı size ne hissettirdi; lütfen çıkıp burada açıklayın. Bize hiç "Size daha sonra anlatayım." demeyin. Lütfen, burada Komisyonda bu beraat kararıyla ilgili ne düşündüğünüzü bizimle paylaşın.

AİLE VE SOSYAL HİZMETLER BAKANI MAHİNUR ÖZDEMİR GÖKTAŞ - Beraat değil. Ben sana dosyanın detaylarını anlatacağım Sayın Vekilim. Başkana da anlattım, size de anlatacağım.

SEVDA KARACA DEMİR (Gaziantep) - Nilay Esmer'i biliyor musunuz Sayın Bakan? Babasının cinsel istismarına uğrayan, faili suçüstü yakalanıp on üç yıl ceza aldığı hâlde iki ay sonra istinafta beraat eden bir kız. Kardeşleri tanıklık ediyor, tehdit ve ısrarlı takip sürüyor. Esenyurt'ta cinsel saldırıdan on iki yıl ceza alan fail Yargıtay tarafından tahliye edildi. Adam hâlâ "Sana bir kere daha tecavüz ederim." diye kız çocuğunun peşinde koşuyor. Tek bir kadının bile şiddete uğramasını kabul etmiyorsunuz madem neden bu kadar çok fail sokakta? Lütfen bize bunu açıklayın.

Bakın, Dilovası'nda kadınlar ve kız çocukları çalıştırılmak zorunda bırakıldıkları iş yerinde yanarak öldü. Bakanlığınızın faaliyet raporunda "Ailelere psikososyal destek verdik." diye yazmışsınız. Peki, bu ailelerin böyle bir desteğe ihtiyaç duymaması, kadınların, çocukların ölüm tehdidi altında çalıştırılmaması için ne yaptığınızı niye görmüyoruz biz bu bütçede? Bu ülkede 6 milyon 700 bin çocuk yoksul, her 3 çocuktan 1'i temel ihtiyaçlarına ulaşamıyor. Burada çıkıp "Çocuktan işçi olmaz." diyebiliyor musunuz mesela? Bir çocuğun beslenmesini, eğitimini, barınmasını üç kuruşluk sosyal yardımlarla nasıl güvence altına alacaksınız; biz buradan duymak istiyoruz. Millî Eğitim Bakanlığı eliyle devlet çocuk işçiliği yaratıyor. Çocuk işçilik bugün memleketin yoksul ailelerinin temel gerçeği olmuş. Siz Aile Bakanı olarak "Çocuktan işçi olmaz." diyebiliyor musunuz Sayın Bakan?

AİLE VE SOSYAL HİZMETLER BAKANI MAHİNUR ÖZDEMİR GÖKTAŞ - Evet.

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM - Sayın Pala, buyurun.

KAYIHAN PALA (Bursa) - Sayın Bakan, bugün OECD tekrar açıkladı: Türkiye sosyal koruma harcamalarında çok geride. Gayrisafi yurt içi hasılanın ancak yüzde 9'u. Bu oran OECD'de ortalama yüzde 23, Avrupa Birliğinde yüzde 27. Oysa yoksulluk ve sosyal dışlanma riski altındaki nüfus bizde yüzde 28'ken Avrupa Birliğinde yalnızca yüzde 21.

Şimdi Sayın Bakan, geçen yıl... Beni dinleyebiliyor musunuz bilmiyorum.

Sayın Başkanım, isterseniz ara verelim.

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM - Sayın Bakanım...

SALİHA SERA KADIGİL (İstanbul) - Çok özür dilerim, kusura bakmayın. Başkanım, çok özür dilerim.

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM - Buyurun Sayın Pala.

KAYIHAN PALA (Bursa) - Sayın Bakan, az önce Türkiye'nin yoksulluk ve sosyal dışlanma riskindeki nüfusun oranının çok yüksek olduğu hâlde sosyal koruma harcamalarına ayrılan payın düşüklüğünden söz ettim. Siz de bu verileri biliyorsunuz. Siz, geçen yıl burada bize sunum yaparken 2027 yılı bütçesi için çok farklı bir rakam vermiştiniz: 919 milyar 470 milyon. Bu yıl geldiğinizde bu rakamı 242 milyar azaltmışsınız, 677 milyara düşürmüşsünüz. Sosyal koruma harcamalarında bu kadar gerideyken bu yıl bu rakamın düşürülmesi gerçekten anlaşılabilir bir şey değil. Neden Türkiye, bütçesinden sosyal koruma harcamalarına daha yüksek bir pay ayırmayı sizin Bakanlığınız da içinde olmak üzere kabul etmiyor? Neden Hükûmetiniz bu konuda bir inisiyatif almıyor; anlaşılabilir bir şey değil.

Sayın Bakan, sizin verilerinize göre Türkiye'de 496 huzurevi var. Burada 30 binden biraz fazla yaşlı huzurevinde kalıyor. Bu oranlar 65 yaş üstü nüfusun yüzde 0,3'üne denk geliyor. Bu da OECD ortalamasının 10 kat altında yani bizim OECD ortalamasına yaklaşmamız için -Almanya'yı, İspanya'yı, İsviçre'yi falan söylemiyorum- yalnızca ortalamayı tutturabilmemiz için bu 30 bini 300 bine çıkarmamız lazım. Oysa siz 2027'de yalnızca 8 huzurevi hedefi koymuşsunuz. Bu hedef çok düşük değil mi? Neden bu hedefleri büyütmüyorsunuz?

Ayrıca, şunu söyleyeyim: Çok önemli bir şey gibi ilk resmî alzaymır demans bakım merkezini açtığınızdan söz ettiniz. Evet, çok önemli ama çok eksik. Türkiye'de demans grubu içerisinde alzaymır tanısı konulanların yaklaşık sayısını biliyor musunuz Sayın Bakan? 800 bin kişi, 800 bin kişi. Resmî istatistikler değil...

AİLE VE SOSYAL HİZMETLER BAKANI MAHİNUR ÖZDEMİR GÖKTAŞ - Hayır, o mümkün değil.

KAYIHAN PALA (Bursa) - "Hayır." demeyin. Ben size bu konuda yayımlanmış makaleleri göstereyim.

AİLE VE SOSYAL HİZMETLER BAKANI MAHİNUR ÖZDEMİR GÖKTAŞ - Her 2 yaşlıdan 1'i alzaymır mı yani?

KAYIHAN PALA (Bursa) - 10 yaşlıdan 1'i demans ve alzaymır grubundaki hastalıklardan birinden muzdarip.

AİLE VE SOSYAL HİZMETLER BAKANI MAHİNUR ÖZDEMİR GÖKTAŞ - Mümkün değil Sayın Vekilim.

KAYIHAN PALA (Bursa) - Sizin rakamınız nedir, öğrenelim. Çünkü bir tane açmışsınız, tekrar ediyorum bir tane; bu kabul edilebilir bir şey değil.

AİLE VE SOSYAL HİZMETLER BAKANI MAHİNUR ÖZDEMİR GÖKTAŞ - Devamı var.

KAYIHAN PALA (Bursa) - Bunları mutlaka artırmanız lazım.

AİLE VE SOSYAL HİZMETLER BAKANI MAHİNUR ÖZDEMİR GÖKTAŞ - Kayseri'de açıldı, ilk orada açıldı, devamı da var.

KAYIHAN PALA (Bursa) - Sayın Bakan, daha sonra bana yanıt verin, zamanımdan almayın lütfen.

Elektrik tüketim desteğinden yararlanan hane sayısını azaltıyorsunuz. Eşi vefat etmiş kadınlara yapılan yardımdan faydalanan kişi sayısını -sizin rakamlarınız- 69 binden 58 bine indiriyorsunuz. Neden burada bir azaltmaya gidiyorsunuz?

Ayrıca, çok önemli bir şey söyleyeyim size: Genel sağlık sigortası primi devlet tarafındankarşılanan kişi sayısını 2027 hedefi olarak 8 milyon, 2026 için 8 milyon 350 bin vermişsiniz oysa Çalışma Bakanlığının istatistiklerine baktığımızda buradaki rakam sizin rakamınızdan 2 milyon 566 bin kişi daha düşük. Orada GSS primi devlet tarafından karşılanan 5 milyon 651 bin olarak görünüyor. Geçen yıl da bu soruları sormuştuk, geçen yıl da yanıtsız kalmıştı. Neden bu durum var acaba?

Ayrıca şunu da yanıtlayın lütfen: 2024 yılında genel sağlık sigortası primini karşıladığınız kişi sayısını 9 milyon 444 bin 458 olarak açıklamıştınız. Şimdi, burada da ciddi bir azalma var. Bu azalmaların nedenlerini çok net ortaya koyabilmek lazım. Bakın, Sayın Bakan, örneğin, geçen yıl bize 2027 hedeflerinde huzurevi ve yaşlı bakım, rehabilitasyon merkezlerinden hizmet alan yaşlı kadın sayısını 7.595 olarak vermiştiniz, bu yıl hedefi bunun altına çekmişsiniz "6.601" diyorsunuz. Buradan hizmet alan yaşlı sayısını geçen yıl, 2027 yılı için -tekrar ediyorum- 16.660 olarak vermiştiniz bu yıl "15.252." diyorsunuz. Bu rakamların çok düşük olmasının yanı sıra iki yılda bu kadar büyük bir sapma olması anlaşılabilir değil.

Öyle anlaşılıyor ki Bakanlığınız bütçe yapma konusunda çok da iyi bir durumda değil. Yine, çok düşük rakamlardan söz edeyim: Resmî bakım ve rehabilitasyon merkezi sayısı 2026 için planlanan 107, 2027'de 115. Bu rakamları bu kadar düşük tutarak Türkiye'de gerçekten bu konuda ihtiyacı olanların ihtiyaçlarına yanıt verebileceğinizi düşünüyor musunuz? Birçok kez söylendi, ben de söyleyeyim: Kadın konukevi sayısı yalnızca 152 ve 2027'de yalnızca 1 tane artırmayı hedefliyorsunuz; 153. Türkiye'de bu kadar çok sosyal koruma ihtiyacı olan, yoksul, yoksun, sosyal dışlanma riski altında olan insan varken bir yandan kaynaklarınızı geçen yıldan çok daha düşük bir şekilde bu yıl için açıklayıp bunlara hizmet etmek için neden kaynak ayırmadığınızı gerçekten söylemeniz gerekir.

Ayrıca, Çalışma Bakanlığı ve sizin tarafınızdan verilen genel sağlık sigortası rakamlarındaki tutarsızlığı da sizden öğrenmek isterim.

Teşekkürler.

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM - Teşekkür ederim.

Ayça Taşkent...

AYÇA TAŞKENT (Sakarya) - Sayın Başkan, Sayın Bakan, değerli milletvekilleri; Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığının bütçesini görüşüyoruz ancak yalnızca ayrılan ödeneğe değil bu bütçenin kimi koruduğuna, kimi yoksulluğa, güvencesizliğe ve şiddete terk ettiğine de bakmalıyız. Türkiye'de milyonlarca kadın yoksullukla ve şiddetle mücadele ediyor. Çocukların, yaşlıların, hastaların bakım sorumluluğu kadınların omuzlarına bırakılıyor. TÜİK'in 2025 verilerine göre kadınların istihdam oranı yüzde 32,5. 3 yaşından küçük çocuğu bulunan kadınlarda bu oran yüzde 27'ye düşüyor. Bu rakamlar yıllarca sürdürülen politikaların bir sonucu. Sürekli aileyi güçlendirmekten söz ediyorsunuz. Peki, nasıl bir aileyi güçlendiriyorsunuz? Kadının ekonomik bağımsızlığının olmadığı, bakım sorumluluğunun yalnızca ona yüklendiği, kadınların en çok aile içinde öldürüldüğü gerçeğinin üzerinin örtüldüğü bir aileyi mi? Yeterli ücretsiz kamusal kreş hizmeti sunmuyorsunuz, bakım sorumluluğunu üstlenmiyorsunuz, güvenceli istihdam koşullarını yaratmıyorsunuz. Laikliğin sistemli politikalarla aşındırıldığı, eşit yurttaşlığın yok sayıldığı bir ülkede kadınların ve çocukların güvencesinden söz edilemez. Üstelik bu eşitsizlik evlilik sona erdiğinde ortadan kalkmıyor. Tam tersine, yoksullukla çok daha ağır bir biçimde karşı karşıya geliyor kadınlar ve şimdi bu eşitsizliğin sonuçlarını bir ölçüde hafifletmeye çalışan en temel hukuki güvencelerden birini, yoksulluk nafakasını yeniden tartışmaya açmak istiyorsunuz. Yıllardır kamuoyuna aynı hikâye anlatılıyor. Bir gün evli kalıp ömür boyu nafaka ödeyen erkeklerden, nafaka yüzünden hayatı kararan insanlardan söz ediliyor. Peki, bu iddiaların ne kadar yaygın olduğunu ortaya koyan kapsamlı veriler nerede? Kadınların yaşadığı gerçek yoksulluğu, nafakaların ödenmemesini, boşanma sonrasında karşılaştıkları ekonomik güçlükleri neden aynı ısrarla gündeme getirmiyorsunuz? Kadın Dayanışma Vakfının 16 ilde 155 dosyayı incelediği araştırmada yalnızca yüzde 12'sinde yoksulluk nafakasına hükmedilmiş, hükmedilen nafakaların yüzde 44'ü ödenmemiş. Ortalama nafaka tutarı güncel hesaplamayla 2.083 lira.Sayın Bakan, 2 bin lirayla hangi kadın yaşayabilir? Kirasını nasıl öder, kendisine nasıl yeni bir hayat kurar? Kadınlar bu nafakayı bile tahsil edemezken sizler süresini tartışıyorsunuz. Ortada açık bir çelişki var: Nafaka ödenmiyor, sizler nafakayı sınırlandırmayı tartışıyorsunuz; kadınlar yoksullaşıyor, sizler kadınların elindeki son güvenceleri tartışmaya açıyorsunuz. Nafaka ayrıcalık değil evlilikte oluşan ekonomik eşitsizliğe karşı sınırlı bir güvencedir. Üstelik koşulsuz değildir. Yeniden evlenmeyle sona erer, yoksulluğun ortadan kalkması hâlinde kaldırılabilir. Koşullar değişirse miktar da değişebilir. Kadının yıllarını alan karşılıksız emeğini görmezden gelip boşandıktan sonraki yoksulluğunu onun kişisel sorunu olarak değerlendiremezsiniz. Aile arabuluculuğunda da aynı tehlike var. Şiddet gören, ekonomik baskı altındaki kadın ile karşısındaki taraf eşit pazarlık gücüne sahip değildir. Kadınları eşitsiz koşullarda pazarlığa zorlayan bir mekanizmaya "sosyal politika" diyemezsiniz.

Kadınları önce ekonomik olarak aileye bağımlı hâle getirip sonra boşandıklarında kendi kaderlerine terk edemezsiniz. Nafakayı tartışmaya açma nedeniniz nedir, hangi somut ihtiyaç nedeniyle bu mesele gündemde? Lütfen, bunlara bir açıklama getirin. Sizin göreviniz, kadınlara yoksulluk korkusu olmadan kendi hayatlarını kurabilecekleri koşullar yaratmaktır. Biz, nafakanın sınırlandırılmasını değil etkin tahsilini, kadınların sırtına yüklenen bakım sorumluluğunu değil kamusal bakım hizmetlerini, ekonomik bağımlılığı değil eşit ücreti ve güvenceli istihdamı savunuyoruz. Kadınların ekonomik bağımsızlığını sağlayamayan, şiddete karşı etkili koruma sunmayan bir politika kadınları değil kadınların bağımlı olduğu düzeneği korur. Kadınlar aileye mahkûm edilmek değil eşit ve özgür yurttaşlar olarak yaşamak istiyor. Sizin göreviniz de onların hayatlarını denetlemek değil bu eşitliğin koşullarını sağlamaktır.

Teşekkür ediyorum.

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM - Teşekkür ederim.

Sayın Sümeyye Boz...

SÜMEYYE BOZ ÇAKI (Muş) - Sayın katılımcıları ve misafirleri saygıyla selamlıyorum.

Bakanlığın bütçesine bakılırsa kadınların gelir meselesini çözmüşsünüz Sayın Bakan. Evin bir geliri varsa eğer kadının da parası var sayıyorsunuz. Hayatını kurmak isteyen bir kadın sizin haneye yazdığınız gelirle kendine bir oda tutabiliyor mu mesela? Siz erkeğin kazancını kadının güvencesi sayıyorsunuz çünkü kadını yalnızca aile içinde tanımlıyorsunuz. Yıllarca evde hasta, yaşlı ya da engelli yakınına bakan kadının emeğiyle kamunun üstlenmesi gereken işi yürütüyorsunuz. O kadın emeklilik başvurusuna geldiğinde çalışarak geçirdiği yıllar prim cetvelinde yok oluveriyor. 2027 teklifinde aileyi güçlendirmeye yaklaşık 30 milyar, kadınların güçlenmesine ise 11 milyar lira öngörüyorsunuz. Geçen yıl kadınlar için ayırdığınızı söylediğiniz 287 milyarın içerisine koruyucu aile ödemesini de evde bakım yardımını da koymuştunuz. Haneye yapılan ödemeyi kadınların güçlenmesi hesabına yazmak elbette ki kolay. O 287 milyarın içinden kadınların kendi adına gelir ve sosyal güvence edinmesi için harcadığınız tutarı ayırın, dökümünü de bu Komisyonla paylaşın bakalım hep birlikte. Toplumsal cinsiyet eşitliğine duyarlı bütçeleme vergi cetvelini de açmayı gerektirir. Sermayeye tanıdığınız vergi muafiyetinin hazineye maliyetini hesaplıyorsunuz ya, mahallesinde kreş olmadığı için işinden ayrılan kadının kaybettiği ücreti de hesaplayın. Siz ödenekten tasarruf ediyorsunuz ama bedelini de kadın maaşıyla ödüyor.

Sayın Bakan, 25 Ekimde DEM PARTİ Kadın Meclisi olarak düzenlediğimiz Bütçe Çalıştayı'nda kadının emeğini, kadın yoksulluğunu, ve kamusal bakım hizmetlerini konuştuk. Siz ödenekler kesinleşmeden önce hangi bağımsız kadın örgütleriyle görüştünüz, hangi talepleri bütçeye aldınız? Cetveli kapattıktan sonra kadınları toplantıya çağırmak tabii ki daha rahat. O saatten sonra kimse ödeneğinizi değiştiremeyecek nasılsa. İŞKUR'un İş Başı Programı'na kaç kadının katıldığını "Kadının Güçlenmesi" başlığı altında saydınız. Programın sonrasını da söyleyin lütfen. Programı tamamlayan kadınların kaçı sigortalı işe girdi, kaçı altı ay sonra dahi sigortalı işte çalışmaya devam etti? Güvenceli işe geçenleri de bu Komisyona açıklayın eğer gerçekten de bir başarı olarak ifade ediyorsanız.Ücretsiz kamusal kreş için ayırdığınız ödeneği de gösterin. Kreş açmak; bakım emekçisine güvenceli iş sağlar, çocuğuna bakmak için işinden ayrılan kadının da yeniden çalışmasının önünü açar. Sığınmaevlerinden başka eve geçişte ev sahibi kadınlardan depozito istiyor. Bakanlığınız kaç kadına sığınmaevinde yer verdiğini biliyor. Şimdi oradan ayrılan kaç kadına kaç ay kira, kaç ay düzenli gelir desteği vereceğinizi de lütfen ifade edin. Kadının şiddet gördüğü eve dönüp dönmeyeceğini eğer depozito parası belirliyorsa o hâlde o paranın yani depozitonun bütçede karşılığını da belirlemek sizin sorumluluğunuz.

Barış ve demokratik toplum sürecini de elbette bu cetvelden okuyacağız Sayın Bakan. Millî Savunma Bakanlığına sizin Bakanlığınızın 2 katından daha fazla ödenek öngörüldü. Bölgede devlet önce kadını toprağından ve geçiminden kopardı, yıllar sonra ise önüne bir sosyal yardım formu koydu. Formda kadının ne kadar yoksul olduğunu soruyorsunuz. O kadını hangi devlet kararının yoksullaştırdığına gelince ise dosya susuyor. Zorunlu göçün yol açtığı barınma ve geçim kaybını onarmak için ayırdığınız ödeneği lütfen gösterin. Ayrıca eş başkanlığı eşit temsiliyete gerekçe göstererek kayyım atadığınız belediyelerde hangi kadın dayanışma merkezleri çalışıyor, hangileri Kürtçe başvuru alıyor? Belediye belediye lütfen açıklayın. Barış anneleri ve Cumartesi Anneleri yıllardır kayıplarının akıbetini soruyor. Devletin kararlarının bedelini taşıyan kadınların hakikat, adalet ve onarım mekanizmaları için kamusal kaynak ayrılması ve kadınların bu kaynakların kullanımında karar yetkisine sahip olması sağlanmalı. Sayın Bakan, kadınların örgütlü talebiyle değiştirdiğiniz tek bir bütçe kalemi varsa gösterin. Eski tutarı söyleyin, yeni tutarı da söyleyin. Biz de bu bütçede kadınların hangi kararı değiştirebildiğini hep birlikte görelim.

Teşekkürler.

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM - Teşekkürler.

Sayın Nurten Yontar...

NURTEN YONTAR (Tekirdağ) - Sayın Başkan, Sayın Bakan, değerli milletvekilleri; bugün burada yalnızca bir Bakanlık bütçesinden ziyade AKP iktidarının yirmi dört yıllık sosyal politikalarının yarattığı derin toplumsal yıkımı konuşuyoruz. Aile ve Sosyal Politikalar bütçeniz büyüyor ama milletin sofrası küçülüyor. Sosyal ödenekler artıyor ama yoksulluk maalesef ki azalmıyor. Bütçenizdeki artış oranı yüzde 27,3.

Sayın Bakan, milyarlarca liralık sosyal yardım bütçesine rağmen neden milyonlarca vatandaşımız hâlâ yardıma muhtaç, neden emeklilerimiz geçinemiyor, neden engelli vatandaşlarımız yoksullukla mücadele ediyor, neden küçücük çocuklarımız çalışmak zorunda kalıyor? AKP iktidarınız yoksulluğu ortadan kaldıran değil iktidarda kalmak için yoksulluğu artıran bir ekonomik düzen

kurmuştur. Sosyal yardım alan aile sayısının artmasıyla övünüyorsunuz. Oysa bir ülkenin başarısı, yardıma ihtiyaç duymadan yaşayabilen vatandaşların sayısıyla ölçülür.

Sayın Bakan, Türkiye hızla yaşlanıyor. Milyonlarca yaşlı vatandaşımız ekonomik güvencesizlik, yalnızlık ve barınma sorunuyla karşı karşıya. Bir ömür çalışmış insanlarımız emekli maaşıyla kirasını ödeyemiyor, temel ihtiyaçlarını karşılayamıyor, yaşamlarının son dönemlerinde huzurevlerinde yer bulmaya çalışıyor, yer bulamıyor. Bulanı da siz kendi şehrinden çok farklı uzak diyarlara gönderiyorsunuz. Onlar da bu sosyal çevrelerini bırakıp başka bir şehirde kalmaya gitmek istemiyor.

Buradan özellikle Tekirdağ'ın sorununu yeniden gündeme getirmek istiyorum. Süleymanpaşa ilçemizdeki huzurevi deprem riski nedeniyle boşaltıldı, sakinleri Malkara'ya taşındı. 2023 yılı bütçe görüşmelerinde bir yıl içerisinde bu binanın yıkılarak yeniden yapılacağının sözünü verdiniz, bugün dördüncü bütçeyi yapıyoruz, Süleymanpaşa'da boşaltılan huzurevi hâlâ yıkılmayı bekliyor. Tekirdağ halkına verdiğiniz sözün gereğini ne zaman yerine getireceksiniz Sayın Bakanım? Buradan ben değil Tekirdağ halkı adına soruyorum.

Kapaklı, Ergene, Çerkezköy ve Çorlu ilçeleri hariç ilçe nüfuslarımız hızla yaşlanmakta. Merkez Süleymanpaşa dâhil olmak üzere Saray ve Hayrabolu ilçelerine de kapasiteleri yüksek birer yaşlı bakım ve rehabilitasyon merkezini, sanayinin yoğun olduğu Çerkezköy ve Çorlu ilçelerinde de kapasitesi yüksek yeni sevgievleri projelerini bütçelerde görmek istiyoruz.

Sayın Bakan, engelli vatandaşlarımızın yaşadığı sorunlar da artık görmezden gelinemeyecek boyutlara ulaşmıştır. İstihdamları, erişilebilirlik hakları ve sosyal yaşama eşit katılımları konusunda ciddieksiklikler bulunmaktadır. Emekli öğretmenlerimiz atanamıyor, büyük bir kısmı iş bulamıyor, evde bakım desteği alan aileler ise artan hayat pahalılığı karşısında zorlanıyor. Engelli bireylerin bir sadakaya değil eşit yurttaşlık hakkına ihtiyaçları var. Engelli istihdamındaki kamu ve özel sektör kotalarının etkin biçimde denetlenmesini, boş kadroların doldurulmasını, evde bakım yardımlarının gerçek yaşam maliyetlerine göre artırılmasını istiyoruz. Ayrıca engellilik istatistiklerinin güncellenmesi ve hak kaybına neden olan sağlık kurulu değerlendirmelerinin yeniden ele alınmasını zorunlu görüyoruz. İş kurmak isteyen engelli vatandaşlarımıza destek veriliyor ama emekli olan engelli vatandaş bu desteği Bakanlığınızdan alamıyor. Onları da yok saymayın.

Sayın Bakan, bir başka büyük toplumsal yara kadın cinayetleri. İstanbul Sözleşmesi'nden çekilme kararını bir kez daha eleştiriyoruz. 2026 yılının ilk sekiz ayında Kadın Platformu'nun verilerine göre 197 kadın öldürüldü. Bunların 117'si kendi evlerinde hayatını kaybetti. Kadınların en çok kendi evlerinde öldürüldüğü bir ülkede aileyi koruduğunuzu söyleyemezsiniz. 6284 sayılı Kanun'un eksiksiz uygulanması, koruma kararlarının etkin biçimde denetlenmesi, kadın sığınmaevlerinin kapasitesinin artırılması, şiddet mağdurlarına ekonomik güvence sağlanması zorunludur.

Bir tarafta yoksulluk nedeniyle eğitimden koparılan çocuklar, diğer tarafta ağır ve tehlikeli işlerde çalıştırılan çocuk işçiler var. Bir çocuğun okul sırası yerine iş tezgâhında hayatını kaybettiği ülkede hiçbir iktidar sosyal devlet başarısından bahsedemez.

Teşekkür ederim.

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM - Sayın Kocaman, buyurun.

BURHANETTİN KOCAMAZ (Mersin) - Teşekkürler.

Sayın Başkan, Sayın Bakan, değerli hazırun; Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığının 2027 yılı bütçesi üzerine İYİ Parti Grubumuz adına söz aldım. Sizleri ve aziz milletimizi saygıyla selamlıyorum.

Sayın Bakan, iktidarların varlık sebebi aileyi korumak, güçlendirmek, çocuklarımızı güvence altına almak, yaşlılarımıza huzurlu bir yaşam hakkı sunmak ve hiçbir vatandaşımızın kendisini çaresiz hissetmediği bir sosyal devlet anlayışını hayata geçirmektir. Ancak bugün geldiğimiz noktada iktidar politikaları aileleri yoksulluktan kurtarmak yerine yoksulluğun içinde tutmaya çalışan bir anlayışa dönüşmüştür. Vatandaşlarımızın bir kısmı aldığı sosyal yardımlarla yarı aç yarı tok yaşamaya çalışmakta, kirasını, faturasını, mutfak masraflarını zar zor denkleştirmeye çalışmaktadır. Peki bu mudur sosyal devlet? Aileleri güçlendirmek yerine onları her yıl daha fazla yardıma muhtaç hâle getirmek midir sosyal politika?

Sayın Bakan, her yıl sosyal yardım alan vatandaşlarımızın sayısındaki artışı kürsülerden anlatıyorsunuz. Peki bu artışın arkasındaki gerçeği hiç sorguluyor musunuz? Sosyal yardımın artması tek başına bir başarı göstergesi değil aksine bir utanç göstergesidir. Eğer her yıl daha fazla vatandaşımız temel ihtiyaçlarını karşılayabilmek için devletin yardımına ihtiyaç duyuyorsa burada övünülecek bir tablodan değil üzerine düşünülmesi gereken ciddi bir yoksulluk sorunundan söz etmemiz gerekir. Sosyal yardımların amacı; yoksulluğu kalıcı hâle getirmek değil, vatandaşlarımızı yoksulluktan kurtarmak için geçici ve palyatif bir tedbir olmamalıdır. Sosyal bir devlet milletin vergileriyle oluşturulan kaynakları vatandaşa dağıtmayı bir lütuf gibi sunmamalıdır. Bu kaynaklar zaten milletin hakkıdır. Devletin görevi vatandaşını yardıma muhtaç etmek değil insanca yaşayabileceği ekonomik ve sosyal şartları oluşturmaktır.

Sayın Bakan, bugün emeklilerimizin önemli bir bölümü aldığı maaşla geçinemiyor, kirasını ödemekte zorlanıyor, yaşlı vatandaşlarımız uygun fiyatlı ve nitelikli bakım hizmetlerine erişmekte güçlük çekiyor. Sizler de bunun farkındasınız. Huzurevlerinde sıra bekleyen vatandaşlarımızın durumu sosyal devlet anlayışımız açısından ciddi bir sınavdır. Aileyi korumak yalnızca Aile Yılı ilan etmekle, slogan üretmekle olmaz. Aileyi korumak anne ve babanın geçim kaygısını azaltmakla, çocukların sağlıklı beslenmesini sağlamakla,gençlerin gelecek umudunu güçlendirmekle ve yaşlılarımızı yalnız bırakmamakla ve sahip çıkmakla olur. Oysaki bugün ailenin direği konumundaki insanlar ya huzurevlerinde ya da kadın sığınmaevlerindedir. Çocuklar ise küçük yaşta ya bir çetenin

emrinde ya da sigara ve uyuşturucunun kıskacındadır. Sokakta her gün kadınlar cinayete kurban gidiyor, sizler de seyrediyorsunuz. Aileler hiçbir dönemde bu kadar dağılmamış ve yuvadan kopmamıştı.

Sayın Bakan, Bakanlığın geçmiş dönem uygulamalarıyla ilgili kamuoyuna yansıyan iddialar da cevap beklemektedir. Eski Bakan Fatma Betül Sayan Kaya ile birçok AKP milletvekili ve yöneticilerinin adının kamuoyunda gündeme gelen fon yolsuzluğuyla birlikte anılması, ayrıca çok sayıda kişinin özel kalem müdürlüğü kadrolarına atanarak KPSS süreci dışında kamu görevine başladığı yönündeki iddialar ile İstanbul Büyükşehir Belediyesinin bursuyla eğitim gördüğü belirtilen bir kişinin söz konusu fona 163 milyon yatırması kamuoyunda ciddi soru işaretlerine neden olmuştur.

Sayın Bakan, size açıkça buradan sormak istiyorum. Bu iddialarla ilgili herhangi bir idari inceleme veya teftiş başlatılmış mıdır, başlatılmışsa sonuçları nelerdir? Kamu görevine yapılan söz konusu atamalar mevzuata uygunluk yönünden incelenmiş midir diyor, bu vesileyle her şeye rağmen Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığının 2027 bütçesinin ülkemize ve milletimize hayırlı olmasını diliyorum.

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM - Teşekkür ederim.

Tamer Osmanağaoğlu, buyurun.

TAMER OSMANAĞAOĞLU (İzmir) - Teşekkür ediyorum.

Sayın Başkanım, Sayın Bakanım, Komisyonumuzun değerli üyeleri, Aile Bakanlığımızın kıymetli bürokratları; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

İnsanoğlunun varoluşsal temel kaidelerinden olan aile kurumu, modern çağda hedef hâline getirilen ve çözülmesi arzulanan en önemli kurumlardan biridir. Sorumluluk bilincinin tohumunun atıldığı, birlikte yaşama şuurunun kök saldığı, millî ve manevi değerleri savunma mekanizmasının ilk kez hayat bulduğu aile kurumu insanlığın geleceği kadar Türk milletinin geleceğini de doğrudan ilgilendiren bir müessesedir. Merhametiyle, adaletiyle, kendisi gibi olmayanın ve kendisi gibi düşünmeyenin hukukuna saygı duyan karakteriyle, duruşu ve yaptıklarıyla gönülleri fethederek varlık şerefine şeref katan Türk milleti için ailenin korunması bir beka meselesidir. Kaldı ki nüfus oranındaki düşüş ve nüfusun geleceğine dair fikir edinmemize vesile olan göstergeler aile kurumunu beka meselesi olarak gören yaklaşımımızı da destekler niteliktedir. Milliyetçi Hareket Partisi olarak bu konuya yaklaşımımızın ciddiyetini gösteren liderimiz Sayın Devlet Bahçeli'nin talimatıyla Türkiye'nin dört bir yanından alanında uzman kişilerin katılımıyla gerçekleştirilen Aile Çalıştayı bu konuda projeksiyon olması açısından da oldukça önemlidir.

Yine geçtiğimiz günlerde Milliyetçi Hareket Partisi tarafından yayınlanan Türkiye'nin Nüfus Vizyonu Raporu da var olan problemlere ve bu sorunların çözümüne ilişkin bilgileri içeren kaynak niteliğinde bir rapor olmuştur. Şüphesiz sosyoekonomik değişim, demografik dönüşüm ve alışılagelmiş bakış açılarının değişmesi aile yapısının değişimini de beraberinde getirmektedir. Bu sebeplerle, Türk aile yapısını hedef hâline getiren risklerin ciddi bir şekilde hedef alınması, özellikle sosyal medya platformları üzerinden aile mahremiyetini ortadan kaldıran yayınların aile kurumunu âdeta bir bombardımana tabi tutması, millî kültürün ve merkezden aldığı güçle cihanşümul bir medeniyet tasavvuruna sahip olan Türk milletinin değerlerinin hırpalanması, şiddetin ve gayriahlaki ilişkilerin daha aile içinde normalleştirilmesi hadsizliğini besleyen televizyon yayınlarının toplum üzerindeki baskısı ivedilikle üzerine gidilmesi gereken riskler olarak önümüzde durmaktadır. Şüphesiz Bakanlığımızın veilgili kurum ve kuruluşların aile konusunda hassasiyet gösterdiğine işaret eden çalışmaları da ciddiyetle takip ediyor ve destekliyoruz. Özellikle bireyselleşmenin sıradanlaştırılmaya çalışıldığı, cinsiyetsizleştirmenin dayatma hâline geldiği bir dönemde bu çalışmaların önemi katbekat artmaktadır.

Sayın Bakanım, bu vesileyle daha önce de size ulaşmaya çalıştım. Bu vesileyle, İzmir'imize dair daha önce dile getirdiğim bir hususu hatırlatmak istiyorum. Yeni Tire Devlet Hastanemizin hizmete girmesinin ardından eski devlet hastanesi binası boş kalmıştır. Çürümeye devam eden bu binanın hem konumu hem içinde bulunduğu arazi hem de var olan fiziki şartlarının yenilenmeye müsait olması, yaşlı nüfusumuzun oldukça fazla olduğu bölgede yaş almış vatandaşlarımıza hizmet verecek bir erinçevine dönüştürülmesi Tireli hemşehrilerimizin beklentisidir. Metruk bir bina hâline gelen bu binanın sizin girişimlerinizle erinçevi olarak Tire'mize kazandırılması hem vatandaşlarımızı sevindirecek hem millî servetimize sahip çıkma konusunda irademizi ortaya koyacaktır. Bakanlığın bütçesinde bu konuda İzmir'de, Tire'de hayırseverlerin bu işe gönül koyacağını da bilmenizi istiyorum.

Bütçemizin devletimize, milletimize hayırlı olmasını diliyorum.

Teşekkür ediyorum.

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM - Teşekkür ederim.

Sayın Ali Fazıl Kasap...

ALİ FAZIL KASAP (Kütahya) - Sayın Başkan, Sayın, Bakan; bir bakanlığın başarısı bütçenin büyüklüğüyle ölçülmez. Büyük bir ihtimalle her zaman söylediğiniz gibi çok başarılı olduğunuzu ima edeceksiniz ve açıklayacaksınız sürekli olarak ama ben size 2020 yılından kalan bir şeyi söyleyeceğim, önce onunla başlamak istiyorum. Sayıştay raporlarına göre, denetim raporlarında herhangi bir özrü, engeli olmadığı hâlde, rapor olmadığı hâlde engelli maaşı bağlanan, engelli aylığı bağlanan, engelli evde bakım ödemesi bağlanan toplam 422 bin kişiyle ilgili daha önceki Derya Bakan zamanında da ve Zehra Zümrüt Selçuk Bakan zamanında...

AİLE VE SOSYAL HİZMETLER BAKANI MAHİNUR ÖZDEMİR GÖKTAŞ - Öyle bir şey yok ya, olabilir mi...

ALİ FAZIL KASAP (Kütahya) - Hayır var. Bakın, sizin verdiğiniz cevap, Bakanlığınızın verdiği cevap. Yapmayın. Diyor ki bakın, cevap şu: "Aile ve Sosyal Hizmetleri Bakanlığı tarafından fazla yapılan ödemelerden dolayı borçlu çıkan kişilerle ilgili olarak amme alacaklarının tahsiline ilişkin kanunun ilgili maddeleri çerçevesinde işlem yapılmaktadır."

AİLE VE SOSYAL HİZMETLER BAKANI MAHİNUR ÖZDEMİR GÖKTAŞ - Ama o...
ALİ FAZIL KASAP (Kütahya) - Bakın, "Geri alınması gereken tutarların..."
AİLE VE SOSYAL HİZMETLER BAKANI MAHİNUR ÖZDEMİR GÖKTAŞ - Gelir aşımından dolayı...
ALİ FAZIL KASAP (Kütahya) - Sonra cevap verirsiniz.
"...tahsili ilgili kişiler adına gerekli çalışmalar yapılarak Bakanlığımız ilgili birimlerince yasal faiziyle tahsilatı yapılmaktadır." diyor. Yani 11-12 milyar liralık bir yolsuzluk, usulsüzlük var iken Sayın Bakan...
AİLE VE SOSYAL HİZMETLER BAKANI MAHİNUR ÖZDEMİR GÖKTAŞ - O iş öyle değil, o usulsüzlük değil Sayın Vekil, önce bir okumayı öğrenin...
ALİ FAZIL KASAP (Kütahya) - Ben okumayı biliyorum, öyle bir şey söyleyemezsiniz, lütfen! Ne demek "Okumayı bilmiyorsunuz." ya!
AİLE VE SOSYAL HİZMETLER BAKANI MAHİNUR ÖZDEMİR GÖKTAŞ - Yani öyle demiyor, sizin...
ALİ FAZIL KASAP (Kütahya) - Lütfen şu anda...
Başkan, Sayın Başkan!
KAYIHAN PALA (Bursa) - Sayın Başkan, bu olmadı hiç.
ALİ FAZIL KASAP (Kütahya) - Bu olmadı.
Baştan alır mısınız lütfen? İnsicamımı bozuyor.
OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM - Lütfen devam edin.
ALİ FAZIL KASAP (Kütahya) - Lütfen! Ben söyleyeceğimi söyleyeyim, sonra siz...
OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM - Sayın Bakanım, en son cevap vereceksiniz.
ALİ FAZIL KASAP (Kütahya) - Ama lütfen baştan alır mısınız Sayın Başkan!
OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM - Ali Fazıl Bey, başta bir beş saniyelik konuşmaya girmeyeyim.
MURAT ÇAN (Samsun) - Özür dilesin ya!
KAYIHAN PALA (Bursa) - Bir milletvekiline "Okumayı öğrenin." denmez.
AİLE VE SOSYAL HİZMETLER BAKANI MAHİNUR ÖZDEMİR GÖKTAŞ - "Yolsuzluk" "usulsüzlük" demeyeceksiniz, ne olduğunu size anlatacağım. Yolsuzluk, usulsüzlük...
ALİ FAZIL KASAP (Kütahya) - Anlatamadınız, daha önceki Bakanlar anlatamadı.
AİLE VE SOSYAL HİZMETLER BAKANI MAHİNUR ÖZDEMİR GÖKTAŞ - Ben size anlatacağım.
ALİ FAZIL KASAP (Kütahya) - Para sayan Bakanlar da anlatamadı Sayın Bakan.
GÜLİZAR BİÇER KARACA (Denizli) - Ama Sayın Bakan, "Okumayı öğrenin." demek hiç hoş olmadı yalnız.
ALİ FAZIL KASAP (Kütahya) - Şimdi, lütfen, bu ne demek "Siz okuma bilmiyorsunuz." ya!
AİLE VE SOSYAL HİZMETLER BAKANI MAHİNUR ÖZDEMİR GÖKTAŞ - Yolsuzluk, usulsüzlük...
ALİ FAZIL KASAP (Kütahya) - Ben sizden daha fazla okudum belki, nereden biliyorsunuz?
AİLE VE SOSYAL HİZMETLER BAKANI MAHİNUR ÖZDEMİR GÖKTAŞ - "Yolsuzluk" diyor.
ALİ FAZIL KASAP (Kütahya) - Ben sizden daha fazla okudum Sayın Bakan.
AİLE VE SOSYAL HİZMETLER BAKANI MAHİNUR ÖZDEMİR GÖKTAŞ - Tamam, okudunuz.
ALİ FAZIL KASAP (Kütahya) - Okudum.
AİLE VE SOSYAL HİZMETLER BAKANI MAHİNUR ÖZDEMİR GÖKTAŞ - Okudunuz, güzel.
ALİ FAZIL KASAP (Kütahya) - Çift üniversite okudum, tıp fakültesi mezunuyum ama bu şekilde bir Bakana yakışmıyor. "Siz okuduğunuzu anlamıyorsunuz." ne demek, "Okumamışsınız." ne demek ya!
AİLE VE SOSYAL HİZMETLER BAKANI MAHİNUR ÖZDEMİR GÖKTAŞ - Yani bütçede öyle değil yani mesele.
ALİ FAZIL KASAP (Kütahya) - Ya, siz şu anda cevap verme konumunda değilsiniz, lütfen...
MÜHİP KANKO (Kocaeli) - Polemiğe girmeyin, polemiğe girmeyin.
ALİ FAZIL KASAP (Kütahya) - Polemiğe girmeyin lütfen.
AİLE VE SOSYAL HİZMETLER BAKANI MAHİNUR ÖZDEMİR GÖKTAŞ - Siz kendiniz giriyorsunuz.
ALİ FAZIL KASAP (Kütahya) - Polemiğe ben girmiyorum, sizin Bakanlığınızın yazısını gösteriyorum sadece.
AİLE VE SOSYAL HİZMETLER BAKANI MAHİNUR ÖZDEMİR GÖKTAŞ - Ama "yolsuzluk" "usulsüzlük" diyorsunuz.
ALİ FAZIL KASAP (Kütahya) - Kendileri diyor, "yersiz ödeme" diyor.
AİLE VE SOSYAL HİZMETLER BAKANI MAHİNUR ÖZDEMİR GÖKTAŞ - Yersiz ödeme ama neden kaynaklı?
ALİ FAZIL KASAP (Kütahya) - Yersiz ödeme usulsüzdür. Bakın, raporu olmayan insanlara verilen... Sahte değil hiç raporu olmayan sağlık...
AİLE VE SOSYAL HİZMETLER BAKANI MAHİNUR ÖZDEMİR GÖKTAŞ - Raporu olmadığından dolayı değil.
ALİ FAZIL KASAP (Kütahya) - Ya, bilmiyorsunuz Sayın Bakan, gerçekten bilmiyorsunuz.
AİLE VE SOSYAL HİZMETLER BAKANI MAHİNUR ÖZDEMİR GÖKTAŞ - Siz bilmiyorsunuz Sayın Vekil.
ALİ FAZIL KASAP (Kütahya) - Bilmiyorsunuz.
AİLE VE SOSYAL HİZMETLER BAKANI MAHİNUR ÖZDEMİR GÖKTAŞ - Siz bilmiyorsunuz.

ALİ FAZIL KASAP (Kütahya) - Verdiğiniz cevabı bilmiyorsunuz. 2020; siz o tarihte yoktunuz, belki Türkiye'de de değildiniz.

AİLE VE SOSYAL HİZMETLER BAKANI MAHİNUR ÖZDEMİR GÖKTAŞ - Sayın Vekil, ondan değil gelir aşımından dolayı, gelir aşımından...

ALİ FAZIL KASAP (Kütahya) - Türkiye'de miydiniz -bilmiyorum- 2020'de?

AİLE VE SOSYAL HİZMETLER BAKANI MAHİNUR ÖZDEMİR GÖKTAŞ - Ama her zaman Bakanlık...

ALİ FAZIL KASAP (Kütahya) - Sayın Bakan, siz 2020'de Türkiye'de değildiniz ya!

AİLE VE SOSYAL HİZMETLER BAKANI MAHİNUR ÖZDEMİR GÖKTAŞ - Sayın Vekil, ben Türkiye'de değildim ama zaten mevcut sistem devam ediyordu.

ALİ FAZIL KASAP (Kütahya) - Altı sene önce mevcut sistem devam ediyorsa ben de soruyorum, bu ödemeler yapıldı mı diye soruyorum.

AİLE VE SOSYAL HİZMETLER BAKANI MAHİNUR ÖZDEMİR GÖKTAŞ - Bakın, öyle değil mesele.

ALİ FAZIL KASAP (Kütahya) - Sayın Bakan...

AİLE VE SOSYAL HİZMETLER BAKANI MAHİNUR ÖZDEMİR GÖKTAŞ - Gelir aşımı olduğunda geriye dönük...

ALİ FAZIL KASAP (Kütahya) - Türkiye'de olmadığınız dönemde takip etmediğiniz bir olayı nasıl takip ettiniz?

AİLE VE SOSYAL HİZMETLER BAKANI MAHİNUR ÖZDEMİR GÖKTAŞ - Hâlâ devam ediyor çünkü aynı sistem, o yüzden... ALİ FAZIL KASAP (Kütahya) - Sayın Başkan, baştan alabilir miyiz lütfen?

AİLE VE SOSYAL HİZMETLER BAKANI MAHİNUR ÖZDEMİR GÖKTAŞ - Kendi polemiğe giriyor.

ALİ FAZIL KASAP (Kütahya) - Ya, siz girmemeniz gereken, cevap vermemeniz gereken bir yerdesiniz.

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM - Ali Fazıl Bey, sis konuşmanıza devam edeceksiniz, böyle bir usul yok ki.

ALİ FAZIL KASAP (Kütahya) - Bakanın bu şekilde müdahale etmesi var mı usul olarak?

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM - Bizim her seferinde birisine laf atıldığında tekrar başa alacağız diye bir kararımız yok yani.

ALİ FAZIL KASAP (Kütahya) - Lütfen Sayın Bakanı uyarır mısınız?

AİLE VE SOSYAL HİZMETLER BAKANI MAHİNUR ÖZDEMİR GÖKTAŞ - "Yolsuzluk." diyemizsiniz, "Usulsüzlük." diyemezsiniz.

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM - Siz bire bir görüşün tekrar konuyu.

Sayın Bakanım, size en son söz vereceğim, lütfen.

Buyurun.

ALİ FAZIL KASAP (Kütahya) - Bir Bakanın başarısızlığı nereden ölçülür? Bu ülkede kadınlar öldürülüyor, çocuklar öldürülüyor, MESEM'lerde tecavüze uğruyor. Bakın Sayın Bakan, 51 yaşında Kütahya'daki Nalan Temelkıran, kadın iş yerinde öldürüldü. Kendi emeğiyle çalışmakta olan bir kadın, koruyabildiniz mi? Koruyamadınız. Çocuk istismarı, Kütahya'da 15 yaşındaki öz kızına defalarca cinsel istismarda bulunanla ilgili bir şey yaptınız mı? Gediz ilçesinde 14 yaşındaki çocuğa yönelik cinsel istismarla da ilgili bir şey yaptınız mı? Çocukların hayatları kararıyor, siz neredesiniz? Uyuşturucu batağı var, siz neredesiniz? MESEM'lerde ölen çocuklar, 2025'te 94 çocuk ölmüş, siz neredesiniz? Bir tas çorba verebiliyor musunuz? Paraları sayıyorsunuz, sandviç veremiyorsunuz, çorba veremiyorsunuz. Para Sayan Bakanlığınız gibi siz de çok uzak olduğunuz bir coğrafyada yeterli hizmet sunabiliyor musunuz? Sunamıyorsunuz.

Ben yeterince okudum Sayın Bakan, Başkan. Bu tutumunuzu da ayrıca takdire bırakıyorum.

Hepinizi saygıyla selamlıyorum.

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM - Teşekkür ederim.

Sayın Erol Keleş...

EROL KELEŞ (Elâzığ) - Sayın Başkanım, Sayın Bakanım, Bakanlığımızın değerli bürokratları, Komisyonumuzun kıymetli üyeleri; öncelikle hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığımızın 2027 bütçe görüşmelerinin ülkemiz ve milletimiz için hayırlı olmasını temenni ediyorum.

Güçlü aileyi, güçlü toplumun ve güçlü Türkiye'nin temeli olarak görüyoruz. Bu anlayışla sosyal politikalarımızı aileyi koruyan, riski önceden tespit eden ve vatandaşımızın yanında olan bütüncül bir anlayışla yürütüyoruz. Bu doğrultuda, 2026-2035 döneminin Aile ve Nüfus 10 Yılı ilan edilmesini son derece kıymetli buluyoruz. Aile ve Gençlik Fonu kapsamında bugüne kadar 316 bini aşkın çift başvuruda bulunmuş, 119 binden fazla çiftimiz kredi desteğinden yararlanmıştır. Yeni doğum yardımı hesabında ise 2025 Mayıs-2026 Ekim döneminde 1 milyon 425 binin üzerinde çocuk için 30,3 milyar lira destek sağlanmıştır. Çocuk hizmetlerinde de aile odaklı model güçlenmiş, 2002 yılında yüzde 39 olan aile odaklı hizmetten yararlanan çocuk oranı bugün yüzde 93'e yükselmiştir. Yine, koruyucu aile yanında büyüyen çocukların sayısı 2002 yılında 515 iken 2026 yılı Eylül ayı itibarıyla 11.072'ye ulaşmıştır. Engelli vatandaşlarımızın ailelerinden ve sosyal çevrelerinden kopmadan yaşamlarını sürdürebilmeleri için yürütülen evde bakım yardımlarından da 2026 yılı Eylül ayı itibarıyla 492 bini aşkın vatandaşımız yararlanmaktadır.

Sayın Bakanım, bu sosyal devlet anlayışının Elâzığ'ımızda da önemli karşılığının olduğunu görüyoruz. 2026 yılının ilk dokuz ayında şehrimizde 40 binin üzerinde haneye 2,7 milyarı aşan sosyal yardım ulaştırıldı. Evde bakım yardımından 5.171

hemşehrimiz faydalandı. Aile ve Gençlik Fonu kapsamında da Elâzığ'ımızdan 1.854 çiftimiz başvuruda bulundu ve yararlandı. Bu vesileyle, özellikle Hazarbaba Engelsiz Yaşam, Bakım ve Rehabilitasyon Merkezine de değinmek istiyorum. 14 yaşamevi ve 126 kişilik kapasitesiyle planlanan merkezimizde fiziki gerçekleştirme yüzde 98'ler civarında ve bu önemli yatırımının Elazığ'ımıza kazandırılmasında yakın ilginizden, desteğinizden ve sürecin takibindeki katkılarınızdan dolayı şahsınıza teşekkür ediyorum. Merkezimizin kalan donanım ve tamamlayıcı işlemlerini de kısa sürede sonuçlandırarak hemşehrilerimizin hizmetine sunulacağını arzu ediyoruz.

Sayın Bakanım, önümüzdeki dönem için de birkaç önemli yatırım başlığımızı sizlere arz etmek istiyorum. Koruma ve bakım ihtiyacı bulunan çocuklarımızın ihtiyaçlarına daha hızlı cevap verebilmek, ilk müdahale ve değerlendirme süreçlerini daha güçlü bir altyapıyla yürütebilmek amacıyla 50 kapasiteli müstakil çocuk koruma, ilk müdahale ve değerlendirme biriminin yani ÇOKİM'in 2027 yatırım programına alınmasını özellikle önemsiyoruz. Yine, çocuklarımızın aile ortamına yakın, ev tipi bakım modeli içerisinde daha nitelikli koşullarda desteklenebilmesi amacıyla 60 kapasiteli Harput Çocukevi sitesinin 2027 yatırım programına alınmasını arzu ediyoruz.Yaşlılarımızın ve engelli vatandaşlarımızın bakım, rehabilitasyon ve gündüzlü hizmetlere daha nitelikli ve bir arada ulaşabilmesi için şehrimizin Çatalçeşme Mahallesi bölgesinde, yaklaşık 110 bin metrekarelik bir alanda huzurevi, gündüzlü engelli ve yaşlı bakım merkezi ile yaşlı yaşam evlerinin yer alacağı kapsamlı bir sosyal hizmet kampüsü planlanmaktadır. Bu önemli projenin de tahsis, imar ve proje süreçlerinin hızlandırılması konusunda yardımlarınızı ve Bakanlığımızın desteğini önemsiyoruz.

Bugüne kadar şehrimize verdiğiniz destekler için size özellikle ve ekibinize çok teşekkür ediyorum. 2020 yılı bütçemizin ülkemize, milletimize ve tüm ailelerimize hayırlı olmasını diliyor, hepinizi saygıyla selamlıyorum.

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM - Teşekkür ederim.

Sayın Ersever...

ALİYE TİMİSİ ERSEVER (Ankara) - Teşekkür ederim.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri, Sayın Bakan; yirmi dört yıldır iktidardasınız, adaleti ve fırsat eşitliğini rafa kaldırdınız. Ülkeyi yokluğa, milleti yoksulluğa mahkûm ettiniz. Bir şeyi daha yok ettiniz, sosyal devleti. Ülkenin gerçekleri ortada, rakamlarda. Tek adam rejimine geçildiği 2018 yılında Bakanlığın genel bütçeden aldığı pay yüzde 3,55, bu oran 2026'da yüzde 2,8'e geriledi, 2027'de ise yüzde 2,48'e düşürüyorsunuz. Oysa, yoksulluk büyüyor ve derinleşiyor, sosyal devlete bütçeden ayırdığınız pay küçülüyor. Bütçeler rakamlardan ibaret değil, iktidarın önceliklerini gösterir. 2027 yılında faize ayırdığınız kaynak yaklaşık 4 trilyon. Görüştüğümüz Bakanlığın bütçesi 677 milyar lira yani faize ayırdığınız kaynak Bakanlığın bütçesinin 6 katı. Çocuğa, kadına, engelliye, yaşlıya kaynak yok, faize gelince trilyonlar var.

Sayın Bakan, biz acıdan yorulduk. Öldürülen kadınların isimlerini sayarken boğazımız düğümleniyor. Bin iki yüz elli beş gündür görevdesiniz, kadın cinayetlerini önlemek için ne yaptınız? Önlem aldıysanız neden bu sayı her geçen yıl artıyor? Göreve geldiğiniz 2023'ün ilk dokuz ayında 410 kadın katledildi, bu yılın aynı döneminde ise 468 kadın. 2020 ile 2026'nın ilk dokuz ayı karşılaştırıldığında kadın cinayetlerinin yüzde 27 arttığını görüyoruz. Ayşenur Halil ve ikbal Uzuner hunharca katledilmişti. Olayın hemen ardından yaptığınız açıklamada "Kadın cinayetlerini bu coğrafyadan kazımak için mücadelemizi amasız, fakatsız, sıfır tolerans ilkesiyle kararlılıkla sürdüreceğiz." dediniz. Bu mu mücadele, bu mu sıfır tolerans? 6284 sayılı Kanun etkin uygulanmıyor, o zaman İstanbul Sözleşmesi'ne geri dönün diyoruz. Kadınlar öldürüleceğim diye bağırıyor, Hükûmet ise sadece seyrediyor. 2025 yılında en az 23 kadın, koruma kararı bulunmasına rağmen öldürüldü, 2026 yılının ilk ayında ise bu sayı 8. Açılan soruşturma var mı? Yok. Sorumlu var mı? Yok.

Sayın Bakan, bir de bir KADES gerçeği var. KADES uygulaması yürürlüğe girdiği tarihten itibaren yani sekiz yılda 10 milyon kez indirilmiş, 2 milyonun üzerinde şiddet ihbarı alınmış, bu tablo kabul edilebilir değil.

AİLE VE SOSYAL HİZMETLER BAKANI MAHİNUR ÖZDEMİR GÖKTAŞ - Ama bazıları gerçek, bazıları doğru değil.

ALİYE TİMİSİ ERSEVER (Ankara) - Yani uygulama...

AİLE VE SOSYAL HİZMETLER BAKANI MAHİNUR ÖZDEMİR GÖKTAŞ - Biliniyor, bilindiği için de kullanılıyor.

ALİYE TİMİSİ ERSEVER (Ankara) - Uygulama biliniyor ama rakam çok yüksek, gerçekten çok yüksek.

AİLE VE SOSYAL HİZMETLER BAKANI MAHİNUR ÖZDEMİR GÖKTAŞ - Bende bile var, sizde yok mu uygulama?

ALİYE TİMİSİ ERSEVER (Ankara) - İzaha muhtaç başka bir konu da şüpheli kadın ölümleri. Kadın Cinayetlerini Durduracağız Platformu verilerine göre 2025 yılında 294 kadın öldürüldü, 297 kadının ölümü ise şüpheli. Şimdi, bu şüpheliyi ne yapacağız burada? Şüpheli kadın ölümlerinin sayısı kadın cinayetlerinin üzerinde. Hiçbir cinayetin kaza ya da intihar görüntüsüaltında gizlenmesine izin vermemeliyiz. Şüpheli ölüm yazmak sorumluluğumuzu ortadan kaldırmıyor. Toplumu derinden sarsan bu gerçeği, bu karanlık tabloyu da gizleyemiyor. Kadınların hayatta kalmasını tesadüfe, ölümlerin aydınlatılmasını ailelerin mücadelesine bırakamayız. Üzerine basa basa söylüyoruz: Kadın cinayetleri politiktir, sorumlusu da Hükûmetin yanlış politikalarıdır.

Sayın Bakan, kadın cinayetlerinin önünü açan nedenler belli; cezasızlık, kâğıt üzerinde kalan koruma kararları, kadınları yoksulluğa ve ekonomik bağımlılığa mahkûm eden politikalar, kadınlara eğitimden, istihdamdan ve kamusal hayattan uzaklaştıran anlayış, şiddetin karşısında bile aile içinde çözülsün denilen zihniyet, kadını eşit görmeyen gericilik.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

ALİYE TİMİSİ ERSEVER (Ankara) - Tarikat ve cemaatlerin kadınların hayatına müdahalesine göz yummamalıyız. Bunlarla yüzleşmeden şiddeti ve cinayetleri önleyemeyiz, bir an önce çözün.

Teşekkür ediyorum.

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM - Teşekkür ederim.

Sayın Aylin Yaman, Bakırlıoğlu'nun verdiği süreyle birlikte on dakika süreniz var.

Buyurun.

AYLİN YAMAN (Ankara) - Sayın Başkan, Sayın Bakan, değerli katılımcılar; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Bugün sabah, ailenin korunması ve güçlendirilmesi başlığı altında konuşmanızı dinledim. Ailenin Korunması ve Güçlendirilmesi Vizyon Belgesi'yle başladınız fakat ben bu vizyon belgesinde sonuçların bütçeyle açıklanmasını isterdim. Teklif edilen, toplam bütçenin sadece yüzde 4,4'ü olan ama ailelerin geçim yükü ne kadar hafifledi, bakım hizmetlerine ne kadar erişilebildi, şiddet karşısında ne kadar güvende aileler, bunu maalesef göremediğim gibi, bir bütçe disiplinini de yine göremedim. Burada ailenin korunmasıyla ilgili verdiğiniz performans göstergesinde aile danışmanlık hizmetinden yararlanan kadınların ve toplam sayıyı vermişsiniz. Kadınların ayrıca verilmesi son derece güzel çünkü kadına vurgu yapıyorsunuz fakat 2025'ten 2027 hedefine giderken sayınız daha düşük olmakla birlikte totalde 3.107 düşüş varken esas olarak düşüşün kadınlarda olduğunu görüyoruz. Yani kadınlara danışmanlık hizmeti verilmekten vaz mı geçildi acaba? Diğer şeye baktığımız zaman, muğlak bazı şeyler var. Bakın, paydaş farkındalık çalışması sayısı, paydaş görüşme sayısı ve memnuniyet oranlarını verdiğiniz zaman siz esas olarak ailenin güçlenmesine yönelik bir hedef görmüyorsunuz maalesef.

Sağlıklı yaşlanmaya geçecek olursak biliyorsunuz, nüfusun yüzde 11,4'ü, 9 milyonu aştı, 10 milyona doğru yaklaşıyor. Ağırlıklı 65-74 yaş arasında ve bizim esas bakım ihtiyacı olan kısmımız 75 yaş ve üstü. 100 yaşın üstünde artık 8 binden fazla insan var bu ülkede ve bizim için yaşlı bağımlılık oranı çok önemli. Çünkü çalışma çağındaki her 100 kişiye düşen yaşlı sayısı bakım yükü demek oluyor aynı zamanda. Şu anda yüzde 16,2 ama 2040'a doğru yüzde 26,5'e gidecek. Dolayısıyla, ben burada gerçekten yaşlanan nüfusa yönelik birtakım hedefler görmek istiyorum. Geçen yıl da söylemiştim, hâlâ 65 yaş üstü kadınların yüzde 18,5'i okuma yazma bilmiyor bu ülkede. Buna dair bir hedef ve bir eylem planı görmek isterdim. 1 milyon 349 bin kadın beklenen yaşam süresi daha uzun olduğu için tek başına yaşıyor ama teklif edilen bütçenin sadece yüzde 4,4'ü yaşlılar için ayrılmış vaziyette. Yaşlı bakımına bakıyoruz, sabah dediniz ki: "Yaşlı ve engelliler için 51 yeni merkez açarak hizmet ağımızı genişletiyoruz." Ben burada şeye bakıyorum, herhâlde 51'e ulaşmayı hedeflediniz diye ama burada, tabloda 46'dan 49'a, sadece 3 aktif ve gündüzlü yaşam merkezi açacağınızı görüyorum ve burada merkez başına sadece artı 20 yaşlı düşüyor. 9,5 milyon yaşlının olduğu yerde bu kabul edilebilir bir gösterge değil. Aynı şekilde, huzurevi sayısına bakıyoruz, 496 huzurevi var ve bunun 290'ı özelde şu anda. Gerçek bakım ihtiyacı -yani total yaşlıyı saymıyorum- olan 75 yaş üstü 3,5 milyon kişi var. Kamunun, sizin koyduğunuz hedef on binde 1'ini bilekarşılamıyor 3,5 milyon kişinin. Üstelik 2025'ten sonra, 2026'da baktığınız kadın ve total sayı düşmüş, sonra artırmışsınız. Totalde baktığınız zaman, artışı çok az bir artış olarak görüyoruz. Bakın, Aile Bakanlığına bağlı 196 huzurevinde sadece 18 bin küsur kişiye bakılıyor ve şu anda 65 yaş üstü için yaşlı aylığı 7.257 lira. Özeldeki huzurevleri rakamları 30 bin ile 100 bin lira arasında yani bu özeldeki ağırlığın kamuya çevrilmesi için bir hedef görmeyi beklerdim ben.

Çocukların korunmasına bakacak olursak, SED dediğiniz Aile Bakanlığının ekonomik güçlük yaşayan ailelere çocukların temel ihtiyaçlarını karşılamak için nakdi ve psikososyal desteğe bakıyorum, 2026'dan sonra, 2029'a doğru 5 bin, 10 bin artış yapmışsınız çocuk sayısında, gayet güzel ama kız çocuğuna bakıyorum, aynı hedefler konmuş. Yani kız çocuğuna bir ekonomik destek değil, sadece erkek çocukları için mi yapılan bir şey, yoksa yine bütçe disiplini sorunu nedeniyle burada gördüğüm bir hata mı? Engelli nüfusa bakıyoruz, hâlâ engelli nüfusta sayıyı bilmiyoruz Sayın Bakanım. Burada, bakın Dünya Sağlık Örgütü tarafından önerilen ICF kodlamasına göre 2011 yılında yapılmış yüzde 6,9'luk bir oran var 3 yaş sonrası için engellilikle ilgili, bir yandan bunu kullanıyoruz. TÜİK'in sağlık araştırmalarında 15 yaş üstü için yüzde 15'lik bir oran var, yaklaşık 10 milyona denk geliyor, bir yandan bunu kullanıyoruz. Aile Bakanlığının Ulusal Veri Engelli Sistemi'ni kullanıyoruz, burada sadece sağlık kurulu raporu olanlar 2,5 milyon, bunu kullanıyoruz. Sadece tahminen 10 milyon engellimiz var diyoruz. Bizim esas göstergemiz bu gerçek sayıyı alt kırılımlarıyla bulmak olmalı. Dahası var, Ekim 2026'da Cumhurbaşkanlığı yıllık programı yayınlandı. Yıllık programına göre sanki engelli sayılarımız azalıyor gibi bir metin var. Raporda da 2019'dan 2025'e doğru görme sorunu olan bireylerin oranı, işitme sorunu olan bireylerin oranı, işte yaşıtlarına göre öğrenme güçlüğü çeken bireylerin oranının yıllar içinde azaldığı. Bakın, bunlar hangi kriterlere göre? Görme sorunu dediğiniz gözlük takanı da katmış olabilir, işitme sorunu olana, onu da. Bize burada engellilik oranlarında azalma diye yansıtılırsa bu da çok büyük bir hata nedeni. Üstelik Sağlık Bakanlığının veri sistemine bakarsanız her yıl 18 yaş üstünde 250 bin kişi engelli raporu alıyor. ÇÖZGER yani çocuklar için de her yıl 85 bin kişi yeniden sisteme katılıyor. Yani bu artan oranı Cumhurbaşkanlığı yıllık programında biz azalan bir şey gibi görüyoruz. Onun dışında, engelli bakımına bakınca, engelli yardımları giderek azalıyor Sayın Bakanım. 2025'ten koyduğumuz hedefe doğru 230 bin, 227 bine; nedenini de biliyoruz çünkü 1 Ocak 2026'da çıkarılan yönetmelikle âdeta engelli evde bakım yardımının azalmasına yönelik bir uygulama başlatıldı. Burada zaten çok net görüyoruz, evde bakım yardımlarının yavaş yavaş kesildiğini ve evde bakım yardımından yararlanan toplam engelli sayısı aynı kalırken kadın engelli sayısında bir artış görüyoruz. Burada da gene bir bütçe problemi var, bir disiplin problemi var. Bakın, biz nedeni biliyoruz, koyduğunuz hane geliri kriteri, son sağlık kurulu raporundaki tam bağımlı kriteri ve heyet bakım ihtiyacı değerlendirmesi ve bazı taşınmazlar için rayiç bedel koymanız, bunların yararlanma koşullarını tamamen ortadan kaldırmış vaziyette. Engelli bakımında özel rehabilitasyon merkezi, kamudaki rehabilitasyon merkezi sayısının tam 3 katı. Bizim burada görmemiz gereken sayıların birer

ikişer artışı değil, nasıl kamu lehine çevireceğimiz. Engelli sayısı artarken nasıl kamu lehine çevireceğimize dair bir gösterge görmek istiyoruz burada.

Yoksullukla mücadeleye bakacak olursak. Bakın, engelli aylığı yüzde 40 ile 69 arasına sadece 5.793 lira, yüzde 70'in üstünde oran varsa sadece 8.689 lira en son gelen. Engelli yakını aylığı o da 18 yaşın altındakiler için 5.793 lira, yaşlı aylığı ise 7.257 lira.Hedeflerinize bakıyoruz, çok net koymuşsunuz. Aylık bağlanan engelli sayısını, engelli yakını sayısını ve aylık bağlanan yaşlı sayısını 2027'den 2029'a doğru net bir şekilde azaltıyorsunuz burada. Yani burada hedefiniz nedir; ben onu anlamaya çalışıyorum.

Artı, Aile Bakanlığında atanma bekleyen çok sayıda kadromuz var, onlardan çok fazla mesaj alıyoruz. Bakın, yaşlı bakım teknikeri, evde bakım teknikeri, engelli bakım teknikeri, sosyal hizmet uzmanı, fizyoterapi, hele çocuk gelişimciler, inanılmaz mesaj alıyoruz ve bunların atamaları... E-KPSS'de 91'le açıkta kalan var. Ne yapabilir bu insan? Kadroların artırılması gerekiyor mutlaka.

AİLE VE SOSYAL HİZMETLER BAKANI MAHİNUR ÖZDEMİR GÖKTAŞ - Ama normal KPSS'yle girebilir, normal KPSS var.

AYLİN YAMAN (Ankara) - Son olarak, totale bakacak olursak nominalde 2026 hedefi ile 2027 arasında sanki yüzde 27'lik bir artış var gibi gözükse de enflasyonist ortamda reelde yüzde 1,9'luk bir artış yapıyorsunuz; bunun yüzde 51'i de yoksullukla mücadeleye ayrılmış vaziyette, âdeta yoksulluğun burada itirafı söz konusu. Burada çok net bir şekilde Cumhurbaşkanlığı yıllık programınızda da verilmiş; sosyal yardımlardan faydalanan hane sayısı, yaşlı ve engelli aylığı, sosyal ve ekonomik destek ve evde bakım yardımı 2023'ten 2025 yılına kadar çok net bir şekilde azalıyor. Bizim burada veri ve bütçe disiplini sorunumuz var Sayın Bakanım, kaynak aktarımda öncelik sorunumuz var ve kurumsal kapasite ve personel yetersizliği mevcut.

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM - Teşekkür ediyorum.

Sayın Saki, sizin de artı beş dakikanızla on dakika süreniz var.

Buyurun.

ÖZGÜL SAKİ (İstanbul) - Değerli katılımcılar, evet, yine, bir Aile Bakanlığı bütçesini tartışıyoruz ve ne yazık ki yine burada kadınlar adına ne yazık ki olumlu bir şeyden söz edemeyeceğiz. Kadınlar sınıfsal eşitsizlik ile toplumsal cinsiyet eşitsizliği arasında sıkışmış ve patriarkal kapitalizmin ihtiyaçlarına göre düzenlenmiş bir toplumsal yaşama mahkûm ediliyor. Bu bütçe de kadın bedeni, emeği, kimliği üzerindeki devlet ve erkek tahakkümünü derinleştiren bir mantıkla hazırlanmış vaziyette ve bu sadece Bakanlığın problemi değil çünkü AKP iktidarının iktidara geldiği günden beri en çok korktuğu şey, kadınların eşit, özgür bir biçimde toplumsal yaşama bağımsız bir özne olarak katılmaları.

Bu bütçe, her ne kadar "toplumsal cinsiyete duyarlı" diye ifade edilmişse bir kere sunumdaki konuşmada, toplumsal cinsiyet esasına göre hazırlanan bir bütçe değil çünkü eğer böyle olmuş olsa kadınlar ile erkekler arasındaki eşitsizlikleri öncelikle alt alta yazar, sonra bunun eşitlenmesi için hangi politikaları uygulayacağı üzerine bize somut veriler sunar ama yok.

Ekonomik veriler anlatılırken de sürekli hane geliri üzerinden bir anlayışla bize politikalar öneriliyor. Oysa kadın erkek arasındaki derin eşitsizlik nedeniyle hane geliri tek başına ölçü olamaz. O geliri kim kullanıyor? O gelirin üzerinde erkeğin mi tahakkümü var, kadının mı tahakkümü var? O gelirden, mesela, LGBTİ+ bir genç, o hanede yararlanabiliyor mu? O hanede 18 yaşında bir kız çocuğu acaba bu bütçenin ne kadarında söz ve karar sahibi? Dolayısıyla kadının güçlendirilmesi denilen şeyden kadının güçlendirilmesi anlaşılmıyor. Neden anlaşılmıyor? Eğer böyle olsa, kadının güçlendirilmesi hedef olsa, mesela, kadının şiddetten korunmasına ilişkin etkili politikalar uygulanır. Var mı bir etkili politika? Etkili politika olmasının yanında, İstanbul Sözleşmesi'nden çıkılarak, 6284 etkin uygulanmayarak şiddete açık hâle getiriliyor kadınlar.

Kadınların güçlendirilmesi meselesinde, mesela, ölçü şu olmalı: Şiddetten ne kadar uzak? Kadın cinayetleri ne kadar azaldı? Cinsel şiddet, taciz, tecavüz ne kadar azaldı? Kadın istihdamı ne kadar yükseldi? Kadınların başvurabilecekleri sığınaklar ne kadar artırıldı? Bakım yükü kamusal olarak ne kadar giderildi? Kadın ne kadar kamusal yaşamın içinde bağımsızca var olabildi? Sonra, eğer kadının güçlendirilmesi olsa "çocuk eşittir kadın" denkleminden çıkılır ve devredilemez babalık iznihakkı tanımlanır; böyle bir şey yok. Kadın çalışan sayısına bakılmadan 7/24 açık kreşler olur, böyle bir şey yok; var olan kreşlerin de kapanması öneriliyor. Dolayısıyla bu bütçe, kadınların güçlendirilmesinden aslında tek bir cümle söz etmiyor ve bunu neden yapıyor? Hemen bakalım; Orta Vadeli Program 2027-2029 açıklandı, Aile ve Nüfus On Yılı Vizyon Belgesi açıklandı. Burada kadınların, özne olarak görüldükleri tek şey doğurganlıkları ve burada sabahtan beri erkek vekillerin de böyle pervasızca kadın bedeni, kadın doğurganlığı üzerinden söz kurması da aslında cinsiyetçilik; bunu da söylemeden geçemeyeceğim. Bu vizyon belgelerinde ailenin güçlendirilmesi "Kadınlar doğursun, kadınlar evde yaşlı baksın, engelli baksın, çocuk baksın. İhtiyaç olursa güvencesiz, esnek çalışmak için biz onları istihdam ederiz." Bu istihdam da düzenli, sürekli olmaz dediğim gibi.

Aynı zamanda, eğer kadının güçlendirilmesi söz konusu olsa, her bütçe döneminde önerge üzerinde önerge verdik, tecavüz kriz merkezleri olsun, cinsel şiddet kriz merkezleri bulunsun diye, ısrarla bunları yapmıyorsunuz. İstanbul Sözleşmesi, bunu yükümlülük olarak imzacı devletlere kesinlikle tanımlıyordu; çıktınız oradan, İstanbul Sözleşmesi'nden ve kadınları cinsel şiddete, tacize, tecavüze açık hâle getirdiniz. Şimdi, başvuruları söyleyeceksiniz "Başvuru yok." diye çünkü kadınlar başvurduklarında hiçbir koruma mekanizması olmadığı için zaten tecavüzleri bildirmekte çok çok zorlanıyorlar. Sonra, bu aile yılı, on yılı kapsamında bir de düşman belirlediniz: LGBTİ+'lar. "Ailem Güvende" diye dalga geçer gibi, alay eder gibi operasyonlar yapıldı ve bu operasyonlarda 117 kişi gözaltına alındı, 83 kişi tutuklandı. LGBTİ hak savunucusu dernekler hedef gösterildi, şimdi de SPoD'un kapanması isteniyor, Kaos GL'nin kapanması isteniyor ve sizin bunlara ilişkin tek bir sözünüz yok. Trans kadınlar haklarına erişemiyor, sizin buna ilişkin

tek bir sözünüz yok. Çünkü AKP iktidarı, demin dediğim gibi, kadınları zaten yok saymış, âdeta onlara savaş açmış vaziyette. Bu tecavüz kriz merkezlerini niye kurmuyorsunuz mesela, hiç adını bile anmıyorsunuz, neden? Üstelik bunu kurmadığınız gibi üniversitelerde kurulan cinsel tacizi önleme komisyonlarını da kapattınız. Şimdi, o bürokratlar, rektörler falan tam AKP'yle uyumlu bir şekilde, kadın düşmanı bir şekilde buradaki merkezleri işlevsiz hâle getirmiş vaziyette; aynen, kayyumları atayıp ilk kapattığınız şeylerin kadın dernekleri olması gibi, kadınları şiddetten uzaklaştıran mekânların kapatılması gibi.

Ayrıca, bütçe teklifinizde, sanki bu ülkede cezaevi yok, sanki bu ülkede kadınlar cezaevinde hiçbir sorun yaşamıyor, onların da adı yok. Bakın, daha yeni 6 Kasımda Bakırköy Kadın Cezaeviyle ilgili bir rapor açıklandı. Orada, Bakırköy Kadın Cezaevinde kadınların kelepçeli ve jandarma eşliğinde muayeneyi kabul etmedikleri için tedavi edilmedikleri hemen hemen her gün basına yansıyor; tuvalet kapılarında yatıyorlar ve hiçbir şekilde haklarına erişemiyorlar. Ayrıca, yine, Bakırköy Kadın Cezaevinde idare ve gözlem kurulları gibi bir garabetle kadınların infazları 7 kere, 5 kere erteleniyor. Mesela, hemen bugün, Hicran Binici, otuz üç yıldır cezaevinde, 5'inci kez erteleniyor. Bunlara ilişkin sizin tek bir sözünüz yok çünkü demin dediğim gibi, kadınlar ancak araçsallaştırılarak, ancak bakım emeği söz konusu olduğunda, aileyi güçlendiren kadın söz konusu olduğunda -üstelik de aile içinde kadını zayıflattıkça zayıflatan politikaları hız kesmeden devam ettiğiniz hâlde- AKP iktidarının konusu olabiliyorlar.

Sizin sunumunuzda, mesela, göçmen kadınlar diye geri gönderme merkezinde yaşanan işkenceler, tacizler, tecavüzler yok. Daha yeni, Mor Çatının raporunda göçmen kadınların şiddete nasıl açık hâle geldikleri ve şiddetten ŞÖNİM'lere başvurduklarında kendilerini geri gönderme merkezlerinde buldukları -rapor üstüne rapor- açıklanıyor; bizzatbiz ziyaretlerimizde bunu söylüyoruz ama sizin bütçe teklifinizde bu yok. Sonra, aileyi çok önemsiyorsunuz, mesela son örnek: Feminist arkadaşım Yonca Verdioğlu gözaltına alındı. Neden gözaltına alındı? Yani öyle garabet, öyle seviyesiz bir politika izleniyor ki, İBB davasında başladı bu. Vedat Şahin ifadelerini reddetti, dedi ki: "Eşim üzerinden beni tehdit ediyorlar." ve bu sistematik hâle geldi. Ahmet Şık'ın haberleri, fon haberleri bu kesilsin diye, o hesabını kapatsın diye Yonca Verdioğlu, Ahmet Şık'la evli feminist arkadaşım gözaltına alınıyor ve siz buna ilişkin tek bir laf edemiyorsunuz, neden? Bu nasıl mümkün olabilir, bunu nasıl içinize sindiriyorsunuz, kadınların bu şekilde gözaltına alınmasını, bu kadar araçsallaştırılmasını?

Son söz, demin dediğim gibi, AKP iktidarı sistematik olarak kadın düşmanlığını körüklüyor, evet, kadın düşmanlığını diyorum çünkü "makbul kadın" diye tarif ettiği kadın, aile içinde kendi tahakküm ilişkilerine boyun eğecek, boyun eğmezse AKP'nin düşmanı. LGBT+ artı nefreti sürekli körükleniyor ve kadınların eşit, özgür bir yaşam sürmesi önündeki bütün engeller bu bütçe teklifinde AKP'nin politikalarında tek tek var ve ne yazık ki buna ilişkin güçlü bir şey yapmayıp bir STK'nİn faaliyet raporuymuş gibi eğitim hizmetlerini bize kadınların güçlendirilmesi diye yutturmak istiyorsunuz, yutmuyoruz.

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM - Sayın Karaoba, buyurun.

ALİ KARAOBA (Uşak) - Sayın Bakan, Sayın Başkan, değerli bürokratlar; ben de hepinizi saygıyla selamlıyorum.

2027 yılında AKP Hükûmetinin çocuklara, kadınlara, engellilere, şehit ailelerine ve gazilerine ayırdığı pay 677 milyar. Küçük rakam mı? Değil ama yıllar içerisinde genel bütçeden aldığı oranının düştüğünü düşünürseniz bu gruplara ne kadar önem verdiğimizin de bir kriteri. Şimdi, fon vurgununu günlerdir konuşuyoruz. Bakın, 800 milyardan bahsediliyor. Bu kadar sayılan geniş bir kesim ve sizin sunumunuzda da bu kadar iyi şeyler yaptığınız bir ortamda 123 milyar fon vurgunundan daha düşük bir bütçe veriyorlar size. Birincisi, bu bütçelerin mutlaka sizin açınızdan artırılması gerektiğini düşünüyorum. Gazi Mustafa Kemal Atatürk de söylemiş: "Cumhuriyet kimsesizlerin kimsesidir bilhassa." Bakın, çocuklarımızı yoksulluğa, kadınlarımızı şiddete, yaşlılarımızı yalnızlığa, engelli vatandaşlarımızı ailelerinin merhametine ve hayırseverlerin yardımına mahkûm etmemeliyiz. Şehit ailelerimizin ve gazilerimizin haklarını mutlaka korumamız gerekiyor çünkü sosyal devlet, vatandaşını kaderiyle baş başa bırakan değil en zor gününde de yanında olan devlettir. Ancak Bakanlığınızın bu doğrultuda çok yoğun çalışmalar yaptığını görmüyorum. Rakamlara bakınca çok güzel, çabanız güzel ama sokağa çıktığınızda bu saydıklarımızla örtüşmeyen bir tablo var Sayın Bakanım. Bu ülkede engelli çocuğun yıllarca bakmak zorunda kalan aileler var. 50 yaşına, 55 yaşına gelmiş anneler çocuklarını kaybettiğinde hiçbir yer işe almıyor. Mutlaka ailelerin sigorta primlerinin yatırılması, emekliliğiyle ilgili engelli çocuğuna bakan ebeveynlere yardım açısından mutlaka değerlendirme yapılması gerekiyor.

Evde bakım yardımı için ailenin gelirinin kriter alıyorsunuz. Ya, sanki verdiğiniz paralar çok büyükmüş gibi işte saydı diğer vekiller de yüzde 40 ile 70 arası olanlara ödediğimiz para 5.700, diğerlerine 8.600 lira veriyoruz ve bu maaşı da aile gelirine göre veriyoruz. Yani asgari ücretli bir ailenin 3 tane çocuğu var, biri engelliyse maaşını kesiyorsunuz. Biz engellilerin bu topluma yük olduğunu düşünmüyoruz, bunlar bireydir ve bu toplumun da asli unsurlarıdır. Bu maaş hesaplama sisteminin mutlaka değiştirilmesi gerekir ya da siz maaşı veriyorsunuz, evdekiler ona destek vermeyebilir, bu mantık doğru değildir Sayın Bakanım. Bu aile büyük büyük şehirde nasıl ayakta kalıp bu engelliye nasıl bakacak? Ortez, protez ya da bunlarla ilgili görme engellinin bastonundan tutun akülü sandalyesine kadar Sosyal Güvenlik Kurumunun ödediği paralara baktığımızda bunun mutlaka kaldırılması gerekir.

Doğum iznini yirmi dört haftaya çıkarttınız, çok güzel ama SGK'den önce doğum yapmışların da doğum borçlanmasını mutlaka sağlamanız gerekiyor, kadınlarımızdan ciddi bir talep var Sayın Bakanım.

Şimdi, huzur evleriyle ilgili, Uşak Huzurevinin kapasitesi 185'e çıktı. Bekleyen yaklaşık 150 tane yaşlımız var. Kalma kriterlerini değiştirdiniz, 60 yaşı 70 yaşına çıkarttınız, birtakım kriterler ve sınıflamalar getirdiniz. Şimdi, tadilata aldınız Uşak Huzurevini, 242kapasitesine çıkaracaksınız ama size tavsiyem Sayın Bakanım, bu huzurevlerini yönetilemez kapasitelere çıkarmanız

doğru değildir. Daha butik şeklinde, 90 ile 100 kişi olan huzurevlerinin yapılması çok daha doğrudur. Sizin vadettiğiniz huzurevi sayıları da gerçekten çok yüksek değil, bunları mutlaka artırmak gerekiyor.

Uşak Merkez ve Eşme ilçesinde İŞKUR'dan yapılacak alımlarını liyakatli yapmadınız. Soru önergesi sorduk, dediniz ki: "İş Gücü Uyum Programı içerisinde müdürlükler buna karar verecek." Ya zaten yüz kırk iş günü için aldığınız kişileri bir de mülakatla yaparsanız zaten ekmek peşine düşen insanların bu ülkede ne kadar mülakatla insanların elendiğini düşündüğünüzde bu yöntem doğru değildir Sayın Bakanım. Eğer yapacaksanız belli kriterler koyun ve buna uyuyorsa kura sistemine de geçebilirsiniz.

2026'nın ilk dokuz ayında Türkiye'de 227 kadın cinayeti var, kadınları koruyamıyoruz Sayın Bakanım. KADES'e sadece 152 bin 972 başvuru olmuş yani düşünün, başvurmuşlar ama biz kadınların ölümüne engel olamıyoruz, bunu gözden geçirmemiz gerekir. Sunumunuzun hiçbir yerinde cezaevindeki kadınlardan, cezaevindeki engelli vatandaşlarımızdan bir kelime bile bahsetmemişsiniz. Bence bu konuyu da mutlaka değerlendirmeniz ve ele almanız gerektiğini düşünüyorum.

Atanamayan birçok insan var. Bakın, özel eğitim öğretmenleri, fizyoterapistler, özel eğitim öğretmenlerinin çoğu atama bekliyor ve bunlarla ilgili her sürekli bizler mail alıyoruz. Psikologlar yani toplumun psikolojisi neredeyse bozulmuş ve bu psikologlar iş aramaya çalışıyor ama durmadan da mezun veriyoruz. Planlamanın doğru yapılması gerektiğini düşünüyoruz. Çabalarınız iyi olabilir ama saha böyle değil. Uyuşturucu almış başını gidiyor, Uşak'ta uyuşturucu çok küçük yaşlara indi. Bunlarla ilgili de mutlaka yeniden değerlendirme yapmak lazım.

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM - Teşekkür ederim.

Sayın Arslan, buyurun.

YÜKSEL ARSLAN (Ankara) - Sayın Bakan, Sayın Başkanım, değerli Komisyon üyeleri, kıymetli bürokratlar, basın mensupları; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Sayın Bakanım, Komisyonda sözcüleri dinlerken herhâlde bu memleketin bütün sorunlarını Aile Bakanlığı çözecek gibi öyle bir duygu yaşıyorsunuz ama bizim toplumumuzda aile her şeyden önemli, aile sağlam olursa toplum da sağlam olur. Biliyorsunuz, siz yurt dışında yaşadınız, geldiniz, belki anneniz, babanız anlatmıştır, onların çocukluğunda, gençliğinde aileler nasıl, hısım akraba ilişkileri, komşuluk ilişkileri, tabii, her şey bozuldu. Bu da biraz sizin şansınıza bu döneme denk geldi. Fakat tabii, kendimizi de sorgulamamız lazım, yirmi beş yıllık bir iktidar. Hayır, niye bozulduk? Niye bu hâle geldik? Uyuşturucu niye bu kadar arttı, intiharlar niye bu kadar arttı? Mesela, Ankara'dan örnek vereceğim. (Uğultular)

Sayın Başkanım biraz sessizlik olsa.

Ankara'nın en muhafazakâr seçmenleri, yerli millî dediğimiz bölgelerde emniyet kayıtlarında en fazla uyuşturucu -isimlerini söylemeyim, yanlış olacak- o bölgelerde. O zaman eğitimde de yanlışlık var, bir yerde yanlış yapıyorsunuz, burada da öz eleştiri yapmanız gerekir. Şimdi, uyuşturucu aldı başını gidiyor, üstelik en kötüsü kimyasal uyuşturucu, çok ucuz. Her gün konuşuyoruz, okulların önünde satılıyor, şurada satılıyor, burada satılıyor. Her nedense her yıl da artıyor. Mesela, 2025 yılını Aile Yılı ilan ettik. Elinizdeki verilerde bir gelişme oldu mu? İntiharlar, genç intiharlar düştü mü? Efendim, evlilik oranları ne aşamada? Her geçen gün geriye gidiyoruz. Hepiniz bilirsiniz, Anadolu'da bir köyde bir hanımefendinin çocuğu olmazdı, "Çocukken hasta." derdi, gıdalarla zehirleniyoruz "e" serisi, Avrupa Birliği uyum yasaları 2005'te havai fişeklerle kutladık. Efendim, glikoz, renklendiriciler, tatlandırıcılar hep bu dönem. Dolayısıyla, hanımlarımız hamile kalamıyor, doğum hızı düştü, çocuklar evlenemiyor. Boşanmada Avrupa'yı geçtik, Allah Allah, bu nasıl bir milliyetçi, muhafazakâr iktidar, Allah'ınızı severseniz ya? Bir yerde yanlış yapıyorsunuz. Bizim 25-30 yaşımızdaki çocuklar iş arıyor, sizin 25 yaşındaki 30 yaşındaki çocuklar devletin en kritik yerlerine oturmuşlar, doymadan oraları soyuyorlar.kötü örnek oluyorlar, kötü örnek.

Sayın Bakanım, siz Belçika'da yaşadınız, engelli derneklerini ziyarete gidiyorum, Belçika'da yaşayan bir engelli hanımefendinin anlattığını anlatıyorum: "Gelirler, kontrol ederler, buz dolabını kontrol ederler, evimizi kontrol ederler; bir eksik görürlerse sessizce tamamlarlar."

AİLE VE SOSYAL HİZMETLER BAKANI MAHİNUR ÖZDEMİR GÖKTAŞ - Vekilim, böyle bir şey görmedim ben, vallahi görmedim, vallahi billahi görmedim.

YÜKSEL ARSLAN (Ankara) - Sizin ailede engelli var mı ki? Belki görmemiş...

AİLE VE SOSYAL HİZMETLER BAKANI MAHİNUR ÖZDEMİR GÖKTAŞ - Ben on yıl milletvekilliği yaptım, gelip gelip protesto ediyorlardı vallahi.

YÜKSEL ARSLAN (Ankara) - Şöyle: Ben Belçika'da yaşayan engelli bir hanımefendinin anlattığını anlatıyorum ama diyorlar ki: "Burada geldiği zaman..."

AİLE VE SOSYAL HİZMETLER BAKANI MAHİNUR ÖZDEMİR GÖKTAŞ - Ben görmedim Vekilim.

YÜKSEL ARSLAN (Ankara) - Ben onların yalancısıyım diyeyim halk diliyle, kanadı kırık anneler ağlayarak anlatıyorlar, yalan söyleyeceklerine inanmam, öyle olamaz.

Bizim dolabımızı görevliler gelip görüyor "Aa, pastırma da var, bal da var, reçel de var..." E, bizim toplumumuzda komşusu getirir, ailesi getirir, akrabası getirir.

Şimdi siz demin izah edemediniz, sizin izah edemediğinizi ben izah edeyim: Maaş aşımı, 17.990'ı geçince, 18 bin lira olunca kesiliyor ama dört beş ay yatırıyorlar, sonra bir yazı geliyor -herhâlde Çalışma Bakanlığından geliyor- faiziyle geri istiyor. Peki,

yatırırken görmüyor musunuz bunu? Bu insanlar zaten sıkıntılılar, üç beş ayda bir rapor yenileniyor, o hastanelerde çektikleri... Zaten tatil bilmiyorlar, eğlence bilmiyorlar; efendim, onlar, engelli insanlar bu kadar üzülüyor mü ya? Ağlayarak anlatıyorlar.

İşitme engelliler var, cihazları çok pahalı, büyük bir kısmı da ödenmiyor. Efendim, toplumda yaşadıklarını hep beraber görüyoruz. Nüfusta da fazla engelli var, artmaya da devam ediyor...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM - Sayın Arslan, teşekkür ederiz.

Sayın Karslı...

ŞENGÜL KARSLI (İstanbul) - "Sizin çocuklar" "bizim çocuklar" çok gerilerde kaldı, hepsi bizim çocuklarımız. Gerek Sayın Bakanımız gerekse milletvekillerimizden bazıları Bakanlığımızın çalışmalarını verileriyle ortaya koydular. Bugün konuştuğumuz Bakanlık, devletin en sıcak, en insani yüzü. Bu nedenle, ben bütçe cetvellerinin satır aralarında kalan, istatistik tablolarına sığmayan bazı hakikatleri konuşmak istiyorum.

Bir hukukçu olarak meslek hayatım boyunca şunu gördüm: Hukuk metinleri ve iktisat teorileri insanı hep güçlü, kendi kendine yeten, soyut bir varlık olarak varsayar. Oysa insan her zaman böyle olmaz, hepimiz hayata bir başkasının bakımına muhtaç bir bebek olarak başlarız, bize verilen ömrün sonuna geldiğimizde hepimiz hayatı yine bir başkasının eline, desteğine ihtiyaç duyarak tamamlarız. İnsan hayat yolculuğunda hastalık da vardır, engellilik de vardır, afetler de vardır, kayıplar da vardır. Bu açıdan, kudret ve meşruiyet en çok da insanın tutunacağı dalı kalmadığı kırılgan anlarında ortaya çıkar. Bunun ne anlama geldiğini yakın tarihimizde yaşanmış bir olay üzerinden hatırlatmak isterim, Emre'nin hikâyesi: Geçtiğimiz yıl İzmir'de dünyaya gözlerini açtıktan hemen sonra hastanede terk edilen, henüz birkaç günlük bir erkek bebek Emre. Geçmişte, böyle bir bebeğin hukuki süreçleri tamamlanana kadar aylarca kurum bakımında kalması gerekiyordu oysa bugün başlatılan geçici koruyucu aile modeli sayesinde kurumda bekletilmeksizin doğrudan özel eğitim almış bir çiftin sıcak yuvasına emanet edildi. Minik Emre o evde hayatın ilk güven duygusunu yeni annesinin şefkatiyle öğrenirken aslında Bakanlığın asıl varlık sebebini de hepimize sessizce anlatmış oldu.

BERİTAN GÜNEŞ ALTIN (Mardin) - İsim vermeyin, "unutulma hakkı" diye bir şey var.

ŞENGÜL KARSLI (İstanbul) - Tabii, o çocuk koruyucu ailenin yanına alınmamış olsaydı da yine biz onun elini bırakmayacaktık. Nitekim, devlet korumasında yetişen on binlerce gencin bugün kamu kurumlarında birer hukukçu, hekim, öğretmen olarak hizmet etmesi bu kurumsal şefkatin en büyük başarı hikâyesidir. Tıpkı devlet korumasında büyüyüp il müdürü olan Sabri Sidar gibi, tıpkı çocukevinde keşfedilip yeteneğiyle devlet sanatçısı olan Ayşe Atam gibi, tıpkı koruyucu ailesinin desteğiyle Avrupa şampiyonu olan Oya Aydın gibi.

BERİTAN GÜNEŞ ALTIN (Mardin) - Ya, isim vermeyin, isim; "unutulma hakkı" diye bir şey var.

ŞENGÜL KARSLI (İstanbul) - Güzel şeylerden rahatsız oluyorsun, sorun yok.

BERİTAN GÜNEŞ ALTIN (Mardin) - İsim vermenizden rahatsız oluyorum, bu insanların unutulma hakkı var.

ŞENGÜL KARSLI (İstanbul) - Ve tıpkı İstanbul'daki bir huzurevimizde 62 yaşında okuma yazma öğrenen Satı teyzemiz gibi.

Yine, sizin bu bütçeye baktığınızda göremediğiniz, ikinci büyük dönüşüm, koruyucu ve önleyici sosyal hizmet vizyonudur. Kolluk tedbirleri ve adli süreçler son çaredir oysa sosyal hizmet ilk koruma hattıdır. Bu doğrultuda,Bakanlığımız tarafından geliştirilen sosyal risk haritaları modelini son derece stratejik buluyorum. 35 sosyal risk alanında 648 gösterge üzerinden kurumlar arası verilerle bütünleştiren sistem, sorun ortaya çıktıktan sonra müdahale eden anlayıştan ayrılmış, riski vaka hâline gelmeden önleyen proaktif bir modele geçmiştir. Vatandaşın başvurusunu beklemeden il, ilçe, mahalle ve hane düzeyinde erken tespit, hane ziyaretiyle erken müdahale ve sürekli izleme yapılması çok kıymetli.

Yine, bütçe rakamlarında göremediğiniz bir hakikat de çağımızı kuşatan, karşı karşıya olduğumuz ilişkisel yoksulluk ve modern yalnızlık gerçeğiyle ilgilidir. Küçülen haneler, apartman dairelerinde kapısı çalınmayan yaşlılarımız, aynı odada ekranlara bölünerek ev içi gurbet yaşayan ailelerimiz, sosyal medyanın olumsuz etkilerinden korunması gereken çocuklarımız için atılan adımlar ve yine, failin de rehabilitasyonuna odaklanan modeller, sosyal hizmet ufkunun yeni başlıkları.

Sosyal politikalar üzerinden siyaset yapmak ile sosyal devlet yönetmek arasında ciddi bir fark var. Burada birincisini, bazı arkadaşlarımızın yaptığı gibi, mikrofondan bağırarak kurulan birkaç cümleyle yapabiliriz. İkincisi ise her gün milyonlarca insanın ihtiyacını doğru tespit etmeyi, kaynak ayırmayı ve hizmeti kesintisiz sürdürmeyi gerektirir. Ancak bu tavırlara şaşırmıyoruz, bu çelişkilere alışkınız çünkü polemiğe ayıracak vaktimiz yok.

ÖZGÜL SAKİ (İstanbul) - Yanıtınız yok çünkü, yanıtınız yok.

ŞENGÜL KARSLI (İstanbul) - Eğer polemiğe ayıracak vaktimiz olsaydı sorardım: Kadın için bu kadar bağırırken parti değiştirdi diye, sırf sizinle siyaset yapmayacak diye -haklı gerekçelerini ifade ettikten sonra- haysiyet katliamı yapılan kadınların karşısında da sessiz kalmasaydınız. Kendi gibi düşünmeye düşman olmak sizlerin tanıdık hasletidir. Psikolojide buna "yansıtma" "projeksiyon" deniliyor, kendi niyetlerini ve kendi duygularını karşısına atfetmek ancak biz sosyal devletin gereğini yapmayı sürdüreceğiz diyor, teşekkür ediyorum.

ORHAN YEGİN (Ankara) - Ağzına sağlık Vekilim.

AYYÜCE TÜRKEŞ TAŞ (Adana) - Hayır, son bir dakikada geldin, ne duydun da "Ağzına sağlık." diyorsun?

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM - Sayın Özçağdaş, buyurun.

SUAT ÖZÇAĞDAŞ (İstanbul) - Sayın Bakan, Meclise hoş geldiniz.
Bu yıl Aile Yılı ilan edildi, sizin Bakanlığınızın...
AYYÜCE TÜRKEŞ TAŞ (Adana) - Parti değiştirmek siyasi ahlaksızlıktır ya! Bunu mu burada meşrulaştırıyorsunuz?
SUAT ÖZÇAĞDAŞ (İstanbul) - Sayın Başkan...
AYYÜCE TÜRKEŞ TAŞ (Adana) - Yüzde 60 oy almış, gidiyor AK PARTİ'ye, böyle bir şey olmaz ya! Ayıp ya, ayıp!
OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM - Sayın Türkeş Taş...
AYYÜCE TÜRKEŞ TAŞ (Adana) - Bu siyasi ahlaksızlık.
ŞENGÜL KARSLI (İstanbul) - Sizin gibi düşünmeyenlere kadın değil, insan muamelesi yapmıyorsunuz...
AYYÜCE TÜRKEŞ TAŞ (Adana) - Parti değiştiren siyasi ahlaksızdır, ayıp!
OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM - Sayın Özçağdaş, buyurun.
SUAT ÖZÇAĞDAŞ (İstanbul) - Sayın Bakan, hoş geldiniz.
Bu yılı Aile Yılı ilan ettiniz, ben de size biraz ailelerle ilgili konuşmak istiyorum.
AYYÜCE TÜRKEŞ TAŞ (Adana) - Ayıp ya! Bir de kadına bağlıyor yani.
SUAT ÖZÇAĞDAŞ (İstanbul) - Değerli arkadaşlar...
Şimdi, siz geçtiğimiz ay içerisinde oldukça üzüldünüz, sizinle ilgili bir haber çıkmıştı, on dakika kadar çok üzgün kaldınız...
AİLE VE SOSYAL HİZMETLER BAKANI MAHİNUR ÖZDEMİR GÖKTAŞ - On dakika değil Sayın Vekilim, bir gün önce başladı, bir gün sonra...
SUAT ÖZÇAĞDAŞ (İstanbul) - Hak veriyorum, üzülmüşsünüz, incinmişsiniz; bir gün, iki gün, üç gün, bir hafta.
AİLE VE SOSYAL HİZMETLER BAKANI MAHİNUR ÖZDEMİR GÖKTAŞ - Bunun bir dakikası da yok.
SUAT ÖZÇAĞDAŞ (İstanbul) - Şimdi, Sayın Bakan, 30 Ekim 2024'ten bu yana binlerce aile benzer sorunlar yaşadı, sabah saatlerinde evleri basıldı, çocukları ağlatıldı, anne babaları kahroldular; eşlerinin, çocuklarının önünde derdest edildiler. Bu insanlar çocuklarının küpesinin bile suç unsuru olarak arandığını gördüler, sıraya sokulup dizildiler, suçlular gibi fotoğrafları her yerde paylaşıldı, defalarca fotoğrafları çekildi, aylarca haklarında haysiyet cellatlığı yapıldı, yandaş kanallarda olmayan işler anlatıldı, hiçbiri iddianamede yok. Bir itirafçı yaratma mekanizması oluşturmak için avukatlarından gizlice kaçırıldılar, tehdit edildiler, "Evlatlarınızı göremezsiniz." diyerek savcılar tarafından tehdit edildiler, başka şehirlere elleri kelepçeli, ailelerinden habersiz sürgün edildiler kadın tutuklular, kuyu tiplerine mahkûm edildiler, kendi illerinin dışında sürgün edildikleri için aileleri 500 kilometre uzağa gitmek durumunda kaldı. Hâlihazırda, davalar İstanbul'dan kaçırıldığı için Silivri'ye her gün 100 kilometre gidip 100 kilometre gelen, bazılarının arabası olmayan aileler var. Sırf "buradan bir itirafçı çıkarabilir miyiz" diye babasını aldılarsa oğlunu, yeğenini de aldılar, eşini, bacanağını, kayınbiraderini, kuzenini, arkadaşını aldıklarınız var. Karı koca birlikte yatıyorlar, 3 çocuğu şu anda annesiz babasız olan var, mahkeme karar verirse çıkacak olanlar var. Tarlası kazılan,kuyusuna bakılan, emekli maaşına haciz konulan var. Şirketine çökülüp kayyum atanan zenginlik içindeyken şu an da çocuklarının okul taksitini ödeyemeyenler var. Yaşamak için İstanbul'un muhafızıyken çalmayan çırpmayan şu anda küçücük bebeğine bakmak için evini satan var. Evdeki gelir gidince, abisi artık tutuklu olunca, okulu bırakan, üniversiteye girecek olan kız öğrenci var. Orada evlenmek zorunda kalan, evlendiği hâlde evlilik fotoğrafını inatla hâlâ alamayan var, bir yıldan fazla bir süre önce evlenmiş ama hapishanedeki evlilik fotoğrafını alamayan var. Annesini, babasını görevde sanan çocuklar var, "Baba, seni burada kim tutuyorsa, ben oraya gideyim, konuşayım, seni artık bıraksın." diyen 5 yaşında, 6 yaşında çocuklar var. Babası tutuklanınca küçük yaşta terapiye giden çocuklar var. Yer olmadığı için yatak bulamayan, yerlerde yatanlar var. Hasta olduğu hâlde salıverilmeyenler var. Ameliyat olduğunda hastanede tutulamayanlar var. 80 yaşında, 90 yaşında, anneleri, babaları oradan oraya sürüklenenler var; dolayısıyla var da var. Ben bunların hepsinin de Bakanı olmanızı bekliyorum. Bu insanlar bir yıldan fazla süre, 30 Ekim 2024'ten bu yana, neredeyse iki yıldır bu zulümleri görüyorlar. Siz Aile Bakanısınız, bunlara da sorun. Ben sordum "Ne isterseniz Bakandan?" dedim, dediler ki: "Gelsin, Aile Dayanışma Ağı'na bekleriz, bizim de dertlerimizi dinlesin." Hani kendi derdiniz var ya. Bize on dakika konuşup... Ayda bir kez yüz yüze görüşebiliyoruz... "Okulda kızlarımın arkadaşları tarafından -önceden suçlu ilan edildiği için eşim, aylarca iddianamesiz burada yattı- çocuklarıma yapılan baskı nedeniyle çocuklarım okula gitmek istemiyor." diyen aileler var. "Çocuk sahibi olmak istiyorum. Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi kararına rağmen buna izin verilmiyor." diyenler var. "Aile Yılını ailelere zulüm yılı olarak uyguluyorsunuz." diyenler var. "Ben aile birliklerinden ne anladıklarını çok merak ediyorum, çıksınlar bir anlatsınlar. Bizler aile değil miyiz?" diyenler var. Dolayısıyla, Sayın Bakan, bunların her birisi de aile, sizin bunların da sorunlarını dile getirmenizi beklerim. Aile Dayanışma Ağı'nın içerisindeki ailelerin tamamı bu sorunları her gün yaşıyorlar, yaşamaya devam ediyorlar. Baktığımız zaman, her birisinin bir hikâyesi var, her birisi önden suçlu ilan edilmiş durumdalar ve bu insanlar çocuklarını göremiyorlar, ailelerini göremiyorlar, anne-babalarını göremiyorlar ve oradan oraya sürükleniyorlar; hiçbir hukuk çerçevesinde izahı mümkün değil. Sizin Aile Bakanı olarak bu sorunları yaşayanlarla, örneğin "Ben çıplak arandım" diyen Fatoş Pınar Türker'le ve diğer insanlarla da konuşmanızı bekliyoruz. Aile Bakanı olarak herkesin Aile Bakanı olmalısınız.
OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM - Teşekkür ederim.
Sayın Kanko...
MÜHİP KANKO (Kocaeli) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri, kıymetli hazırun; hepinizi saygıyla selamlıyorum.
Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı dediğimiz zaman bugünkü yapılan konuşmalardan aslında bugün bu bütçenin yoksullukla mücadele etmek için değil yoksulluğu yönetmek için yapılmış bir bütçe olduğunu görüyoruz. Çünkü baktığınızda 2027

yılında 677,3 milyar lira bir bütçe var. Rakamın büyüklüğüne aldanmayalım çünkü nominal artış yüzde 27,3'ken reel artış sadece yüzde 1,9, enflasyonu göz önüne aldığınızda 1,9 artmış. Bakanlığın merkezî yönetim bütçesindeki payı da yüzde 2,80'den yüzde 2,48'e düşürülmüş. Bütçenin yüzde 74,6'sı cari transferlere ayrılırken sermaye giderlerinin payı sadece yüzde 1,49 yani sosyal hizmet altyapısına, bakım merkezlerine, kalıcı yatırımlara kaynak ayırmak yerine ağırlıklı olarak nakit yardımlarla günü kurtarmaya çalışıyorsunuz. Ancak asıl çarpıcı tablo, 2025 yılı Sayıştay denetim raporlarında ortaya çıkıyor: Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışmayı Teşvik Fonu 2025 yılında 145 milyar 988 milyon lira gelir elde etmiş ancak yalnızca 85 milyar lira harcamış. Sonuç ne? Yoksullukla mücadele için oluşturulan fonda tam 60 milyar 900 milyon lira para harcanmadan bekletilmiş. Soruyorum Sayın Bakan: Üstelik fon gelirleri 30,54 artarken, giderler yüzde 18,28 azalmışken, fon gelirlerinin yüzde 98,8'i gelir ve kurumlar vergisi ve trafik cezalarından oluşmuşken, milyonlarca vatandaş temel ihtiyaçlarını karşılayamazken, yoksullukla mücadele fonunda60 milyar lira niçin bekletilir? Vatandaştan vergi ve ceza yoluyla topladığınız parayı yoksul vatandaşa ulaştırmak için daha neyi bekliyorsunuz? Yine, Sayıştay raporuna göre 2025 yılında sosyal transferlerin başlangıç ödeneği 319 milyar lira. Baktığınız zaman, sermaye giderleri için ayrılan 6,6 milyar liranın yalnızca 4,1 milyar lirası harcanmış; yine, burada da harcanmayan bir para var. Bu tablo sosyal devlet anlayışının ne kadar zayıflatıldığının göstergesi. Kadın politikalarında da tablo değişmiyor. Kadının Güçlenmesi Programı'na 9,55 milyar lira ayrılırken kadın konukevi sayısı sadece 1 tane arttırılıyor. Kadına yönelik şiddetle mücadele için sadece 1 tane konukevi açmakla sorunu çözemeyeceğinizi görebilmemiz lazım. Sosyal devlet, yoksula yardım bütçesinde para bırakmayı değil ihtiyaç sahibine hakkını zamanında ulaştırmalıdır. Kadınları şiddet karşısında, engellileri ailesinin imkânlarına, yaşlıları çaresizliğe mahkûm etmek sosyal devlet anlayışı olamaz. Bu arada, bizim anlayışımızda sosyal yardım bir lütuf değildir, anayasal bir haktır. Çocukların aç kalmadığı, gençlerin eğitimden kopmadığı, kadınların güvende olduğu, engellilerin ve yaşlıların insanca yaşadığı bir Türkiye mümkündür.

Bakın, Bakanlığınızla ilgili birkaç tane örnek vereceğim: Örneğin, Dilovası'nda piknik tüpünden zehirlenen Salih bebeği sanıyorum hatırlarsınız, SMA hastası çocuğunun fişini çekip daha sonra gidip intihar eden Derince'de bir hastadan bahsediyorum, bunu da bilirsiniz. Bunun dışında, yine, özellikle Diyarbakır'da cinsel tacizle suçlanmış bir kişiyi yönetim kademesine atayıp, orada yeniden bir cinsel tacizde bulunduktan sonra başka bir yere atanması, Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığında bir şeylerin yanlış gittiğini göstermektedir.

Hepinize saygılar sunuyorum.

Teşekkür ederim.

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM - Teşekkür ederim.

Sayın Dilan Kunt Ayan, süreniz on dakika.

DİLAN KUNT AYAN (Şanlıurfa) - Teşekkürler Sayın Başkan.

Sayın Bakan, değerli milletvekilleri, Bakanlığın kıymetli bürokratları; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Sayın Bakan hoş geldiniz.

Seleflerinize ve Kabinenin diğer bakanlıklarına nazaran sizlere rahatlıkla ulaşabiliyoruz ve aynı zamanda önergelerimize de kısmen de olsa cevaplar veriyorsunuz, bunun için teşekkür ederiz sizlere.

Şunu söylemek zorundayız Sayın Bakan: Bakanlığınızın asıl görevi, bu sorunlardan sonra konuya müdahil olmak değil, bu sorunlar yaşanmadan engel olabilmek, önleyici politikaları geliştirmek ve büyütmek. Maalesef ki böyle bir perspektif içerisinde olmadığınızı, olunmadığını, yeteri kadar yapılmadığını da sunumunuzda görebildik. Neden? Çünkü Bakanlığınızın asıl görevi, kadınların, çocukların dezavantajlı durumda olan kişilerin eşit bir şekilde, haklı bir şekilde temel haklar çerçevesinde güçlendirilmesi için bir bütçe oluşturulması; ne yazık ki bu vizyonu görmedik.

Bakın, Sayın Bakan bu ülkede maalesef ki bir kadın bakanlığı yok ve bu yüzdendir kadınların sorumluluğu da sizin üzerinizdedir. Her gün kadınların katledildiği, şiddete uğradığı, kadın yoksulluğunun derinleştiği bir tabloyla karşı karşıyayız. Kadınların en temel sorunları, Bakanlığınızın radarına yeteri kadar girmiyor, sunumunuzda da gördük bunu. Maalesef ki radara giden aile politikaları ve bu aile politikalarını da sizler güçlendirdikçe biz şiddet döngüsünün görünmez bir hâle geldiğini de görebiliyoruz.

Yine, Sayın Bakan, sitenize baktık gelmeden önce, "Acaba nasıl çalışmalar paylaşılmış?" diye, çok üzülerek ifade ediyorum ki sanki bir Aile Bakanlığı sitesi değil de bir insani yardım kuruluşunun sitesi gibi; yazılmış "Yaşlı ve engelli maaşı yattı. Huzurevi açıldı. Gündüz bakımevi açıldı. Doğum yardımı ödemeleri yapıldı." Ya, Sayın Bakan açık söyleyelim, dezavantajlı grupları sadece aylığa bağlayarak politika üretemezsiniz. Bu, sadaka kültürünün başka bir göstergesidir. Oysaki kendi vergileriyle ödemiş oldukları miktarları bir lütufmuş gibi gösteremezsiniz. Halkın bütçesini ihtiyacı olanlara ulaştırmak bir lütuf değil bir haktır ve hak olanı yerine getiriyorsunuz.

Yine, bizler bölgede TJA (Tevgara Jinen Azad) olarak 25 Kasım Kadına Yönelik Şiddetin Önlenmesine Dair Uluslararası Mücadele Günü kapsamında programlarımızı deklare ettik ve çalışmalarımıza başladık. Geçtiğimiz günlerde de ilk yürüyüşümüzü Siverek'te başlattık, startını Siverek'te verdik. Peki neden Siverek'te yürüdük Sayın Bakan, ben size anlatayım. Bakın, yaz aylarında Siverek'te kaçırılan21 yaşındaki bir kadın tecavüze uğradı ve aileyle birlikte yapıldı bu, sistematik bir şekilde yapıldı, sizler de haberdarsınız bundan fakat...

AİLE VE SOSYAL HİZMETLER BAKANI MAHİNUR ÖZDEMİR GÖKTAŞ - Davaya müdahiliz.

DİLAN KUNT AYAN (Şanlıurfa) - Aynen öyle fakat o mahkemede ne oldu biliyor musunuz Sayın Bakan "Davaya müdahiliz." dediniz ama ben size mahkemede ne olduğunu söyleyeyim: Sizin, Bakanlık tarafından gelen avukatlar da o mahkemede şahit. O

mahkemenin başkanı tecavüze uğrayan, kaçırılan kadına aynen şunu söyledi, ar ediyorum burada söylemekten ama söyleyeceğim bunu "Ne kadar sürdü tecavüz?" dedi ve utanmadan şunu sordu: "10 kişi gelmiş, toplanmış burada, nedir, nedir, bir kadının beyanıyla buradasınız siz:" Kim bunu söylüyor? Mahkemenin başkanı söylüyor. Avukat dönüp ne diyor, failin avukatı dönüp ne diyor? Diyor ki: "Neden kendin öldürmedin, neden intihar etmedin, baban nasıl buna katlandı?" ve mahkeme başkanı buna müdahale etmiyor. Peki, bu bize neyi gösteriyor Sayın Bakan? Bu işte cezasızlık politikasının faili koruyan erkek zihniyetinin bir tezahürüdür. Ben size açık söyleyeyim, üzülerek de ifade ediyorum: Tek başına avukatlarınızı oraya göndermeniz yetmiyor, siz buna müdahil olmak zorundasınız. Bu erkek yargı sistemine müdahil olmak zorundasınız çünkü bunlar cezasızlığı üretiyor, bunlar erkek failleri koruyor ve korudukça da maalesef ki her gün böylesi olaylarla karşı karşıya kalıyoruz.

Yine, Sayın Bakan, az önce iktidarın mensupları, sizler de övündünüz 6284 sayılı Yasa'yla. Evet, 2012 yılında çıktı bu yasa, çıktığı zaman bizler de o zaman bu yasanın gerçekten Türkiye için kazanılmış kadın hakları anlamında bir yasa olduğunu, uygulanması durumunda şiddet sarmalını azaltacağını söyledik fakat gelin görün ki Sayın Bakan, bu yasa uygulanmıyor, bu yasanın uygulama alanı her geçen gün daralıyor, hele ki İstanbul Sözleşmesi'nden çıktıktan sonra. Bakın, ben size bir tabloyla anlatacağım bunu: 6284 sayılı Kanun'un uygulanmasıyla ilgili Kadın Dayanışma Vakfı bir rapor hazırlıyor ve bu rapora göre de uzaklaştırma kararlarının yüzde 44'ünün bir ya da iki aylık sürelerle verildiği ve hatta bakın, avukatlık yaptığım dönemlerde dosyalarımızda üç günlük uzaklaştırma kararlarını gördük Sayın Bakan, aklımızla alay eder gibi. Biz kadını o şiddet sarmalından kurtarmaya çalışıyoruz, elimizde muazzam bir yasa var fakat yasanın uygulayıcıları bunu hayata geçirmiyor. Kim peki bundan sorumlu Sayın Bakan? Sizler de sorumlusunuz işte bundan.

Yine, verilen tedbir kararlarının yüzde 33'ü erkekler tarafından ihlal ediliyor ve yine, ihlallere rağmen kanunundaki zorlama hapsi yaptırımları yapılmıyor. İncelenen 203 dosyanın da sadece 3'ünde tedbir nafakasına hükmediliyor. Şimdi, biz böylesi bir tabloda 6284'ün neyiyle övüneceğiz uygulanmadıktan sonra, uygulama alanı bulamadıktan sonra? Söylüyoruz "6284 yuva yıkan yasa" diye erkekler her yerde bunu deklare etti ve maalesef ki şu an her geçen gün uygulama alanında daralan bir yerde, bunda sizin de sorumluluğunuz var, bunu görmeniz gerekiyor.

Yine, Sayın Bakan, bu eylül ayında yalnızca beş günde 10 kadın öldürüldü ve yine, eylül ayının tamamında ise 28 kadın erkek şiddeti sonucunda yaşamını yitirdi, 19 kadın şüpheli şekilde ölü bulundu. Üstelik bu kadınların bir kısmı koruma kararı altındayken katlediliyor, işte sorun tam da burada, Bakanlığınızın tam da burada devreye girmesi gerekiyor. Evet, bir koruma var fakat o kadar, korumadan ötesi bir tedbirin olmadığını görüyoruz, yeteri kadar olmadığını görüyoruz. Bakın, örneklerini vereceğim, Antalya'da Ayşegül Coşkun, hakkında uzaklaştırma kararı bulunan erkek tarafından öldürüldü. Sadece Ayşegül değil aynı saldırıda annesi de babası da öldürüldü. Narin Süer, hakkında yaklaşık bir buçuk yıldır uzaklaştırma kararı olmasına rağmen öldürüldü. Şimdi soruyoruz size: Bir kadın hakkında uzaklaştırma kararı varsa devletin görevi nedir, sadece o kararı vermek midir? Elbette ki değil. İşte o kadını o şiddet sarmalının, o katleden yola götüren kısımları engelleyebilmektir, bu da tabii ki sizin sorumluluğunuzdadır. Bunlar sadece münferit örnekler değil bulunduğumuz her yerde ifade ediyoruz. Elbette ki buradan size soracağız bunu. Kadınların hayatına yönelik tehditleri kim değerlendiriyor, bu kararları kimler veriyor? Bu ihlal kararı verenler neden bu koruma yükümlülüklerini yerine getirmiyor? Bu sorumluluklar neden alınmıyor? Ülke resmen kadın mezarlığına dönmüş durumda. Her gün bir kadın katliamıyla uyanıyoruz güne ve buna dair de önlem alınması gerekiyor.

Yine, Sayın Bakan, az önce sizler sunumunuzda da ifade ettiniz, bütçe sunumunuza da baktık, Türkiye genelinde 151 sığınmaevi var ve önemli, biz kıymetli bulduğumuzu da söyleyelim fakat 118'i sizin Bakanlığınıza bağlı ve toplam kapasitesi 3.726. Evet, bu ülkede bir sığınmaevinin olması önemlidir fakat kapasitesi kabul edilemez bir yerde. Neden Sayın Bakanım, izah edeceğim ben size: Çünkü her gün bir kadına şiddet vakasıyla güne uyanıyoruz. Bu kadınlar kaldıkları yerde güvenli değiller, bu yüzden sığınağa gidiyorlar zaten ve çok üzülerek gördük ki bir tane artırabilmişsiniz. Şimdi, bunun daha farklı bir noktada olması gerekiyor.

AİLE VE SOSYAL HİZMETLER BAKANI MAHİNUR ÖZDEMİR GÖKTAŞ - Doluluk oranı zaten yüzde 70.

DİLAN KUNT AYAN (Şanlıurfa) - Bitireyim, cevap verirsinizSayın Bakan.

Yine, bu ŞÖNİM'lerle ilgili, bakın, daha önce, sizden önceki dönemlerde 2013, 14, 15, ben de bilfiil katılmıştım. Geçtiğimiz hafta da yine 29'uncu Kadın Sığınakları ve Dayanışma Merkezleri Kurultayı Ankara'da gerçekleştirildi. Bakın, 2014-15 yıllarında sizlerin, bakanlıkların ŞÖNİM'e bağlı olan birimlerindeki ilgili kişiler geliyorlardı bu kurultaya. Peki, biz kurultayda ne yapıyoruz? Kim var bu kurultayda? Kadın örgütleri var, barolar var, insan haklarından doğru çalışan, kadın haklarından doğru çalışan kişiler var ve biz onlarla birlikte bu ülkede sığınağa ihtiyaç duyan kadınların gereksinimlerini tartışıyoruz. Neden sizin Bakanlıktan doğru, ŞÖNİM'den doğru bir yetkili gelmiyor orada? Çünkü biz ihtiyaçları söylüyoruz, talepleri söylüyoruz, gelin birlikte tartışalım diyoruz, konuşalım, çözüm bulalım diyoruz. Onu şimdi size söyleyeceğim, raporları da var. Şimdi, bakın, o kurultayda neler tartışıldı, ben size söyleyeyim: Övündükleri sığınaklar, ŞÖNİM'ler vardı ya kıymetlidir, kıymetsiz değil fakat yetersiz fakat orada toplumsal cinsiyete dayalı bir işlem yapılmıyor birçoğunda, biz de bunu söylüyoruz. Bakın, o ŞÖNİM'lerde neler oluyor, o sığınaklarda neler oluyor? Dolmuşa biniyorsunuz, deniyor ki: "Evinde inecek var mı?" Şimdi bu mudur peki bizim gizliliğimiz, böyle bir gizlilik olabilir mi yani? Sığınak dediğimiz şey kimsenin adresini bilmediği bir yer olacak. Dolmuşa biniyorsun, "Sığınmaevinde inecek var mı?" diyor. Yine, bu kurultayda tartışılanlardan biri, sığınak sonrası desteklerin yetersiz olduğunu söylüyor, bunu ŞÖNİM'deki ilgili birimler yapacak. Yine, sığınaktan çıkan kadınların takibinin eksik olduğunu görüyoruz. Bunların tamamı sizin sorumluluğunuzda.

Son olarak, AKP iktidarı yıllardır nafakaya dair uğraştı, uğraştı, allem etti, kallem etti, en son Anayasa Mahkemesi karar verdi, o günden bugüne sizden bir açıklama gelmedi, biz merak ediyoruz, bu nafakaya dair ne düşünüyorsunuz? Kadınların nafaka hakkına yönelen bu duruma ilişkin nedir planınız? Bakın, ben size bir yüzde de vereyim: Bu ülkede yoksulluk nafakası yalnızca 2.150 TL. Onların büyük bir oranı da ödenmiyor. Sizin bu konudaki düşüncenizi merak ediyorum.

Son olarak, kadınların bütçesi kadınlara ayrılmadıkça bu ülkede kadınlar öldürülmeye devam edecek. Bizler artık devletin hatalı, eksik ihmalleri yüzünden tek bir kadının bile yaşamdan kopmasını istemiyoruz. 25 Kasım Kadına Yönelik Şiddetle Mücadele Günü'ne giderken sizden Bakanlığınız adına kadınların yanında olan bir bütçe yapmanızı istiyoruz.

OTURUM BAŞKANI NİLGÜN ÖK - Teşekkür ediyoruz Sayın Ayan.

Şimdi de söz sırası Sayın Aysu Bankoğlu'nda.

Buyurun.

AYSU BANKOĞLU (Bartın) - Teşekkürler.

Hoş geldiniz Sayın Bakan. Şimdi, Bakanlığınızın en önemli hedefi aile. Neredeyse tüm alt programlarınızda aile üzerinden hedefler konulmuş. Efendim, Millî Aile Haftası, Aile Enstitüsü, aile kalkınması, Aile Fonu, aile desteği; bu kitapçıkta tam 530 kere "aile" kelimesi geçiyor. Şimdi, tabii, bu işin aslı 2011 yılında Bakanlığınızın isminden zaten "kadın" kelimesini çıkarmakla başlıyor. Rakamlara baktığımızda, sadece bu yıl şüpheli ölümler de dâhil olduğunda 518 kadın hayatını kaybetmiş. Kadın cinayetlerinin korkunç bir şekilde bu kadar arttığı, kadınlar korunma kararlarının uygulanması için bu kadar mücadele ederken gerçekten Bakanlığın görevi ne olmalı? Kadınların hayatı nüfus hedeflerinin altında kalabilir mi Sayın Bakan, Belçika'da böyle miydi? Değildi. Konuşmalarınızda da baktım, bir gün isterseniz konuşuruz, o konuşmaları burada yapsaydınız eylül ayı operasyonlarında belki siz de cezaevinde olabilirdiniz. Neyse geçelim, kadınlara güvenceli iş yok, eşit ücret yok, kamusal kreş yetersiz, mesleki eğitimi yetersiz. Tamam, kadın evde otursun da peki nasıl geçinecek bu aile Sayın Bakan, herkes Fatma Betül gibi değil ki ev hanımı olup 500 bin lira geliri olsun.

Bakanlığınızın birinci görevi dolayısıyla, her kadının öncelikle yaşam hakkını, özgürlüğünü ve ekonomik bağımsızlığını güvence altına almaktır. Bütçenin tercihleri de aynı, 2027 bütçenize bakıyoruz, Ailenin Korunması ve Güçlendirilmesi programına 29,99 milyar ayrılıyor. Kadının Güçlenmesi programına 9,5 milyar ayrılıyor. "Aileyi Güçlendirme" başlığı kadınların güçlenmesine ayrılan kaynağın 3 katından daha fazla yani Bakanlığınız da saray Hükûmetiniz de maalesef kadını ailenin içinde tarif ediyor. Kadın eğer ailede ise bir anlam ifade edebilir, bütçeden pay alabilir, fonlardan, desteklerden faydalanabilir, birey olmasa da ailenin bileşeni olarak ancak değer görebilir. Şimdi, 2026-35 dönemini Aile ve Nüfus On Yılı olarak tanımlıyorsunuz. 2025 Aile Yılı'nda da aynısıydı, evlenecek gençlere destekler, efendim, doğum yardımları, bu hakları tanıdınız, tanıyın da; iyi de işsiz ve güvencesiz bir genç kadını öncelikli olarak evliliğe teşvik eden bir politika yani ne bileyim... Şimdi, TÜİK'inizin Eylül ayı 2026 verilerine göre bakıyoruz, kadın işsizliği yüzde 11, genç kadınlarda bu oran yüzde 23, gençkadınların işsizliği erkeklere göre 2 kat daha fazla. Şimdi, dolayısıyla bir diğer sorun, doğum yardımı kreşin yerini tutar mı ya da istihdam politikası olmadan evlilik desteği yeterli midir? Tabii ki değil.

Kadınların hayatını nüfus hedeflerine bağlamak yerine özgürce karar verebilecekleri koşulları yaratmanız gerekiyor. Kadınlar eve hapsedildikçe bakımın yükünü de kadınlara yüklemiş oluyorsunuz. Şimdi, çocuk bakım sorumluluğu kadınları işten koparıyor, evet. Kreş ve gündüz bakım evleri yetersiz. Ücretsiz bakım kontenjanlarınız var. Şimdi, planınızda Bakanlığa bağlı ücretsiz kreş sayısı 2025'te 3.199'muş. 2028 hedefimiz 3.500, üç yılda yalnızca 301 artış öngörülüyor. Ocak ayına kadar sadece İstanbul'da belediyemiz 127 kreş açmış ama siz, kitapçığınızda yazıyor, kreş seferberliği ilan etmişsiniz. Kadına "Çalış." demek kolay ama peki çocuğunu bırakacak kreş nerede? Buna tekrar bakmak zorundasınız.

Şimdi, bütçe tümüyle aileyi anlatıyor, dediğim gibi. Biz ise o ailenin içinde yaşanan hayatı konuşmak zorundayız. Her şey nüfus değil Sayın Bakan. İşsiz kadını, geleceğini kuramayan genç kadını, şiddetten kaçacak yer arayan kadını, okulda aç kalan çocuğu, istismara uğrayan çocukları, yoksulluk yüzünden çocukluğunu yaşayamayan, bu ülkedeki 6-7 milyon, açlık sınırı altında yaşayan çocukları konuşmak zorundayız. Sosyal devleti konuşmak zorundayız ama bunun yolu daha fazla aile konferansı yapmak maalesef değil, nüfus hedefleri değil, yardım kalemlerini sıralamaktan bunun yolu geçmiyor. Bizim itirazımız Sayın Bakan, aileye değil. Bizim itirazımız aileyi kadının özgürlüğünün önüne koyan anlayışa. Yine bizim itirazımız yardıma değil, yoksulluğu yönetmeyi sosyal devlet sanan anlayışa bizim itirazımız. Bizim itirazımız bütçeye, kaç milyar harcandığına değil, kaç insanın hayatını değiştirdiğiyle ilgili. Rakamlar ortada ve mesele kaynak yokluğu değil. Biz bunu fon krizinde de gördük, kaynak var. Mesele siyasi tercihlerdir ve maalesef, bu bütçe o tercihi değiştirmiyor Sayın Bakan. Bizim itirazımız da tam olarak bunadır.

Teşekkürler.

OTURUM BAŞKANI NİLGÜN ÖK - Teşekkür ediyorum Sayın Bankoğlu.

Şimdi de söz sırası Sayın Mehmet Akalın.

Buyurun lütfen.

MEHMET AKALIN (Edirne) - Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Değerli milletvekilleri, Sayın Bakan, değerli bürokratlar; bugün burada konuştuğumuz bütçe toplumun en fazla desteğe ihtiyaç duyan kesimlerini, geçim sıkıntısıyla mücadele eden ailelerimizi, korumaya muhtaç çocuklarımızı, engellilerimizi, yaşlılarımızı ve şiddet mağduru kadınlarımızı ilgilendiriyor. Elbette bu alanlarda verilen emekleri önemsiyoruz ancak yapılan çalışmaları değerlendirirken "Bütçeye konulan para insanımızın günlük hayatını ne kadar kolaylaştırıyor?" diye sormak zorundayız.

Bakın, 2027 yılı için Bakanlığa 677 milyar lira ödenek teklif ediliyor, artış yüzde 27,3. Merkezi bütçe içindeki pay ise yüzde 2,8'den yüzde 2,48'e geriliyor. Üstelik TÜİK'in ekim 2026 verilerinde gıda fiyatları yıllık yüzde 27,73; konut, su, elektrik ve yakıt grubundaki fiyatlar yüzde 40,24 artmış iken geçinmekte zorlanan aileler bu şartlarda nasıl ayakta kalacak? Soruyorum. Sayın Bakan, Yoksullukla Mücadele Programı'nın 2027 ödeneği yüzde 21,35 artıyor. Yönetim ve Destek Programı'ndaki artış ise yüzde 61. Şimdi soruyorum: Bu öncelik farkının gerekçesi nedir? Yine, yardımların satın alma gücü ve aileleri yoksulluktan çıkarma etkisini nasıl ölçüyorsunuz?

Bir de kadınlarımızın durumuna bir bakalım: TÜİK'in mevsim etkisinden arındırılmış eylül 2026 verisinde kadın istihdam oranı yüzde 31,2; 15-24 yaşındaki genç kadınlarda işsizlik ise yüzde 23,3'tür. 3 yaşından küçük çocuğu olan kadınların çalışmasının önündeki bakım yükünü de biliyoruz. Şimdi soruyorum: Ücretsiz kreş yaygınlaşmadan kadınların ekonomik bağımsızlığını nasıl güçlendireceğiz? Kadına yönelik şiddette de hedefleri dikkatlice incelemeliyiz. 2026 için 152 olan kadın konuk evi sayısının 2027'de yalnızca 153'e çıkarılması öngörülüyor. Şiddetten kaçan kadınlarıngüvenli barınma, çocuk bakımı ve işe erişim ihtiyaçları bu kapasitelerle nasıl karşılanacak?

Bir de yaşlılarımız var. TÜİK'e göre 2025'te 1 milyon 836 binden fazla yaşlı tek başına yaşıyor. Evde bakım ve gündüz hizmetlerini bu ihtiyaçla birlikte planlamak gerekmiyor mu? Bir de şunu öğrenmek istiyorum: Bakanlığınızın bu konuda il il ortaya koyduğu somut kapasite hedefleri nelerdir?

2026'da analık izninin yirmi dört haftaya çıkarılması yerinde bir adımdır ancak çocuk büyürken ailelerin bakım ihtiyacı devam ediyor. Şimdi yine soruyorum: Kreşten barınmaya, gelir güvencesinden bakım hizmetlerine kadar bütüncül destek sunmadan kalıcı sonuç bekleyebilir miyiz?

Sayın Bakan, son olarak, bundan tam yedi ay önce Edirne'nin İpsala ilçesinden Aynur kardeşimizin yaşadığı mağduriyeti anlatmıştım. Yüzde 51 spastik engelli, lisans mezunu, birden fazla üniversite eğitimi almış, defalarca EKPSS, KPSS ve ALES sınavlarına girmiş çok başarılı bir kızımız. EKPSS'yle kamuya yerleşmesine rağmen sağlık raporundaki "çalışamaz" ibaresi gerekçe gösterilerek göreve başlatılmadı. Aradan yedi ay geçti, bugün kendisini yeniden aradık; maalesef, hayatında hiçbir şey değişmemiş. Kendisine bugün bu konuyu sizinle yeniden konuşacağımı söyledim. Bana ne dedi, biliyor musunuz? "Vekilim, Bakanımız hepimizin değil mi?" dedi. Ardından bir soru daha sordu: "Sayın Bakanımız benim sesimi duyar mı?" Şimdi ben de soruyorum, doğrudan bu soruyu size yöneltiyorum: Sayın Bakanım, duyar mısınız, Aynur kardeşimizin sesini duyar mısınız?

Değerli milletvekilleri, sosyal devletin başarısı yapılan yardımın büyüklüğü kadar o yardımdan sonra insanların yaşamında neyin değiştiğiyle ölçülür. Biz daha fazla yardım dağıtmakla övünmek yerine, giderek daha az insanın yardıma ihtiyaç duyduğu bir Türkiye hedeflemeliyiz diyor, teşekkür ediyorum.

OTURUM BAŞKANI NİLGÜN ÖK - Teşekkür ediyorum.

Şimdi de söz sırası Sayın Aliye Coşar.

Buyurun lütfen.

ALİYE COŞAR (Antalya) - Sayın Bakan, 2027 yılı içinde Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığına 677 milyar 303 milyon lira bütçe öngörüyorsunuz ancak bu bütçeden kadının güçlenmesine yalnızca yüzde 1,41 ayırıyorsunuz. "Kadının Güçlenmesi" başlığı için ayrılan 9 milyar 549 milyon liralık kaynağın da büyük çoğunluğu personel ve sosyal güvenlik primi giderlerinden oluşuyor. Yirmi dört yıllık AKP iktidarında yoksulluk, adaletsizlik, şiddet ve eşitsizliğin en ağır bedelini kadınlar ve çocuklar ödüyor. İktidar her fırsatta kadınları güçlendirdiğini söylüyor ama uyguladığınız politikalar kadınları ekonomik bağımlılığa, güvencesizliğe ve yoksulluğa mahkûm ediyor. Derinleşen ekonomik kriz ve toplumsal cinsiyet eşitsizliği nedeniyle kadın yoksulluğu daha fazla artarak büyüyor. TÜİK verilerine göre kadınların yoksulluk oranı yüzde 30,1'dir. Kadınların ekonomik bağımsızlığını güçlendirmek için yalnızca eğitime katılıma değil, kalıcı ve güvenceli istihdama geçişi de ölçmemiz gereklidir. 2026 eylül TÜİK verilerine göre kadınların iş gücüne katılım oranı yalnızca yüzde 35,2'dir. Erkeklerin iş gücüne katılımı yüzde 70,7 iken kadınların üçte 2'si iş gücünün dışında kalıyor. Çalışan kadınların yaklaşık yüzde 30'u kayıt dışı, sosyal güvenceden yoksun çalışıyor. 2026 Küresel Cinsiyet Uçurumu Raporu'nun iş gücüne katılım oranında Türkiye 145 ülke arasında 126'ncı sıradadır. Kadınlar iş bulamıyor, bulduklarında düşük ücretlerle güvencesiz koşullarda çalıştırılıyor. Kreş yetersizliği, bakım yükü ve iş hayatındaki ayırımcılık kadınların ekonomik bağımsızlığının önünde engel oluyor.

Kadını güçlendirmek ve aileyi güçlendirmek farklı kavramlardır; aynı değil, farklı politikalar uygulanmalıdır. Bakanlığın adında "kadın"a yer vermediğiniz gibi bütçenizde de kadınların ekonomik bağımsızlığına yeterince yer vermiyorsunuz. Sosyal yardımlarla kadınları güçlendiremezsiniz. Güvenceli istihdam, eşit ücret, kamusal kreş ve fırsat eşitliği sağlamalısınız. Kadının ev içinde emeği görünmüyor, bakım yükümlülüğü de kadına yükleniyor. Kadınlar hem bu yüklerin arasında eziliyor hem de yaşam mücadelesi veriyor. Kadınların yaşam hakkı tehdit altındadır. Kadın Cinayetlerini Durduracağız Platformu'nun verilerine göre 2026'nın ilk on ayında 244 kadın cinayeti, 285 şüpheli kadın ölümü yaşanmıştır. İstanbul Sözleşmesi'nden çekilen 6284 sayılı Kanunu etkin uygulayamayan AKP'nin eseri de budur. Koruma kararlarına rağmen kadınlar öldürülüyorsa şiddeti önlemede eksiğiniz var demektir. Bakanlık bütçeyle kadınların ve çocukların yaşamında nasıl bir değişiklik yarattığını açıklamalı ve hesabını da vermelidir. TÜİK verilerine göre çocuk yoksulluğunda Türkiye 136,8 olmuştur. Çocuklar yeterli ve sağlıklı beslenemiyor, aileler okul beslenme çantalarını dolduramıyor. Bu ülkenin çocuklarına bir öğün ücretsiz yemeği sağlayamayan bir iktidarsınız. Yoksulluk nedeniyle çocuklar eğitimden kopuyor, çalışmak zorunda bırakılıyor. Çocuk işçiliği ve iş cinayetlerini kabullenemeyiz. Çocukları güvencesiz ve

iş güvenliği olmadan çalışmaya mahkûm eden bu düzenin sorumlusu iktidarınız, sorumsuz davrananı da Bakanlığınızdır. Çocukların işe değil okula gittiği, kadın ve çocuk yoksulluğunun olmadığı bir ülke mümkündür. Yoksullukla mücadele sosyal yardımlarla olmaz. Yoksulluğu ve yoksulluğu yaratan etmenleri bitirmek hedef olmalıdır. Kadınların ekonomik bağımsızlığını sağlayacak politikalar talep ediyoruz. Kadın istihdamını artıracak, eşit işe eşit ücret, kayıt dışı ve güvencesiz çalışmayı önleyecek mekanizmalar oluşturulmalıdır. Kadınların sosyal güvence ve emeklilik hakkına erişimi sağlanmalıdır. Kadınların iş hayatına katılabilmesi için her mahallede ücretsiz ve erişilebilir kreşler açılmalı, yaşlı ve engelli bakım hizmetlerinde kamusal sorumluluk alınmalıdır. Bakımın yükü kadınların omuzlarında bırakılmamalıdır. Kadın sığınmaevleri ve ŞÖNİM'ler her ilde ihtiyacı karşılayacak kapasiteye ulaştırılmalı, yeni merkezlerde uzman personel sayısı arttırılmalıdır.

OTURUM BAŞKANI NİLGÜN ÖK - Teşekkür ediyoruz Sayın Coşar.

Şimdi de söz sırası Sayın Beritan Güneş Altın'da.

Buyurunuz lütfen.

BERİTAN GÜNEŞ ALTIN (Mardin) - Teşekkür ediyorum Sayın Başkan.

Sizi ve bütün vekilleri, bürokratları; saygıyla selamlıyorum. Bugün size DEM Parti Çocuk Komisyonu Eş Sözcüsü olarak hitap ediyorum ve daha çok çocuk odaklı bir konuşma yapacağım fakat Bakanlığınızın odağında bulunan aile ve sosyal hizmetler bağlamlarına dair de eleştirilerim var. Sosyal politika anlayışınız ve onun aracı olan sosyal hizmet uygulamalarınız, sosyal politikayı, sosyal yardımla özdeşleştiren, toplumun geniş kesimlerini muhtaçlık ilişkiler içerisinde tutan neoliberal aklın bir ürünü ne yazık ki. İnsani yaşamı değil, yalnızca hayatta kalmayı sağlayan sosyal yardımlarla sosyal politika olmaz Sayın Bakan. Sosyal politikayı kişilerin ve toplumsal grupların özgün ihtiyaç ve hakları temelinde değil, aile içerisinde değerlendiren, bir nevi muhtaçlar toplamı yaratan anlayışınızı dün olduğu gibi bugün de kabul etmiyoruz. "Sosyal politika" denildiğinde en temel konu yoksulluğa son vermektir fakat siz yoksulluğu yönetmeyi, onunla politik bağlılık ve bağımlılık ilişkisi kurmayı tercih ediyorsunuz. Ne yazık ki bu yönetilmiş yoksulluğun cezasını işlemediğiniz bir suçun cezası çekmek dediklerini ise yoksulluğun bedelini en ağır çocuklar ödüyor. O suçun müsebbibi çocuklar değil oysa, onların Bakanlığı olarak hizmet verdiğini iddia eden, geçmiş dönemlerde sizin koltuğunuzda oturan Fatma Betül ve onun gibilerdir. Çocukların haklarını kemirenler, kim bilir ellerinde mühür varken neler neler yaptılar? 163 milyon lirayı yatırmış fona Bakan bu parayı nereden buldu Sayın Bakan? Bakanlığınız bu konuya dair bir soruşturma yürütecek mi? Çocuklar açlıktan bayılırken onlara sosyal hizmet üretmesi gereken bir Bakan çocuklara verilecek lokmaları birleştirip kendine saray yaptırmış. Çocuklar adına Fatma Betül'den hesap sormalıyız, hesap sormalısınız Sayın Bakan. İşte sosyal hizmetin kişisel hizmete nasıl dönüştüğünün kanıtıdır bu fotoğraf. Sosyal politika hak, çocuklar ise hak öznesi olarak görülmediğinde yoksulluk çocuklara miras kalıyor bu ülkede Sayın Bakan. Ülkede en az 7 milyon çocuk var "yoksul" olarak tanımlanan, OECD rakamlarına göre çocuk yoksulluğunun en derin yaşandığı ülkeler arasında sondan 2'nciyiz. Hâl böyleyken sormak isterim Sayın Bakan, çocuk yoksulluğunu bitirmeyi hedefliyor musunuz? Çocuk dostu bütçelemeyi daha fazla ne kadar erteleyeceksiniz? "Çocuk yoksulluğunu bitireceğim." deyin Sayın Bakan burada bizlere. Bizler de tüm gücümüzle sizlere destek olalım ama bütçeniz çocuk yoksulluğunu bitirmekten uzak. Sosya ve ekonomik destek programına dâhil olan çocuk sayısının 200 bin olacağını söylüyorsunuz. Bu da bütçenin sadece yüzde 4,3'ü yani 29 milyar lira ayırıyorsunuz. Buna mücadele denmez, buna idare sanatı denir Sayın Bakan, yoksulluğu idare etmeye son verin. Bu yılı "Aile Yılı" değil, "çocuğa açlığa son yılı" ilan edin. Ayırdığınız bütçenin çoğunu ise sunumda aktardığınız faaliyetler olarak inşaat, merkez, yapı olarak harcamışsınız. Faaliyetiniz inşaat olmuşsa orada yok olmuş çocuk hikâyeleri vardır Sayın Bakan. Bize inşaat verisi vermeyin, kayıp çocukların sayısını, istismara, ihmale uğrayan çocukların sayısını, iş cinayetlerinde ölen çocukların verisini, sayısını verin.

Şimdi, dikkatinizi rica ediyorum, her şey bir kenara bırakalım, piyasa odaklı düşünelim, hiç bize ait olmayan bir tarzda yaklaşalım meselelere. Çocuklara nitelikli bakım, beslenme ve okul öncesi eğitim için ayrılan kamusal kaynakların kamu maliyesine geri dönüşü çok daha yüksek; bunun adı da Heckman eğrisidir. Bunu size anlatmaya gerek duymuyorum, bildiğinizi düşünüyorum yani bir çocuğa 10 miktar ayırsanız, onun size geri dönüşü 40 miktar olarak geri döner, 4 kat daha kârlıdır Sayın Bakan, piyasa diliyle konuşuyorum. Nihayetinde eğer bu Bakanlık çocuk yoksulluğunu ortadan kaldırmayı önüne bir hedef olarak koyuyorsa atması gereken adımlar bellidir: Tanzanya'dan Hindistan'a, Güney Afrika'dan Galler'e kadar tonlarca örneği de vardır ve yarın tüm Türkiye'de halklar, çocuklar, gençler sizlere ve Millî Eğitim Bakanlığına seslenecek Sayın Bakan. Barış talep edecek çocuklar sizden, sizden bir öğün ücretsiz yemek talep edecek ve ana dillerinde kreş talep edecekler Sayın Bakan. Sizin çocuklara barış borcunuz var Sayın Bakan. Sizin Uğur'a Cemile'ye, Ceylan Önkol'a barış borcunuz var. Çocuklara ana dilinde eğitim, ana dilinde hizmet borcunuz var Sayın Bakan ve çocuklar için en önemli hakkın da barış hakkı olduğunun altını bir kez daha çizerek özgün ve özerk bir çocuk bakanlığı kurmanın zamanının geldiğini de ifade edeyim.

Saygıyla selamlıyorum.

OTURUM BAŞKANI NİLGÜN ÖK - Teşekkür ediyoruz Sayın Altın.

Şimdi, söz sırası Sayın Sebat Erdoğan Sarıtaş'ta.

Buyurun Sayın Sarıtaş.

SABAHAT ERDOĞAN SARITAŞ (Siirt) - Sayın Bakan, değerli milletvekilleri, sayın bürokratlar; hepiniz hoş geldiniz.

Öncelikle şunu ifade edeyim: Darısı bu tablo, diğer Bakanlıkların başına. Günlerdir hep erkek erkek gördük, bu mutluluk verici bir tablo. Darısı diğerlerinin başına söylemeden geçemeyeceğim.

Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığının bütçesini konuşuyoruz bugün. İktidarın, kadınları çıkardığı Bakanlıktan bahsediyoruz, kadın ismini çıkardığı Bakanlıktan bahsediyoruz. Kadınlara, çocuklara ve toplumsal eşitsizliğe nasıl yaklaştığını da aslında bu bütçe göstermiş oluyor. Ancak zira bugün önümüzde duran bütçe kadınların güçlendirilmesini ve şiddetten korunmasını önleyecek öncelik olarak görmeyen bir anlayışın ürününü görüyoruz burada. Bakanlığınızın 2027 yılı bütçesi 677 milyar 303 milyon TL olarak belirlenmiş. Bu bütçenin Merkezî Yönetim Bütçesi içerisindeki payı yalnızca yüzde 2,48'dir. Daha acısı olan durum ise bütçenin kendi içerisindeki tercihidir: Ailenin Korunması ve Güçlendirilmesi Programına yaklaşık 30 milyar TL ayrılırken Kadının Güçlenmesi programına yalnızca 11 milyar TL'nin ayrılmış olması, kadına yönelik şiddetle mücadele, kadın sığınmaevleri ve ŞÖNİM hizmetleri de bu bütçe kaleminden karşılanıyor mevcut durumda. Bu kaynak kadın nüfusuna bölündüğünde kadın başına günlük sadece 70 kuruş düşüyor Sayın Bakan ya, 70 kuruş. Ancak sorun yalnızca bütçe yetersizliği değil, kadınları korumakla yükümlü kurumların görevlerini yerine getirmemesi ve erkek şiddetini cesaretlendiren cezasızlık politikaları da bu tablonun önemli bir parçası.Sayın Bakan, kusura bakmayın ama sizin bütçenizin hâli böyle olunca kadınlar yalnızca erkek şiddetiyle değil, erkek egemen yargı anlayışıyla da mücadele etmek zorunda kalıyor. Bu ülke yargısının bize göre kanayan yarası iyi hâl indirimidir Sayın Bakan yani yargı süreçlerinde kadının yaşam hakkı değil, failin mahkeme salonundaki davranışlarının dikkate alınması artık kabul edilir bir durum değildir. Bu yaklaşım adalet değil, cezasızlık üretiyor. Sayın Bakan, birkaç örnek vermek istiyorum: Çok acı bir durumdur, sizin de takip ettiğiniz, avukatlarınızın takip ettiği bir dava, Z.Ç. dosyası. Siirt'in Eruh ilçesinde 2023 yılında henüz 15 yaşındayken zorla evlendiriliyor, daha doğrusu. zorla alıkonuluyor. Kayınpederi tarafından sistematik cinsel istismara maruz kalıyor. 2003 yılında bu olay oluyor, yirmi yılı aşkındır Z.Ç. adalet arıyor. Z.Ç. hem çocukken şiddet görüyor, adalet bulamadığı için şiddet görüyor ve aynı zamanda çocuğuyla birlikte yoksulluk mücadelesi de veriyor. Dosyada yapılan DNA incelemesinde Z.Ç.'nin çocuğunun biyolojik babasının kendisine yıllarca cinsel istismarda bulunan kişi olduğu tespit edildi yani kayınpederi olduğu tespit edildi. Buna rağmen Siirt'in 1. Ağır Ceza Mahkemesinde görülen davada 2024 yılında beraat kararı verilmiş, istinafın bozma kararı üzerine yeniden başlayan yargılama ise zaman aşımı gerekçesiyle düşürülmüş. Bu karar Diyarbakır Bölge Mahkemesi tarafından bozulmasına rağmen 23 Eylül 2026 tarihinde görülen duruşma dava 2'nci kez zaman aşımı gerekçesiyle düşürülmüştür. Ya, ben sormak istiyorum: Kadına karşı işlenmiş bu suçlarda niye "zaman aşımı" kavramı kullanılıyor? Kadınlar neden bu acıya tekrar tekrar maruz kalıyor? Bununla ilgili herhangi bir adım atacak mısınız Sayın Bakan, buradan açıkça sormak istiyorum ve cevabını bekliyorum sizden: Yine, bu durumda bir diğer korkunç örnek de Siirt'in Baykan ilçesinde katledilen 31 yaşındaki Mekiye Akyel'in akıbeti 18 Ekim 2024'ten bu yana bilinmiyor. Üstelik Mekiye gibi 3 kadın daha şüpheli şekilde katledildi. Ayrıca, mahkemenin çocukları daha o şiddet ortamında bulundurması da ayrı bir tartışma konusu. Yani Mekiye'yle ilgili iddia korkunç, tandırda yakılarak katledildiği iddia ediliyor. Bundan dolayı 3 sanık tutuklu ama o çocuklar hâlâ o şiddet sarmalının içinde. Bakanlığınızın bu çocuklarla ilgili herhangi bir planlaması var mı, herhangi bir adım atacak mı, buradan merak ediyorum.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

SABAHAT ERDOĞAN SARITAŞ (Siirt) - Bu konuyla da ilgili size bir önerge vermiştik, aylardır o sorunun cevabını bekliyoruz Sayın Bakan.

Teşekkür ediyorum.

OTURUM BAŞKANI NİLGÜN ÖK - Teşekkür ediyoruz.

Şimdi de söz sırası Sayın Turan Yaldır'da.

Buyurunuz lütfen.

TURAN YALDIR (Aksaray) - Sayın Başkan, Sayın Bakanım, değerli milletvekilleri ve bürokratlar; Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı bütçesinin hayırlara vesile olmasını temenni ediyorum.

Sayın Bakanım, sözlerime bir hatırlatmayla başlıyorum: Ankara'da kırk sekiz gün boyunca haklarını arayan er şehit ailelerine ve er gazilerimize "Meclis açılınca sorunlarınız çözülecek." diye söz verildi.

AİLE VE SOSYAL HİZMETLER BAKANI MAHİNUR ÖZDEMİR GÖKTAŞ - Öyle bir şey yok.

TURAN YALDIR (Aksaray) - Hükûmet olarak böyle bir söz verildi Sayın Bakanım.

Merak ediyorum, bu vatan evlatlarına verdiğiniz sözlerin bütçede bir karşılığı var mı yoksa onlara da mı vatandaşlarımıza verilen ve unutulan sözlerden verildi? Şehit olurken rütbesi sorulmayan Mehmetçik'in mevzu özlük hakkı olunca neden rütbesine bakılıyor? Aynı mevzide, aynı hain kurşunla can veren ya da yaralanan kahramanlarımızın fedakârlıklarını ne hakla rütbeye göre tartıyorsunuz? Meydanlarda gazilerimizin elini sıkıp törenlerde kahramanlıklarını anlatarak, bayramlarda şehit ailelerini ziyaret edip basına fotoğraf vererek mesuliyetinizi yerine getirmiş mi oluyorsunuz? Sayın Bakanım, şahsınıza değil, Hükûmet olarak söylüyorum ifadelerimi: Bebek katili Apo'ya villa tahsis edeceğinize Apo'nun itlerine karşı mücadelede canını ya da uzuvlarını kaybeden yiğitlerimizin hakkını teslim edin. Kahramanlarımız sizden ne lütuf ne de sadaka istiyor, sadece eşit özlük hakları talep ediyorlar. Gelin, rütbe farkını tamamen ortadan kaldıran tek bir şehitlik ve gazilik kanunu çıkaralım.Protezden ÖTV'siz araca, konuttan tüm kardeş ya da çocuklara kamu istihdamına kadar haklarını verelim. Bunun için gereken ödeneği bütçeye koyun, biz de destek olalım.

Sayın Bakanım, gelelim başka bir can yaramıza: Gençlerimiz neden evlenmiyor? 25-29 yaş grubunda hiç evlenmemiş gençlerin oranı yüzde 34'ten yüzde 53'e çıkmış. Sizce sebebi nedir? Gençlerimiz ya evlenmiyor ya çocuk yapmıyor ya da 1 çocukla yetiniyor. Bugünün şartlarında düğün yapmak en az 1 milyon TL'den başlıyor. AK PARTİ'ye yirmi beş yıldır en çok destek veren kesim olan asgari ücretli, emekli ya da dar gelirli vatandaşımızın bu parayı bulup da evladını evlendirmesi mümkün müdür? Sayın

Bakanım, tehlikeyi fark edip bir taraftan Aile Ve Nüfus On Yılı projeksiyonunu açıklayıp "Nüfus meselesi varoluşsal bir tehdittir." diyorsunuz. Diğer taraftan, gençlerimizi evliliğe ya da çocuk yapmaya teşvik edici, kayda değer bir adım atmıyorsunuz. Günümüzde genç çiftlerimiz ekonomik kriz ve gelecek kaygısıyla tek bir çocuk yapmaktan bile endişe duyuyor. 1960'ta aile başı 6,30 çocuk doğarken 2001'de 2.38, 2025'te ise ortalama aile başına 1.42 çocuk doğuyor. Nüfusun yenilenme düzeyi olan 2,1'in çok altında kaldık Sayın Bakanım. Şanlıurfa, Van, Şırnak, Mardin, Muş, Siirt, Diyarbakır, Batman, Ağrı ve Gaziantep gibi doğurganlık hızı yüksek olan illerimiz olmasa doğurganlık hızımız 1 çocuğa düşecek Sayın Bakanım. Farkında mısınız bilmiyorum ama nüfus sorunu en önemli problemlerimizden. Bu konuda bir felakete doğru gidiyoruz. Doğumlarda yaşanan düşüş devam ederse yarın tarlada üretimi kim yapacak? Fabrikada kim çalışacak? Sınırda vatanı kim bekleyecek? Nüfus meselesine önlem alınmaz ise bunun gibi nice sorunlara gebe kalacak ülkemiz. Bu gidişatın sonu kontrolsüz nüfus artışıyla yabancıların şehirlerimizi doldurması ve demografik yapının bozulmasıdır. Buna örnek, ülkemizde yaşayan Suriyelilerin doğurma oranı 5,3 olarak kayıtlara geçiyor. Sayın Bakanım, Türk milletinin varlığını sürdürmek, düşen doğurganlık hızının yeniden artırmak adına kayda değer ciddi bir projeniz var mı? Konut, kreş, doğum ve bakım desteklerine ne kadar kaynak ayırıyorsunuz? Gelin, eyvah demeden gençlerimizin yuva kurmasını kolaylaştıracak politikalara kaynak ayıralım diyor, hepinize saygılar sunuyorum.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Teşekkür ediyorum.

Şimdi, Sayın Çan, Samsun milletvekili konuşacak.

Buyurun.

MURAT ÇAN (Samsun) - Sayın Bakan, siz aileyi güçlendirdiğinizi söylüyorsunuz ancak yaşananlar bunu desteklemiyor. Eleştirileri anlamak, dinlemek yerine söz kesiyorsunuz. Bugün milyonlarca aile geçinemiyor, gençler evlenemiyor, evlenenler çocuk sahibi olmaktan korkuyor. Bir ailenin barınması, beslenmesi, çocuğunu okutması her geçen gün zorlaşıyor. Siz 2025 yılını Aile Yılı ilan ettiniz, ardından aile politikalarını güçlendirdiğinizi söylediniz. Sonuç: Evlenen çiftlerin sayısı yaklaşık 18 bin azaldı, boşanan çiftlerin sayısı 5 bin arttı. Aile kurmak isteyen gençlerin önündeki ekonomik engelleri kaldıramadınız, çocukların güvenliğini sağlayamadınız. Siz yılı aileye adadınız ama ailelerin yaşadığı ekonomik sorunlara çözüm üretemediniz çünkü milletin parasını fon zadelere ulaştırdınız. İktidarınızda aile yılını dilinize doladığınızdan bu yana aileler dağılıyor, gençler aile kuramıyor.

Sayın Bakan, Samsun'da geçtiğimiz aylarda devlet korumasındaki kız çocuklarının kaldığı seyri sevgievlerinde istismar ve alıkonulma vakası meydana geldi. Bunu birkaç kez Mecliste dile getirdim, siz Samsun'da bürokratlarınız aracılığıyla ya da doğrudan bana bir bilgilendirme yapmadınız.Bafra'da ise bir yurtta 4 erkek çocuğun cinsel istismara uğradığı iddialarını yine Mecliste gündeme getirdim. Bu arada, bu çocuklar devletin korumasındaydı; devletin korumakla yükümlü olduğu çocuklar güvende değil. İktidarın aileyi koruduğunu söylemesinin hiçbir inandırıcılığı yoktur.

Sayın Bakan, daha birkaç gün önce İzmir Aliağa'da HABAŞ'ta yaşanan faciayla sarsıldık, 18 emekçimizi ve bu konuya tepki vermek için canına kıyan bir vatandaşımızı kaybettik; geride eşler, çocuklar, anne ve babalar kaldı. Aileyi korumak yalnızca evliliği teşvik etmek değildir; insanın yaşam hakkını, çalışma hakkını, geleceğini ve sosyal güvencesini de korumaktır.

Gelelim bütçenize, çok konuşuldu. 2026 yılında 531 milyar 905 milyon, 2027 yılında bu enflasyona, bu faize rağmen bütçeniz 677 milyar 303 milyon lira ancak merkezî yönetim bütçesinden aldığınız pay Aile Yılı'nda düşmüştü -millete nazire yapar gibi- bu yıl daha da düşerek yüzde 2,80'den yüzde 2,48'e geriledi. Üstelik sosyal yardımlarla övünüyorsunuz. Bir ülkede sosyal yardıma muhtaç insan sayısının artması başarı değildir, onları görmemek ihanettir. Bu, yoksulluğu ortadan kaldıramadığınızın net göstergesidir.

Sayın Bakan, Victor Hugo'nun bir sözü var: "Siz yardım edilmiş yoksullar istiyorsunuz, biz ise ortadan kaldırılmış yoksulluk peşindeyiz; aramızdaki anlayış farkı tam da budur." Biz, Yeni Parti iktidarında sosyal yardım dağıtmakla övünen değil yoksullukla mücadeleyi esas olan bir sosyal devlet anlayışı kuracağız; yardımları siyasi gösteri malzemesine dönüştürmeden, bir elin verdiğini diğer el görmeden, insanları istatistiklerden ibaret saymadan, hak temelli sosyal hizmet ve sosyal politika anlayışını bu Bakanlık vasıtasıyla milletimize kazandıracağız çünkü bizim hedefimiz yoksulluğu yönetmek değil yoksulluğu ortadan kaldırmaktır.

Son olarak, Sayın Bakan, Bakanlığınızın adında "aile" var, bir de "sosyal hizmet" var. Ailenin durumu ortada. Peki, Bakanlığın hizmetini sağlayacak sosyal hizmet uzmanları ne durumda? Çocukların korunmasından koruyucu aile hizmetlerine, yaşlılardan engellilere, kadınlardan yoksulluk içindeki ailelere kadar bu sistemin temel meslek elemanlarından biri sosyal hizmet uzmanlarıdır. Sosyal inceleme yapan, riskleri belirleyen, aileleri takip eden, çocukların korunmasına ilişkin rapor hazırlayan bu meslek grubuna gereken önemi vermediniz, binlerce sosyal hizmet mezunu atama beklerken sahadaki personel ihtiyacını karşılamadınız, sosyal hizmet uzmanlarını kendi bakanlıklarında üvey evlat muamelesine mahkûm ettiniz.

Meslek elemanı olmadan sosyal hizmet güçlenemez, yeterli uzman olmadan çocukları, kadınları, yaşlıları ve aileleri etkin biçimde koruyamazsınız diyor, sizleri selamlıyorum.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Teşekkür ediyorum.

Sayın Jale Nur Süllü, buyurun.

JALE NUR SÜLLÜ (Eskişehir) - Sayın Bakan, sunuşunuzda kurum ve personel sayılarıyla, Bakanlığınızın güçlü yapısıyla övündünüz.

EUROSTAT verilerine göre Avrupa Birliğinde bin kişi başına 22,4 sosyal hizmet istihdamı düşerken ülkemizde bu sayı 7,4; Avrupa Birliğinde nüfusa oranla Türkiye'nin yaklaşık 3 katı sosyal hizmet istihdamı olduğunu anımsatmak istedim. Açıkladığınız

sosyal koruma harcamalarının gayrisafi millî hasıla içindeki payı Avrupa Birliği ortalamasının oldukça gerisindedir. Sayın Erdoğan'ın liderliğinde 86 milyona hizmet ulaştırdığınızı söyleyerek bütçenizin hayırlı olmasını dilediniz, Cumhuriyet Halk Partisi olarak biz de hayırlı olsun demek isterdik ancak yirmi dört yıldır Sayın Erdoğan'ın liderliğinden bir hayır göremedik ki bu yıl görelim.

Bütçe tercihlerinizde her yıl durum daha da kötüye gidiyor. Açtığınız merkez, verdiğiniz eğitim, yürüttüğünüz proje sayılarıyla Türkiye'de yoksulluk ne kadar azaldı? Faaliyet ve erişim rakamlarınız sonuçlarla ilişkilendirilmemiş; yardım alanların sayısı artarken yoksulluktan çıkış oranı, yardım yeterliliği ve kalıcılığı açıklanmıyorsa sisteminizin sonuçları değerlendirilemez. 684 göstergeyle sosyalrisk haritası çıkardığınızı söylüyorsunuz; harita var, veri var, ziyaret var, sonuç nerede? Anlaşılan o ki arttığını gördüğünüz yoksulluğu açık yüreklilikle paylaşamıyorsunuz ancak herkes kendi bütçesinden ne denli yoksullaştığını biliyor. Her gece bir hırsız cebimize elini sokuyormuşcasına ertesi sabah 86 milyon güne daha yoksul uyanıyoruz.

Sosyal yardım alanların yüzde 83,2'sinin çalışamayacak durumda olduğunu söylemenizden yüzde 16,8'inin çalışan olduğunu anlıyoruz. Biliyoruz ki yoksulluk sadece çalışamayanların sorunu değil çalışanlar da emekliler de yoksul, geçmişte orta direk olanlar bile yoksulluk hatta açlık sınırının altına düştü; tablo sürekli kötüleşiyor. Kadın yoksulluğundan hatta artık yoksulluğun kadınlaşmasından söz ediliyor.

Çocuklar konusunda çok sayıda projeden söz ettiniz. TÜİK'e göre ülkemizde çocukların yüzde 36,8'i yoksulluk ve sosyal dışlanma riski altındayken projelerinizin başarısı nerede, paylaşırsanız seviniriz.

Sayın Bakan, stratejik önceliğinizin aile ve nüfus olduğunu, "Aile ve Nüfus On Yılı" projenizin demografik geleceğimizi güvence altına almayı hedeflediğinizi söylediniz. Bu hedefe nasıl varacaksınız? İnsanlar bu ekonomik koşullarda evlenmekten ve çocuk sahibi olmaktan her geçen gün daha da uzaklaşıyor, verdiğiniz 200-250 bin lira krediyle nasıl evlensin; çocuk bezi, beslenmesi, hele hele okul çağları kolay mı? Verdiğinizi söylediğiniz destekler bırakın evlilik, çocuk sayısıyla nüfusu artırmayı, dişin kovuğuna yetmiyor.

"Emekli Yılı" dediniz, emekli perişan. 2025 "Aile Yılı" dediniz, aileler çöküyor; sadece ekonomik olarak değil yansıması boşanmalar, intiharlar, cinayetler. TÜİK rakamlarıyla Aile Yılı'nızda 194 bin boşanan çiftle son beş yılın en yüksek rakamına ulaşıldı. 2026 yılını Allah'tan bir şey yılı ilan etmediniz diyecektik ki tüm ülkeye yayılan mağduriyetlerle "foncular yılı" ilan edilebilirmiş. "Fon" demişken selefiniz Betül Sayan Kaya pek çok kişiye "Keşke biz de ev hanımı olup böyle bir birikim yapabilseydik." dedirtecek birikimle bir vurgun yapmış. Bakın, öyle bir vurgun ki Kaya'nın elde ettiği iddia edilen 2,2 milyar liralık gelirle doğum yardımı verdiğinizi söylediğiniz 1,4 milyon çocuğa 1.571 lira daha fazla ödenebilirdi ya da soygundaki 800 milyar liralık tüm kayıp dağıtılsa her bir çocuğumuza 571.429 lira ödenebilirdi. Aile ve Gençlik Fonu olarak 249 bin gence 100 bin lira olarak bu ay vereceğini söylediğiniz evlilik desteğine 800 milyar lira ekleseniz genç başına yaklaşık 3 milyon 300 bin lira olurdu. 492.572 aileye ayda sağladığınız 15.755 lira evde bakım yardımına Kaya'nın kazancı eklense 4.500 lira, 800 milyar bölünse her bir aileye 1 milyon 624 bin lira fazla ödeme yapabilirdiniz. Bir de kadını ve çocuğu lütfen artık aile içinde ele almaktan vazgeçin, birey olarak...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Teşekkür ediyorum.

Trabzon Milletvekili Sayın Sibel Suiçmez, buyurun.

SİBEL SUİÇMEZ (Trabzon) - Sayın Bakan, Sayın Bakan Yardımcıları, kıymetli bürokratlar; hepinizi sevgi ve saygılarımla selamlıyorum.

Ben, Sayın Bakana bir teşekkürle söze başlıyorum, sonra bana kalan bazı şeyler varsa onları da söyleyeceğim. Gecenin ikisinde bile WhatsApp'tan bir şey gönderdiğimde anında cevap veriyor ve yönlendirdiğimiz bir şey varsa da onu takip edip sonucunu bize ekibiyle birlikte bildiriyor; ben, o yüzden Sayın Bakana ve ekibine de teşekkür ediyorum.

Şimdi, bütçe tercihleri bir iktidarın siyasi, sosyal ve ekonomik politikalarını gösterir. Dolayısıyla, bu iktidarın bütçe tercihlerine baktığımız zaman, bu tercihler içerisinde altta kalan ve en büyük sorumluluğu yüklenen bakanlığın da sizin Bakanlığın olduğu ortada. Dolayısıyla, aslında İçişleri Bakanlığıyla, Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığıyla, Adalet Bakanlığıyla, Kültür Bakanlığıyla, Spor Bakanlığıyla, tüm bu bakanlıklarla birlikte iş birliğiiçerisinde olması gereken ve gerçekten yediden yetmişe hatta doğmamıştan başlayıp da ölüme kadar süreç içerisinde hizmet veren büyük bir Bakanlığınız var ama baktığımızda bu Bakanlığınızın birçok eleştiri oldu. Benim bunları tekrar etmeme gerek yok, sayısal veriler ortada. Gerçekten bu verilerle Bakanlığınızın başarıya ulaşması mümkün değil ancak bu eleştirilerden yüzde 10'unu bile yapmaya kalksanız sizin bu Bakanlık koltuğunda ekibinizle birlikte oturmanız mümkün değil. Bunu da görüyoruz, izliyoruz ama biz yine de sizden, size önerilenleri uygulamaya koyan değil ama iktidara yapılması gerekenleri söyleyen bir Bakanlık ve Bakanlık bürokratları olarak görev yapmanızı bekliyoruz.

Şimdi, kadına yönelik bir sürü şiddet çeşitleri var ama bunun yanında artık aileye de yönelik bir devlet ekonomik şiddeti ve hukuk şiddeti ön plana çıkmış durumda. Hepimiz biliyoruz ki bu derin yoksulluktan sadece kadınlar, çocuklar değil, erkekler de etkileniyor, aileler de etkileniyor ve bu derin yoksulluğu çözmeden de siz hiçbir problemi çözemezsiniz. Ama baktığımız zaman iktidar, bu derin yoksulluğu çözmek yerine kendisine bağlı ve oy alabileceğini düşündüğü kitleleri yaratmak üzerine bir politika uyguluyor. Dolayısıyla, baktığımız zaman, Bakanlığınızın verilerine de baktığımız zaman görüyoruz. Şimdi, kadına yönelik şiddet artmış, çocuğa yönelik şiddet, istismar artmış, cezaevlerinde insanlar üst üste ki kadın mahpusların sayısı da artmış, çocuk mahpusların sayısı artmış, çocuk mağdurların sayısı artmış; boşanmalar artmış, evlenenlerin sayısı, doğum yapanların sayısı artmış ama siz, hâlâ, bu gösterdiğiniz kitapçıkta sayılarla bir başarı hikâyesi yazmaya kalkıyorsunuz. Bu mümkün değil.

Sayın Bakan, bu iktidarın bu zihniyetinde Bakanlığınızın da başarılı olması mümkün değil. Kaç kişiyle başarı hikâyesi yazacaksınız, kaç sosyal hizmet uzmanıyla bu başarıyı yazacaksınız? Kaç görevliyle bu işi yapacaksanız, hangi bütçeyle yapacaksınız? Bu bütçeyle yapmanız mümkün değil. Biraz sonra, biz, bütçenin artırılması yönünde önergeler vereceğiz. Herhâlde dünya parlamentosunda bir ilktir; bütçenin artırılmasına karşı çıkan milletvekilleri, AKP ve MHP milletvekilleri, buna el kaldıracak ve "hayır" diyecek. Aslında, dünyada tam tersi olur.

Şimdi, Sayın Bakan, özellikle avukatların, baroların kadın ve çocuk hakları komisyonlarını ekibinizin içerisine lütfen katın. Onlar size gönüllü olarak yardımcı olmaya hazırlar. Kimlerle iş birliği yaptığınız çok önemli. Hangi sivil toplum örgütleriyle? Nafaka hakkını ortadan kaldırmaya çalışan zihniyetle sizden mücadele etmenizi bekliyoruz. Bir avuç insanlar, sesi çok çıkıyorlar. Kadının kendi soyadını alması yönünde Anayasa Mahkemesinin vermiş olduğu karar hâlâ uygulanmıyor. Hâlbuki İçişleri Bakanının basit bir kararıyla uygulanabilir.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Teşekkür ediyorum.

Sayın Çelebi, buyurun.

MEHMET ALİ ÇELEBİ (İzmir) - Teşekkürler Değerli Bakanım.

Değerli Komisyon üyeleri, şehit aileleri ve gazilerimizle ilgili son dönemde yüce Meclisimizde yapılan çalışmalarla ilgili sizleri bilgilendirmek üzere söz almış bulunuyorum. Hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Bu çalışmalar Millî Savunma Komisyonumuzda öncelikle 7 Şubat 2024; 29/5/2024 tarihlerinde yapılan resmî Komisyon toplantılarında ele alınmış ve "Çalışmaya başlayalım." denilmiştir. Akabinde, konunun muhatabı olan Aile Bakanlığımız bize 20 Ağustos 2025 tarihinde, daha doğrusu Türkiye Büyük Millet Meclisine yazı yazarak -Değerli Bakanıma da ben teşekkür ediyorum- "Türkiye Büyük Millet Meclisi burada aktif bir rol oynamalı." diyerek iş birliği teklif etmiştir ve Millî Savunma Komisyonumuz bu andan itibaren Bakanlıklar dâhil 20'den fazla kurumla çalışmalara başlamıştır. Burada 18 Temmuz 2024'te başlayan bir çalışma söz konusudur yani "başka konular devreye girdi, ondan sonra başladınız, aslında aklınızda yoktu" gibi bir anlayış yanlıştır ve bugüne kadar da devam etmiştir. Şu an 3 Bakan yardımcısı, 7 genel müdür, 22 genel müdür yardımcısı, 38 daire başkanı,8 şube müdürü dâhil 165 uzmanla çalışılmış, 28 toplantı yapılmıştır. Yani bu şunu gösteriyor: Cumhuriyet tarihinin şehit aileleri ve gazilerle ilgili en kapsamlı çalışmaları bu dönemde yapılmıştır. Bunun kadar kapsamlı bir çalışma yoktur. "Peki, ne çalışıyorsunuz bu kadar?" belki diyeceksiniz. Öncelikle dernekler, vakıflar, federasyonların hepsi dinlenildi. Sayın Mehmet Muş bakanım da hem fikri destekte bulundu, hem bu salonu açtı sığmadıkları için. Bütün hepsi dinlendi, onların görüşleri alındı, böyle bir klasör doldu. Daha sonra bütün kurumlarımız, sizin eksikleriniz ne; bunlar dinlendi, onlar da bir kenara koyuldu ve 100'den fazla öneri toplandı. Olur veya olmaz, 100'den fazla öneri. Akabinde çalışmalar devam etti ve bir metin ortaya çıktı. Gördüğünüz gibi 250 sayfaya yakın; Meclisin on yirmi yıllık belki bir yol haritası burada. Biz gideceğiz belki buradan ama bu havuz mutlaka kullanılacaktır. Burada sadece biz değil, muhalefetin... Çünkü muhalefet partisi vekilleriyle de toplantılar yaptık, tarihler vereyim: 17 Temmuz 2024, 14 Mayıs 2005, 21 Mayıs 2025, 25 Kasım 2025. Buralarda parti temsilcileriyle toplantılar yapıldı ve zaman zaman bilgiler verildi, onların önerileri de alındı, yol aldık.

Daha sonra buradaki asıl tespiti şöyle yapmak lazım kıymetli milletvekilleri: Yasalarımızdaki temel boşluk aslında özlük haklarıyla ilgili değil. Burada "şehit, gazi" tanımı yok yani şehit nedir, gazi nedir, kanunen bu tanım yok.

SELCAN TAŞCI (Tekirdağ) - Çıkarın dedik ya kanunda.

MEHMET ALİ ÇELEBİ (İzmir) - "Çıkarın dedik ya." değil. Yüz senedir olmadığı için... Biz eskilerden çok zeki değiliz.

SELCAN TAŞCI (Tekirdağ) - "Yüz sene yok." dediniz, yüz sene daha olmasın mı yani? Böyle saçmalık olur mu?

MEHMET ALİ ÇELEBİ (İzmir) - Çok zeki değiliz. Biz çalışmamızı yaptık. Siz mesela "Yasa çıkarken biz de çalışacağız." demiştiniz. Buyurun, siz de yapın, siz de bize getirin, sizden de bekliyoruz.

GÖKÇE GÖKÇEN (İzmir) - Getirince kabul etmiyorsunuz ki.

MEHMET ALİ ÇELEBİ (İzmir) - Tanım; buyurun siz de getirin.

SİBEL SUİÇMEZ (Trabzon) - Hangi teklifi kabul ettiniz? Dalga geçmeyin.

MEHMET ALİ ÇELEBİ (İzmir) - Şimdi, değerli milletvekilleri, 34 farklı kanun...

SİBEL SUİÇMEZ (Trabzon) - Biraz sonra "Bütçe artsın." diyeceğiz, o zaman ne yapacaksınız?

MEHMET ALİ ÇELEBİ (İzmir) - 34 farklı kanun, 27 yönetmelikte parçalı bir mevzuat var.

MURAT ÇAN (Samsun) - Kim zeki değilmiş, onu düzelt.

MEHMET ALİ ÇELEBİ (İzmir) - Bir olayın derinliğini ben müsaade edin anlatayım. Kötü niyetle anlatmıyorum.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Değerli milletvekilleri, lütfen sukünet.

MEHMET ALİ ÇELEBİ (İzmir) - Çok kutsal, çok hassas ve çok teknik. 34 farklı kanun, 27 yönetmelikte geçiyor bu ve yüce Meclisimiz -eminim ben- bunu çözecektir. Ayrıca şunu da belirteyim: Çok tez okudum, "şehit, gazi" tanımı yapılan bir akademik metin yok. Akademiyi de tetiklememiz lazım burada. Yani burada ne demek istiyorum? Nedir şehit? Nedir gazi?

ALİYE TİMİSİ ERSEVER (Ankara) - Bizim zeki olmadığımızı diyorsunuz.

MEHMET ALİ ÇELEBİ (İzmir) - Nedir şehit? Nedir gazi? Mesela, çatışmada şehit olanla görev başında şehit olanların hakları aynı mı olmalı, farklı mı olmalı.

AYYÜCE TÜRKEŞ TAŞ (Adana) - Neye göre malul?

ALİYE TİMİSİ ERSEVER (Ankara) - Arkadaşlar, neye göre olacak, 15 Temmuz darbe...

MEHMET ALİ ÇELEBİ (İzmir) - Mesela afetlerde şehitlik anlayışımız nasıl olmalı? Mesela aynı durumda bir kişi vefat ederse şehit sayılabilirken malul olmazsa gazi sayılmaması neyi ifade eder?

ÖZGÜR KARABAT (İstanbul) - Bu zor soruları iktidara sorun.

MEHMET ALİ ÇELEBİ (İzmir) - Mesela Beşiktaş saldırısında görev başındaki polisimiz şehit sayılırken oradan geçen sivilin şehit sayılmaması, bunu nasıl çözebiliriz? Bunlar hep tanımla ilgili meseleler. Bunu beraber yapabiliriz.

ALİYE TİMİSİ ERSEVER (Ankara) - Yapalım.

MEHMET ALİ ÇELEBİ (İzmir) - Bizim çalışmamız var, merak etmeyin ama bu istişare edilmesi gereken bir şey.

SİBEL SUİÇMEZ (Trabzon) - "Beraber" lafı biraz çok...

MEHMET ALİ ÇELEBİ (İzmir) - Süre de kalmadı. Biz son yasada 7 farklı başlıkta 10 farklı grubun 50 bine yakın şehit ailesi ve gazisinin sorununu çözdük. Bu çalışmalar bitmedi, bitmeyecektir, devam edecektir diyorum. Hepinizi ben saygıyla selamlıyorum.

ALİYE TİMİSİ ERSEVER (Ankara) - Valla çok zeki insanlar kimdir, merak ettim yani.

MEHMET ALİ ÇELEBİ (İzmir) - Merakınızı giderebiliriz, konuşuruz.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Teşekkür ederim.

Sayın Kısacık...

SADULLAH KISACIK (Adana) - Sayın Bakanım, şimdiye kadar birçok arkadaşımız söz aldı, birçok şey dile getirildi, rakamlar havada uçtu. Ben kısaca bir şeyi özetlemek istiyorum, rakamlara girmeyeceğim. Kısaca baktığımız zaman, aileyle ilgili tüm göstergelerde bir düşüş var yani kaba evlenme hızı düşüyor, boşanma hızı doğurganlığımız, kaba doğum hızı vesaire düşüyor. Bunun yanında çocukların suça karışması, tek ebeveynli aileler, hangi parametreye baksak bir kötüleşme var ve bunun önüne geçemiyoruz. Şimdi niye geçemiyoruz? Çünkü burada çok güzel hizmetler yapılmış, evet; hep kaynak aktarılmış. Kaynakların miktarı artıyor ama boşanma da artıyor, evlenme oranı da düşüyor, doğum hızı da düşüyor. Kaynaklar arttıkça, çocuklarımıza daha fazla kaynak aktardıkça suça karışan çocuk da artıyor. Demek ki bizim bir politika belirlememiz lazım. İktidar olmak nedir biliyor musunuz? Gerçek iktidar politikayı belirler, o politikayı milletine içselleştirir, içselleştirir, tüm aygıtları ve organlarını kullanarak.

Şimdi,bizim burada bir politika eksikliğimiz var. Geleneksel ailemizi bozduk, geleneksel geniş ailemizi bozduğumuz için tüm sorunları, biz şu anda bu yaşadığımız sorunların hepsini ondan yaşıyoruz. Geleneksel aile dediğim şu: Geniş aile, ailede dayanışma kalmadı, aileler çekirdek aileye döndü, anne-baba, ebeveyn. Şimdi, eskiden evde bir babaanne vardı, bir anneanne vardı; işler olsa bile yemeği onları yapardı, yan yana geniş aileler otururdu, yemek yapamasa bile diğeri bir kap yemek getirildi, çocuğunu emanet ederdi bir yere giderken, çocuğu iki gün orada kalırdı. Şimdi, onlar kayboldu. Temel sebep bu. Biz geleneksel aile düzenimizi tekrar geri getirmediğimiz sürece, sekülerleşme arttığı sürece bu sorunların hepsi daha da büyüyecek. Seneye bir daha burada bütçeyi geldiğimizde bunun daha da kötüleşmiş olduğunu göreceğiz. Dolayısıyla, bununla ilgili bir politika çalışmanız var mı? Geniş aile, aile dayanışmasını artırıcı... Bir ara babaanne ve anneannelere hatta maaş ödenmesi gibi bir şey vardı. O proje ne oldu? Tamam, o proje... Parayla olmaz bu iş evet ama...

ÖZGÜL SAKİ (İstanbul) - Rahat bırakın bu babaanneleri, anneanneleri Allah aşkına ya!

SADULLAH KISACIK (Adana) - Ya, ama bir dakika, burada bir şey konuşuyoruz.

ÖZGÜL SAKİ (İstanbul) - Yanlış konuşuyorsunuz.

SADULLAH KISACIK (Adana) - Siz çok...

Neyse, şimdi, bunu koruyamadığımız sürece biz bu rakamları tekrar eder dururuz diğer bir taraftan çünkü bakın, birçok sorun şu anda çocuklarımızı yalnız yetiştirdiğimiz yaşanıyor. Yani, bakıcı ayrıdır, babaanne, anneanne şefkati ya da bir hâlâ, teyze şefkati ayrıdır; onun özeni, onun şeyi ayrıdır, onun verdiği kültür ayrıdır. Ben bunu net olarak görüyorum, net olarak görüyorum.

Diğer taraftan, devletteki her kurum önemlidir, devletteki her kurumdaki kadro da önemlidir, sadece KPSS ve oradaki ücret önemli değildir bana göre ama Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığındaki her kadro diğer kurumlardan daha önemlidir. Çünkü emanet milletin emaneti, yetim, gazi, dul vesaire korunmaya aç, muhtaç insanlar size emanet ama maalesef kadrolarda bu hassasiyeti göremiyorum Sayın Bakanım. Bakın, sizdeki her kadro önemlidir, hatta geçen şeyi sormuştum Yetim Daire Başkanlığı diye bir şey var, dedim ki "Bu arkadaşı yetim mi acaba?" çünkü sizde yaşayan bilir bunları. Dolayısıyla, bu hassasiyeti göremiyorum. Kadroda bu hassasiyete daha uygun davranılmasını bu anlamda rica ediyorum diyorum.

Teşekkür ediyorum Başkanım.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Teşekkür ediyorum.

SADULLAH KISACIK (Adana) - Laf atmaya rağmen kırk beş saniye önce bitirdim.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Değerli milletvekilleri, şimdi, son olarak Sayın Türkeş'e söz vereceğim.

Sayın Saki, ben burada çok sataşma görüyorum. Yani, milletvekilleri birbirine laf atıyor ama "Yanlış konuşuyorsun." gibi bir ifade ilk defa görüyorum. Şöyle, milletvekillerinin görüşlerine... Sizin görüşlerinize de burada bir çok kişi katılmıyor ama size kimse "Yanlış konuşuyorsunuz." demedi.

DİLAN KUNT AYAN (Şanlıurfa) - Kavramsal olarak Başkanım.

ÖZGÜL SAKİ (İstanbul) - Yok, hayır, insan hakları ve eşitlik bağlamında o kadar çok...

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Bir saniye, müsaade edin.

Ben ben Sayın Kısacık'ı dinledim ve çok önemli konulara değindi, çok kıymetli bir konuşma yaptı.

DİLAN KUNT AYAN (Şanlıurfa) - O zaman siz de yanlış düşünüyorsunuz.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Her konuşma çok değerli.

Şimdi, bu şekilde...

ÖZGÜL SAKİ (İstanbul) - Bu değerlendirmenize ben katılmıyorum.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Siz katılmayın, ha, katılmayabilirsiniz ama bir milletvekiline "Yanlış konuşuyorsun." demek doğru değil, lütfen.

MURAT ÇAN (Samsun) - Az önce Sayın Bakan "Okumayı öğren." dedi Sayın Başkan.

ÖZGÜL SAKİ (İstanbul) - Yanlış politikalar öneriliyor, ben de buna itiraz ederim.

SADULLAH KISACIK (Adana) - Sizin politikalarınız bana göre tam yanlış...

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Çan, şimdi, "Yanlış konuşuyorsunuz." başka bir şey, bakın, fikirle alakalı...

MURAT ÇAN (Samsun) - "Okumayı öğren." daha mı iyi?

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Çan, öyle değil, bir sayın milletvekilinin fikirlerine "Yanlış konuşuyorsun." demek ayrı bir şey, kişiselleştirilip laf atma başka bir şey. Ben ikisine de katılmam ama bir milletvekilinin görüşlerine yanlış... Ne demek ya? Burada kaç tane parti var? Olmaz.

MURAT ÇAN (Samsun) - Ben size katılıyorum da bir Sayın Bakan bir milletvekiline "Okumayı öğren." dedi, ona da müdahale edin.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Olmaz, değerli milletvekilleri, o zaman tek bir tane parti olurdu, farklı partiler var ki farklı görüşler olabilsin.

Şimdi Sayın Türkeş'e söz veriyorum, sükûneti tesis edelim değerli milletvekilleri.

Sayın Türkeş, buyurun lütfen.

AYYÜCE TÜRKEŞ TAŞ (Adana) - Teşekkür ediyorum Sayın Başkan.

Sayın Bakan, kıymetli milletvekilleri, bürokratlar, basın mensupları; ben de hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Sayın Bakan, bugün bu makamlarda oturmamızın, sokakta rahat rahat gezmemizin, normal hayatımıza aksamadan devam edebilmemizin sebebi olan şehit yakınlarının ve gazilerimizin sokaklarda hak aramak için çıktığı bir Türkiye'yi kabul etmediğimi ben buradan söylemek istiyorum. Dünyanın hangi ülkesinde şehit yakınları ve gaziler sokaklarda hak arıyor, ben bunun da cevabını sizden duymak istiyorum.

Bir de Sayın Bakanım, şehidin ve gazinin çeşitlerinin olmasını da kabul etmediğimi buradan söylemek istiyorum. "Şu şehidi" "bu gazisi" tanımlarını uygun bulmuyorum. Aynı zamanda, sunumunuzu okudum, siz konuşma yaparken burada yoktum ama okudum, sunumunuzda dediniz ki: "Tüm bu çalışmalarımızın yanı sıra milletimizin aynı acılarla bir daha sınanmayacağı bir gelecek için çalışıyoruz. Sayın Cumhurbaşkanımızın liderliğinde terörsüz Türkiye hedefiyle yarım asırlık terör meselesini çözmek ve kalıcı huzuru sağlamak için tarihî adımlar atıyoruz." Ben öncelikle dünyaya gerçekten nasıl tarih yazıldığını bir değil birkaç kez gösteren Türk milletini emperyal güçlerin aparatı olan terör örgütüne karşı yapılan mücadelede "Tarih yazıyor." olarak tanımlamayı kesinlikle doğru bulmuyorum. Zaten hatırlatmak istiyorum, 2002'de siz iktidara geldiğinizde Türkiye terörsüzdü. Siz iktidara geldikten sonra her türlü terör hortladı; PKK hortladı, FETÖ oldu, FESÖ oldu.

ORHAN YEGİN (Ankara) - Yapmayın ya.

AYYÜCE TÜRKEŞ TAŞ (Adana) - Ben yapmıyorum efendim, istatistikler söylüyor bunu. Aynı zamanda, hadi 2002'yi geçelim, Sayın Süleyman Soylu'nun söyledikleri de tutanaklarda var, o zaman Sayın Süleyman Soylu'nun yalancısıyız.

Neyse, ben bunu kabul etmiyorum, buradan söylemek istiyorum bunu. "Tarihî adım" neyin tarihi yani? Ne tarih yazıyoruz, ben bunu anlamıyorum. Zavallı bir İmralı canisi, teröristbaşı ve aparatlarıyla neyin tarihini yazıyoruz, bunu anlamıyorum.

Bir de bu terörle ilgili "Millet bir daha acı çekmeyecek, bilmem ne yapmayacak." falan, tamam, tabii ki her can kaybı acıdır da yani biz bunları acı değil kahramanlık olarak, vatanı, milleti savunma olarak tanımlıyoruz. Millet PKK'yla savaşmayacak ama bakın, Mekke Anlaşması çıktı mesela; oraya asker gönderdiğinizde, orada bir savaş çıktığında, eğer şehit olursa Mehmetçik, ne olacak? Millet acı çekmeyecek mi?

ORHAN YEGİN (Ankara) - Mekke Anlaşması'nda asker gönderme yok.

AYYÜCE TÜRKEŞ TAŞ (Adana) - Bizim yaşadığımız coğrafyanın gerçeklerini de bilmemiz gerekiyor. Türk milletinin bu vatanı ve bu bayrağa korumak için gerekirse canını ortaya koymaktan kaçınmayacağını da bilinmesi gerekiyor. Bunlar çok farklı ve ayrı tanımlar. Bunların böyle, nasıl anlatayım, ucuzlatıcı tabirlerle kullanılmasını ben doğru bulmadığımı söylemek istiyorum.

28 farklı ilde bizzat katıldınız, Türkiye'nin dört bir yanında düzenlediğiniz Birlik ve Vefa Buluşmaları'nda yüzlerce şehit ailesi ve gazilerimizle bir araya geldiğinizi söylediniz. Ya, Allah aşkına, sizden rica ediyoruz, şu şehit ve gazi ailelerini onların hayatlarını söndürenlere hayat verme planlarına dâhil etmeyin. Gerçekten yani bilmiyorum, benim içim almıyor, kabul etmiyorum. Onlara bizim yapabileceğimiz tek bir şey var: Bu vatan topraklarında rahatça yaşayabilmek, madden, özgürce, rahatça yaşayabilmek; onun dışında gölge etmeyelim, onlar bizden başka hiçbir şey istemiyorlar. "Onlara sahip çıkıyoruz." sözünü de kabul etmiyorum. Onlar, Allah'a şükür, sahip çıkılacak insanlar değil. Onlar bize sahip çıktığı için, biz, burada rahat rahat konuşabiliyoruz.

Yine, sunumunuzdaki diğer konularda biraz söz etmek istiyorum. Kaç kişiye yardım ettiğinizden, kaç merkez açtığınızdan kaç milyar lira harcadığınızda uzun uzun bahsettiniz. Ben sadece birkaç soru sormak istiyorum: Bu kadar sosyal yardım yapılıyor, tabii ki bir şeyler yapılıyor, tabii ki hiçbir şey yapılmama şansı da yok, yaptıklarınız için de teşekkür ediyoruz ama Türkiye'de yoksulluk neden hâlâ bu kadar büyük bir sorun? Bununla ilgili bir çalışmanız var mı mesela? Bu kadar aile politikası geliştiriliyor, neden gençler hâlâ aile kurmakta zorlanıyor? Bununla ilgili çalışmalar yapılıyor mu acaba? bu kadar kadın politikası uygulanıyor da kadınlar neden hâlâ ekonomik bağımsızlıklarını kazanmakta ve şiddetten korunmakta güçlük çekiyorlar. Bu kadar çocuklarla ilgili önlemler alınıyor ama yine Türkiye'de çocuk ve gençlik ayrı bir üzerinde çalışılması gereken başlık olarak karşımızda durmakta.

Bunlarla ilgili de sizden daha ayrıntılı ve detaylı bilgi bekliyorum.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Teşekkür ediyorum.

ORHAN YEGİN (Ankara) - Mekke Anlaşması'nda asker gönderme yok.

SİBEL SUİÇMEZ (Trabzon) - Göreceğiz.

AYYÜCE TÜRKEŞ TAŞ (Adana) - "Mesela" diyorum.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Değerli milletvekilleri, böylece, sayın milletvekillerinin söz taleplerini karşılamış olduk.

Şimdi, Sayın Bakana on beş dakikayla soru sorma kısmına geçeceğiz. Sonrasında Sayın Bakana bugün gün içerisindeki değerlendirmelere cevap hakkını kullanması için süre tanıyacağım.

Öncelik sırasına göresisteme girenlere söz vereceğim. Yine, maşallah, bayağı bir talep var.

Evet, Sayın Güneş, buyurun.

İSMAİL GÜNEŞ (Uşak) - Sayın Bakanım, eski Cumhuriyet Halk Partili Uşak Belediye Başkanı Özkan Yalım'ın yaşattıkları, Giresun Görele'de yaşananlar, Antalya'da yaşananlar, en son Yeni Partili bir milletvekiliyle ilgili basına düşen haberler aile yapımızı ve ahlaki yapımızı derinden etkilemiştir. Bu tip olumsuz ögelerin belli partilerde yoğunlaştığını görmekteyiz. Bu gibi olumsuz örneklerin, ahlaki değerlerimizi ve aile yapımızı bozmaması için ne tür tedbirler almayı düşünüyorsunuz?

Teşekkür ederim.

AHMET VEHBİ BAKIRLIOĞLU (Manisa) - Ya, ne diyorsun Allah aşkına İsmail?

SİBEL SUİÇMEZ (Trabzon) - Çapınız bu kadar, çap! Çapınız bu kadar!

ALİYE TİMİSİ ERSEVER (Ankara) - Artık ayıp ya bu saatten sonra, gerçekten ayıp! Sizin içinizde kim bilir neler vardır!

İSMAİL GÜNEŞ (Uşak) - Ne? Soru sordum ya.

AHMET VEHBİ BAKIRLIOĞLU (Manisa) - Adam akıllı bir soru sormadın!

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Arkadaşlar süre gidiyor, süre gidiyor değerli milletvekilleri.

TAHSİN OCAKLI (Rize) - Ne zaman ağzını açsa...

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Kurt...

RESUL KURT (Adıyaman) - Sayın Bakanım, öncelikle bugüne kadar Adıyaman'la...

ALİYE TİMİSİ ERSEVER (Ankara) - Bunun için mi geliyorsun buraya ya!

TAHSİN OCAKLI (Rize) - Bu nasıl bir şey ya!

RESUL KURT (Adıyaman) - Sayın Bakanım, öncelikle, bugüne kadar Adıyaman'la ilgili yaptığınız tüm çalışmalar ve taleplerimize gösterdiğiniz ilgi ve şehrimizin ihtiyaçları doğrultusundaki çalışmalar için teşekkür ediyoruz.

(Yeni Parti sıralarından gürültüler)

RESUL KURT (Adıyaman) - Adıyaman'da yeni kadın konukevi yapımına ne zaman başlanacak? Ne zaman hizmete açılacak?

AHMET VEHBİ BAKIRLIOĞLU (Manisa) - Ne yapacağız şimdi Fatma Betül Sayan dolayı hepinize hırsız mı diyeceğiz?

ALİYE TİMİSİ ERSEVER (Ankara) - Çok mu komik? Çok mu komik yani? Ne yapmaya çalışıyorsun?

RESUL KURT (Adıyaman) - 6 Şubat depremlerinde çift ebeveyn kaybı yaşayan evlatlarımız için özel bir çalışma yapılacak mı?

AHMET VEHBİ BAKIRLIOĞLU (Manisa) - Bunu mu diyelim? Bunu mu yapalım İsmail? Bunu mu istiyorsun?

RESUL KURT (Adıyaman) - Bu çocuklarımızın hayata tutunabilmeleri için ne gibi çalışmalar yapılıyor?

AHMET VEHBİ BAKIRLIOĞLU (Manisa) - Fatma Betül Sayan'dan dolayı hepiniz hırsızsınız mı diyelim?

RESUL KURT (Adıyaman) - Sayın Bakanım, 6 Şubat depremlerinin ardından yaşanan travmaların etkileri şehrimizde hâlen devam ediyor.

ALİYE TİMİSİ ERSEVER (Ankara) - Ne yapalım yani? Ne diyelim yani? Niye bu kadar bu konuyu kişiselleştiriyorsunuz?

RESUL KURT (Adıyaman) - Vatandaşlarımızın, özellikle çocuklarımızın ve gençlerimizin psikolojik destek hizmetlerine düzenli ve kesintisiz erişebilmesi için kadrolu psikolog ihtiyacı bulunmaktadır.

SİBEL SUİÇMEZ (Trabzon) - Sabah başladınız, gece yine aynı çizgide gidiyorsunuz! Zavallı!

ALİYE TİMİSİ ERSEVER (Ankara) - Aynı şekilde yaparak, reyting mi yapıyorsunuz, ne yapıyorsunuz!

RESUL KURT (Adıyaman) - Bu ihtiyacın karşılanmasına yönelik Bakanlığınızca...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Teşekkür ediyorum.

NURTEN YONTAR (Tekirdağ) - Bakanı hiç mi görmüyorsunuz! İlk defa mı gördünüz Bakanı da bu soruları soruyorsunuz!
BAŞKAN MEHMET MUŞ - Değerli milletvekilleri, benim için değişen...
AHMET VEHBİ BAKIRLIOĞLU (Manisa) - Sayın Başkanım, burada...
BAŞKAN MEHMET MUŞ - Bir saniye değerli milletvekilleri...
ALİYE TİMİSİ ERSEVER (Ankara) - Kabul etmiyoruz bunu ya!
BAŞKAN MEHMET MUŞ - Değerli milletvekilleri, ben kabul edin demiyorum.
AHMET VEHBİ BAKIRLIOĞLU (Manisa) - Burada koca bir kitleyi, bu ülkenin önemli partilerini zan altında bırakamaz. O zaman biz de şunu deriz: Fatma Betül Sayan'dan dolayı bütün hırsızlar bir yere toplanmış deriz biz de. Bunu demek bize yakışmaz.
BAŞKAN MEHMET MUŞ - Değerli milletvekilleri, benim için değişen bir şey yok, sadece süre ilerliyor, sonra keseceğim.
AHMET VEHBİ BAKIRLIOĞLU (Manisa) - Toplamcı bir anlayışla hırsız ilan edemeyiz.
ALİYE TİMİSİ ERSEVER (Ankara) - İlerliyorsa ilerlesin canım yani, şuna bir el koyun.
İSMAİL GÜNEŞ (Uşak) - Ahlaki yapımızı bozuyor, aile yapımızı bozuyor...
AHMET VEHBİ BAKIRLIOĞLU (Manisa) - Hayır, kardeşim, böyle bir dünya yok!
ALİYE TİMİSİ ERSEVER (Ankara) - Sabah aynı konuşma, akşam aynı konuşma.
SİBEL SUİÇMEZ (Trabzon) - Kendi ahlaki yapınızı...
BAŞKAN MEHMET MUŞ - Şimdi, değerli milletvekilleri, ne yapmam lazım? Ne yapmam lazım?
AHMET VEHBİ BAKIRLIOĞLU (Manisa) - Dediğiniz kelimeden özür dileyeceksiniz.
İSMAİL GÜNEŞ (Uşak) - Çıkan haberlerden...
AHMET VEHBİ BAKIRLIOĞLU (Manisa) - Yeni Partiye oy vermiş, Cumhuriyet Halk Partisine oy vermiş insanlardan özür dileyeceksiniz!
İSMAİL GÜNEŞ (Uşak) - Yapan dilemesin, ben dileyeyim!
BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Güneş, bir saniye.
AHMET VEHBİ BAKIRLIOĞLU (Manisa) - Siz dileyeceksiniz, bu böyle olmaz! Böyle bir şey yok!
İSMAİL GÜNEŞ (Uşak) - Ya, yapanlardan özür isteyin, gidin! Yapanlardan...
BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Güneş, siz seçmenlerle alakalı...
GÖKÇE GÖKÇEN (İzmir) - Yapanların peşinden bu yalanlar için koşuyorsunuz ya!
BAŞKAN MEHMET MUŞ - Değerli milletvekilleri, müsaade eder misiniz?
İSMAİL GÜNEŞ (Uşak) - Aile yapımızı korumaya çalışıyorum, ahlaki değerlerimizi korumaya çalışıyorum! Olumsuz örnekleri...
BAŞKAN MEHMET MUŞ - Bir saniye. Sayın Güneş, bir müsaade edin.
Siz seçmenlerle alakalı bir ifadede bulundunuz mu?
İSMAİL GÜNEŞ (Uşak) - Hayır.
BAŞKAN MEHMET MUŞ - Tamam, bulunmamışlar, kapandı konu.
AHMET VEHBİ BAKIRLIOĞLU (Manisa) - "Bir partide toplaması." diyor. Bakalım tutanaklara.
ORHAN YEGİN (Ankara) - "Toplanması" demedi, "Bazı örneklerin yoğunlaşması." dedi.
(Yeni Parti ve AK PARTİ sıralarından karşılıklı laf atmalar ve gürültüler)
BAŞKAN MEHMET MUŞ - Değerli milletvekilleri, şimdi, Sayın Kısacık, buyurun.
CAVİT ARI (Antalya) - O ahlaksız tanımlamayı, kendisine iade ettiğimizi tutanaklara geçiriyorum.
İSMAİL GÜNEŞ (Uşak) - Ya, belli partilerde yoğunlaşması dedim...
ÖZGÜR KARABAT (İstanbul) - İsmail'de yoğunlaşması...
ALİYE TİMİSİ ERSEVER (Ankara) - Bütün yolsuzluklar da sizde, biz de öyle mi suçlayalım?
SADULLAH KISACIK (Adana) - Sayın Başkanım...
AHMET VEHBİ BAKIRLIOĞLU (Manisa) - Bizim beynimizle alay mı geçiyorsun!
(AK PARTİ ve Yeni Parti sıralarından karşılıklı laf atmalar ve gürültüler)
BAŞKAN MEHMET MUŞ - Değerli milletvekilleri, Sayın Kısacık'ın mikrofonunu açtım.
Herkesi nezakete davet ediyorum.
AHMET VEHBİ BAKIRLIOĞLU (Manisa) - Evet, İsmail'i nezakete davet edin.
SİBEL SUİÇMEZ (Trabzon) - Utanılacak bir şey varsa...
ALİYE TİMİSİ ERSEVER (Ankara) - Niye yani herkesi nezakete davet ediyorsunuz!
BAŞKAN MEHMET MUŞ - Değerli arkadaşlar, herkesi davet ediyorum, karşısı, berisi yok, herkesi davet ediyorum.
GÖKÇE GÖKÇEN (İzmir) - Sabah aynı akşam aynı, ne nezaketi ya!
BAŞKAN MEHMET MUŞ - Ne yapayım, bir kısmınızı davet edeyim, bir kısmınızı davet etmeyeyim mi değer milletvekilleri?
Evet, Sayın Kısacık, buyurun.
SADULLAH KISACIK (Adana) - Sayın Bakanım, şimdi, vazife malullerimiz var, gazilerimiz var, özellikle protezde çok büyük sıkıntı yaşıyorlar. Bir örnek olarak Adana'dan bizim Mehmet Özder Ağabeyimiz var, vazife başında bacağının birini kaybettiği için şu

anda protez kullanıyor ama şu anda protez ücretleri yani SGK'nin karşıladığı protez ücreti gerçeğinin çok çok altında. Beş yılda bir değişmesi lazım, değişemiyorlar, bir parça koptuğu zaman veya herhangi bir arıza olduğu zaman yenileyemiyorlar, şu anda vazife malullerimiz çok bu anlamda muzdaripler, bu anlamda sizden destek bekliyoruz. Hem Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığımızdan hem de Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığımızdan destek bekliyoruz.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Evet, teşekkür ediyorum.

Sayın Gülsoy...

SEYDİ GÜLSOY (Osmaniye) - Teşekkür ederim Sayın Başkanım.

Sayın Bakanım, seçim bölgem olan Osmaniye'mize göstermiş olduğunuz yakın ilgi ve alakaya teşekkür ediyorum.

6 Şubat depremlerinde hasar gören Osmaniye Huzurevimizin yapımına ne zaman başlayacağız? Yine, arsasını bir hayırseverin bağışladığı Osmaniye Engelsiz Yaşam Merkezinin yapımına ne zaman başlayacağız? Yine, Osmaniye Kadirli ilçemizin Sosyal HizmetlerMerkezinin yapımına ne zaman başlayacağız? Yine, Osmaniye Bahçe ilçemizin Sosyal Hizmet Merkezinin yapımına ne zaman başlayacağız ve inşaatı devam eden Düziçi Sosyal Hizmet Merkezinin yapımı ne zaman tamamlayacağız, açacağız?

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Teşekkür ediyorum.

Sayın Akay...

CEVDET AKAY (Karabük) - Teşekkürler Başkanım.

Yurt dışına yapılan transferler kalemi var 1 milyon 42 bin lira görünüyor. 2025'te ve 2026 Haziran itibarıyla başlangıç ödeneğine göre aşım olmuş. Yani ne kadar harcama yapılmış? 1 milyar 53 milyon ve 1 milyar 67 milyon. Buna rağmen 1 milyon 42 bin lira gibi düşük bir ödenek teklif ediliyor, bunun mahiyeti nedir? Niçin ödenekler ihtiyaca göre belirlenmiyor? Buradan uyarmış olayım.

Diğer bir sorum da borç verme ödeneği 2025'te de 2026'da da sıfır ödenek, hiç ödenek koymamışsınız. 7,6 milyar ve Haziran 2026 itibarıyla de 5,4 milyar harcanmış, yine 2027'de sıfır ödenek koyuyorsunuz.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Teşekkür ediyorum.

Sayın Kaya...

ADALET KAYA (Diyarbakır) - Teşekkürler Sayın Başkan.

Sayın Bakan, Kürtçe başta olmak üzere kadınların ana dillerinde hizmet alabilmesi için ŞÖNİM'lerde ve kadın sığınaklarında tercüman ve ana dilinde danışmanlık hizmeti sunulmakta mı? Şu ana kadar bu hizmeti alan kadınların sayısı kaç? Bir de nafaka: Kadınların yıllarca karşılıksız harcadıkları ev içi emeğin ve bu emek yüzünden kaybettikleri gelir ve sosyal güvencenin kısmen karşılığı, şiddet gören kadınlar içinse boşanabilmenin yolu nafaka hakkı. Nafaka hakkının kadınların kazanılmış hakkı olarak korunması için bir çalışma yürütecek misiniz?

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Karaca...

GÜLİZAR BİÇER KARACA (Denizli) - Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Sayın Bakan, kırk sekiz gün boyunca Ankara'da eylem yapan ve verilen sözler gereğince memleketlerine dönen er şehit aileleri ve er gazi ailelerinin taleplerinin karşılanması için bütçenizde bir kalem var mı? Bu konuda bir çalışma yapıyor musunuz? Yine, "malul gazi", "muharip gazi", "15 Temmuz gazisi" ki gaziler arasındaki bu ayırımcılığı ortadan kaldırıp gazi çocuklarına iş, faizsiz konut kredisi gibi maaş farklarının ortadan kaldırılması gibi bir eşitlik çalışmanız var mı?

Yine, ısrarlı takipte, üst sınır iki yıl. Bugünkü sunumuzda da "En ağır ceza." dediniz. Sizce ısrarla takipteki üst sınır iki yıl en ağır ceza mıdır?

Yine, Türk Ceza Kanunu'nda kadınlara karşı işlenen suçların ayrı bir başlık altında ve üstelik de katalog suç kapsamında düzenlenmesi konusunda bir çalışmanız var mıdır?

Yine, 65 yaş aylıkları 7.257 lira, bu konudaki Bakanlığınız bütçesinde bunu en az asgari ücret seviyesine getirmek için bir hazırlığınız var mıdır?

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Teşekkür ediyorum.

Şimdi, Sayın Türkeş...

AYYÜCE TÜRKEŞ TAŞ (Adana) - Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Sayın Bakan, kaç vatandaşımızı sosyal yardıma ihtiyaç duymayacak bir hayat standardına kavuşturduğunuza dair bir istatistik var mı elinizde? Kaç aileyi kalıcı olarak yoksulluktan çıkardınız? Kaç genç sosyal yardım alan bir hanede büyürken, eğitimini tamamlayıp kendi ayakları üzerinde durabilecek ekonomik imkânlara kavuştu?

Teşekkür ederim.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Özlale...

ÜMİT ÖZLALE (İzmir) - Teşekkürler Sayın Başkan.

2025 Kesin Hesap formunda, yoksullukla mücadele programında 10,2 milyar ödenmemiş gözüküyor. Öte yandan, baktığımız zaman, şartlı nakit transferi olan çocuklarda 2024'ten 2027'ye kadar 1 milyon çocuğumuz, daha az çocuğumuz nakit

desteği alıyor. Neden 10 milyar lirayı harcamayıp bütçeye iade ettiniz de bu çocuklara nakit transfer, 1 milyon çocuğumuza nakit transfer desteği yapmadınız?

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Altınsoy...

HÜSEYİN ALTINSOY (Aksaray) - Sayın Bakanım, size ve Bakanlık bürokratlarımıza başarılı çalışmalarınızdan dolayı teşekkür ediyorum.

Aksaray Huzurevi ve Kadın Konukevin hizmet binalarının yatırım programına alınmasıyla ilgili bir çalışmanız var mıdır?

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Evet, gelişen, büyüyen Aksaray için hizmete devam ediyor Sayın Milletvekili.

Sayın Açıkkapı...

EJDER AÇIKKAPI (Elâzığ) - Sayın Bakanım, Elâzığ'da huzurevi ve gündüzlü yaşlı bakım hizmetleri için kaç hemşehrimiz sıra bekliyor ve bu ihtiyacı karşılamak üzere 2027'de hangi yatırımlara, ne kadar ödenek ayırmayı planlıyorsunuz? Ayrıca, yeni bir huzurevi ihtiyacımızı, inşallah, gidermenizi bekliyoruz. İlçelerimizde ve merkeze uzak danışmanlık ve sosyal hizmetlere yerinde ulaşılabilmesi için 2027'de mobil sosyal hizmet ekiplerini hangi ilçelerde, ne sıklıkla görevlendirmeyi planlıyorsunuz? Elâzığ'da engelli hemşehrilerimiz için gündüzlü bakım hizmetini ve bakım veren ailelerin ihtiyaç duyduğunda başvurabileceği geçici bakım hizmetini 2027'de kaç kişiye ulaştırmayı hedefliyorsunuz? Elâzığ'da kadınların meslek kurslarına katılırken,çocukları için de kreş veya oyun odası desteği alabilmesi amacıyla 2027'de hangi ilçelerimizde Aile Destek Merkezi açmayı ya da mevcut merkezlerin kapasitesini artırmayı hedefliyorsunuz?

MEHMET MUŞ (Samsun) - Sayın Ocaklı...

TAHSİN OCAKLI (Rize) - Teşekkür ederim.

Sayın Bakan, 2025 yılında sosyal yardım olarak 5.500 lira veriyordunuz, şimdi 2027 yılında "5.900'e çıkaracağız." diyorsunuz. Ya, bir soru soracağım: 400 lira, günde 13 lira vermek, günde 13 lira vermek vicdanınızı acıtmıyor mu hiç? Hepsi bu kadar.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Erdem...

ORHAN ERDEM (Konya) - Teşekkür ederim.

Sayın Bakanım, sorumdan önce Konya'ya hizmetleriniz çok, teşekkür ediyoruz. Konya Akşehir Huzurevi deprem riski nedeniyle beş altı yıl önce yıkıldı, yatırıma girmesini bekliyoruz, olumlu bilgiler alıyorum. İnşallah, 2027 yılıyla birlikte temelini atarız, temennimiz bu.

Sayın Bakanım, çocuklara yönelik sosyal medya düzenlemesinin kapsam ve sınırlarını daha detaylı anlatabilir misiniz? Bu düzenleme çocuklarımızı dijital risklerden koruyacak mı? Yine, Bakanlığınıza bağlı çocuk bakım kuruluşlarında kalan çocukların dijital okuryazarlık, medya kullanımı ve internet güvenliği konularında uygulanan programlarınızı izah edebilir misiniz?

Teşekkür ederim.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Bakırlıoğlu...

AHMET VEHBİ BAKIRLIOĞLU (Manisa) - Sayın Bakanım, Bakanlığınızda 25 Nisan 2016-10 Temmuz 2018 tarihleri arasında görev yapan yani yirmi yedi ay boyunca görev yapan Fatma Betül Sayan Kaya'nın bakanlığı döneminde 60 özel kalem müdürü değiştirdiği iddia ediliyor. Bu iddialar bugüne kadar yalanlanmadı şimdiye kadar, bu sayı doğru mudur ve bu süre içerisinde kaç tane... O zaman şöyle sorayım: Bu süre içerisinde kaç tane özel kalem müdürü görev yapmıştır? Memur statüsü kazanan bu insanlar hangi kurumlarda çalışmaktadır? diye sormak istiyorum.

ORHAN YEGİN (Ankara) - Büyük bir yalan.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Karaca...

SEVDA KARACA DEMİR (Gaziantep) - Sayın Bakan, kadınlara günlük 70 kuruş ayırdığınız bu bütçede eski Aile Bakanı Fatma Betül'ün fon vurgunuyla götürdüğü milyarlar konuşuluyor. 200 bin muhtaç çocuğa verdiğiniz set desteğinin toplamı eski bakanınızın dört ayda yediği paraya eşit. Bu size ne düşündürüyor, ne hissettiriyor? Kadınlar yoksullukla baş etmek için birbirine borç veriyor, çocuklar çalışmak zorunda kalıyor, kadınlar şiddetten kaçacak yer bulamıyor. Kışın sıcak yemek ve yatak bulabilmek için Cumhurbaşkanına laf edip cezaevine girmeyi göze alan emeklilerin yaşadığı bir ülke burası. Neden hâlâ böylesi tehditler ortadayken "Tehdit LGBT'ler." diyorsunuz? Asıl tehdidi niye örtüyorsunuz? Bu ülkede ailelerin sofrasından ekmeği eksilten, çocukların geleceğini çalan bu düzenin kendisi değil mi? Siz LGBT'lileri hedef gösterirken bu ülkenin kadınlarından, çocuklarından, emeklilerinden çalınan hayatların hesabını kim verecek?

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Kutn Ayan...

DİLAN KUNT AYAN (Şanlıurfa) - Teşekkürler Sayın Başkan.

ŞÖNİM'lerde kadınlara sunulan psikolojik destek, hukuki danışmanlık, sosyal hizmet ve ekonomik destek hizmetleri nelerdir? Sığınaktan ayrılan kadınların yeniden şiddet gördükleri eve dönmek zorunda kalmamaları için geçiş evleri, sosyal konut, kira desteği ve düzenli ekonomik destek programı uygulanmakta mıdır? 2026 yılında bu hizmetlerden kaç kadın yararlanmıştır? Son olarak Sayın Bakan, 30'uncu Kadın Sığınakları ve Dayanışma Merkezi Kurultayına ŞÖNİM'lerden doğru katılımcı gönderecek misiniz?

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Saki...

ÖZGÜL SAKİ (İstanbul) - Sayın Bakan, Bakanlığınız 2023 yılından itibaren Diyanet İşlerine her yıl milyonlarca TL aktarıyor. Şu anda toplam 200 milyon TL aktarılmış vaziyette. Fetvalarında sürekli kadınları değersizleştiren, kadın haklarına âdeta savaş açmış bir Diyanet İşleri Başkanlığına bu kadar bütçeyi ayırmak kadınların güçlendirilmesi politikası açısından sizce nereye oturuyor? Tam aksi bir sonuç doğurmuyor mu?

Diğer sorum. Nefret söylemi ve ayrımcı politikaların artmasıyla her geçen gün şiddete daha açık hâle gelen trans kadınlar için şiddetten korunmaları için özel bir politikanız var mı? Ayrıca, trans kadınlar barınma, sağlık, istihdam konusunda çok ciddi sorunlar yaşıyorlar bunun farkında mısınız? Buna ilişkin özel tedbirleriniz var mı?

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Çan...

MURAT ÇAN (Samsun) - Sayın Bakan, 2025 yılını Aile Yılı ilan ettiniz, 2026-2035dönemini de "Aile ve Nüfus On Yılı" olarak duyurdunuz ancak eş durumu tayinlerinde yaşanan sorunlar nedeniyle ailesinden ayrı yaşamak zorunda kalan binlerce kamu personeli var. Bir taraftan aileyi güçlendirdiğinizi söylüyorsunuz, diğer taraftan personelinizin aile bütünlüğünü sağlayamıyorsunuz. Eşinden, çocuklarından ayrı yaşamak zorunda kalan kamu çalışanlarının mağduriyetini ne zaman gidereceksiniz? Sayın Bakan, eş durumu nedeniyle atama bekleyen kaç kamu personeli var? Bunların kaçının talebi reddedildi? Aile bütünlüğünü sağlamak için 2027 yılında nasıl bir düzenleme yapacaksınız?

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Değerli milletvekilleri, süre doldu, 6 sayın milletvekiline söz veremiyoruz.

SİBEL SUİÇMEZ (Trabzon) - Yine erkekler kadınlardan daha fazla konuştu.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Ben ne yapabilirim? Ben uyardım. Sayın Arı, ben adaletle davranmaya çalışıyorum onlar da milletvekili.

CAVİT ARI (Antalya) - İktidar milletvekilleri gitsin Bakanlıkta sorsun.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Değerli milletvekilleri, Sayın Arı; sisteme girince ben ne yapabilirim, ben söz vermek zorundayım. Ben size dedim ki şu süreyi... Efendim, bakın, süreyi itidalli kullanın, milletvekillerimize süre kalmıyor arada tartışma çıkmasın diye istirham ediyorum.

DİLAN KUNT AYAN (Şanlıurfa) - "Huzurevi açacak mısınız?" diye sorarsa kalmaz herhâlde.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Ama hiç kimsenin sorusuna karışamam ki ben. Ben şimdi "Ne soracaksınız?" diye önden toplamıyorum sayın milletvekilleri.

SEVDA KARACA DEMİR (Gaziantep) - Kalan arkadaşlara bari söz verin.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Ama Sayın Karaca hep böyle oluyor, hep bizden gidiyor...

CAVİT ARI (Antalya) - Soru yöntemini değiştirelim.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Tamam, peki. Bugün son gün, bugün de bizden gitsin ama yarın kabul etmiyorum.

Sayın Süllü, buyurun.

JALE NUR SÜLLÜ (Eskişehir) - Sayın Bakan, ortez ve protezlerde SGK ödemeleri gerçek maliyetlerin çok altında. 20 bin liralık çocuk ayak bileği ortezinin yalnızca 934 lirası, 60 bin liralık uzun yürüme ortezinin ise sadece 3.720 lirası karşılanıyor. Ortezlere zamanda ulaşılamadığında tedaviler aksıyor. Bu konuda özel bir sosyal destek programı düşünüyor musunuz? Ayrıca, gaziler ve şehit yakınlarıyla muharip gaziler, terör, gazi ve şehit yakınları arasında tazminat, maaş ve işe alımlardaki uygulama eşitsizliklerinin giderilmesi ve maluliyet oranlarının yeniden düzenlenmesi ve hiçbir haktan yararlanamayan, malul sayılmayan gazilerimizin de sorunlarının giderilmesi yönündeki talepleri dikkate alacak mısınız? Ayrıca, toplumsal cinsiyete duyarlı bütçelemede hâlâ gelecek zamanlı cümleler kuruluyor hâlâ tam anlamıyla uygulanamamasının nedenleri nelerdir?

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Suiçmez...

SİBEL SUİÇMEZ (Trabzon) - Sayın Bakan, fon soygununun ailelerin yoksulluğunu nasıl etkileyeceğine ilişkin bir etki analizi yapmayı düşünüyor musunuz? Bu nedenle artacak yoksulluğa karşı bir önlem almayı düşünüyor musunuz? Koruma veya uzaklaştırma kararı bulunmasına rağmen kadınların katledilmesi durumunda haklarında adli ve idari işlem başlattığınız görevli sayısı kaçtır? Sığınma evlerindeki kadınlara evlilikte iletişim ve evlilik ve aile hayatı başlıklı evliliği sürdürme eğitimi vermenin gerekçesi nedir? 2027 bütçesinde aldığı paya göre sıralanan 60 programda kadının güçlenmesi neden 57'nci sırada yer almaktadır? Kadın turizmin geliştirilmesinden deniz yolu ulaşımından daha az mı değerlidir? Aile Enstitüsü bütçesi kadına yönelik şiddeti önlemeye yönelik ayırdığınız bütçenin kaç katıdır? Kadın erkek eşitliğini sağlamadan ailenin güçleneceğine inanıyor musunuz?

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Ersever...

ALİYE TİMİSİ ERSEVER (Ankara) - Sayın Bakan, 2025 yılı ve 2026'nın ilk yarısında huzurevlerine 19.679 başvuru yapılmış, bunların yalnızca 3.358'i olumlu sonuçlanmıştır. Yani her 100 başvurudan 83'üne olumlu yanıt verilememiştir. Bununla ilgili ne yapmayı düşünüyorsunuz? Huzurevleri artık bu hayat pahalılığında acil bir durum hâline gelmiştir. Yanıtınızı bekliyorum.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Genç...

AŞKIN GENÇ (Kayseri) - Sayın Bakan, Kayseri'de sosyal yardım alan hane sayısı kaçtır? Bunun ilçelerimize göre dağılımını öğrenmek isteriz. Yine, Kayseri'de Bakanlığınızın ilgilendiği engelli vatandaşlarımızın sayısını öğrenmek isteriz ilçelere

göre dağılımını? Yine, Kayseri'de Çocuk Esirgeme Kurumumuzdan ciddi şikâyetler alıyoruz bu konuda da Bakanlığınızın ilgisini bekleriz.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Arı...

CAVİT ARI (Antalya) - Sayın Başkanım, biraz önce Sayın İsmail Güneş talihsiz bir konuşma yapmıştır bu salonda.Bir partinin bütün seçilmişlerini ve bütün üyelerini hedef alacak şekilde, onlara hakaret edecek şekilde burada bir konuşma yapmıştır. Ben, bu ortamda böyle bir konuşmayı kendisine yakıştıramadım ama o kendisine yakıştırıyorsa da onun sorunu. Söyledikleri ne varsa kendisine de aynen iade ediyorum.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Evet, değerli milletvekilleri...

İSMAİL GÜNEŞ (Uşak) - Sayın Başkanım...

TAHSİN OCAKLI (Rize) - Al kabul et, al kabul et.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Arkadaşlar, karşılıklı bir şey söyleyemezsiniz artık, yeter ya! Ben tutanakları okuyayım mı size? Bir daha kayda girecek, isterseniz tutanakları çıkarttırdım.

CAVİT ARI (Antalya) - Başkanım, biz söyleyeceğimizi söyledik, siz söyleyin, konuyu değiştirin.

İSMAİL GÜNEŞ (Uşak) - Başkanım, yazılı burada var okudum, siz de okuyun.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Şöyle, tutanakları verin, yazılı.

İSMAİL GÜNEŞ (Uşak) - Başkanım, burada var.

SİBEL SUİÇMEZ (Trabzon) - Sayın Başkan, sabah da aynı şeyle başladı, bitirirken de aynı şeyle başlıyor.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Dur, tutanakları veriyorum; evet, tutanakla resmî tutanak vereceğim buraya.

CAVİT ARI (Antalya) - Kötü bir şey demediysen ben de sana kötü bir şey iade etmemiş oluyorum, kötü bir şey dediysen ben de sana kötü bir şey iade etmiş oluyorum; hepsi bu.

İSMAİL GÜNEŞ (Uşak) - Ya, ben toplumun ahlakını düşünüyorum, ailelerimizi düşünüyorum arkadaşlar.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Evet, bir saniye değerli arkadaşlar, tutanakları çıkarıp bakacağım. Burada, siz, seçmenlere yönelik veya partilere yönelik bir şey var mı, yok mu?

ÖZGÜR KARABAT (İstanbul) - Artı bir itham yok, ne dediyse onu iade ettik.

CAVİT ARI (Antalya) - Evet, söylediğini iade ettik sana.

İSMAİL GÜNEŞ (Uşak) - Bizde bir şey yok ağabey.

CAVİT ARI (Antalya) - İyi söylediysen iyi aldın, kötü söylediysen kötü aldın.

İSMAİL GÜNEŞ (Uşak) - Bizde hiçbir şey yok.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Evet, Sayın Öztürk...

ÜMMÜGÜLŞEN ÖZTÜRK (İstanbul) - Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Sayın Bakanım, özel engelli merkezleri için yaptığınız yeni yönetmelik için teşekkür ederim hem fiziki şartları hem de şiddete ve tacize karşı önlem yöntemleriniz için Allah razı olsun. Özel huzurevi ve bakımevleri için de bir çalışma bekliyoruz.

Benim vatandaşlardan size bir teklif ve sorum var. Vatandaşlar televizyon programlarındaki aile örf ve adetlerimize, kültürümüze uygun olmayan programlarla ilgili Aile Bakanlığımız neler yapıyor, bunu öğrenmek istiyorlar.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Evet, teşekkür ediyorum.

Son söz, Sayın Baykan...

MEHMET BAYKAN (Konya) - Sayın Bakanım, rahmetli babaannem çocukluğumuzda bizi okula uğurlarken aynen şöyle "Kuzum, Rabb'im sizi yarattığı görünür görünmezlerinin şerrinden korusun." diye dua ederdi. Size babanızla ilgili iftira atıldığında sizinle ilgili de böyle duaların olduğunu ben hissettim, siz ne hissettiniz? Tabii, bu salonda bir özür dileme olayı oldu ama ne sizden ne Ticaret Bakanımızdan özür dilenmedi henüz, ben de takıldım, özür dilenmek için illa Yozgat Milletvekili ve adı Süleyman mı olması gerekirdi diye. Konyalı Bakanlarımıza herhâlde Mevlâna, tasavvuf, hoşgörü noktasında gördüler. Aynı dönemin birde adaletin keskin kılıcı Kadı Siraceddin'i vardı, Konya'nın böyle bir de yüzü vardır diyorum. Ne hissettiniz, öğrenmek istiyorum.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Değerli milletvekilleri, teşekkür ediyorum.

Tabii, Sayın Baykan "Konyalı Bakanlar" diyor, kaç Bakan var Konyalı Sayın Baykan? 4 Bakanınız mı, evet, 4 Konyalı Bakanımız var, hayırlı olsun.

Sayın Bakanım, bugün size değerlendirmeler için yirmi beş dakika süre veriyorum.

Buyurun.

AİLE VE SOSYAL HİZMETLER BAKANI MAHİNUR ÖZDEMİR GÖKTAŞ - Teşekkür ederim Sayın Başkanım.

Çok değerli milletvekilleri, bütçe görüşmelerimiz boyunca sunulan değerlendirme ve öneriler için teşekkür ediyorum. Özellikle yapıcı öneriler için çok teşekkür ediyorum. Bakın, biz, bu bütçe dönemini gerçekten büyük bir hassasiyetle takip ediyoruz. Verilen önerilere, özellikle yapıcı önerilere biz her zaman büyük bir hassasiyetle yaklaşıyoruz. Burada bir öneri varsa "Sizinki kötü,

bizimki iyi." diye değil, biz neler yapabiliriz bunu iyileştirmek adına asıl bunları sorguluyoruz çünkü bütçe dönemi sadece bir yılda ne kadar aldığımız veya ne kadar insanın hayatına dokunduğumuz değil, sistemimizi, hizmetimizi, yirmi beş yıldır Sayın Cumhurbaşkanımızın liderliğinde bu ülke için yaptığımız hizmetlerimizi geliştirdiğimiz, bütün bu sistemlerimizi nasıl daha iyi bir hâle getirebiliriz asıl ona bakıyoruz.

Süremiz elverdiğince soruları yanıtlayacağım, kalanlara da biliyorsunuz ben her zaman özellikle Meclisten gelen sorulara cevap verme noktasında büyük bir hassasiyet gösteriyorum. Burada her zaman da söylüyorum bana ulaşamayacak hiçbir milletvekili yoktur. Bakın, en ufak sorunuzda beni arayabilirsiniz, Vekilimiz burada söyledi, gece yarısı bile atsa, sosyal medyada karşısına çıktığında bir konuda hemen ulaşıyor, biz anında cevap veriyoruz. Sebebi ise siz, biz değil; bakın, kadın ve çocuk meselesi, gerçekten büyük bir hassasiyet gerektiren bir gruptur. Kadın, çocuk meselesi siyasetüstü ele alınması gereken bir gruptur. Burada bir kadının canı yandığında, bir çocuğun canı yandığında emin olun ki bütün Türkiye'nin canı, bağrı yanıyor. Burada tabii, sadece medyaya düşenlerle değil, görmediğimiz, sizin duymadığınız ama bizim bizzat müdahil olduğumuz dosyalar var ve biz, Türkiye genelindeki 442 avukatımızla gerçekten büyük bir özveriyle bütün davalara kendi evladımız, kendi eşimiz, kendi çocuğumuz gibi müdahil oluyoruz,mağdurun hakkını özellikle savunduğumuzu ifade etmek istiyoruz.

Biz, sosyal devlet anlayışında Sayın Cumhurbaşkanımızın liderliğinde gerçekten tarihî bir dönüşümü gerçekleştirdik, bu da azımsanamayacak kadar önemli. Bakın, 2002 yılında 4 kalemdi sosyal yardımlar, bugün 58 kalemden bahsettiğimizde burada insanları yoksullaştırdığımızdan bahsedemeyiz, burada insanların hayatındaki olan çeşitli dönemeçlerde nasıl yardımcı olabiliriz, onun derdiyle güçlendik, onun derdini dert ederek bu kalemleri bu kadar çeşitlendirdik. Bununla beraber, sosyal yardımdan faydalananların yüzde 83'ü çalışamayacak durumda olan vatandaşlardan sayılıyor. Dolayısıyla, burada bizim amacımız o vatandaşımızın hayatını ne denli desteklediğimize, hayatını ne denli dönüştürdüğümüze bunlara bakıyoruz. Asıl meselemiz: İnsan hayatına dokunmak. Bakın, 2002 yılında bir Engellilik Kanunu dahi yoktu, kadına yönelik şiddetten bahsedilmiyordu bile. Burada hiçbir şey yapılmıyormuş gibi bir algı oluşturulmasını kesinlikle kabul etmiyorum, büyük bir hakkaniyetsizlik olduğunu düşünüyorum. Vatandaşlarımızın hayatına doğrudan dokunan köklü reformlar hayata geçirdik, bunu da son yirmi dört yılda, eser ve hizmet siyasetimizin yanında Sayın Cumhurbaşkanımız Recep Tayyip Erdoğan'ın liderliğinde özellikle sosyal politikalar alanında yürüttüğümüz bütün bu devrim niteliğindeki politikaları da görmezden gelemeyiz.

SİBEL SUİÇMEZ (Trabzon) - Nasıl sonuç bu oluyor o zaman?

AİLE VE SOSYAL HİZMETLER BAKANI MAHİNUR ÖZDEMİR GÖKTAŞ - Bakın, ben yurt dışında yıllarca siyaset yapmış bir kardeşiniz olarak bunu büyük bir hakkaniyetle söyleyebilirim ama şunu da söylemek istiyorum: Geliştirmemiz gereken, daha iyisini yapmamız gereken çok şey var. E, nihayetinde biz kendimizle yarışıyoruz, kolay bir şey değil. Eser, hizmet siyasetinin yanında sosyal politikalarda getirdiğiniz devrimin adı yok ve sizinle yarışabilecek... Aslında siz kendinizle yarışıyorsunuz. Biz de dolayısıyla, bütün bu yürüttüğümüz sosyal hizmetlerimizi "Ya, biz bunları yaptık." bu kadarla yetinmiyoruz, daha iyisini nasıl yapabiliriz, bir şiddet vakasının nasıl önüne geçebiliriz; bunun derdiyle dertleniyoruz. Bir vatandaşımızın daha hayatına nasıl dokunabiliriz, onun hayatını nasıl dönüştürebiliriz, asıl ona bakıyoruz. Biz hem sosyal devletin tüm imkânlarını milletin refahı için seferber eden büyük bir yönetim anlayışıyla hareket ediyoruz.

Bakın, sosyal konut projeleriyle yani biz sosyal yardım modelinden bahsettiğimizde sadece Bakanlığımızın sosyal yardım sistemiyle sınırlı değildir, burada sosyal devlet anlayışı vardır. Sosyal politikalarda, enerji desteklerinde, ulaşım politikalarında, istihdam politikalarında, engellilere yönelik yaklaşımımızda, bölgesel kalkınma yatırımlarıyla, tarım, sanayi ve teknoloji hamleleriyle biz ülkemizin hem üretim gücünü artırdık, kalkınma imkânlarını toplumun farklı kesimlerine ulaştırdık ama aynı zamanda vatandaşımıza yönelik sosyal politikayı da kalkınmanın merkezine yerleştirdik. Büyümenin imkânlarını toplumun tüm kesimlerine ulaştırmayı hedefledik. İşte, Sayın Cumhurbaşkanımızın ortaya koyduğu tam olarak da budur. Sosyal devleti, kalkınmanın, refahın, toplumun, dayanışmanın temel gücü hâline getiren bir vizyon hâline getirdik. Bu anlayışla, sosyal desteği -bazı vekillerin itham ettiği gibi- bir lütuf değil, bakın, vatandaşımızın en temel hakkı olarak görüyoruz. Bunu özellikle bu şekilde yapıyoruz.

Bazı şeyler duydum, dediler ki: "İşte, siz sadece kendi bölgelerinize, kendi seçmenlerinize..." Nasıl seçmenlerimizi görüyoruz, bilmiyorum, nihayetinde insanlar oy kullanmakta özgürdür ve biliyorsunuz, oy kullanma hakkı da saklıdır. Yani bu demek olur ki o zaman bazı bölgelere biz sosyal yardım yapıyoruz, bazı bölgelere yapmıyoruz, bu büyük bir haksızlıktır bakın. Türkiye'nin dört bir yanında ihtiyaç duyan her vatandaşımızın yanındayız ve gece gündüz demeden bütün personelimizle, çalışanlarımızla, sosyal yardım, dayanışma vakıflarımızla beraber büyük bir seferberlikle biz hareket ediyoruz. İşte, Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığının 86 milyon vatandaşa hitap ettiği nokta tam olarak budur, vatandaşın hayatına dokunmak.

Afet anında, anında orada bulunmak. Psikososyal desteği lütfen küçümsemeyin, gerçekten büyük bir ihtiyaçtır. Psikososyal destek dediğimiz alan özellikle sonrasında oluşabilecek travmalara anında müdahaledir. Pek çok ailemiz böyle bir sisteme, psikososyal desteğe erişememekte. Afet anında doğrudan oradayız, olumsuzluk anında, anında oradayız eğer varsa bir sosyal kalem, yapabileceğimiz nakdî destek onu da anında yapıyoruz. Dolayısıyla, biz hem ülkemizin dört bir yanında yaygınlaşırken 81 ilimizdeki teşkilatımızla, 1.003 sosyal yardımlaşma ve dayanışma vakıflarımızla vatandaşımızın yanında olurken diğer yandan da kurumsal kapasitemizi de güçlendirdik. Aile odaklı, toplum temelli, hak temelli yaklaşımımızla hizmetlerimizinniteliğini artırıyoruz.

Özellikle sosyal yardımlar bizim en güçlü ve kapsamlı politikaları hayata geçirdiğimiz alanların başında geliyor. AK PARTİ hükûmetleri olarak sosyal yardımlarda öncü politikalara imza attık, desteklerimizi çeşitlendirdik. Başvuru değerlendirme süreçlerinde,

bakın, büyük bir şeffaflıkla hareket ediyoruz. Bütünleşik sosyal yardım sistemimiz şu anda Dünya Bankası tarafından örnek gösterilen bir model, 29 ülkeye bire bir uygulanan bir model. Bu, herhâlde durduk yere bir günde olmadı, çalıştık. Bütün kurumlarımızla, 29 farklı kurumda aynı anda işlediğimiz bir modelle, şeffaflıkla, bakın, rengine, dinine, nerede yaşadığına bakmaksızın biz hak temelli bir yaklaşımla bunları yapıyoruz. Bir vatandaşımızın hayatını kolaylaştırmak sosyal devletin...

ÖZGÜL SAKİ (İstanbul) - Cinsiyet kimliğine de bakmıyor musunuz?

AİLE VE SOSYAL HİZMETLER BAKANI MAHİNUR ÖZDEMİR GÖKTAŞ - Ben sizi sekiz saat boyunca dinledim Sayın Vekilim, lütfen, sıra bende. Lütfen, bunu yapın.

Üstelik, çalışabilecek durumda olan vatandaşlarımızı...

ÖZGÜL SAKİ (İstanbul) - Cinsel ayrımcılık...

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Saki, siz bakan olduğunuz zamana göre politika belirlersiniz. İstirham ediyorum...

ÖZGÜL SAKİ (İstanbul) - Kesinlikle öyle yapacağım.

AİLE VE SOSYAL HİZMETLER BAKANI MAHİNUR ÖZDEMİR GÖKTAŞ - İŞKUR'a çalışabilecek durumda olan vatandaşlarımızı özellikle İŞKUR aracılığıyla istihdama yönlendiriyoruz. Özel sektörde işe başlayanların sigorta primlerini on iki ay boyunca biz karşılıyoruz. Yani çalışabilecek durumda olan vatandaşlarımızı da koruyoruz, onları istihdama yönlendiriyoruz. "Siz, sosyal yardımlara insanları bağımlı kıldınız, muhtaç kıldınız." ithamlarını kesinlikle reddettiğimi özellikle ifade etmek istiyorum.

Biz, depremde, selde, yangında tek seferlik acil desteklerimizi hızla devreye alıyoruz.

Bakın, bir milletvekilimiz eşi vefat etmiş kadınlara bir destek sağlamadığımızdan bahsetti. Hâlbuki, biz eşini kaybetmiş, sosyal güvencesi bulunmayan kadınları özel olarak destekliyoruz. Sadece 2026 yılının ilk dokuz ayında bu programla 60.725 kadına 763,5 milyon lira kaynak aktardık. Bakın, eskiden bu kadınlar görünmüyordu, yoktu, yoktu, sistemde dahi yoktu. Hiçbir güvence altında olmayan bir kadına hiçbir destek sağlamıyorduk, yok sayıyorduk; bugün bu destekler veriliyor. Evet, daha iyisini yapabiliriz ama şu anda böyle bir destek var, yok saymak da büyük bir haksızlık. Ayrıca, 3 ve üzeri çocuğu olan, eşi vefat etmiş kadınlara konut desteği sağlayarak barınma ihtiyaçlarını da karşıladığımızı özellikle vurgulamak istiyorum.

Bakın, biz gerçekten 7/24 sahadayız, vatandaşımızın yanındayız. Tüm bunlar sosyal yardım sistemimizin farklı ihtiyaçlara nasıl karşılık verdiğinin somut örnekleridir. Pek çok yardımdan aslında vatandaşımızın pek çoğunun haberi yok. Yani milletvekillerimiz, biz burada, sahada nelerle karşılaşıyoruz? Biz gece gündüz demeden sahadayız. Bakın, 362 il ziyareti yaptım Türkiye genelinde, bazı vekillerimizin hiç gitmediği illere, ilçelere gittim. Bunu gece gündüz demeden nasıl yapabiliriz, anında nasıl orada olabiliriz, vatandaşımızın gerçekten ihtiyaç duyduğu noktada hayatını nasıl iyileştirebiliriz, bunun derdiyle dertleniyoruz. Böyle sadece bizim kurumlarımızın göstermek istediği değil yani ben habersiz denetimler yapıyorum kurumlarıma çünkü o çocuklar bizlere emanet edildi, bizlere emanet edilen çocuklar onlar ama biz bu süreçleri istismar etmiyoruz, varsa bir eksik hemen müdahil oluyoruz, suç duyurusunda bulunuyoruz, basın açıklaması yapıyoruz. Bakın, burada kendi kurumlarımız dahi olsa büyük bir hassasiyetle yaklaşıyoruz. Denetim yapıyoruz, teftiş gönderiyoruz yani üstüne üstlük, ne yapmamız gerekiyorsa yapıyoruz, suç duyurusunda bulunduğumuzda da müdahil oluyoruz ama biz örtbas eden bir anlayışla hareket etmiyoruz. Devlet işte böyle yönetilir; varsa bir eksiğimiz, onu tamamlamakla mükellefiz.

SİBEL SUİÇMEZ (Trabzon) - Kaç görevli hakkında idari işlem yaptınız Sayın Bakan? Soru soruyorum.

AİLE VE SOSYAL HİZMETLER BAKANI MAHİNUR ÖZDEMİR GÖKTAŞ - Ancak diğer yandan, burada özellikle aynı hataların olmaması için ne gerekiyorsa yapıyoruz. O yüzden, yapay zekâ destekli, 7/24 izlemeli kamera sistem modelini hayata geçirdik, erken uyarı sistemini bu yüzden hayata geçirdik, özellikle sosyal risk haritalarımızı bu yüzden hayata geçirdik.

Sosyal risk haritası nedir? 35 harita izliyoruz arkadaşlar. Engellilik, yoksulluk, kadın istihdamı, kadına yönelik şiddet, çocuğun suça sürüklenmesi, bunların her birini, bakın, risk hanelerine göre 648 göstergede izliyoruz. Bu sistemi kurmak kolay olmadı, iki yılımızı aldı, farklı şekilde çalıştık. Neden biliyor musunuz? "Bir vaka olmadan nasıl önleyebiliriz?"in derdindeyiz ve bununla beraber, bütün kurumlarımızla ortak çalışıyoruz ama bu, büyük bir titizlikle yaptığımız bir çalışma. 17 bin personelimiz sahada, doğrudan bu haneleri ziyaret ediyor. Bütün haneyi tespit ediyoruz yani sadece risk altında olan vaka değil veya riske düşebilecek olan vakayı ziyaret etmiyoruz, o hanede engelli varsa engelliye, kadın varsa kadına, şiddet gören bir olasılık varsa veyaihtimal varsa onu nasıl önleyebiliriz, bütün bunları bu şekilde çalışıyoruz. Dolayısıyla biz bütün bu çalışmaları kapsamlı bir şekilde ele alıyoruz. Gerek çocuk koruma sistemimizde gerek kadına yönelik şiddette gerçekten devrim niteliğinde bir sistem hayata geçirdik. Şu anda pek çok ülke bizden bu modeli istiyor. Biz kendi ülkemize uygun bir model hayata geçirdik. Aile Rehberi'yle bunları güçlendiriyoruz. Bu haneyi, eğer okula gitmeyen, okuldan kopan bir çocuk varsa Millî Eğitime gönderiyoruz ve o haneyi, o çocuğu tekrar okula kazandırıyoruz. Sonrasında ne yapıyoruz? O haneyi takip etmeye devam ediyoruz.

Diğer yandan, özellikle Aile ve Gençlik Fonu'yla ilgili, fonlarla ilgili bir sorumuz geldi Cevdet Akay Vekilimizden. Sosyal Yardımlaşma Fonu'muz ile Aile ve Gençlik Fonu'muzla ilgili kaynakların finansal olarak nasıl değerlendirildiğine dair bir soru sordunuz. Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışmayı Teşvik Fonu, Tek Hazine Kurumlar Hesabı uygulamasına dâhil. Bu kapsamda, bu Sosyal Yardımlaşma Fonu kaynaklarının tüm gelirleri Merkez Bankası nezdinde tutulmakta ve kullanılacak kaynaktan kalan tutar her akşam Merkez Bankası hesabımıza aktarılıyor yani sadece o gün kullanabiliyorsunuz, geri aktarıyorsunuz. Bizim böyle değerlendirdiğimiz bir fonumuz yok. Aile ve Gençlik Fonu kaynaklarının yönetimi yine Hazine ve Maliye Bakanlığının uhdesindedir.

Aile ve Gençlik Fonu kaynakları, Kamu Haznedarlığı Yönetmeliği kapsamındadır. Kaynak yönetimi yine bu yönetmeliğe göre yapılmaktadır. Özetle, her iki fon için kaynakların özel fonlarda değerlendirilmesi söz konusu değildir.

Değerli milletvekilleri, özellikle Aile ve Gençlik Fonu'ndan bahsetmek istiyorum. Evlenecek Gençleri Desteklenmesi Projesi, Aile Yılı, Aile ve Nüfus On Yılı ama aynı zamanda, toplumda gerçekten aileye bakış açısının nasıl değiştiği, sosyal medyanın, internetin, dijitalleşmenin hayatımıza bu kadar hızlı girdiği bir dönemde insanların yalnızlaştığının, birbirleriyle konuşmadığının da etkisi olduğunu özellikle ifade etmek istiyorum. Bakın, huzurevlerine yerleşmek isteyen yaşlılarımız özellikle yalnızlıktan, sosyalleşmek istediği için gelmek istiyorlar. Yani burada biriyle konuşabilir miyim, acaba benimle ilgilenecek olan birisi olur mu, kapımı biri tıklar mı; bakın, dertleri bu. Türkiye büyüdü, şehirleşme oranı arttı, kentleşme oranı büyüdü, sosyal refahı, evet, artırıyoruz ama aynı zamanda, tabii ki yaşlanıyoruz ve hızla yaşlanıyoruz. Biz bunu üç yıl önce gündeme getirdik ancak Sayın Cumhurbaşkanımız 2007 yılında 3 çocuk vurgusu yaptığında ne kadar tiye alındığına, özellikle böyle alaycı bir şekilde üslup kullanıldığına şahidiz. Yirmi yıl sonra bunun ne denli gerçek olduğunu, bunun da sadece... Bakın, dünya konjonktürüyle sınırlı değil, dünya konjonktürünün yanında gerçekten kendi ülkemize özgü bir model de var. Şimdi, nüfus politikalarının, özellikle aile planlamasının uzun yıllardır ülkemizde uygulandığını çok net biliyoruz. 2000 yılında, ülkemizin 100 milyon olacağı ve yoksullukla mücadele edeceği, kıtlıkla mücadele edeceği, herkese yeterince kaynak oluşturamayacağı dendi ve bu politika gerçekten devlet eliyle yapıldı. Bakın, erkekler SGK eliyle kısırlaştırıldı bu ülkede. Normal mi? 90'lı yıllarda.

(Gürültüler)

NURTEN YONTAR (Tekirdağ) - Allah Allah!

AİLE VE SOSYAL HİZMETLER BAKANI MAHİNUR ÖZDEMİR GÖKTAŞ - Size manşetlerden gösterebilirim. Tabii canım, bunlar yapıldı, bu bir gerçek.

CAVİT ARI (Antalya) - İlk defa böyle bir şey duyuyoruz Sayın Bakan.

AİLE VE SOSYAL HİZMETLER BAKANI MAHİNUR ÖZDEMİR GÖKTAŞ - Bakın, utanç duymamız gereken bir durum, utanç verici bir politika.

CAVİT ARI (Antalya) - Nereden çıktı bu? İlk defa duyuyoruz.

AİLE VE SOSYAL HİZMETLER BAKANI MAHİNUR ÖZDEMİR GÖKTAŞ - Bunların her birini sorgulamak zorundayız. Bugün aile ve nüfustan bahsettiğimizde gerçekten yürütmemiz gereken ne kadar önemli çalışmalar olduğunu bir kere daha ifade etmek istiyorum.

Şimdi, diğer yandan, Aile ve Gençlik Fonu'yla ilgili Sema Silkin Vekilimiz bir sayı verdi. Özellikle şunu söylemek istiyorum...

MEHMET BAYKAN (Konya) - Gitti, nüfus kontrol vakfının başkanlığını yaptı...

SİBEL SUİÇMEZ (Trabzon) - Kısırlaştırma ayrı bir şey ya, nüfus planlaması ayrı bir şey ya. Hayret bir şeysiniz!

MEHMET BAYKAN (Konya) - Aynen öyle oldu.

AİLE VE SOSYAL HİZMETLER BAKANI MAHİNUR ÖZDEMİR GÖKTAŞ - Erkekleri kısırlaştırdılar.

Bugüne kadar, arkadaşlar...

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Değerli arkadaşlar, değerli milletvekilleri, Sayın Bakanım; şimdi, tabii...

CAVİT ARI (Antalya) - Yani sistematik bir kısırlaştırma mı olmuş, onu anlatsın.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Bir saniye değerli milletvekilleri...

O kadar önemli konular vardı.

MEHMET BAYKAN (Konya) - Ya, Bakan Hanım ciddi bir şey söylüyor...

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Baykan, bir müsaade edin lütfen.

SİBEL SUİÇMEZ (Trabzon) - Gerçekten de öğrenmek istiyoruz, kısırlaştırma ne demektir?

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Değerli milletvekilleri, pek öğrenmek istiyorsunuza benzemiyor. Lütfen, bu konuyu biraz detaylandırırsanız...

CAVİT ARI (Antalya) - Öğrenmek isteriz yani nasıl bir sistematik kısırlaştırma olmuş bu ülkede?

AİLE VE SOSYAL HİZMETLER BAKANI MAHİNUR ÖZDEMİR GÖKTAŞ - Detaylıca ben anlatırım.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Değerli milletvekilleri...

AİLE VE SOSYAL HİZMETLER BAKANI MAHİNUR ÖZDEMİR GÖKTAŞ - Detaylıca isteyen bütün milletvekillerimize anlatabilirim.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Bu konuyu biraz açarsanız Sayın Bakanım, burada önemli bir konuyu gündeme getirdiniz.

Buyurun.

MEHMET BAYKAN (Konya) - Araştırırsınız...

CAVİT ARI (Antalya) - Önemli bir iddiada bulundu, bunu ispatlasın o zaman.

NİLGÜN ÖK (Denizli) - Gazete manşetlerinde...

AİLE VE SOSYAL HİZMETLER BAKANI MAHİNUR ÖZDEMİR GÖKTAŞ - 1990'lı yıllardan bahsediyorum, bakın.

CAVİT ARI (Antalya) - Bu kadar millet nereden oldu Sayın Bakan?

AİLE VE SOSYAL HİZMETLER BAKANI MAHİNUR ÖZDEMİR GÖKTAŞ - 1990'lı yıllarda ben size gazete manşetlerinden bahsedeyim, ben size burada gazete manşetlerinden yürütülen politikaları detaylıca anlatabilirim. Gelin, bunu...

SİBEL SUİÇMEZ (Trabzon) - Sayın Bakan, "kısırlaştırma" derken neyi kastediyorsunuz?

CAVİT ARI (Antalya) - Sistematik bir kısırlaştırmaoperasyonu mu oldu ülkede?

AİLE VE SOSYAL HİZMETLER BAKANI MAHİNUR ÖZDEMİR GÖKTAŞ - Sistematik değil, SGK destekli yapıldı bunlar.

CAVİT ARI (Antalya) - Kaç kişi?

AİLE VE SOSYAL HİZMETLER BAKANI MAHİNUR ÖZDEMİR GÖKTAŞ - Yani bunlar yapıldı demek istiyorum sayısıyla ilgili...

CAVİT ARI (Antalya) - Ya, Sayın Bakan, öyle bir iddia ortaya atıyorsunuz ki sanki bu ülkede sistematik kısırlaştırma olayları oldu. SGK, sağlık nedeniyle 1 mi, 3 mü, 5 mi...

AİLE VE SOSYAL HİZMETLER BAKANI MAHİNUR ÖZDEMİR GÖKTAŞ - Bakın, yapıldı dedim, böyle bir politika uygulandı, bunu söylemek ayıp mı? Bundan gerçekten bahsetmek ayıp mı? Bunun neresi yanlış? Ben size bütün detaylarıyla bunları anlatabilirim.

(Gürültüler)

ALİYE TİMİSİ ERSEVER (Ankara) - Arkadaşlar, biz polemik yapmıyoruz, öğrenmek istiyoruz.

AİLE VE SOSYAL HİZMETLER BAKANI MAHİNUR ÖZDEMİR GÖKTAŞ - Şimdi yapılmadı demek de... Neden biliyor musunuz? 90'lı yıllardan bahsediyorum Sayın Vekilim. Bununla beraber...

CAVİT ARI (Antalya) - Ya, yirmi beş yıldır insanlar evlenemiyor, çocuk yapamıyor, bunu anlatın, yirmi beş yıllık icraatlerinizi anlatın.

AİLE VE SOSYAL HİZMETLER BAKANI MAHİNUR ÖZDEMİR GÖKTAŞ - Sayın Başkanım, Sayın Başkanım...

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Değerli milletvekilleri, bu şimdi, Sayın Bakanın...

ÜMİT ÖZLALE (İzmir) - Hocam, çok önemli bir konu bu.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Değerli milletvekilleri, burada akademisyenler var aramızda, lütfen araştırsınlar konuyu.

(Gürültüler)

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Bir saniye, değerli milletvekilleri, Sayın Bakanım...

CAVİT ARI (Antalya) - "Yirmi beş yıldır ekonomi kötüye gidiyor, gençler artık gelecekten umudunu kesti, evlenemiyor ailesini geçindiremiyor." demiyor da...

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Bakanım, biz burada sonlandıralım.

AİLE VE SOSYAL HİZMETLER BAKANI MAHİNUR ÖZDEMİR GÖKTAŞ - Erkeklere ameliyatlar yapıldı.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Değerli milletvekilleri, biz burada o zaman sonlandıralım zaten kimsenin bir bilgiye ihtiyacı yok.

CAVİT ARI (Antalya) - Gerek yok, bu açıklamadan sonra gerek yok.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Kimse bir şey dinlemek istemiyor, sükûneti tesis edelim.

AHMET VEHBİ BAKIRLIOĞLU (Manisa) - Eğer rakamlara bakarsak 2000'den sonra kısırlaştırma var gibi gözüküyor.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Değerli arkadaşlar, sayın milletvekilleri, bakın, bir saniye.

Sayın milletvekilleri, bakın, ben bakıyorum buradan.

AİLE VE SOSYAL HİZMETLER BAKANI MAHİNUR ÖZDEMİR GÖKTAŞ - Şimdi, evet, diğer yandan, tabii, bunlardan bahsettiğimizde saygıdeğer vekillerim, evet, çarpıcı konular bunlar ama gerçekten benim de geçmişe dönük baktığımda, hepimizin hayretler içerisinde izleyeceği manşetler var. Bakın, bunlar yani azımsanamayacak kadar önemli konular. Bununla beraber, biz Aile ve Gençlik Fonu'muzla beraber 18-29 yaş arasındaki gençlerimizin, yuva kurmak isteyen gençlerimizin yanındayız, eğitimlerimizle yanındayız. Bununla beraber, onlara evlilik kredisi, iki yıl geri ödemesiz, dört yıllık bir faiz veriyoruz, çocuk sahibi olana on iki ay boyunca o krediyi hibe ediyoruz, ikiz çocuk sahibi olanlara tamamen hibe yapıyoruz ve bu kapsamda da bugüne kadar 271.338 gencimiz bu desteği almaya hak kazandı. Bu sabah Sema Silkin Vekilimiz 6 bin çiftten bahsetti, bu rakamın gerçeği yansıtmadığını tekrar söylemek istiyorum. Bu kapsamda, 24 milyar lira üstü ödeme gerçekleştirdik ve evlendirdiğimiz çiftlere hem sosyal konutlarda özel kontenjan ayırıyoruz, İŞKUR desteği, öncelik tanıyoruz, diğer yandan da sosyal konut projelerinde tekrar destekliyoruz. Görüldüğü gibi, burada sadece bir kredi uygulamasından önce bu çok daha kapsamlı bir aile politikası, her adımı gençlerimizin ihtiyaçlarına göre şekillendiriyoruz.

Şimdi, kreşler ve erken çocukluk dönemiyle ilgili çocukların güvenliği, sağlıklı gelişimi kadar nitelikli ortamlarda gelişmeleri de oldukça kıymetli. Çocuklarımız söz konusunda olduğunda azami hassasiyetle yaklaşmak zorundayız sayın vekillerim. Kreşlerde tabii ki bu bu bütünlüğün parçasıdır. Kreşlerin sayısının ücretsiz bakım imkânlarına ve çalışan ebeveynlerin ihtiyaçlarına ilişkin sorular yönelttiniz. Öncelikle şunu ifade etmek isterim: Kreş ve gündüz bakımevi hizmetlerinin yaygınlaştırmak gerçekten benim çok önemsediğim bir politika ve gerçekten son üç yıldır bu konuda çalışmalar yürütüyoruz, büyük bir kreş seferberliği başlattık, ilk defa bütçemizde kreş desteği aldık, bu da Bakanlığımız adına önemli bir kazanım. Bununla beraber, hem özel kurumlarda hem devletin bütün kurumlarımızda kreş seferberliği başlattık. Özellikle yeni yönetmeliğimizle beraber Sağlık Bakanlığının hastanelerinde dahi 7/24 açılabilecek kreş modelini de hayata geçirdik. Bakanlığımızda...

SEVDA KARACA DEMİR (Gaziantep) - Bunlar zaten vardı Sayın Bakan, kapattınız yeniden açıyorsunuz.

AİLE VE SOSYAL HİZMETLER BAKANI MAHİNUR ÖZDEMİR GÖKTAŞ - Ama yönetmeliği yoktu Sayın Vekilim. Dolayısıyla, orada iş güvencesi nasıldır, çocuk güvencesi nasıldır, kimler hizmet verecek, hangi nitelikte, psikolog mu, öğretmen mi, hangi kadroda, kim hizmet verecek, denetimini kim yapacak, bunların çerçevesi yoktu, bunları da artık bu süreçte tamamladık.

SEVDA KARACA DEMİR (Gaziantep) - Peki, bir yılda ne kadar açmayı düşünüyorsunuz? Hedefiniz nedir?

AİLE VE SOSYAL HİZMETLER BAKANI MAHİNUR ÖZDEMİR GÖKTAŞ - Diğer yandan, bütün Türkiye'de bakın, sadece bu sene 691 kreş ve gündüz bakım hizmeti bakanlık olarak devreye aldık. Kendi Bakanlığımızda 50 tane kurumsal personelimize yönelik kreş açma hedefimiz var, şu ana kadar açılış çalışmalarımız devam ediyor. 30 personelin yazılı talebi bulunduğunda kurumlarda, kamu kurumlarında çocuk bakımevi açılmasını da zorunlu hâle getirdik, bu zorunluluk temmuz ayında yürürlüğe girdi. Bakın, 50'ydi, 30'a indirdik. Bununla beraber, bütün yeni konut projelerinde, gerek özel gerek kamu,150 kapasiteli konut projelerinde gündüz bakımevi açılmasını zorunlu hâle getirdik, onu da biz yaptık. Kamu kurumlarımızı, kreş harcamalarını tasarruf tedbirlerinden çıkardık. Böylece, yeni yaşam alanlarını da planlarken çocuk bakım ihtiyaçlarının da gözetilmesini sağladık. Tabii, özel kreşlerin açılmasına yönelik de hizmet kapasitesin genişletmesine imkân tanıdık. Bununla beraber, tüm belediyelere ayrım yapmaksızın... Şimdi, belediyelerin kreş ve gündüz bakımevlerinde ruhsatlandırma ve hizmet standartları oluşturma çabamızı siyasi bir tartışmaya dönüştürenler oldu, buna da kesinlikle katılmıyorum arkadaşlar. Bu süreçte tüm belediyelere ayrım yapmaksızın gereken rehberliği sağlıyoruz, belediyelere kreşlerin yönetmelik hükümlerini uygun hâle getirmek için altı ay tanıdık, belediyeler şubat ayına kadar ruhsatlandırma ve rehberlik için Bakanlığımıza başvurabilir. Altını çizerek söylüyorum, şu ana kadar tüm siyasi partilerden 345 belediye kreşi için başvuru aldık, gereken yönlendirmeleri yaptık, evrakları talep ediyoruz. 800 kreşten bahsetti Sayın Vekilimiz, geri kalan 455 kreşin de başvurusunu bekliyoruz. Şimdi şunu söylemek istiyorum: Bunlardan 17'sinin şimdiden süreçleri tamamlandı ve ruhsatlarını verdik. Bakın, çocukların güvenliğinden bahsediyoruz, kreşlerde 0-3 yaş dâhil çocukları emanet ediyoruz. Eğer orada bir ruhsat problemi varsa, bir yangın problemi varsa, nitelikli eğitmen yoksa, sabıkalı çalışan varsa bunun sorumluluğunu kim verecek? Bunun hesabını kim verecek ve 17 kreşten sadece 2'si Cumhur İttifakı'mıza mensup belediyelerden aldığımız başvurudur, bakın, şimdiye kadar ruhsat verdiğimiz 17 belediyeden sadece 2 tanesi Cumhur İttifakı'mıza mensup belediyelerdir yani onlara da ruhsat verdik, 15'i sizin bahsettiğiniz belediyeler. Dolayısıyla, burada bir kreş kapatma algısı oluşturmak isteniyorsa yanlış yerdesiniz, bunu da özellikle ifade etmek istiyorum.

CAVİT ARI (Antalya) - Geçtiğimiz dönemlerde o algı vardı.

AİLE VE SOSYAL HİZMETLER BAKANI MAHİNUR ÖZDEMİR GÖKTAŞ - Buradan umduğunuz siyasi rantı ben size vermeyeceğim Sayın Vekilim.

CAVİT ARI (Antalya) - O algıyı ben yaratmadım Sayın Bakan, siz yarattınız o algıyı.

AİLE VE SOSYAL HİZMETLER BAKANI MAHİNUR ÖZDEMİR GÖKTAŞ - Biz vatandaşımıza ulaşan kalitesine kadar güvenliğine de bakarız, biz güvenliğine de bakarız.

CAVİT ARI (Antalya) - Kamuoyuna yaratan sizsiniz.

AİLE VE SOSYAL HİZMETLER BAKANI MAHİNUR ÖZDEMİR GÖKTAŞ - Bu süreci samimiyetle yürütmeye devam edeceğiz.

CAVİT ARI (Antalya) - Tasarruf genelgesi kapsamına aldıran sizsiniz.

AİLE VE SOSYAL HİZMETLER BAKANI MAHİNUR ÖZDEMİR GÖKTAŞ - Biz çıkardık.

CAVİT ARI (Antalya) - O algıyı yaratan sizsiniz.

AİLE VE SOSYAL HİZMETLER BAKANI MAHİNUR ÖZDEMİR GÖKTAŞ - Biz çıkardık oradan, size söyledim, az önce beni dinlemiyorsunuz, telefonunuzu izliyordunuz Sayın Vekilim.

CAVİT ARI (Antalya) - Niye kondu, niye kondu?

AİLE VE SOSYAL HİZMETLER BAKANI MAHİNUR ÖZDEMİR GÖKTAŞ - Siz kendiniz izlediniz, az önce telefonu izlerken ben bahsediyorum. Bakın, dinlemiyorsunuz bizi.

CAVİT ARI (Antalya) - Hayır, niye tasarruf genelgesine kondu?

NİLGÜN ÖK (Denizli) - Sayın Arı, niye dinlemiyorsunuz?

AİLE VE SOSYAL HİZMETLER BAKANI MAHİNUR ÖZDEMİR GÖKTAŞ - Size tavsiyem, çocuklarımızı emanet ettiğimiz kurumların güvenliğini, niteliğini, denetimini ve hesap verebilirliğini lütfen sağlayın Sayın Vekilim, bizler bunu bekliyoruz.

CAVİT ARI (Antalya) - Ben de soruyorum: Tasarruf genelgesine neden kondu?

AİLE VE SOSYAL HİZMETLER BAKANI MAHİNUR ÖZDEMİR GÖKTAŞ - Çünkü çocuklarımız hepimizin çocuklarıdır, onlar bizlere emanettir. Biz de çocuklarımızın güvenliğini sağlamakla mükellefiz, bunu siz de yapın Sayın Vekilim, bunu siz de yapın.

CAVİT ARI (Antalya) - Kreş meselesi tasarruf genelgesine kondu, arkasından kamuoyu baskısıyla çıkarmak zorunda kaldınız.

AİLE VE SOSYAL HİZMETLER BAKANI MAHİNUR ÖZDEMİR GÖKTAŞ - Bakın, detaylardan bahsetmeyeceğim ama size özelde anlatabilirim neler olduğunu Sayın Vekilim.

CAVİT ARI (Antalya) - Anlatın, ne varsa herkes bilsin.

AİLE VE SOSYAL HİZMETLER BAKANI MAHİNUR ÖZDEMİR GÖKTAŞ - Anlatayım mı?

NİLGÜN ÖK (Denizli) - Hayır istemez.

AİLE VE SOSYAL HİZMETLER BAKANI MAHİNUR ÖZDEMİR GÖKTAŞ - Bence rahatsız olacaksınız Sayın Vekilim, bence hiç anlatmayayım.

CAVİT ARI (Antalya) - Tamam, anlatın, anlatmayın...

NİLGÜN ÖK (Denizli) - Ancak işi gücü tutanaklara geçsin.

(Gürültüler)

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Evet, değerli milletvekilleri...

MEHMET BAYKAN (Konya) - Sayın Bakan...

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Baykan, bir müsaade... Sayın Baykan, bakın, değerli milletvekilleri...

CAVİT ARI (Antalya) - Tasarruf genelgesinden sonradan çıkarıldı, başta vardı, kamuoyu baskısından çıkarıldı.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Peki, değerli arkadaşlar, ben gidiyorum.

CAVİT ARI (Antalya) - Bu Mehmet Bey niye oradan yüksek sesle bağırıyor?

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Arı, Sayın Ök, Sayın Baykan, Sayın Altınsoy, Sayın Aksu, Sayın Şahan, Sayın Suiçmez, göremiyorum arkadaşlar, lütfen. Şunun şurasında bir on beş dakikamız kaldı, bitirip gidelim, istirham ediyorum.

Sayın Bakanım, geri kalanını arkadaşlarımız... Biz, öyle bir Komisyonuz ki biz her şeyi biliyoruz. Dolayısıyla...

SİBEL SUİÇMEZ (Trabzon) - Biz dinlemek istiyoruz.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Vallahi, dinlemek isteseydiniz bu kadar kesilmezdi söz. Yazılı olarak Sayın Bakanım tarafımıza iletirseniz memnun oluruz.

AİLE VE SOSYAL HİZMETLER BAKANI MAHİNUR ÖZDEMİR GÖKTAŞ - Son cümleyle bitireyim mi?

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Evet, bir dakika veriyorum. Buyurun, yazılı olarak gönderin, biz onları dağıtalım arkadaşlarımıza.

AİLE VE SOSYAL HİZMETLER BAKANI MAHİNUR ÖZDEMİR GÖKTAŞ - Sayın vekillerim, bugün dile getiren tüm konular Bakanlığımızın sorumluluk alanın ne kadar geniş ve hayati olduğunu bir kez daha ortaya koyuyor. Hepimizin amacı bir, hepimizin amacı bu ülkenin her bir vatandaşını güçlendirmek, korumak ve daha iyi şartlara taşımaktır ama bunu siz böyle yaparsanız biz böyle yaparız. Bizim amacımız her bir vatandaşımıza gerçekten nitelikli sosyal hizmet sunmaktır, her vatandaşımızın istediği desteğe anında ulaşabilmesidir, kadınlarımızın güvenle yaşamlarını sürmesidir, ailenin korunması ve güçlendirilmesi çocuklarımıza daha güvenli ortamlar sağlamaktır. Bununla beraber, hizmet kalitemizi ve hesap verebilirliği arttırmaktır, dijital dönüşüm ve veriye dayalıpolitikalarımızla biz özellikle bu süreçleri daha da güçlendiriyoruz. Toplumsal dayanışma ve iş birliğini oldukça önemsiyoruz. Bu kapsamda da özellikle kamu kurumlarımızla iş birliğimizi, yerel yönetimlerimizin, sivil toplum kuruluşlarımızın da...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

AİLE VE SOSYAL HİZMETLER BAKANI MAHİNUR ÖZDEMİR GÖKTAŞ - ...vatandaşlarımızın da katkılarıyla, sosyal hizmetlerimizi daha...

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Bakanım, teşekkür ediyoruz.

Değerli milletvekilleri, gündemimizdeki kurumun bütçe, kesin hesap ve Sayıştay raporu üzerindeki görüşmeler tamamlanmıştır.

Şimdi, sırasıyla bütçe ve kesin hesapları okutuyorum.

Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığının bütçesini okutuyorum:

(Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığının bütçesi okundu)

BAŞKAN MEHMET MUŞ - 15 adet önerge vardır; okutup işleme alacağım.

Plan ve Bütçe Komisyonu Başkanlığına

Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı bütçesinde aşağıdaki değişikliğin gerekçesiyle birlikte kabul edilmesini arz ve teklif ederiz.

KURUM: AİLE VE SOSYAL HİZMETLER BAKANLIĞI

YIL: 2027

ÖDENEK (A) CETVELİ

PROGRAM	KURUMSAL	FİNANSMAN	EKONOMİK KOD	EKLENEN TUTAR (TL)
Yoksullukla Mücadele ve Sosyal Yardımlaşma Programı (11)	16.34	01	05.04	68.000.000.000
Şehit Yakını ve Gaziler Programı (10)	16.35	01	05.04	20.000.000

Tahsin Ocaklı
Rize

Ahmet Vehbi Bakırlıoğlu
Manisa

Cavit Arı
Antalya

Ümit Özlale
İzmir

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Ocaklı...

TAHSİN OCAKLI (Rize) - Teşekkür ederim.

Sayın Başkan, burada Aile Bakanlığı bütçesinde yoksullukla mücadele etmek için ayrılmış olan bütçenin yetersiz olduğunu düşünüyoruz ve bu bütçenin 68 milyar TL artırılmasını; yine, şehit yakınlarımız ve gazilerimiz için ayrılan bütçenin de 20 milyon TL artırılmasını önergeyle oylarınıza sunuyorum.

AK PARTİ milletvekilleri, bakalım ne diyeceksiniz?

Buyurun Başkanım...

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler...

TAHSİN OCAKLI (Rize) - "Hayır." diyorsunuz, bravo...

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Etmeyenler... Önerge kabul edilmemiştir.

Müteakip önergeye geçiyoruz:

Plan ve Bütçe Komisyonu Başkanlığına

Cetvelde gösterilen değişikliğin aşağıdaki gerekçeyle kabulünü arz ve teklif ederiz.

KURUM: AİLE VE SOSYAL HİZMETLER BAKANLIĞI

YIL: 2027

ÖDENEK (A) CETVELİ

PROGRAM	KURUMSAL	FİNANSMAN	EKONOMİK KOD	ARTIRILAN MİKTAR
10	16.35	01	05.04	2.000.000.000 TL

Ayyüce Türkeş Taş
Adana

Erhan Usta
Samsun

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Türkeş, buyurun.

AYYÜCE TÜRKEŞ TAŞ (Adana) - Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Vatanımızın bağımsızlığı, milletimizin huzuru ve devletimizin güvenliği uğruna hayatlarını kaybeden şehitlerimizin aileleriyle bu mücadelede yaralanan gazilerimizin ekonomik ve sosyal haklarının korunması devletimizin temel sorumlulukları arasındadır. Şehit yakınlarımızın ve gazilerimizin karşılaştıkları ekonomik güçlüklerin giderilmesi, barınma, sağlık ve bakım ihtiyaçlarının karşılanması ve insan onuruna yaraşır yaşam koşullarında hayatlarını sürdürebilmeleri için sosyal destek mekanizması güçlenmelidir.

Ağustos 2026'da kabul edilen yasal düzenlemeyle şehit yakınları ve gazilerimizin mali ve sosyal haklarında bazı iyileştirmeler yapılmıştır. Belirli hak sahiplerinin aylıkları artırılmış ve bakıma muhtaç gazilere yönelik ödemeler yükseltilmiştir. Ancak hayat pahalılığı karşısında bunların yetersiz olduğunu görüyoruz. Bu doğrultuda, önergemizle, Aile Bakanlığının 2027 yılı bütçesinde şehit yakınları ve gazilere yönelik...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

AYYÜCE TÜRKEŞ TAŞ (Adana) - Bitiriyorum Başkanım.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Buyurun.

AYYÜCE TÜRKEŞ TAŞ (Adana) - ...sosyal yardım ve destek hizmetlerine ayrılan ödeneklerin artırılması, tek seferlik acil ve temel ihtiyaç yardımı üst sınırının 200 bin liraya yükseltilmesi, ihtiyaç sahibi hak sahiplerine düzenli kira desteği sağlanması, şehit çocuklarının eğitimlerinin desteklenmesi ve gazilerimizin bakım ve rehabilitasyon hizmetlerine erişiminin güçlendirmesini amaçlıyoruz, oylarınıza sunuyoruz.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Önerge kabul edilmemiştir.

Müteakip önergeye geçiyoruz:

Plan ve Bütçe Komisyonu Başkanlığına

Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı bütçesinde aşağıdaki değişikliğin gerekçesiyle birlikte kabul edilmesini arz ve teklif ederiz.

KURUM: AİLE VE SOSYAL HİZMETLER BAKANLIĞI

YIL: 2027

ÖDENEK (A) CETVELİ

PROGRAM	KURUMSAL	FİNANSMAN	EKONOMİK KOD	EKLENEN TUTAR (TL)

Ailenin Korunması ve Güçlendirilmesi Programı (3)	16.67	01	03.02	105.000.000
Ailenin Korunması ve Güçlendirilmesi Programı (3)	16.67	01	03.08	8.000.000
Ailenin Korunması ve Güçlendirilmesi Programı (3)	16.67	01	06.07	50.000.000

Ahmet Vehbi Bakırlıoğlu
Manisa

Tahsin Ocaklı
Rize

Cavit Arı
Antalya

Ümit Özlale
İzmir

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Bakırlıoğlu...

AHMET VEHBİ BAKIRLIOĞLU (Manisa) - Bakanlığınızın Ailenin Korunması ve Güçlendirilmesi Programı için sosyal hizmet merkezleri aracılığıyla tüm Türkiye çapında yapacağı hizmetler için ayırdığı ödenek tutarının düşük seviyede kaldığı gözlemlenmektedir. Bu nedenle, Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı il müdürlükleri bütçesinin Ailenin Korunması ve Güçlendirilmesi Programı'nın ilgili tertiplerine toplamda 163 milyon tutarında ödeneğin konulması için bu önerge verilmiştir.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Önerge kabul edilmemiştir.

Müteakip önergeye geçiyoruz:

Plan ve Bütçe Komisyonu Başkanlığına

İlgili kurum bütçesinde aşağıdaki değişikliğin gerekçesiyle birlikte kabul edilmesini arz ve teklif ederiz.

KURUM: AİLE VE SOSYAL HİZMETLER BAKANLIĞI

YIL: 2027

ÖDENEK (A) CETVELİ

PROGRAM	KURUMSAL	FİNANSMAN	EKONOMİK KOD	ARTIRILAN MİKTAR
Aktif ve Sağlıklı Yaşlanma Programı (4)	16.67	01	06.05	5.000.000.000 TL

Sadullah Kısacık
Adana

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Kısacık....

SADULLAH KISACIK (Adana) - Teşekkür ediyorum Başkanım.

Sayın Bakanım, bu huzurevlerinde ciddi bir açık var. Bize gelen talepleri ilettiğimizde iki yıl, üç yıl gibi sıra duyururuz il müdürlerimizden.

AİLE VE SOSYAL HİZMETLER BAKANI MAHİNUR ÖZDEMİR GÖKTAŞ - On yıl Sayın Vekilim...

SADULLAH KISACIK (Adana) - Ama bir yaşlı için iki yıl, üç yıl, beş yıl, on yıl uzun Sayın Bakanım.

AİLE VE SOSYAL HİZMETLER BAKANI MAHİNUR ÖZDEMİR GÖKTAŞ - Acil durumuna göre evde destekliyoruz.

SADULLAH KISACIK (Adana) - Onun için ek ödenek koyuyoruz biz buraya 5 milyar TL.

Bir de bunu bir imece usulü,mesela hayırseverlere vesaire deyip böyle bir seferberlik başlatsak Sayın Bakanım, gerçekten...

AİLE VE SOSYAL HİZMETLER BAKANI MAHİNUR ÖZDEMİR GÖKTAŞ - Onu da yapıyoruz, varsa yönlendirin...

SADULLAH KISACIK (Adana) - Yani göndeririz ama siz bir seferberliği başlatın o anlamda.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmemiştir.

Müteakip önergeye geçiyoruz:

Plan ve Bütçe Komisyonu Başkanlığına

Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı bütçesinde aşağıdaki değişikliğin gerekçesiyle birlikte kabul edilmesini arz ve teklif ederiz.

KURUM: AİLE VE SOSYAL HİZMETLER BAKANLIĞI
YIL: 2027
ÖDENEK (A) CETVELİ

PROGRAM	KURUMSAL	FİNANSMAN	EKONOMİK KOD	EKLENEN TUTAR (TL)
Çocukların Korunması ve Gelişiminin Sağlanması Programı (5)	16.67	01	05.04	1.000.000.000
Çocukların Korunması ve Gelişiminin Sağlanması Programı (5)	16.31	01	05.04	13.000.000.000
Engellilerin Toplumsal Hayata Katılımı ve Özel Eğitim Programı (6)	16.33	01	05.04	70.000.000.000
Engellilerin Toplumsal Hayata Katılımı ve Özel Eğitim Programı (6)	16.67	01	05.04	7.000.000.000
Kadının Güçlenmesi Programı (8)	16.67	01	05.04	64.000.000

Tahsin Ocaklı
Rize

Ahmet Vehbi Bakırlıoğlu
Manisa

Cavit Arı
Antalya

Ümit Özlale
İzmir

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Ocaklı...
TAHSİN OCAKLI (Rize) - Evet.
Başkanım, demin yoksullukla mücadele için ek bütçe istedik "Yok." dedi AK PARTİ sıraları. Gazi ve şehit yakınlarına istedik "Yok." dedi AK PARTİ sıraları. Şimdi de çocukların korunması ve gelişiminin sağlanması için ek bütçe istiyoruz 14 milyar TL, engellilerin topluma kazandırılmasıyla ilgili 77 milyar ve kadının güçlendirilmesi programının artırılması için bu önergeleri verdik.
3'üncü önergemizdir, 3'üncü önergemizde de şimdi ne yapacaklarını iktidar vekillerinin göreceğiz.
BAŞKAN MEHMET MUŞ - Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler.... Kabul edilmemiştir.
TAHSİN OCAKLI (Rize) - Tabii ki kabul edilmemiştir.
BAŞKAN MEHMET MUŞ - Müteakip önergeye geçiyoruz:

Plan ve Bütçe Komisyonu Başkanlığına

Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı bütçesinde aşağıdaki değişikliğin gerekçesiyle birlikte kabul edilmesini arz ve teklif ederiz.

KURUM: AİLE VE SOSYAL HİZMETLER BAKANLIĞI
YIL: 2027
ÖDENEK (A) CETVELİ

PROGRAM	KURUMSAL	FİNANSMAN	EKONOMİK KOD	EKLENEN TUTAR (TL)

Çocukların Korunması ve Gelişiminin Sağlanması Programı (5)	16.31	01	05.04	60.000.000.000

Cevdet Akay
Karabük

Gülizar Biçer Karaca
Denizli

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Akay...

CEVDET AKAY (Karabük) - Evet.

Çocukların Korunması ve Gelişiminin Sağlanması Programına ilave ödenek talep ediyoruz. 34 milyar 973 milyon olan ödeneğin 60 milyar daha artırılmasını talep ediyoruz. Burada, gerçekten, çocuklarımızda...

Bodur çocuklarımız var, kısaca değinmek istiyorum ona. Bu konuyla ilgili de Sayın Bakanımızın, özellikle Bakanlığın özel çalışma yapması önemli. Çocuk nüfusunun yüzde 10'u bodur çocuk hâline gelmiş. Deprem bölgelerinde de, bilhassa bu oranlar yüzde 12, 13, 14 civarlarına da çıkıyor. Bu ödenek artırımıyla buralara da el atıp, çocukevlerinde de özel bakım ve koruma hizmetlerinin daha iyi yapılacağını umuyoruz.

Teklifi kabul edeceklerdir diye düşünüyoruz.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmemiştir.

Müteakip önergeye geçiyoruz:

Plan ve Bütçe Komisyonu Başkanlığına

İlgili kurum bütçesinde aşağıdaki değişikliğin gerekçesiyle birlikte kabul edilmesini arz ve teklif ederiz.

KURUM: AİLE VE SOSYAL HİZMETLER BAKANLIĞI

YIL: 2027

ÖDENEK (A) CETVELİ

PROGRAM	KURUMSAL	FİNANSMAN	EKONOMİK KOD	ARTIRILAN MİKTAR
Çocukların Korunması ve Gelişiminin Sağlanması Programı (5)	16.31	01	05.04	15.000.000.000 TL

Sadullah Kısacık
Adana

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Kısacık...

SADULLAH KISACIK (Adana) - Çocukların Korunması ve Gelişiminin Sağlanması Programı'na ayrılan ödeneğin yani 76 milyar 539 milyonun çocuklarımız için az olduğunu değerlendiriyor, bu anlamda miktarın 15 milyara arttırılmasını Komisyonun takdirine sunuyoruz.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmemiştir.

Müteakip önergeye geçiyorum:

Plan ve Bütçe Komisyonu Başkanlığına

Cetvelde gösterilen değişikliğin aşağıdaki gerekçeyle kabulünü arz ve teklif ederiz.

KURUM: AİLE VE SOSYAL HİZMETLER BAKANLIĞI

YIL: 2027

ÖDENEK (A) CETVELİ

PROGRAM	KURUMSAL	FİNANSMAN	EKONOMİK KOD	ARTIRILAN MİKTAR
5	16.67	01	05.04	75.000.000.000 TL

Ayyüce Türkeş Taş
Adana

Erhan Usta
Samsun

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Türkeş...

AYYÜCE TÜRKEŞ TAŞ (Adana) - Teşekkürler Başkanım.

Sayın Bakan da söyledi, kreşler sizin için de çok önemli Sayın Bakanım. O yüzden, bütçede ayrılan ödeneği biz eksik bulduk. 2027 bütçesinde kreş ve gündüz bakım hizmetlerine ayrılan yatırım hizmet ve ödeneklerinin artırılması, ücretsiz çocuk

bakımevlerinin yaygınlaştırılması ve dar gelirli ailelerin bu hizmetlere erişiminin kolaylaştırılması için bu ek ödeneği Komisyonun takdirine sunuyoruz.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmemiştir.

Müteakip önerge geçiyoruz:

Plan ve Bütçe Komisyonu Başkanlığına

Cetvelde gösterilen değişikliğin aşağıdaki gerekçeyle kabulünü arz ve teklif ederiz.

KURUM: AİLE VE SOSYAL HİZMETLER BAKANLIĞI

YIL: 2027

ÖDENEK (A) CETVELİ

PROGRAM	KURUMSAL	FİNANSMAN	EKONOMİK KOD	ARTIRILAN MİKTAR
5	16.67	01	06.05	10.000.000.000 TL

Ayyüce Türkeş Taş
Adana

Erhan Usta
Samsun

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Türkeş...

AYYÜCE TÜRKEŞ TAŞ (Adana) - Ülkemizde artan hayat pahalılığı ve temel tüketim ürünlerindeki fiyat artışları, bebek sahibi ailelerin ekonomik yükünü giderek ağırlaştırıyor. Ve Türkiye'de doğurganlık hızının, nüfusun yenilenme düzeyinin altına gerilediği ve gençlerin çocuk sahibi olma kararlarında ekonomik koşulların önemli bir rol oynadığı da kaçınılmaz bir gerçek. Bu kapsamda, doğum yardımlarının çocuk başına tek seferlik 100 bin TL'ye yükseltilmesi, ilk çocuktan itibaren her çocuk için aylık 10 bin TL düzenli çocuk desteği sağlanması ve bu tutarların ekonomik koşullar karşısında değerini koruyacak şekilde güncellenmesini önemli buluyoruz ve bu konuda ödenek eklemeyi talep ediyoruz. BAŞKAN MEHMET MUŞ - Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Önerge Kabul edilmemiştir.

Müteakip önergeye geçiyoruz:

Plan ve Bütçe Komisyonu Başkanlığına

Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı bütçesinde aşağıdaki değişikliğin gerekçesiyle birlikte kabul edilmesini arz ve teklif ederiz.

KURUM: AİLE VE SOSYAL HİZMETLER BAKANLIĞI

YIL: 2027

ÖDENEK (A) CETVELİ

PROGRAM	KURUMSAL	FİNANSMAN	EKONOMİK KOD	EKLENEN TUTAR (TL)
EngellilerinToplumsalHayataKatılımı ve Özel Eğitim Programı (6)	16.67	01	05.04	40.000.000.000

Cevdet Akay
Karabük

Gülizar Biçer Karaca
Denizli

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Karaca...

GÜLİZAR BİÇER KARACA (Denizli) - Bizce engellilere aslolan ailelerinin yanında bakım hizmetinin verilebilmesi ancak ailesinin yanında bakım hizmeti alamayıp kurum bakımına gelen engelli bireylerin sosyal hayatta daha aktif olabilmeleri, becerilerini geliştirebilmeleri ve kendi ihtiyaçlarını kendilerinin karşılayabileceği daha etkin ve yaygın bir şekilde eğitim alabilecekleri, bakılabilecekleri bir bütçe olması gerektiğini düşünüyoruz. Bu nedenle Engellilerin Toplumsal Hayata Katılımı ve Özel Eğitim Programı'na ilişkin alt tertipte yer alan 14 milyar 724 milyon 94 bin lira yetersiz ödeneğin 40 milyar liraya çıkarılmasını öneriyoruz.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmemiştir.

Müteakip önergeye geçiyoruz:

Plan ve Bütçe Komisyonu Başkanlğına

Aşağıda gösterilen değişikliğin gerekçesiyle kabulünü arz ve teklif ederiz:

KURUM: AİLE VE SOSYAL HİZMETLER BAKANLIĞI

YIL: 2027

ÖDENEK (A) CETVELİ

PROGRAM	KURUMSAL	FİNANSMAN	EKONOMİK KOD	ARTIRILAN MİKTAR
6	16.33	01	05.04	50.000.000.000

Adalet Kaya
Diyarbakır

Kamuran Tanhan
Mardin

Hakkı Saruhan Oluç
Antalya

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Kaya, buyurun.

ADALET KAYA (Diyarbakır) - Teşekkürler Sayın Başkan.

Engelli mutlak yoksulluğunu önlemek amacıyla engellilere ve engelli bakımı yapanlara ödenen ödeneğin minimum asgari ücret esas alınarak belirlenmesi, yüzde 40 ve üzeri raporu olan tüm engellilere bu ödeneğin aylık olarak verilmesi; çalışan engelliler için bu ödeneğin asgari ücretin üçte 1'inden az olmaması sağlanmalı. Bu maksatla da 50 milyar ödenek artışı öneriyoruz.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmemiştir.

Müteakip önergeye geçiyorum:

Plan ve Bütçe Komisyonu Başkanlığına

İlgili kurum bütçesinde aşağıdaki değişikliğin gerekçesiyle birlikte kabul edilmesini arz ve teklif ederiz.

KURUM: AİLE VE SOSYAL HİZMETLER BAKANLIĞI

YIL: 2027

ÖDENEK (A) CETVELİ

PROGRAM	KURUMSAL	FİNANSMAN	EKONOMİK KOD	ARTIRILAN MİKTAR
ENGELLİLERİNTOPLUMSAL HAYATA KATILIMI VE ÖZEL EĞİTİM PROGRAMI (6)	16.33	01	05.04	20.000.000.000 TL

Sadullah Kısacık
Adana

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Kısacık...

SADULLAH KISACIK (Adana) - Teşekkür ediyorum Başkanım.

Sayın Başkanım, şimdi, ülke olarak ciddi bir ekonomik kriz yaşıyoruz. Bu krizde ilk olarak da şimdi, fonda insanların birikimleri de çalındı. Yani normalde adam varlıklıydı, kendi kendini idare ediyordu ama hırsızlar adamın tüm birikimini, parasını, hastalık parasını, annesine bakacağı parayı, çocuklarının eğitimi; hepsini çaldı, çaldı. Dolayısıyla, şimdi burada Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığımıza daha fazla görev düşüyor ve daha fazla bütçe düşüyor Sayın Başkanım. Dolayısıyla belki bu bütçeler fon krizinden önce hazırlandı ama gerçekten bakın, bu dönem çok daha fazla bütçe gerekecek. Bunlardan biri de engelliler. Bu anlamda evde bakım yardım tutarlarının güncel ekonomik koşullara göre iyileştirilmesi ve başvuru kriterlerinin esnetilerek daha fazla engelli birey ve ailesinin desteklenmesi amacıyla tertipteki ödeneğin 20 milyar TL artırılmasını Komisyonun takdirlerine sunuyoruz.

MEHMET MUŞ (Samsun) - Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmemiştir.

Sayın Esen ve Sayın Türkoğlu, sizlerin oylarınızı saymadım siz Komisyon üyesi olmadığınız için ama bir şey demiyorum, ama ben saymayarak sayıyorum yani.

Müteakip önergeye geçiyoruz:

Plan ve Bütçe Komisyonu Başkanlığına

Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı bütçesinde aşağıdaki değişikliğin gerekçesiyle birlikte kabul edilmesini arz ve teklif ederiz.

KURUM: AİLE VE SOSYAL HİZMETLER BAKANLIĞI

YIL: 2027

ÖDENEK (A) CETVELİ

PROGRAM	KURUMSAL	FİNANSMAN	EKONOMİK KOD	EKLENEN TUTAR (TL)
KadınınGüçlenmesiProgramı (8)	16.32	01	07.01	20.000.000.000

Cevdet Akay
Karabük

Gülizar Biçer Karaca
Denizli

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Evet, Sayın Karaca...

GÜLİZAR BİÇER KARACA (Denizli) - Sayın Bakan, bugün Kadının Güçlenmesi Programı'ndaki ödenek yetersizliğinin neredeyse tüm muhalefet milletvekilleri eleştirdi, biz de eleştirdik çünkü 221 lira kadın başına yıllık güçlenmeye ilişkin programda kabul edilebilir bir rakam değil.

Yine, kadının güçlenmesi bütçedeki aldığı ödeneğe göre 67 farklı program var, bu programlarda yüzde 38,5 artışla Turizmin Geliştirilmesi, Tapu Kadastro, Deniz Yolu Ulaşım Programlarının da gerisinde kalarak 57'nci sırada. Biz de bunu kabul etmiyoruz. Kadının güçlenmesi için çok daha fazla ödeneğe ihtiyaç olduğunu düşünüyoruz ve Kadının Güçlenmesi Programı'ın ilgili alt tertibinde yer alan 1 milyon 100 bin lira tutarındaki yetersiz ödeneğin 20 milyar liraya artırılmasını öneriyoruz.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Önerge kabul edilmemiştir.

Müteakip önergeye geçiyoruz:

Plan ve Bütçe Komisyonu Başkanlığına

Aşağıda gösterilen değişikliğin gerekçesiyle kabulünü arz ve teklif ederiz.

KURUM: AİLE VE SOSYAL HİZMETLER BAKANLIĞI

YIL: 2027

ÖDENEK (A) CETVELİ

PROGRAM	KURUMSAL	FİNANSMAN	EKONOMİK KOD	ARTIRILAN MİKTAR
8	16.67	01	06.05	20.000.000.000

Adalet Kaya
Diyarbakır

Kamuran Tanhan
Mardin

Hakkı Saruhan Oluç
Antalya

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Kaya...

ADALET KAYA (Diyarbakır) - Kadına yönelik şiddetle mücadele kapsamında Bakanlığınızbünyesindeki sığınaklar oldukça yetersiz ne yazık ki, kadının yaşam hakkı söz konusu. Bu nedenle nüfusu 100 binin üzerinde olan her merkezde bir sığınak olması gerektiğini düşünüyoruz. Bu nedenle ilgili kalemde ödeneği 20 milyar artırmayı öneriyoruz.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmemiştir.

Müteakip önergeye geçiyorum.

Plan ve Bütçe Komisyonu Başkanlığına

Aşağıda gösterilen değişikliğin gerekçesiyle kabulünü arz ve teklif ederiz.

KURUM: AİLE VE SOSYAL HİZMETLER BAKANLIĞI

YIL: 2027

ÖDENEK: (A) CETVELİ

PROGRAM	KURUMSAL	FİNANSMAN	EKONOMİK KOD	ARTIRILAN MİKTAR
8	16.67	01	06.05	70.000.000.000

Adalet Kaya
Diyarbakır

Kamuran Tanhan
Mardin

Hakkı Saruhan Oluç
Antalya

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Kaya...

ADALET KAYA (Diyarbakır) - Teşekkürler Sayın Başkan.

Cinsel şiddete uğrayan kadınların başvurabileceği tek kapı sistemi dediğimiz cinsel şiddetle mücadele merkezlerinin nüfusu 200 binin üzerinde olan her merkezde açılması gerekmektedir. Çünkü kadınlar ne yazık ki bu tür durumlarda başvurabilecek hiçbir mekanizma bulamıyorlar. O nedenle oldukça önemli. Bu başlıkta da 70 milyar ödenek artırımı öneriyoruz.

MEHMET MUŞ (Samsun) - Evet, önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmemiştir.

Bugün herhangi bir bütçe artırımını milletvekillerimiz kabul etmedi.

TAHSİN OCAKLI (Rize) - Hangi gün etti ki?

CAVİT ARI (Antalya) - Niye, diğer günler kabul ediyorlar mıydı?

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Şimdi Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığının bütçesini oylarınıza sunuyorum:

(Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığının 2027 yılı bütçesi oylandı, kabul edildi)

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Kesin hesabının okutuyorum:

(Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığının 2025 yılı kesin hesabı okundu, oylandı, kabul edildi)

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Değerli milletvekilleri, gündemimizde yer alan Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığının bütçe ve kesin hesabı kabul edilmiştir, hayırlı olsun.

Gündemimize göre 12 Kasım Perşembe günü saat 11.00'de toplanmak üzere, birleşimi kapatıyorum.

Kapanma Saati: 20.57